
KSIEGA DOBRYCH PRAKTYK

Działania na Rzecz
Mniejszości Narodowych
i Etnicznych oraz
Cudzoziemców

Księga Dobrych Praktyk
Działania na Rzecz Mniejszości
Narodowych i Etnicznych oraz Cudzoziemców

Copyright © by Żydowskie Stowarzyszenie Czulent

Wydawca
Żydowskie Stowarzyszenie Czulent
ul. Dietla 64/6
31-039 Kraków
www.czulent.pl
office@czulent.pl

Kraków 2018
Wydanie I

Redakcja merytoryczna: Piotr Kwapisiewicz
Redakcja techniczna i korekta: Karolina Pszczoła
Konsultacje merytoryczna: Anna Makówka-Kwapisiewicz,
Izabela Sakson-Szafrńska

Wszelkie prawa zastrzeżone. Przedruk, kopiowanie, skracanie,
wykorzystywanie całości tekstu lub jego fragmentu może być
dokonane wyłącznie w celach niekomercyjnych, pod warunkiem
podania źródła.

Publikacja powstała w ramach projektu „Księga Dobrych Praktyk /
Działań na Rzecz Mniejszości Narodowych i Etnicznych oraz Cudzoziem-
ców” zrealizowanego w ramach programu Interfaith/Interethnic Coalition-
Building To Combat Xenophobia and Religious-Based Discrimination,
realizowanego w obszarze działań National Democratic Institute Przed-
stawicielstwo w Polsce, a finansowany ze środków Bureau of Democracy,
Human Rights, and Labor - US Department of State.

Projekt został zrealizowany przez koalicję w składzie Fundacja Zustricz,
Żydowskie Stowarzyszenie Czulent, Gmina Wyznaniowa Żydowska w
Warszawie, Instytut Allerhanda, przy współpracy z Fundacją Dialog-Phe-
niben oraz Muzułmańską Gminą Wyznaniową w Kruszyńianach.

Publikacja współfinansowana ze środków:
Bureau of Democracy, Human Rights, and Labor -
US Department of State, National Democratic Institute for International
Affairs, Taube Foundation For Jewish Life & Culture, Kenneth Slater.

Za treść publikacji odpowiadają wyłącznie jej autorzy i autorki.

ISBN 978-83-931879-7-3

Wspomóż naszą organizację, przekazując darowiznę na konto:
Volkswagen Bank Polska S. A.
37 2130 0004 2001 0327 9601 0001 (PLN)

KSIEGA DOBRYCH PRAKTYK

Działania na Rzecz
Mniejszości Narodowych
i Etnicznych oraz
Cudzoziemców

Patronat:

Rzecznik Praw
Obywatelskich

Towarzystwo Słowaków
w Polsce

Zrzeszenie
Kaszubsko-Pomorskie

Związek Gmin Wyznaniowych
Żydowskich w RP

Związek Karaimów Polskich

Związek Niemieckich
Stowarzyszeń Społeczno-
Kulturalnych w Polsce

Związek Ukraińców w Polsce

Spis treści

<i>Wstęp</i> Piotr Kwapisiewicz	6
<hr/>	
<i>Program integracji społeczności romskiej w Polsce na lata 2014-2020. Dobre praktyki.</i> Elzbieta Mirga-Wójtowicz	11
<hr/>	
<i>Ukraińcy nad Wisłą - szanse i wyzwania</i> Piotr Malinowski	18
<hr/>	
<i>Wyzwania i szanse dla organizacji pozarządowych</i> Martyna Majewska	28
<hr/>	
<i>Z perspektywy urzędu</i> Aleksandra Zapolska, Piotr Kwapisiewicz	48
<hr/>	
<i>Przewodnik dla policjantów</i> Anna Zielińska	60
<hr/>	
<i>Analiza</i> Piotr Kwapisiewicz	81
<hr/>	
<i>Przykłady dobrych praktyk</i> Piotr Kwapisiewicz	152
<hr/>	

<i>Metodologia badań</i> Beata Charycka, Marta Gumkowska, Piotr Kwapisiewicz, Anna Zielińska	221
<hr/>	
<i>Księga Dobrych Praktyk, opis projektu</i>	230
<hr/>	
<i>Zespół</i>	232
<hr/>	
<i>Koalicja</i>	234

Wstęp

Według Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji Departamentu Mniejszości Narodowych i Etnicznych w Polsce zamieszkują przedstawiciele 13 mniejszości narodowych i etnicznych, których liczebność potwierdzona w ostatnim spisie powszechnym z 2011 roku wynosi 286 192 osoby. Stanowi to około 0,75 % wszystkich mieszkańców Polski.¹ Według „Ustawy z dnia 6 stycznia 2005 roku o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym” mniejszości te są wyodrębniane na podstawie sześciu kryteriów, w tym głównie liczebności mniejszej niż pozostała ludność i zamieszkiwania na obecnym terytorium RP przodków członków danej mniejszości od co najmniej 100 lat. Według powyższej definicji Polskę zamieszkują przedstawiciele dziewięciu mniejszości narodowych: Białorusini, Czesi, Litwini, Niemcy, Ormianie, Rosjanie, Słowacy, Ukraińcy, Żydzi, i czterech mniejszości etnicznych: Karaimi, Łemkowie, Romowie, Tatarzy.

Dziś grupę mniejszości należy powiększyć o imigrantów, czyli nowe mniejszości narodowe i etniczne. Zgodnie z danymi Urzędu do Spraw Cudzoziemców najwięcej ważnych dokumentów pobytowych w Polsce posiadają obywatele: Ukrainy, Niemiec, Białorusi, Rosji, Wietnamu, Włoch, Chin, Francji, Wielkiej Brytanii i Bułgarii. Na początku stycznia 2018 roku liczba cudzoziemców, którzy przebywają w Polsce na podstawie ważnych dokumentów pobytowych wyniosła 323 593². Oczywiście dane te nie informują nas o pełnej liczbie migrantów. Warto zwrócić uwagę chociażby na komunikat Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 3 stycznia 2018 roku: „W 2017 r. powiatowe urzędy pracy zarejestrowały około 1,8 mln oświadczeń o zamiarze powierzenia wykonywania pracy cudzoziemcom dla około 1,1 mln cudzoziemców z 6 państw(...)”.³

Dynamika wzrostu liczby obcokrajowców pracujących i mieszkających w Polsce oraz coraz silniejszy głos organizacji mniejszości narodowych i etnicznych

1 V Raport dotyczący sytuacji mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego w Rzeczypospolitej Polskiej. Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji, Warszawa 2015, s. 7.

2 Dane Urzędu do Spraw Cudzoziemców publikowanych na stronach portalu migracje.gov.pl z dnia 7.01.2018

3 <https://www.mpips.gov.pl/aktualnosci-wszystkie/art,5543,9598,nowe-zasady-zatrudniania-cudzoziemcow.html>. Stan na dzień 7.01.2017

powoduje, iż mieszkańcy polskich miast coraz częściej mają okazję spotkać się z inną grupą narodową, etniczną, religijną i to nie tylko na ulicy, ale też w pracy i w szkole. Dostrzegają to również samorządy, które opracowują strategie miejskie dotyczące wielokulturowości, różnorodności, modele integracji cudzoziemców, tworząc wyspecjalizowane punkty informacyjne dla obcokrajowców, centra wielokulturowe.

W ostatnich latach urzędy miast i organizacje pozarządowe podejmują szereg działań na rzecz różnorodności kulturowej, a kultura mniejszości⁴ cieszy się w Polsce dużym zainteresowaniem. Już od lat 90 organizowane są festiwale kultury mniejszości, wzrasta liczba organizacji przeprowadzających warsztaty, mające na celu propagowanie kultury i tradycji danych grup. Coraz częściej młodzież angażuje się w projekty edukacyjne, rewitalizujące pamięć o „innych”, o wielokulturowej II Rzeczypospolitej. Paradoksalnie jest to sytuacja problematyczna, jako że wskazanych działań dokonuje grupa większościowa wobec grupy mniejszościowej – wykluczająca wobec wykluczonych. Działania te często interpretują kulturę i dziedzictwo mniejszości bardziej, niż przekazują obiektywną wiedzę. Narracja większościowa z reguły koncentruje się na barwnej i „obcej” kulturze mniejszościowej, nie zaś na kulturach mniejszości jako części wspólnego dziedzictwa Polski lub też jako dziedzictwa części dzisiejszego społeczeństwa miast polskich. Oto przykłady niektórych warsztatów, które są wdrażane przez NGO: „ROMOWIE «Cyganie – polne dzieci – tuman kurzu Wam ojczyznę»” (dzieje narodu romskiego, historia Romów polskich); „Dom dobrym słowem pachnący, miłością i nadzieją” (mieszkanie, ubiór oraz tradycje kulinarne Romów); „Bizuteria i sztuka romska – tworzenie i projektowanie wisiorków, kolczyków, talizmanów, broszek oraz filcowych obrazów”; „Romskie skalania i przysięgi, profesje i zajęcia, czarna magia romskich wróżek”.

Słowa Żyd i Cygan wciąż stanowią w Polsce „abstrakcyjny symbol ujemny”, rodzaj określenia pejoratywnego, ukierunkowującego bądź przenoszącego agresję. Ostatnio dołączyły do tego słowa takie jak: gender, multi-kulti i wielokulturowość, uchodźca, imigrant. Jak zauważa D. LaCapra, doświadczenie jest zasadniczą kwestią w studiach nad mniejszościami, ale istnieje zagrożenie, że stanie się ono pustym hasłem i prowadzi do odzyskiwania utraconych głosów poprzez „projekcyjne identyfikacje i podkładanie głosu”.⁵

Czym jest „wielokulturowość”, która pojawia się tak często jako słowo-klucz opisujące festiwale kultury organizowane lub finansowane przez samorządy? Czy mniejszości są zmuszane do wpisywania się w kreowane przez większość wyobrażenia o nich? Jak zdefiniować organizacje mniejszości narodowych i etnicznych lub organizacje cudzoziemców? Czy są one traktowane przedmiotowo czy podmiotowo? Czy jako mniejszości mają wpływ na działania z zakresu bezpieczeństwa, kultury, edukacji, integracji realizowane lub zlecane przez samorządy?

4 Jako mniejszości w tym miejscu rozumiemy zarówno mniejszości zgodnie z „Ustawą z dnia 6 stycznia 2005 r. O mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym” oraz mniejszości tworzone przez imigrantów.

5 D. LaCapra, *Historia w okresie przejściowym. Doświadczenie, tożsamość, teoria krytyczna*, Wydawnictwo Towarzystwo Autorów i Wydawców Prac Naukowych Universitas, Kraków 2009, s. 13.

Czy działania na rzecz mniejszości i cudzoziemców mają charakter partycypacyjny? Jak podczas tych działań ustrzec się stereotypów i uprzedzeń? Kluczowym elementem odpowiedzi na powyższe pytania jest słowo „współpraca”. Temat współpracy, jej charakteru oraz znaczenia, często pojawiał się wśród uczestników projektu Interfaith/Interethnic Coalition-Building To Combat Xenophobia and Religious-Based Discrimination. Projektu National Democratic Institute for International Affairs, który skierowany był do liderów obywatelskich. Projekt, poprzez rozwijanie umiejętności, budowanie relacji i realizację wspólnych zadań, wspierał kolektywne działania na rzecz zapobiegania nietolerancji etnicznej, rasowej i religijnej oraz promowania pluralizmu. Wspieranie i wzmacnianie takich działań było zasadniczym celem projektu. W grupie liderów obywatelskich znaleźli się poszczególni przedstawiciele mniejszości religijnych i etnicznych, a także najważniejsze organizacje zajmujące się prawami człowieka, wielokulturowością i prawami migrantów w Czechach, na Węgrzech, w Polsce i na Słowacji.

W trakcie trwania projektu, spośród uczestników wyłoniła się grupa, która zainicjowała koalicję na rzecz przygotowania „Księgi Dobrych Praktyk działań na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych oraz cudzoziemców”. W czerwcu 2017 roku, koalicja w składzie: Fundacja Zustricz, Żydowskie Stowarzyszenie Czulent, Gmina Wyznaniowa Żydowska w Warszawie oraz Instytut Allerhanda przy współpracy Fundacji Dialog Phenibe oraz Gminy Muzułmańskiej w Kruszyńnianach rozpoczęła pracę nad własnym projektem, do którego zaproszono działaczy organizacji mniejszościowych.

Nasza koalicja podjęła działania zmierzające do zbadania obszarów współpracy organizacji Mniejszości Narodowych i Etnicznych oraz Cudzoziemców (MNIe- orazC) z organizacjami działającymi na rzecz mniejszości oraz samorządami i administracją publiczną. Jako zespół, świadomi dużej różnorodności działań, możliwości organizacyjnych poszczególnych organizacji mniejszościowych oraz ich specyfiki zależnej od grupy na rzecz której działają, nie przyjęliśmy za cel oceny współpracy urzędów z tymi organizacjami. Celem badania było określenie obszarów występowania współpracy, wyłonienie dobrych praktyk tej współpracy, a także możliwości umocnienia/rozwoju tejże współpracy. Tym samym skoncentrowaliśmy się na przykładach konkretnych rozwiązań i radzenia sobie z wyzwaniami, z jakimi spotykają się przedstawiciele organizacji pozarządowych oraz urzędów.

W ramach przeprowadzanych badań poprosiliśmy o wskazanie dobrych praktyk takiej współpracy i oczekiwań wobec niej. Zwróciliśmy się z prośbą o uczestnictwo w badaniu do pełnomocników wojewodów ds. mniejszości narodowych i etnicznych, urzędów marszałkowskich oraz urzędów miast (w których mieści się siedziba urzędu wojewódzkiego), prosząc o opisanie swoich doświadczeń w tej współpracy, wskazanie podejmowanych innowacyjnych działań, projektów, koalicji na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych oraz cudzoziemców lub na rzecz społeczeństwa otwartego.

Zwróciliśmy się do organizacji mniejszościowych z prośbą nie tylko o prezentację obszarów współpracy, przedstawienie dobrych praktyk, ale i spojrzenie na możliwości rozwoju, umocnienie współpracy zarówno z jednostkami administracji, jak

i organizacjami większościowymi działającymi na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych oraz cudzoziemców.

W niniejszej publikacji zamieściliśmy interesujące, warte uwagi projekty, strategie, programy. Zespół decydując o ich wyborze miał na uwadze charakter partycypacyjny projektów, elementy siecujące organizacje oraz charakter włączający społeczność lokalną.

W raporcie umieściliśmy również trzy artykuły, których wybór tematyczny związany jest z informacjami uzyskanymi podczas wywiadów z przedstawicielami organizacji. Pierwszy temat dotyczy „Programu integracji społeczności romskiej w Polsce na lata 2014-2020”. To ostatnie dwa lata realizacji tego projektu, dlatego też chcemy zwrócić uwagę na wypracowane dotychczas dobre praktyki współpracy z administracją oraz przedstawić rekomendacje, które mamy nadzieję zostaną poddane pod dyskusję zmierzającą do lepszego, głębszego wykorzystania możliwości, jakie dają ostatnie dwa lata programu.

Kolejny temat wydaje się nam istotny w związku z dyskusją w przestrzeni publicznej, dotyczącą szybko rosnącej migracji społeczności ukraińskiej do Polski. Wśród publicystów możemy spotkać się zarówno z tekstami wskazującymi zagrożenia wynikające z tej dynamiki, jaki i ze słowami wyrażającymi nadzieje, związane z coraz liczniejszą społecznością ukraińską w Polsce. To ważny moment dla samorządów, które rozpoczynają współpracę z tą grupą mieszkańców. Jak wykorzystywany jest potencjał ukraińskich mieszkańców w Polsce? Ma to istotne znaczenie z tego względu, iż działanie władz lokalnych może znacząco wpłynąć na perspektywę z jakiej spojrzeć na tę społeczność grupa większościowa. Kwestia czy ta perspektywa będzie miała charakter włączający czy wykluczający, w konsekwencji wpłynie na funkcjonowanie różnych lokalnych społeczności miasta.

Trzeci artykuł to praktyczne wskazówki, dotyczące możliwości rozwoju instytucjonalnego organizacji mniejszościowych i nawiązania współpracy z samorządami. Rozwój instytucjonalny to najczęściej zgłaszana potrzeba organizacji mniejszościowych. Artykuł zawiera informacje podstawowe obejmujące dofinansowanie NGO'sów. Tekst mieści również opis mechanizmów dostępnych w demokracji partycypacyjnej, które nie są wykorzystywane powszechnie przez organizacje mniejszościowe, a mogą mieć istotny wpływ na rozwój poszczególnych organizacji. Świadomi niemożności przedstawienia wszystkich wiadomości istotnych z perspektywy podejmowania działań na rzecz organizacji, na końcu zebraliśmy ważne i przydatne linki, dzięki którym aktywiści i aktywistki mniejszościowe mogą poszerzać swoją wiedzę.

Mamy nadzieję, iż niniejsza publikacja rozpocznie dyskusje wśród organizacji mniejszościowych na temat ich współpracy z innymi organizacjami pozarządowymi oraz administracją. Omówieniu i analizie poddane zostaną przykłady rozwiązań, które przyczynią się do rozwoju polityki partycypacyjnej na poziomie gmin, województw oraz do powstania koalicji i partnerstw na rzecz budowania silnych społeczności lokalnych.

Serdecznie dziękujemy za wsparcie merytoryczne dla naszych działań związanych z przygotowaniem publikacji i przygotowaniem konferencji w dniu 17 stycznia 2018r., w Biurze Rzecznika Praw Obywatelskich Panu Marcinowi Sośniakowi Naczelnikowi wydziału w Zespole Równego Traktowania, Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich oraz Annie Makówce-Kwapisiewicz Koordynatorce Programów na Polskę w National Democratic Institute.

Dziękujemy szczególnie za wkład w działania wspierające naszą inicjatywę, związane nie tylko z niniejszą publikacją ale z innymi działaniami realizowanymi w ramach projektu Księgi Dobrych Praktyk, Panu Rzecznikowi Praw Obywatelskich Adamowi Bodnarowi oraz Zuzanie Papazoski Dyrektorze National Democratic Institute na Polskę.

Pragniemy podziękować za pomoc i wsparcie naszych działań patronom projektu: Związkowi Gmin Wyznaniowych Żydowskich w RP, Związkowi Ukraińców w Polsce, Związkowi Karaimów Polskich, Zrzeszeniu Kaszubsko-Pomorskie, Związkowi Niemieckich Stowarzyszeń Społeczno-Kulturalnych w Polsce, Towarzystwu Słowaków w Polsce.

Piotr Kwapisiewicz
Żydowskie Stowarzyszenie Czulent

Program integracji społeczności romskiej w Polsce na lata 2014-2020. Dobre praktyki

Skala problemów społeczności romskiej jest szczególnie szeroka. Szacuje się, że w Europie Romowie to około 10-12 milionów ludzi, z których większość jest wykluczona społecznie i żyje na marginesie społeczeństw większościowych. Dlatego też na poziomie międzynarodowym tworzone są programy i strategie mające na celu poprawę życia tej grupy, a od krajów członkowskich UE wymaga się by konstruowały i skutecznie implementowały krajowe strategie integracji na rzecz Romów. Na poziomie europejskim określone zostały cztery obszary wsparcia w których konieczna jest poprawa: edukacja, zdrowie, mieszkalnictwo i zatrudnienie. Obserwując sytuację w Europie można stwierdzić, iż w praktyce działania na rzecz Romów są skuteczniejsze, jeśli są prowadzone w ramach specjalnie ukierunkowanych na Romów programów, uwzględniających specyfikę kulturową. Jest to łatwiejsze w krajach, w których Romowie mają status mniejszości narodowej/etnicznej. W krajach, w których dominuje podejście mainstreamowe, bez wyraźnego wskazania na konkretny cel i grupę wymagającą wsparcia, praktyczne rezultaty wydają się być nikłe.

W Polsce, gdzie Romowie są mniejszością etniczną w świetle obowiązującego prawa, przyjęto model rządowego programu wsparcia, skierowanego na specyficzne potrzeby Romów. Trwa on nieprzerwanie od 2001 r., jednak co istotne, istnienie „programu romskiego” nie wyklucza Romów z udziału w innych, ogólnie dostępnych programach (pomoc społeczna, programy aktywizacyjne, program 500+¹).

Początkowo przygotowano 3-letni pilotaż² w województwie z największą liczbą Romów (województwo Małopolskie) pozostających w najtrudniejszej sytuacji. Jego zasady i zakres został wypracowany w toku licznych konsultacji z lokalnymi samorządami oraz lokalnymi liderami romskimi, przy wyjściu z założenia, że rzeczywista poprawa i zmiana sytuacji może odbywać się wyłącznie na poziomie lokalnym. Przeprowadzony pilotaż pozwolił przetestować rozwiązania, uzyskać

1 <http://www.program500plus.pl/zasady-programu.html> Stan na dzień 2.01.2018

2 <http://mniejszosci.narodowe.mswia.gov.pl/mne/romowie/program-na-rzecz-spo-le/pilota-zowy-program-rza> Stan na dzień 20.12.2017

niezbędne doświadczenie oraz dane, sprawdzić poziom udziału lokalnych społeczności romskich w działaniach, zmodyfikować wcześniejszą diagnozę, i na tej podstawie skonstruować wieloletni program o wymiarze ogólnokrajowym, a następnie przedłużyć go do 2020 r.

Program na rzecz społeczności romskiej w Polsce był tylko dwa razy oficjalnie ewaluowany: pierwszy raz w 2005 roku przez Romskie Stowarzyszenie Oświatowe Harangos³, ale oceniana i analizowana była tylko jego edukacyjna część, i po raz drugi w 2011 roku na zlecenie MSWiA, badanie zostało przeprowadzone przez Pozarządową Agencję Ewaluacji i Rozwoju oraz Stowarzyszenie Biuro Obsługi Ruchu Inicjatyw Społecznych⁴. Coroczne sprawozdania z realizacji programu przekazują wojewodowie do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, jednak są to raczej sprawozdania bardziej statystyczne i ilościowe, to znaczy dotyczące kwoty wydanych środków, celów i zadań finansowanych projektów, niż jakościowe: to znaczy odnoszące się do rezultatów działań z dłuższej perspektywy czasowej. Z pewnością istnieje potrzeba przeprowadzenia poszerzonych badań pod kątem efektywności podejmowanych działań i ich rezultatów w dłuższej perspektywie czasowej, na poziomach centralnym, wojewódzkim i lokalnym.

Program integracji społeczności romskiej na lata 2014-2020⁵ tworzy ramy (organizacyjne, prawne oraz finansowe), a realizowany jest w praktyce przez władze lokalne oraz organizacje pozarządowe, w tym romskie. W programie obecnie uczestniczy około 140 samorządów terytorialnych (niemal wszystkie zamieszkałe przez Romów) i około 70 organizacji romskich (z około 120 zarejestrowanych w Polsce).

Ramy organizacyjne i finansowe:

Strategia jest elastyczna – określa cele, ramy działania i wskaźniki i nie jest zamkniętym katalogiem działań. Pozwala dostosować rozwiązania do zaobserwowanych zmian, nowo zdefiniowanych problemów i potrzeb. Program na rzecz społeczności romskiej w Polsce na lata 2004-2013 obejmował edukację, mieszkalnictwo, zatrudnienie, zdrowie, kulturę, bezpieczeństwo i zwalczanie dyskryminacji, jak również promowanie wiedzy o Romach i dla Romów. W latach 2014-2020 zgodnie z sugestiami i wymaganiami zawartymi w EU Framework for

3 Romskie Stowarzyszenie Oświatowe „Harangos”, Ocena realizacji edukacyjnej części Pilotażowego programu rządowego na rzecz społeczności romskiej w województwie małopolskim na lata 2001-2003, linkiromanet.w.interiowo.pl/raport.doc Stan na dzień 20.12.2017.

4 Raport końcowy z badania ewaluacyjnego „Programu na rzecz społeczności romskiej w Polsce” realizowanego w ramach projektu „Q jakości – poprawa jakości funkcjonowania Programu Romskiego”, <https://rownosc.info/media/uploads/raport-z-badania-ewaluacyjnego-programu-na-rzecz-spolescznosci-romskiej-w-polsce.pdf> Stan na dzień 20.12.2017.

5 Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, Program integracji społeczności romskiej w Polsce na lata 2014-2020, <http://mniejszosci.narodowe.mswia.gov.pl/mne/romowie/program-integracji-spol/8303,Program-integracji-spolescznosci-romskiej-w-Polsce-na-lata-2014-2020.html> Stan na dzień 20.12.2017.

National Roma Integration⁶ zdecydowano się zredukować szeroki zbiór dziedzin do: edukacji, mieszkalnictwa, zdrowia i rynku pracy, analizując również uzyskane doświadczenia z lat poprzednich. W praktyce w obszarze największych zainteresowań zarówno Romów jak i samorządów są działania związane z edukacją i mieszkalnictwem. Budżet programu to 10 mln zł rocznie w skali kraju.

Istotnym elementem umożliwiającym realizację projektu na poziomach lokalnym i krajowym jest sieć wojewódzkich pełnomocników wojewodów ds. mniejszości narodowych i etnicznych (we wszystkich 16 województwach). Utrzymują oni bieżący kontakt z Ministerstwem Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz z władzami lokalnymi. Ważną częścią pracy pełnomocników jest codzienny, roboczy kontakt z podmiotami prowadzącymi poszczególne działania, w tym zwłaszcza z romskimi organizacjami i lokalną społecznością romską.

Ważnym ogniwem całego układu wsparcia dla organizacji mniejszości narodowych i etnicznych są pełnomocnicy ds. ochrony praw człowieka przy komendantach wojewódzkich policji, w każdym z 16 województw.

Pełnomocnicy wojewodów cyklicznie organizują szkolenia i spotkania dla beneficjentów Programu Integracji przed każdym naborem wniosków na nowy rok budżetowy. Spotkania są okazją do dyskusji w szerszym gronie, w tym z organizacjami realizującymi poszczególne zadania, do kontaktów ze służbami wojewody i często do rozmowy z przedstawicielem Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji. Szkolenia są bardzo dobrze oceniane przez Romów i urzędników lokalnych samorządów.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji organizuje cykliczne spotkania pełnomocników w celu omówienia bieżącej sytuacji, problemów i rozwiązań. Spotkania mają formę szkolenia. MSWIA wymaga od pełnomocników wojewodów corocznych sprawozdań z aktywności i podjętych działań.

Program zakłada również konsultacje lokalne i wymaga konsultowania ze społecznością romską planowanych na poziomie lokalnym działań. Konsultacje odbywają się w różnych formach, nie ma standardowych scenariuszy, w każdym z samorządów stosowane są inne praktyki w zależności od wzajemnych relacji, istnienia organizacji pozarządowych czy liderów.

Historia integracji i systemowych działań wobec Romów w Polsce ma już więc ponad 15 lat, dotyczy programów rządowych i unijnych, wprowadzenia instytucji asystentów romskich, nauczycieli wspomagających czy wprowadzenia zmian do finansowania zwiększonej subwencji oświatowej w obszarze edukacji dzieci należących do mniejszości narodowych i etnicznych. Największe efekty udało się osiągnąć w dziedzinie edukacji, poprzez poprawę frekwencji i zwiększenie udziału dzieci i młodzieży romskiej w szkołach średnich i na studiach wyższych. Dużą rolę w tym zakresie odgrywa system wsparcia uczniów romskich stypendiami

6 http://ec.europa.eu/justice/discrimination/roma/eu-framework/index_en.htm Stan na dzień 20.12.2017

edukacyjnymi praktycznie na każdym poziomie kształcenia.

Jasna polityka integracyjna wobec mniejszości narodowych i etnicznych, w tym wobec Romów, oraz pojawienie się „Programu na rzecz społeczności romskiej w Polsce” w skali całego kraju uruchomiło i zaktywizowało mniejszość romską do działania. Wyłonili się liderzy a Romowie zaczęli korzystać z praw, które umożliwiają zrzeszanie się, stowarzyszanie czy zakładanie fundacji (około 120 organizacji romskich lub działających na rzecz Romów jest obecnie zarejestrowanych w Polsce). W ramach realizacji „Ustawy o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym”⁷ powołano do życia Komisję Wspólną Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych⁸, gdzie zasiadają członkowie każdej z mniejszości wymienionej w ustawie, Romowie mają dwóch członków, dodatkowo powołano zespół do spraw romskich⁹, gdzie w gronie dwudziestu Romów z całej Polski oraz strony rządowej dyskutowane są bieżące problemy z którymi stykają się Romowie.

Rozwój instytucjonalny i podmiotowy mniejszości narodowych i etnicznych wspierany jest przez rząd (Minister właściwy ds. mniejszości narodowych i etnicznych) w ramach środków na realizację zadań mających na celu ochronę, zachowanie i rozwój tożsamości kulturowej mniejszości narodowych i etnicznych oraz zachowanie i rozwój języka regionalnego, i z tego źródła, oprócz Programu, Romowie korzystają. Romowie zaczęli być świadomi swojej trudnej sytuacji społecznej i konieczności zmiany postawy na aktywną. Program poprzez swoje narzędzia i możliwości zmobilizował do uczestnictwa i korzystania z praw obywatelskich. Liderzy romscy, aktywiści, romskie organizacje podejmują szereg inicjatyw i działań, chcą też być i są partnerami dla władz każdego szczebla. Proces ten znacznie przyspieszył udział Romów w wykorzystaniu środków europejskich w ramach inicjatywy wspólnotowej EQUAL. Opisy projektów realizowanych w ramach programu oraz informacje na ich temat można znaleźć na stronie <http://www.equal.org.pl>. Inny fundusz europejski to Program Operacyjny Kapitał Ludzki (POKL), w ramach którego utworzony został „komponent romski”: poddziałanie 1.3.1 – Projekty na rzecz społeczności romskiej na lata 2007-2013¹⁰. Wiele zadań finansowanych z funduszy europejskich wymagało tworzenia lokalnych i krajowych partnerstw, wymiany międzynarodowych doświadczeń i dobrych praktyk, innej niż w przypadku Programu metodologii działania i realizowania projektów. Doświadczenia zdobyte podczas realizacji tych zadań są nie do przecenienia, a organizacje, które uczestniczyły w tym procesie znacznie lepiej funkcjonują na rynku organizacji pozarządowych w Polsce.

Corocznie, przy ocenie aplikacji złożonych w ramach Programu integracji społeczności romskiej w Polsce na lata 2014-2020 powoływana jest w każdym

7 <http://mniejszosci.narodowe.mswia.gov.pl/mne/prawo/ustawa-o-mniejszosciac/6492,Ustawa-o-mniejszosciach-narodowych-i-etnicznych-oraz-o-jezyku-regionalnym.html>. Stan na dzień 20.12.2017

8 <http://mniejszosci.narodowe.mswia.gov.pl/mne/komisja-wspolna>. Stan na dzień 20.12.2017

9 <http://mniejszosci.narodowe.mswia.gov.pl/mne/komisja-wspolna/zespol-do-spraw-romski>. Stan na dzień 20.12.2017

10 http://romopedia.pl/index.php?title=Komponent_romski_PO_KL. Stan na dzień 20.12.2017

województwie komisja oceniająca wnioski, w której zasiadają Romowie (osoby ze społeczności romskiej nie związane bezpośrednio z realizacją konkretnego zadania¹¹ zgłoszonego do finansowania z Programu). Poszczególne samorządy muszą konsultować ze społecznością romską na danych terenie propozycje, które mają być sfinansowane z Programu. Ten proces odbywa się w różny sposób, potrzeby formułowane są przez organizacje romskie będące przedstawicielami Romów w danej gminie czy mieście lub bezpośrednio przez zainteresowane rodziny (potrzeby edukacyjne dzieci, potrzeby dotyczące sytuacji bytowej, potrzeby zdrowotne czy pomoc w aktywizacji zawodowej). Na przykład, na terenie miasta Andrychów, Małopolskie Stowarzyszenie Romów Jamaro corocznie organizuje konsultacje najpierw z lokalną społecznością Romów, by później z kilkoma przedstawicielami spotkać się z Burmistrzem Miasta i razem ustalić jakie wnioski aplikacyjne w danym roku złożyć. W Wadowicach, przy aktywnym udziale romskiej organizacji Stowarzyszenie CIERCHENIA, w ramach Programu integracji powstała w 2016 roku „Lokalna strategia na rzecz społeczności romskiej” (pierwsza w Polsce) zaplanowana na 3 lata. Bardzo często organizacje romskie działające na danym terenie samodzielnie lub przy wsparciu władz lokalnych prowadzą świetlice różnego rodzaju (integracyjne, środowiskowe, terapeutyczne) przy wsparciu z Programu (np.: Kraków – Stowarzyszenie Romów w Krakowie, RSO Harangos, TKKTR Kałe Jakha, Tarnów – Stowarzyszenie Kulturalno-Społeczne Centrum Kultury Romów w Tarnowie, Nowy Sącz – 4 świetlice, dwie prowadzone przez Urząd Miasta i dwie prowadzone przez lokalną organizację pozarządową Małopolskie Stowarzyszenie Pracowników Socjalnych z siedzibą w Łukowicy).

W toku wdrażania przez tak długi okres strategii romskiej wprowadzono do systemu prawnego konkretne rozwiązania, np. asystent edukacji romskiej stał się oficjalnym zawodem w Polsce w 2004 r. Od dekady liczba pracujących asystentów edukacji romskiej utrzymuje się na poziomie około 100 osób, zatrudnionych przez szkoły, z czego około 70% na podstawie stałej umowy o pracę. Kolejne lata pracy asystentów pozwoliły zmienić system związany z diagnozą zdolności intelektualnych uczniów romskich i wykorzystywaniem uzyskanych orzeczeń do umieszczania dzieci w szkołach specjalnych. Od 2013 r. asystent, zgodnie z prawem, jest upoważniony do występowania z wnioskiem o przeprowadzenie takiej diagnozy. Ten mechanizm pozwala na re-diagnozowanie dzieci w miarę czynionych przez nie postępów i umieszczanie ich w szkołach masowych, uczulenie diagnozujących psychologów na specyfikę Romów etc. To rozwiązanie wydaje się być szczególnie istotne w ograniczaniu odsetka dzieci lokowanych przez rodziców w szkołach specjalnych. Badania przeprowadzone przez zespół psychologów z Uniwersytetu Jagiellońskiego, o których można przeczytać w raporcie końcowym z projektu badawczego z 2011 roku (na zlecenie Stowarzyszenia Romów w Polsce) pod tytułem: „Funkcjonowanie poznawcze i językowe dzieci romskich uczęszczających do szkół podstawowych specjalnych i masowych

11 Zgodnie wymogami „Ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. O działalności pożytku publicznego i o wolontariacie” (Dz.U.10.234.1536)

konteksty społeczne”¹² pokazują, że dzieci romskie kierowane były do szkół specjalnych częściej niż inne dzieci. Mówiąc w uproszczeniu, badania wykazały, że testy przeprowadzane w poradniach psychologiczno-pedagogicznych na terenie województw gdzie prowadzone były badania (Małopolskie, Opolskie, Śląskie) nie uwzględniały specyfiki kulturowej badanych dzieci, a szczególnie tego, że dzieci romskie wychowywane są w języku romskim i słabo znają język polski. W rezultacie uzyskiwały złe wyniki, ponieważ nie do końca rozumiały polecenia pedagogów, jak również nie potrafiły się prawidłowo wyśłowić i porozumiewać. Wyniki badań zwróciły uwagę władz odpowiedzialnych za oświatę i posłużyły do wdrożenia nowych standardów badania dzieci należących do mniejszości romskiej, w szczególności przeszkolona została kadra poradni oraz od kilku lat w proces przeprowadzania badania angażowani są właśnie asystenci edukacji romskiej.

Kolejnym rozwiązaniem było wprowadzenie systemu finansowania edukacji dla mniejszości narodowych i etnicznych, w tym dostosowanie do potrzeb edukacyjnych Romów (finansowanie zatrudnienia asystenta edukacji romskiej ze środków samorządu, zapewnienie środków na dodatkowe zadania edukacyjne dla uczniów romskich). Ta zmiana pozwoliła „wyprowadzić” finansowanie asystentów edukacji romskiej ze środków strategii (Programu na rzecz społeczności romskiej w Polsce na lata 2004-2014) do krajowego systemu finansowania oświaty – zwiększonej subwencji oświatowej, tym samym pozwalając na wykorzystanie środków dotychczas przeznaczanych na ich zatrudnienie (a były one niebagatelne, gdyż finansowano zatrudnienie 100 asystentów) na inne działania w ramach Programu. Pieniądze w ramach zwiększonej subwencji pozyskuje się na dzieci z różnymi deficytami i specjalnymi potrzebami, i o ile wiadomo ile poszczególne samorządy pozyskują środków w ramach zwiększonej subwencji, o tyle na co konkretnie je wydają, jest już trudniejsze do zbadania. Pozyskane pieniądze trafiają do budżetu gminy i stanowią dochód własny gminy/miasta, co oznacza, że samorząd może je wydawać zgodnie z bieżącymi potrzebami. Zespół ds. romskich kilkakrotnie zajmował się tematem wyjaśnienia przypadków pozyskiwania środków finansowych ze zwiększonej subwencji oświatowej właśnie z tytułu edukacji dzieci romskich i wykorzystywania ich na inne cele. Dyskusja toczyła się również na forum Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych oraz Komisji Mniejszości Narodowych i Etnicznych Sejmu RP¹³, finalnie doprowadziło to do Kontroli Najwyższej Izby Kontroli (w 2010 r.) która zatytułowana została: „Realizacja zadań wynikających z ustawy o narodowych i etnicznych”¹⁴. Analizowana była również kwestia wykorzystania zwiększonej subwencji oświatowej, co prawda nie wpłynęło to na zmianę w postaci wymogu sprawozdawczości z pozyskanej subwencji, gdyż to wymagałoby zmian prawnych, jednak kontrola przyczyniła się do zwrócenia uwagi na wydawanie środków

12 H. Grzymała-Moszczyńska, K. Barzykowski, D. Dzida., J. Grzymała-Moszczyńska, M. Kosno, Raport końcowy z projektu badawczego, [w:]: J. Talewicz-Kwiatkowska i M. Kołaczek (red.), *Funkcjonowanie poznawcze i językowe dzieci romskich uczęszczających do szkół podstawowych specjalnych i masowych - konteksty społeczne*, Oświęcim 2011, s. 51-84.

13 <http://www.sejm.gov.pl/Sejm8.nsf/agent.xsp?symbol=PRACEKOMST&NrKaden-cji=8&KodKom=MNE>. Stan na dzień 20.12.2017

14 <https://www.nik.gov.pl/plik/id,1892,vp,2287.pdf>. Stan na dzień 20.12.2017

z subwencji zgodnie z celem na jaki je pozyskano. Mechanizmy kontroli wydatkowania środków ze zwiększonej subwencji oświatowej, to jedno z największych wyzwań, które należy wypracować i wdrożyć w najbliższych latach. Przy realizacji tych działań należy skorzystać z dobrych praktyk organizacji typu WatchDog.

Podsumowując, aktywność liderów romskich, coraz częściej romskich intelektualistów i aktywistów, asystentów, doświadczonych działaczy organizacji jest niezbędna i kluczowa przy integracji i aktywizacji społeczności romskiej. Konieczny jest dialog pomiędzy samymi organizacjami romskimi, otwarty, konstruktywny oraz obustronny kontakt z instytucjami rządowymi i samorządowymi i skuteczne wykorzystywanie możliwości prawnych i finansowych oferowanych przez te instytucje. Warto tu wspomnieć o pełnomocnikach nie tylko ds. mniejszości narodowych i etnicznych, ale też o pełnomocnikach prezydentów miast ds. organizacji pozarządowych i polityki społecznej oraz pełnomocnikach marszałków województwa ds. organizacji pozarządowych i polityki społecznej. Udział przedstawicieli w ciałach dialogowych/doradczych to kolejny instrument, który daje możliwość wzmocnienia głosu lokalnej społeczności romskiej. Przykładem takich ciał są komisje dialogu obywatelskiego. Zgodnie z art. 5 ust. 2 pkt 5 „Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie”, jedną z form współpracy organów administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi jest tworzenie wspólnych zespołów o charakterze doradczym i inicjatywnym, złożonych między innymi z przedstawicieli organizacji pozarządowych oraz przedstawicieli właściwych organów administracji publicznej. Innym mechanizmem coraz częściej spotykanym jest budżet obywatelski jako element demokracji partycypacyjnej. Dla pełnego wykorzystania możliwości powyższych mechanizmów ważna jest stała komunikacja z innymi organizacjami mniejszościowymi, budowanie koalicji, lokalnych partnerstw wspólnych inicjatyw, wyrażania wspólnego głosu.

Mniejszości narodowe i etniczne w Polsce mają wiele wspólnych cech, ambicji i problemów. Sytuacja Romów w tym kontekście jest znacznie trudniejsza, jednak okazuje się, że specjalnie podjęte przez Państwo Polskie działania i środki na rzecz mniejszości romskiej spotykają się ze zrozumieniem innych mniejszości. To poczucie solidarności warto przekuć w tworzenie ciekawych projektów i inicjatyw i budowanie pozytywnego wizerunku mniejszości narodowych i etnicznych w Polsce.

Ukraińcy nad Wisłą - szanse i wyzwania

Pracownicy, studenci, a coraz częściej także rodziny z dziećmi. Rosnącą z roku na rok populację imigrantów z Ukrainy w Polsce szacuje się już na ponad 1,5 miliona osób. Masowe migracje zrodziły wiele wyzwań, z którymi oprócz samych przybyszów, mierzą się organizacje pozarządowe oraz lokalne władze.

Przez lata cudzoziemcy stanowili w Polsce niewielki odsetek ludności. Obraz społeczeństwa jednolitego etnicznie potwierdzały nieznaczne, bo nie przekraczające kilku procent ogółu populacji, mniejszości narodowe. Ostatnie lata przyniosły jednak znaczne zmiany, związane głównie z sytuacją polityczną na Ukrainie. Według danych Urzędu do spraw Cudzoziemców na dzień 10 stycznia 2018 r. 144 605 obywateli tego kraju posiada aktualne dokumenty pobytowe w Polsce. Dla porównania w 2013 r. takich osób było 20 105¹.

O dużej skali obecności Ukraińców nad Wisłą jeszcze wyraźniej świadczy ilość zarejestrowanych oświadczeń o zamiarze powierzenia wykonywania pracy cudzoziemcowi, czyli nieskomplikowana procedura umożliwiająca podjęcie pracy na okres maksymalnie 6 miesięcy w ciągu kolejnych 12 miesięcy. Tylko przez pierwsze półrocze 2017 roku zarejestrowano blisko 905 tys. oświadczeń, czyli więcej niż w całym 2015 roku, gdy było ich 763 tys.² Władze oraz organizacje pozarządowe dopiero uczą się radzić sobie z wyzwaniami, które niesie duży napływ imigrantów – zjawisko wcześniej niespotykane w Polsce. Przybysze z Ukrainy cały czas nie mogą jednak liczyć na odpowiednie wsparcie. Rządzący nie stworzyli spójnej strategii ich integracji. Na szczęście coraz więcej działań podejmowanych jest na szczeblu lokalnym, gdzie władze lepiej dostrzegają problemy imigrantów. Pośród dużych polskich miast strategie integracyjne opracowano m.in. we Wrocławiu, Warszawie, Lublinie, Gdańsku czy Krakowie. W innych programy są dopiero tworzone, ale niemal wszędzie zjawisko zostało zauważone, a władze samorządowe wchodzą we współpracę z organizacjami pozarządowymi.

1 <https://migracje.gov.pl/statystyki/zakres/polska/typ/dokumenty/widok/mapa/rok/2018/kraj/UA/?x=0.5851&y=1.234&level=1> Stan na dzień 10.01.2018

2 <https://www.mpips.gov.pl/analizy-i-raporty/cudzoziemcy-pracujacy-w-polsce-statystyki/> Stan na dzień 10.01.2018

Mniejszość ukraińska i imigranci z Ukrainy

Nad Wisłą, oprócz migrantów i migrantek, od niepamiętnych czasów żyją także obywatele polscy narodowości ukraińskiej. Szacuje się, że przed 1939 rokiem, w obecnych granicach kraju, mieszkało ich ponad 600 tys. W latach 1944-46 w ramach tzw. wymiany ludności, do opuszczenia Polski zmuszono około 480 tys. osób. Pozostałe 150 tys. wysiedlono z południowo-wschodniej Polski w ramach akcji „Wisła” i rozproszono na zachodzie oraz północy kraju. Tylko niewielka część z nich zdołała wrócić na południe Polski.³

Dziś przynależność do ukraińskiej mniejszości narodowej deklaruje jedynie 38 797 osób (dane ze spisu powszechnego 2011 roku). Mieszkają one głównie w województwach warmińsko-mazurskim, zachodniopomorskim oraz pomorskim. Największą organizacją skupiającą mniejszość jest Związek Ukraińców w Polsce. Ilość osób wysiedlonych w latach 40. pokazuje potencjalną liczbę tych, których przodkowie pochodzą z Polski.

Pierwsza fala imigracji z Ukrainy pojawiła się nad Wisłą w latach 90. Rozpad ZSRR oraz pogarszająca się sytuacja ekonomiczna w pierwszej kolejności skłoniły do wyjazdu osoby o polskich korzeniach. Wielu imigrantów, którzy przyjechali dwie dekady temu, zostało i dziś często posiada już polskie obywatelstwo. Liczba osób, które przyjechały do Polski w tamtym okresie mierzona była jednak najwyżej w dziesiątkach tysięcy. W latach 1992-97 obywatele Ukrainy złożyli tylko 4507 wniosków o pobyt stały.

Imigracja na dużo większą skalę rozpoczęła się po roku 2013. Jej główną przyczyną był wybuch wojny w Donbasie. Konflikt zbrojny doprowadził do recesji gospodarczej i inflacji, która w 2015 roku sięgnęła na Ukrainie 43%. Dewaluacja hrywny sprawiła, że znacznie obniżył się poziom życia. Jak wynika z raportów Narodowego Banku Polskiego 80% imigrantów deklaruje, że głównym powodem wyjazdu z ojczyzny był brak pracy lub niezadowalający poziom wynagrodzenia. Wzrósł także odsetek osób dla których przyczyną przyjazdu do Polski jest sytuację polityczną. Chodzi głównie o mieszkańców wschodniej Ukrainy. Zgodnie z danymi Narodowego Banku Polski (NBP) przed 2013 rokiem stanowili oni zaledwie 6% imigrantów, a w latach 2014 i 2015 już ponad 28%.

Kto przyjeżdża do Polski?

Pracownik sezonowy zatrudniony w rolnictwie lub na budowie – taki stereotypowy wizerunek imigranta z Ukrainy jest coraz mniej aktualny. Zgodnie z danymi statystycznymi Ministerstwa Rozwoju, Pracy i Polityki Społecznej, w pierwszej połowie 2017 roku najwięcej, bo ponad 325 tys. oświadczeń o zamiarze powierzenia wykonywania pracy cudzoziemcowi dotyczyła zatrudnienia w zakresie usług administrowania i działalności wspierającej. Kolejne 201 tys. sektorów rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybołówstwa, a „tylko” 116 tys. branży budowlanej. Coraz więcej Ukraińców interesuje się też uzyskaniem „Niebieskiej Karty” (Blue Card),

3 E. Misiło, *Repatriacja czy deportacja. Przesiedlenie Ukraińców z Polski do USRR 1944-1946*, Warszawa 1996.

czyli europejskiego zezwolenie na pobyt i pracę dla wysoko wykwalifikowanych pracowników.

Dla większości imigrantów głównym powodem decyzji o wyborze Polski, oprócz bliskości geograficznej i kulturowej, jest możliwość podjęcia legalnej pracy. Daje ją prosta procedura rejestracji oświadczeń. Największym atutem tej formy jest zupełny brak uznaniowości. Urzędnik jedynie rejestruje fakt złożenia oświadczenia. Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej dostrzegło w tej formie pole do nadużyć i nawet rozważało wycofanie się z procedury. Po krytyce ze strony organizacji pozarządowych Ministerstwo z pomysłu, który mógł utrudnić funkcjonowanie imigrantom, ostatecznie zrezygnowało.

Inną ważną przyczyną przyjazdów do Polski jest chęć zdobycia wykształcenia. Zgodnie z danymi GUS w roku akademickim 2016/2017 na polskich uczelniach kształciło się ponad 65 tys. cudzoziemców, z czego 53,5% stanowili obywatele Ukrainy. Najwięcej zagranicznych studentów, w roku 2015/2016, wybierało naukę w Warszawie (17,2 tys.), Krakowie (7,1 tys.), Lublinie (5,7 tys.) oraz Wrocławiu (4,7 tys.). Większość Ukraińców za studia w Polsce, również te stacjonarne, musi płacić⁴.

Imigranci z Ukrainy najczęściej osiedlają się w tych regionach Polski, w których najłatwiej o pracę lub w których działają szkoły wyższe. Na czele listy znajduje się oczywiście Warszawa oraz największe miasta. Przykładowo we Wrocławiu lokalne władze szacują, że Ukraińcy stanowią już nawet 10% ogółu mieszkańców. Przy minimalnym poziomie bezrobocia oznacza to, że bez imigrantów w wielu branżach, m. in. logistycznej, gastronomicznej czy administracyjnej zabrakłoby rąk i głów do pracy⁵.

Większość Ukraińców, bo około 65%, których dotyczyły rejestrowane w 2017 roku oświadczenia, to osoby mające poniżej 40 lat. Warto podkreślić, że niemal wszyscy imigranci z Ukrainy, to osoby w wieku produkcyjnym – 96% z nich podejmuje pracę w Polsce. Ponad połowa przybyszów nie ma dzieci. Te osoby są potencjalnie o wiele bardziej skłonne do pozostania w Polsce na stałe niż ci, którzy zostawili w domach potomstwo. Jak wynika z danych NBP, aż 50% imigrantów nie przekazuje zarobionych pieniędzy do kraju pochodzenia. Mimo to, tylko w 2016 roku, Ukraińcy przestali do domów 8,1 mld złotych. Dla porównania w latach 2004-2016 polscy emigranci wysyłali do kraju średnio 16,5 miliardów złotych rocznie⁶.

Z roku na rok coraz więcej imigrantów decyduje się osiedlić w Polsce na stałe. Od stycznia do listopada 2017 roku Urząd ds. Cudzoziemców przyjął blisko 180 tys. wniosków o przyznanie prawa do pobytu czasowego, stałego oraz rezydentury w UE. W większości przypadków wydano pozytywne decyzje. Rosnącą liczbę

4 <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/edukacja/> Stan na dzień 10.01.2018

5 Jakub Bińkowski, *Ukraińska imigracja do polski. Analiza zjawiska w kontekście sytuacji na rynku pracy*, Warszawa–Wojnowice 2017.

6 https://www.nbp.pl/aktualnosci/wiadomosci_2016/20161212_obywatele_ukrainy_pracujacy_w_polsce_%E2%80%93raport_z_badania.pdf Stan na dzień 10.01.2018

imigrantów wiążących przyszłość z Polską widać również w oświacie. Tylko we wrocławskich podstawówkach, w ubiegłym roku szkolnym uczyło się 322 młodych Ukraińców, w tym jest ich już 736 (dane Urzędu Miejskiego Wrocławia).

Wyzwania dużej imigracji

Ponad milionowa imigracja z Ukrainy stanowi dla Polski potężny zastrzyk energii i kapitału ludzkiego, i to zastrzyk bardzo potrzebny społeczeństwu i gospodarce. Niepokoić może jednak, że polskie władze zdają się nie dostrzegać skali zjawiska i jego wagi. Pomimo, iż fala przyjazdów trwa już od czterech lat, nadal nie stworzyły one spójnych mechanizmów jej skutecznej absorpcji. Nie ma też zintegrowanego systemu danych o imigrantach, który mógłby umożliwić obliczenie dokładnej liczby przybyszów i określić ich wpływ na polską gospodarkę.

„Wielcy nieobecni polityki migracyjnej”, jak o imigrantach z Ukrainy pisze Komisja Ekspertów ds. Migrantów przy Rzeczniku Praw Obywatelskich, są przez władze pozostawieni sami sobie. Nie znając języka i realiów narażeni są na nadużycia m.in. ze strony agencji pracy, pośredników czy pracodawców. Wiedza na temat przepisów i procedur jest wśród imigrantów niejednokrotnie przekazywana pocztą pantoflową. Oficjalne komunikaty publikowane w Biuletynie Informacji Publicznej, nawet te tłumaczone na język ukraiński, nie zawsze docierają do samych zainteresowanych. W dłuższej perspektywie niedostatek odpowiedniego wsparcia dla ukraińskich imigrantów może zaburzyć proces ich integracji i mieć wpływ na radykalizację postaw⁷.

Rosnąca liczba ukraińskich dzieci uczęszczających do polskich szkół stanowi wyzwanie dla systemu oświaty. Mali imigranci często są stawiani w niezwykle trudnej sytuacji. Nauczyciele nie zawsze rozumieją różnice kulturowe i nie potrafią przygotować uczniów polskich do przyjęcia kolegów z innych krajów, a z drugiej strony odpowiednio wprowadzić uczniów cudzoziemskich do norm społeczeństwa przyjmującego.

Od 2010 roku istnieje możliwość zatrudnienia w szkołach asystentów kulturowych. Zadaniem osoby znającej kulturę i język uczniów cudzoziemskich ma być ich wspieranie oraz ułatwienie procesu integracji ze społecznością szkolną. Niestety, w praktyce rozwiązanie funkcjonuje tylko w nielicznych placówkach. Główną przeszkodą są koszty zatrudnienia asystentów kulturowych.

Ze względu na duże rozproszenie mniejszości ukraińskiej w Polsce najpopularniejszą formą nauki ojczystej kultury i języka są międzyszkolne punkty nauczania. Z takiej formy kształcenia nie mogą korzystać uczniowie z rodzin imigranckich – zgodnie z „Ustawą z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym”, z tej formy edukacji w ramach zajęć szkolnych korzystać mogą wyłącznie społeczności mniejszości narodowych

7 <https://www.rpo.gov.pl/sites/default/files/Raport%20Komisji%20Ekspert%C3%B3w%20ds.%20Migrant%C3%B3w%20202016.pdf> Stan na dzień 10.01.2018

i etnicznych⁸. Dlatego organizacje pozarządowe rozpoczęły organizację różnych form nauczania przeznaczonych dla dzieci imigrantów. Przykładem jest, otwarty w 2016 roku, oddział ukraińskiej sobotniej szkoły, który działa w Zespole Szkół Stenotypii i Języków Obcych w Warszawie. Przedsięwzięciu patronuje Fundacja „Nasz Wybór”, która, oprócz tego, prowadzi w Ukraińskim Domu w Warszawie Klub Dziecięcy „Rękawiczka”.

Po zniesieniu wiz dla obywateli Ukrainy do strefy Schengen, o ich przyciągnięcie może zacząć starać się coraz więcej państw europejskich. Już teraz wielu Ukraińców decyduje się emigrować do równie bliskich geograficznie i kulturowo Czech (wg danych Eurostatu z 31 grudnia 2015 mieszkało ich tam 113 tys), duża społeczność ukraińska żyje także we Włoszech i w Niemczech. Dla wielu osób, szczególnie tych lepiej wykształconych, Polska może stać się jedynie przystankiem na drodze do zamożniejszych krajów.

Imigranci potrzebują wsparcia

Zdecydowana większość cudzoziemców mieszkających w Polsce nie ma możliwości skorzystania z żadnego zorganizowanego przez państwo wsparcia w integracji ze społeczeństwem. Systemowa pomoc w ramach Indywidualnego Programu Integracyjnego oferowana jest jedynie osobom objętym ochroną międzynarodową⁹. W przypadku obywateli Ukrainy tylko nieliczni decydują się aplikować o taką formę prawa do pobytu, bo niewielu osobom jest ona przyznawana. Przez pierwsze 10 miesięcy 2017 roku Polska przyznała status uchodźcy jedynie 56 Ukraińcom.

Wobec braku systemowych programów główną rolę w integracji imigrantów odgrywa ich własna samoorganizacja. Szacuje się, że społecznie angażuje się od kilku do kilkunastu procent mieszkających w Polsce obywateli Ukrainy. Najczęściej w działania włączają się osoby, które przyjechały na studia. Rzadziej robią to imigranci zarobkowi. Mimo że cudzoziemcy mają w Polsce prawo zrzeszania się w stowarzyszeniach i fundacjach, zwykle skupiają się w grupach nieformalnych.

Zasadniczym problem utrudniającym samoorganizację są ograniczenia w możliwości zdobywania funduszy, szczególnie potrzebnych w działania długofalowych, takie jak np. posiadanie siedziby, prowadzenie punktu informacyjnego czy kursów językowych. Przykładem udanej instytucjonalizacji oddolnego ruchu imigrantów w połączeniu z mniejszością jest powstanie w Krakowie Fundacji Zustricz, która skupiła osoby zaangażowane w protesty oraz działania pomocowe w trakcie „Rewolucji godności”. Pomimo trudności związanych z samoorganizacją w całej Polsce widać tendencję do instytucjonalizacji grup nieformalnych. W 2017 roku zostało zarejestrowane Stowarzyszenie Studentów Ukraińskich, a w Krakowie

8 Ustawa z dnia 6 stycznia 2005 r. O mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym, Rozdział 4, Art. 19.

9 Indywidualny Program Integracyjny (IPI) – forma pomocy dla osób, które uzyskały w Polsce status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą. Realizowany przez powiatowe centra pomocy rodzinie program trwa 12 miesięcy. Celem IPI jest doprowadzenie do samodzielności ekonomicznej cudzoziemca (podjęcie zatrudnienia), nauczania języka polskiego i zintegrowania ze społeczeństwem lokalnym.

w 2016 r. powstała Fundacja Współpracy Polsko-Ukraińskiej „U-WORK”. W miastach gdzie istnieją ukraińskie Domówki – siedziby oddziałów Związku Ukraińców w Polsce – pełnią one często, ze względu na niedobór innych form wsparcia, rolę koła ratunkowego dla imigrantów¹⁰.

Również coraz więcej polskich organizacji adresuje swoje projekty do imigrantów z Ukrainy. Dużym wyzwaniem jest dla nich budowanie relacji z imigrantami i włączanie ich w swoje przedsięwzięcia. Ograniczone kontakty sprawiają, że działania nie zawsze odpowiadają potrzebom lub nie w pełni trafiają do potencjalnych beneficjentów. Przykładem może być tu wydany przez krakowskie Centrum Pomocy Prawnej im. Haliny Nieć informator dla cudzoziemców „Witaj w Krakowie”. Bardzo praktyczna publikacja, przetłumaczona na język ukraiński i angielski w ograniczonym stopniu dotarła do samych imigrantów.

Ważną rolę w procesie integracji imigrantów z Ukrainy odgrywają miejsca kultu religijnego, w tym Cerkiew Greckokatolicka. Świątynie często pełnią rolę przestrzeni, w której spotykają się imigranci i przedstawiciele ukraińskiej mniejszości narodowej. W społecznym odbiorze obie grupy często są ze sobą mylone. Mimo że wspólnie tworzą społeczność ukraińską w Polsce, to mają inne cele i potrzeby. Imigranci szukają przede wszystkim stabilnego gruntu i bardzo praktycznej pomocy. Natomiast dla doskonale zintegrowanej mniejszości narodowej głównym problemem jest kwestia zachowanie tożsamości narodowej. Duży napływ obywateli Ukrainy do Polski stworzył dla mniejszości nowe szanse, ale też wyzwania. „Polscy Ukraińcy” pomagając imigrantom efektywnie wspierają proces integracji. Z drugiej strony przybysze wnoszą ożywienie w działania mniejszości.

Dobre praktyki powstają lokalnie

Obecność Ukraińców w Polsce najlepiej dostrzegają władze samorządowe. Z ich inicjatywy w wielu miastach powstały lokalne modele integracji cudzoziemców. Oprócz Warszawy, w której mieszka najwięcej obcokrajowców i działa największa liczba organizacji wspierających imigrantów, raport „Otwarte Miasta”¹¹ zwraca uwagę na inicjatywy integracyjne funkcjonujące we Wrocławiu czy Lublinie. Od 2016 roku również w Krakowie istnieje program „Otwarty Kraków”, którego realizacja rozpoczęła się w drugiej połowie ubiegłego roku.

W stolicy Dolnego Śląska działa Centrum Ukraińskiej Kultury i Rozwoju. Miejsce, przy finansowym i logistycznym wsparciu władz Wrocławia, wspólnie prowadzą imigranci z Ukrainy oraz ukraińska mniejszość narodowa. Dwie organizacje i dwa pokolenia – wrocławski oddział Związku Ukraińców w Polsce na czele z Igozem Salomonem i utworzona w 2013 roku z inicjatywy honorowego konsula Ukrainy we Wrocławiu Grzegorza Dzika Fundacja „Ukraina”, kierowana przez Artema Zozulę – zwracają uwagę na potrzebę integracji.

10 W. Klaus, E. Ostaszewska-Żuk, M. Szczepanik, *Fundusze europejskie i ich rola we wspieraniu integracji cudzoziemców w Polsce*, <https://interwencjaprawna.pl/wstrzymanie-fa-miwplynelo-organizacje-wspierajace-cudzoziemcow/> Stan na dzień 10.01.2018

11 http://www.politykimigracyjne.pl/images/fora/Raport_Miasta_Otwarte.pdf Stan na dzień 10.01.2018

Założeniem projektu „Program integracyjny - Ruska 46A” jest działalność na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego, na rzecz integracji cudzoziemców, wzmocnienie podstaw otwartości i niwelowanie negatywnych nastrojów społecznych wobec zjawiska migracji, współpraca mniejszości ukraińskiej i nowych mieszkańców Wrocławia pochodzących z Ukrainy na rzecz zachowania tradycji, tożsamości oraz integracji ze społecznością lokalną poprzez prowadzenie punktu informacyjno-konsultacyjnego InfoCUKR dla nowych mieszkańców Wrocławia, konsultacji, szkoleń, spotkań, wsparcie przy wypełnianiu dokumentów oraz porady prawne, warsztatów, prowadzeniu klubów i tandemów językowych, wydarzeń kulturalno-artystycznych, wycieczek integracyjno-educacyjnych dla dzieci, młodzieży i dorosłych, organizacja Festiwalu Viva Ukraina – Viva Polonia. Projekt jest realizowany przez Fundację Ukraina w partnerstwie ze Związkiem Ukraińców w Polsce Kołem we Wrocławiu, i jest współfinansowany z Gminy Wrocław¹².

Władze Wrocławia wspólnie z organizacjami pozarządowymi, także tymi imigranckimi, stworzyły Strategię Dialogu Międzykulturowego. Program, opracowany na podstawie wyników konsultacji społecznych oraz pracy zespołów tematycznych m.in. zespołu ds. uczniów i rodzin obcojęzycznych, ma być realizowany od początku 2018 r. Ponadto przy Wrocławskim Centrum Rozwoju Integracji działa zespół ds. migracji. Oprócz punktu informacji dla cudzoziemców prowadzonego przez Wrocławskie Centrum Rozwoju Społecznego (WCRS) – jednostkę miejską, dobrą praktyką działającą w mieście jest sieć ponad 200 ambasadorów dialogu. Osoby pracujące we wrocławskich placówkach edukacyjnych, zainteresowane tematyką otwartości i przeciwdziałaniem dyskryminacji, są systematycznie szkolone w zakresie integracji oraz dialogu międzykulturowego, a także mogą liczyć na wsparcie i konsultację ze strony WCRS¹³.

Dobrym przykładem współpracy jest też Porozumienie „Kalejdoskop Kultur”, podpisane przez: Związek Karaimów Polskich w RP, Związek Ukraińców w Polsce oddział we Wrocławiu, Fundację Kultury i Edukacji Żydowskiej „Gesher”, Niemieckie Towarzystwa Kulturalno-Społeczne, „Odysseas” Stowarzyszenie Greków w Polsce oraz Związek Tatarów RP we Wrocławiu. Jego celem jest:

(...) współpraca organizacji pozarządowych, podmiotów i osób fizycznych na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych, m.in. aktywizację społeczną i obywatelską mniejszości narodowych i etnicznych Dolnego Śląska, promowanie wielokulturowości, zapobieganie dyskryminacji ze względu na odmienność kulturową, narodowością i etniczną, pomoc w wymianie informacji, wiedzy i między organizacjami skupiającymi przedstawicieli mniejszości narodowe i etniczne, a także promowanie współdziałania z samorządem terytorialnym,

12 <http://fundacjaукраина.eu/projekty/program-integracyjny-ruska-46a/> Stan na dzień 10.01.2018

13 http://wielokultury.wroclaw.pl/wp-content/uploads/2017/11/Strategia_PL_WEB.pdf, Stan na dzień 10.01.2018

Współpraca pomiędzy samorządowcami i organizacjami pozarządowymi efektywnie funkcjonuje także w Lublinie. Urząd Miasta podejmuje tam systemowe działania na rzecz integracji imigrantów w ramach Strategii Rozwoju Lublina na lata 2013-2020. Co ważne, to sam Urząd zainicjował wzmocnienie współpracy instytucji oraz organizacji pozarządowych działających na rzecz imigrantów. Efektem spotkań był pomysł połączenia sił Związku Ukraińców w Polsce i organizacji Homo Faber z Lublina w celu wsparcia dialogu pomiędzy ukraińską i polską społecznościami w Przemysłu.

Władze Lublina uznały też, że komunikacja opierająca się jedynie na Biuletynie Informacji Publicznej jest niewystarczająca. Dlatego urzędnicy zaczęli korzystać także z innych kanałów: portali społecznościowych, telefonów czy odbywali osobiste wizyty w organizacjach. Szczególnie w przypadku imigrantów z Ukrainy niezwykle ważne jest zbudowanie zaufania do państwowych instytucji. Istotną rolę odgrywają tu osobiste relacje pomiędzy przedstawicielami różnych grup¹⁵.

Również z inicjatywy urzędników pod koniec 2017 roku w szkołach w Lublinie przeprowadzono lekcje tolerancji, których celem było przekazanie informacji: *ilu cudzoziemców mieszka w Lublinie, co robią, jak sobie u nas radzą, czym różni się ich kultura od naszej czy z jakich są krajów*. Lekcje były odpowiedzią na nieprzyjemne incydenty, których ofiarami padli obcokrajowcy. Lubelskie władze czerpią z doświadczeń międzynarodowych, na kanwie współpracy z partnerami ze Szwajcarii powstał projekt „Lublin dla wszystkich”.

W 2016 roku władze Krakowa przyjęły program „Otwarty Kraków”. Prace nad projektem zaczęły się już w 2013 roku. W sierpniu ubiegłego roku został powołany zespół, który ma się zająć jego realizacją. Cieszy fakt, że w pracach biorą udział przedstawiciele organizacji mniejszości narodowych oraz cudzoziemców, m.in. Żydowskie Stowarzyszenie Czulent czy Fundacji Zustricz, która reprezentuje społeczność ukraińską. Na wniosek organizacji pozarządowych na spotkania zespołu zaproszono również przedstawicieli Urzędu Wojewódzkiego w Krakowie. Dzięki temu udało się nawiązać kontakt między administracjami, które planują tworzenie strategii działań na rzecz imigrantów¹⁶.

W ubiegłym roku Międzynarodowa Organizacja ds. Migracji (IOM) przeprowadziła wspólne warsztaty dla urzędników oraz pracowników organizacji pozarządowych na temat adaptacji imigrantów. Na zaproszenie Miejskiego Ośrodka Wspierania Inicjatyw Społecznych (MOWIS – operatora programu „Otwarty Kraków”), ze strony krakowskich środowisk ukraińskich w warsztatach wzięły udział Fundacja Zustricz oraz Fundacja współpracy Polsko-Ukraińskiej „U-WORK”. Ten typ spotkań daje urzędnikom i imigrantom szansę nawiązania kontaktów oraz wzajemnego zrozumienia. Cały czas kluczową rolę dla powodzenia współpracy

14 http://kalejdoskopkultur.pl/?page_id=881, Stan na dzień 10.01.2018

15 <http://strategia2020.lublin.eu/wp-content/uploads/2014/08/Strategia-Rozwoju-Lublina-na-lata-2013-2020.pdf>, Stan na dzień 10.01.2018

16 http://krakow.pl/aktualnosci/203531,29,komunikat,rada_miasta_uchwalila_program_otwarty_krakow_.html Stan na dzień 10.01.2018

między organizacjami i władzami lokalnymi odgrywa czynnik ludzki. Projekty na rzecz integracji powstają głównie tam, gdzie chcą się w nie zaangażować konkretni urzędnicy.

Władze samorządowe mogą odegrać ważną rolę w tworzeniu dobrej komunikacji pomiędzy organizacjami mniejszościowymi a organizacjami wspierającymi. Budowanie równoprawnego partnerstwa między organizacjami mającymi spore doświadczenie w zarządzaniu i rozliczaniu dotacji, a organizacjami małymi, ale znającymi problematykę społeczności ukraińskiej, może przynosić bardzo dobre rezultaty i obopólne korzyści. Przykładem takiego działania jest program „Sąsiedzki Krąg”, przeprowadzony przez koalicję pięciu organizacji (w tym skupiającej Ukraińców), która zawiązała się w czasie cyklu warsztatów „Active Citizens” zorganizowanego przez władze Krakowa i British Council.

W Szczecinie, to z inicjatywy tamtejszego oddziału Związku Ukraińców w Polsce została powołana Rada Organizacji Mniejszości Narodowych i Etnicznych. Jej celem jest prowadzenie dialogu z lokalnymi władzami.

Integracja - zadanie dla obu stron

Nie ma wątpliwości, że masowa imigracja z Ukrainy jest dla polskiego społeczeństwa i gospodarki zjawiskiem pozytywnym. Jako jedną z bardziej wymiernych korzyści można podać wpłacane przez przybyszy z nad Dniepru składki emerytalne – szacuje się, że rocznie ich suma wynosi co najmniej 2,2 mld złotych (zakładając, że każdy zatrudniony otrzymuje pensję minimalną). Tym bardziej dziwi brak spójnych działań władz w celu zachęcania imigrantów do osiedlania się nad Wisłą. Rzecznik Praw Obywatelskich zwraca uwagę, że pomimo braków systemowych rozwiązań *cieszy to, że imigranci z Ukrainy nie spotykają się z otwartą niechęcią władz czy społeczeństwa.*

Działania pro-integracyjne wychodzące z samych środowisk imigrantów powinny być dostrzegane i lepiej wspierane przez polskie władze. Kluczowe wydaje się tworzenie przestrzeni spotkań, w których cudzoziemcy mogliby organizować swoją działalność, ale także spotykać się z Polakami. W Krakowie już drugi rok wolontariusze z nieformalnej grupy „Instytut Skoworody” prowadzą nauczanie języka ukraińskiego. W zajęciach udział biorą głównie Polacy. Wsparcie takich inicjatyw poprzez celowe programy zapewniłoby im rozwój i szansę przetrwania. Działania grup nieformalnych są podstawą polsko-ukraińskiego dialogu.

Optymizmem napawa zmiana podejścia władz na szczeblu lokalnym. Wśród imigrantów i mniejszości stopniowo rośnie zaufanie oraz świadomość, że urzędnicy mogą być partnerami w realizacji pomysłów, a nie tylko organem kontrolującym i sprawdzającym. Coraz częściej wyraża się to we wspólnym działaniu i wspieraniu społeczności ukraińskiej. Tworzone razem projekty dają nadzieję na rozwój współpracy. Oczywiście dopiero z czasem można będzie ocenić efektywność tego procesu. W bardzo dużej mierze to od wsparcia dla społeczności ukraińskiej zależy powodzenie jej integracji z polskim społeczeństwem.

Bibliografia:

Bińkowski J, Ukraińska imigracja do polski. *Analiza zjawiska w kontekście sytuacji na rynku prac*, Warszawa–Wojnowice 2017.

Klaus W., Ostaszewska-Żuk E., Szczepanik M., *Fundusze europejskie i ich rola we wspieraniu integracji cudzoziemców w Polsce*.

Miasta Otwarte, http://www.politykimigracyjne.pl/images/fora/Raport_Miasta_Otwarte.pdf

Misiło E., *Repatriacja czy deportacja. Przesiedlenie Ukraińców z Polski do USRR 1944-1946*, Warszawa 1996.

Obywatele Ukrainy pracujący w Polsce – raport z badania, Narodowy Bank Polski, 2016, https://www.nbp.pl/aktualnosci/wiadomosci_2016/20161212_obywatele_ukrainy_pracujacy_w_polsce_%E2%80%93_raport_z_badania.pdf

Program Integracyjny - Ruska 46a, <http://fundacjaукраина.eu/projekty/program-integracyjny-ruska-46a/>

Program Otwarty Kraków, załącznik do Uchwały Rady Miasta Krakowa.

Raport UdSC – Ukraina: <https://udsc.gov.pl/wp-content/uploads/2014/12/UKRAINA-12.11.2017.docx>

Raport z działalności Komisji Ekspertów ds. Migrantów przy Rzeczniku Praw Obywatelskich w roku 2016.

Studenci (17 listopada - Międzynarodowy Dzień Studenta), Główny Urząd Statystyczny, 2017, <http://stat.gov.pl/infografiki-widzety/>

Wrocławska Strategia Sialogu Międzykulturowego, http://wielokultury.wroclaw.pl/wp-content/uploads/2017/11/Strategia_PL_WEB.pdf

Wyzwania i szanse dla organizacji pozarządowych

Każdy prowadzący organizację pozarządową będzie musiał, wcześniej czy później, zmierzyć się z trzema podstawowymi problemami nurtującymi większość aktywistek i aktywistów.

Finanse. Pierwsza kwestia wiąże się z pytaniem dotyczącym stałego i w miarę stabilnego sposobu finansowania bieżącej działalności. Od wiedzy na temat tego, gdzie poszukiwać środków, na jakie cele i na jakich zasadach można uzyskać finansowanie oraz czy można łączyć różne źródła finansowania, po pytania skąd wziąć środki na wkład własny, czy organizacja przetrwa i będzie nadal funkcjonować.

Partnerzy. Kolejną kwestią jest poszukiwanie wsparcia czy też możliwości podjęcia współpracy przy realizacji projektów. W pewnych momentach ważne jest nie tyle wsparcie instytucjonalne, ile po prostu kontakt z bardziej kompetentną osobą, która może podzielić się swoim doświadczeniem. Nie bez znaczenia jest również nawiązanie kontaktu z przedstawicielami podmiotów finansujących czy instytucji państwowych, które mogą udzielić wsparcia i pomocy, chociażby w procesie opracowywania wniosków aplikacyjnych.

Lokal. Każdemu z nas zależy również na osadzeniu organizacji w przestrzeni, w której działamy i pozyskaniu biura, pokoju, bądź też współdzielonej przestrzeni w biurach co-workingowych czy hubach.

Poniżej odnajdziecie Państwo informacje na temat tego, gdzie poszukiwać finansowania, kto może udzielić wsparcia instytucjom, jak zdobyć (i utrzymać) własne biuro. W części końcowej artykułu znajduje się zestawienie stron internetowych przydatnych w codziennej pracy organizacji pozarządowej. Artykuł skierowany jest do organizacji pozarządowych mniejszości narodowych i etnicznych oraz organizacji cudzoziemców. Z oczywistych względów, nie może zawierać odpowiedzi na wszystkie pytania na temat rozwoju instytucjonalnego organizacji, natomiast stanowi kompendium wiedzy w tym zakresie.

Strategie i pełnomocnicy

Kluczowym dokumentem dla każdego NGO jest „Strategia współpracy z organizacjami”, która, prócz określenia obszarów wspólnych działań, zawiera podstawowe informacje o sposobach wsparcia jednostki samorządowej prowadzonych na rzecz NGO. Poznanie ram współpracy administracji z organizacjami pozarządowymi, jej schematu, kluczowych osób, jednostek i instytucji powołanych przez samorząd do tejże współpracy to informacje niezbędne na początku współpracy. Strategie opracowywane są zarówno w urzędach gminy, jak i w urzędach marszałkowskich.

Inną strategią ważną z punktu widzenia organizacji mniejszości narodowych i etnicznych oraz cudzoziemców są miejskie programy na rzecz wielokulturowości czy otwartego społeczeństwa. Przykładem takiego dokumentu jest uchwalony przez Radę Miasta Krakowa Program „Otwarty Kraków”. Programy tego typu zawierają już szczegółowe informacje na temat współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz lokalnych społeczności mniejszości (w dalszej części artykułu określenie mniejszości będzie odnosić się do mniejszości narodowych i etnicznych zdefiniowanych przez „Ustawę o mniejszościach narodowych i etnicznych” oraz grupy obcokrajowców stanowiących nowe mniejszości). Ten i podobne programy zawierają informacje o wsparciu mniejszości, konkursach im dedykowanych i tworzonych na ich rzecz zespołach. Po Państwa stronie jest pierwszy krok, czyli zwrócenie się do urzędu w celu uzyskania informacji czy właściwy terytorialnie samorząd opracował taką strategię. Jeżeli nie, może warto zainicjować proces rozmów z urzędem nad opracowaniem takiego programu. Program „Otwarty Kraków” powstał z inicjatywy organizacji pozarządowej Interkulturalni.pl, zaś podobny projekt „Wrocławska Strategia Dialogu Międzykulturowego” został zainicjowany przez Fundację Dom Pokoju.

Pełnomocnicy ds. organizacji pozarządowych i polityki społecznej są kluczowymi osobami w urzędzie, z którymi Państwa organizacja powinna nawiązać kontakt. W ich kompetencjach jest utrzymywanie kontaktów z organizacjami pozarządowymi, informowanie ich o możliwościach wsparcia finansowego i niefinansowego, organizowanie szkoleń itp. Ciekawym przykładem jest Gmina Wrocław, która posiada Pełnomocnika ds. mniejszości narodowych i etnicznych oraz Pełnomocnika ds. Ukraińców. W niektórych gminach, urzędach marszałkowskich są wydziały lub wyspecjalizowane jednostki, mające te same kompetencje jak pełnomocnicy. Na przykład w Krakowie jest to Miejski Ośrodek Inicjatyw Społecznych. Ważnym etapem w działaniach na rzecz rozwoju własnej organizacji jest znalezienie sprzymierzeńców i doradców, którzy wskażą wszystkie możliwości wsparcia oferowane przez dany urząd.

Innym kluczowym mechanizmem są konsultacje społeczne. Jako organizacja możecie mieć Państwo wpływ na programy, strategie, konkursy realizowane przez urząd. Udział w konsultacjach jest dodatkowym atutem dla Państwa organizacji, sposobem na prezentację samych siebie jako partnera dla urzędu.

Wszelkie informacje na temat strategii, pełnomocników, możliwości konsultacji uchwał i działań samorządów znajdą Państwo na stronach danego urzędu.

Finansowanie działań

Początki prowadzenia małej lub średniej organizacji nie są łatwe. Po pierwszej fazie entuzjazmu zaczyna się pojawiać coraz więcej pytań, zwłaszcza dotyczących finansowania działalności statutowej. Naturalnymi sprzymierzeńcami wydają się być wtedy władze samorządowe dysponujące wyodrębnionymi środkami budżetowymi na realizację zadań budżetowych w formie konkursu, ofert lub też w trybie przewidzianym w art. 19a „Ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku O działalności pożytku publicznego i o wolontariacie” (Dz. U. z 2016 r., poz. 239 z późn. zm.) czyli w formie tzw. małych grantów.

Na wstępnym etapie przygotowań warto rozpocząć swoje poszukiwania od przeanalizowania strony internetowej jednostki samorządowej, na terenie której funkcjonujemy, tak aby mieć pewność czy istnieje możliwość uzyskania dofinansowania z tego źródła. Jednostki samorządowe (podobnie, jak i organy administracji centralnej, czyli np. ministerstwa) mają obowiązek publikacji ogłoszeń o konkursach. W zależności od przyjętego rozwiązania możemy spotkać się z wydzielonymi podstronami adresowanymi do organizacji trzeciego sektora (tu posłużę się przykładem Warszawy: www.ngo.um.warszawa.pl) lub też w wydzielonej zakładce umieszczonej na stronie internetowej – warto tu przytoczyć przykład Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego: <https://www.umww.pl/wspolpraca-z-organizacjami-pozarzadowymi-konkursy-i-zadania-publiczne-w-dziedzynie-kultury>. Należy też pamiętać, że tego typu informacje mogą znajdować się na podstronie Biuletynu Informacji Publicznej (BIP) – przykład Sosnowca: <http://bip.um.sosnowiec.pl/Article/id,6313.html> Co ważne, w BIP odnajdziemy również aktualne strategie czy inne dokumenty wyznaczające kierunki rozwoju i współpracy z organizacjami trzeciego sektora lub określające priorytety polityki lokalnej współrealizowane z organizacjami pozarządowymi. Dzięki lekturze ogłoszeń konkursowych będziemy w stanie wstępnie oszacować nasze szanse na udział, ocenić zasoby własne oraz podjąć ewentualną decyzję o przygotowaniu wniosku i realizacji projektu we współpracy z innym podmiotem, maksymalizując tym samym szanse na powodzenie. Raczej odradzałabym „dopasowywanie się” do wymagań konkursowych, czyli zmienianie własnych celów statutowych zgodnie z celami i wymaganiami konkursu czy też naciąganie celów statutowych pod wymogi konkursu. Dlaczego? Po pierwsze, nie da się zrobić wszystkiego, natomiast udaje się dobrze robić wybrane, jasno określone przez nas rzeczy. Po drugie, realizowane przez nas projekty definiują organizację i tworzą jej markę.

Działania publiczne wykonywane przez organizacje samorządowe w ramach konkursów i projektów

Podmioty samorządowe zazwyczaj zlecają NGO, zgodnie z regulacją ustawową, działania publiczne z zakresu:

- pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób;
- wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;

- działalności na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- działalności charytatywnej;
- podtrzymywania i upowszechniania tradycji narodowej, pielęgnowania polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej;
- działalności na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego;
- ochrony i promocji zdrowia;
- działalności na rzecz osób niepełnosprawnych;
- promocji zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy;
- działalności na rzecz równych praw kobiet i mężczyzn;
- działalności na rzecz osób w wieku emerytalnym;
- działalności wspomagającej rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości;
- działalności wspomagającej rozwój techniki, wynalazczości i innowacyjności oraz rozpowszechnianie i wdrażanie nowych rozwiązań technicznych w praktyce gospodarczej;
- działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych;
- nauki, szkolnictwa wyższego, edukacji, oświaty i wychowania;
- wypoczynku dzieci i młodzieży;
- kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego;
- wspierania i upowszechniania kultury fizycznej;
- ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego;
- turystyki i krajoznawstwa;
- porządku i bezpieczeństwa publicznego;
- obronności państwa i działalności Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej;
- upowszechniania i ochrony wolności i praw człowieka oraz swobód obywatelskich, a także działań wspomagających rozwój demokracji;

- ratownictwa i ochrony ludności;
- pomocy ofiarom katastrof, klęsk żywiołowych, konfliktów zbrojnych i wojen w kraju i za granicą;
- upowszechniania i ochrony praw konsumentów;
- działalności na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społeczeństwami;
- promocji i organizacji wolontariatu;
- pomocy Polonii i Polakom za granicą;
- działalności na rzecz kombatantów i osób represjonowanych;
- promocji Rzeczypospolitej Polskiej za granicą;
- działalności na rzecz rodziny, macierzyństwa, rodzicielstwa, upowszechniania i ochrony praw dziecka;
- przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym;
- działalności na rzecz organizacji pozarządowych.

Przy tak szerokim katalogu działań zazwyczaj będziecie mogli Państwo znaleźć konkurs odpowiadający Waszemu profilowi działań. Warto również zastanowić się nad tym, które z tych działań już realizujecie, prowadząc projekty na rzecz określonej, złożonej grupy beneficjentów. Z kolei lektura ogłoszeń konkursowych z lat ubiegłych pozwoli na szybkie ustalenie, jakie działania były dla danego podmiotu priorytetami. Uważna lektura aktualnych ogłoszeń konkursowych pozwoli nam również na oznaczenie elementów strategicznie istotnych, dobre zaplanowanie budżetu oraz dotrzymanie terminów wskazanych w ogłoszeniu.

Warto również zwrócić uwagę na informacje dotyczące budżetu: co może zostać sfinansowane, na jaką maksymalną kwotę, czy konieczny jest wkład własny i jak wysoki (i czy może składać się z nakładu pracy wolontariackiej czy musi mieć charakter pieniężny), czy grantodawca przewidział możliwość finansowania wydatków biurowych i w jakim zakresie/wysokości. Dzięki tej wstępnej analizie nasza dalsza praca będzie o wiele łatwiejsza i obciążona mniejszym stresem.

Może to truizm, ale warto powtarzać o konieczności sprawdzenia formy w jakiej składany będzie wniosek. Elektroniczne generatory wniosków wymagają czasem wcześniejszego zalogowania się, a proces weryfikacji danych może trochę potrwać, toteż należy pamiętać o tym, żeby nie rozpoczynać pracy na ostatnią chwilę, a dać sobie szansę na spokojne wypełnienie, sprawdzenie i wysłanie wniosku.

W ostatnich latach jednostki samorządowe coraz częściej konsultują regulaminy i obszary, których dotyczą konkursy. Czasem warto stworzyć koalicję organizacji mniejszościowych i wspólnie zwrócić się z propozycją nowych obszarów konkursowych. Na terenie samorządów, w których opracowane zostały strategie na rzecz wielokulturowości, miast otwartych lub różnorodności, są przygotowywane konkursy dedykowane potrzebom mniejszości narodowych i etnicznych oraz cudzoziemcom. Sprawdźcie Państwo, czy miasto ma opracowaną taką strategię. Przykładem takiej strategii jest Program „Otwarty Kraków”, realizowany przez Urząd Miasta Krakowa. W ramach programu powstał zespół roboczy składający się między innymi z przedstawicieli organizacji mniejszości.

Małe Granty

Warto również zwrócić uwagę na tzw. małe granty przewidziane przez art. 19a „Ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku O działalności pożytku publicznego i o wolontariacie”¹. Dotyczą one sytuacji, gdy podmiot samorządowy może zlecić organizacji pozarządowej realizację zadania publicznego o charakterze lokalnym lub regionalnym, z pominięciem otwartego konkursu ofert, o ile spełnione są łącznie poniższe warunki:

- wysokość dofinansowania lub finansowania zadania publicznego nie przekracza kwoty 10.000 zł (kwota maksymalna);
- zadanie publiczne ma być realizowane w okresie nie dłuższym niż 90 dni (i tu uwaga: termin ten nie jest równoznaczny z trzema miesiącami kalendarzowymi, gdyż suma dni w trzech następujących po sobie miesiącach może być większa niż 90).

Łączna kwota środków finansowych przekazanych przez jednostkę samorządu terytorialnego tej samej organizacji pozarządowej w opisanym powyżej trybie w danym roku kalendarzowym nie może przekroczyć kwoty 20.000 zł.

Organizacje mniejszości narodowych i etnicznych oraz mniejszości językowej

W przypadku organizacji działających na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych oraz mniejszości językowej, istnieje możliwość uzyskania dotacji udzielanych przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, które oferuje fundacjom lub stowarzyszeniom mniejszości narodowych, etnicznych lub mniejszości językowej wsparcie finansowe na ochronę, zachowanie i rozwój tożsamości kulturowej mniejszości narodowych i etnicznych oraz zachowanie i rozwój języka regionalnego, z pominięciem otwartego konkursu ofert.

W tym bardzo szczególnym przypadku organizacje mogą ubiegać się o szereg dotacji. Dotacje celowe mogą być przeznaczone na realizację następujących zadań:

¹ <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=wdu20030960873> Stan na dzień 10.01.2018

- działalność instytucji kulturalnych, ruchu artystycznego i twórczości mniejszości oraz imprez artystycznych mających istotne znaczenie dla kultury mniejszości lub dla zachowania i rozwoju języka regionalnego;
- wydawanie książek, czasopism, periodyków i druków ulotnych w językach mniejszości, w języku regionalnym lub w języku polskim, w postaci drukowanej oraz w innych technikach zapisu obrazu i dźwięku;
- wspieranie programów telewizyjnych i audycji radiowych realizowanych przez mniejszości lub realizowanych w języku regionalnym;
- ochronę miejsc związanych z kulturą mniejszości lub z językiem regionalnym;
- działalność świetlicową;
- prowadzenie bibliotek oraz dokumentacji życia kulturalnego i artystycznego mniejszości lub bibliotek oraz dokumentacji dotyczących języka regionalnego;
- edukację dzieci i młodzieży realizowaną w różnych formach;
- propagowanie wiedzy o mniejszościach lub o języku regionalnym;
- remonty obiektów budowlanych, w tym obiektów zabytkowych, służących zachowaniu tożsamości kulturowej mniejszości albo zachowaniu i rozwojowi języka regionalnego.

Dotacje podmiotowe na realizację takich zadań jak:

- działalność instytucji kulturalnych, ruchu artystycznego i twórczości mniejszości oraz imprez artystycznych mających istotne znaczenie dla kultury mniejszości lub dla zachowania i rozwoju języka;
- wydawanie książek, czasopism, periodyków i druków ulotnych w językach mniejszości, języku regionalnym lub w języku polskim, w postaci drukowanej oraz w innych technikach zapisu obrazu i dźwięku;
- wspieranie programów telewizyjnych i audycji radiowych realizowanych przez mniejszości lub w języku regionalnym;
- działalność świetlicową;
- prowadzenie bibliotek oraz dokumentacji życia kulturalnego i artystycznego mniejszości lub bibliotek oraz dokumentacji dotyczących języka regionalnego;
- edukację dzieci i młodzieży realizowaną w różnych formach;

- dotacje na dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji budowlanych udzielane są na realizację inwestycji służących zachowaniu tożsamości kulturowej mniejszości albo zachowaniu i rozwojowi języka regionalnego.

Ministerstwo zwraca potencjalnym aplikantom uwagę na fakt, że udzielając im dotacji podmiotowych uwzględnić będzie przede wszystkim koszty ponoszone przez organizację lub instytucję kulturalną na:

- obsługę finansowo-księgową i prawną, opłatę za prowadzenie rachunku bankowego, oraz wynagrodzenie pracowników biurowych;
- eksploatację i najem lokali służących działalności programowej organizacji mniejszości lub społeczności posługującej się językiem regionalnym lub eksploatację i najem lokali instytucji kulturalnych.

Źródłem bardziej szczegółowych informacji na temat dotacji jest Departament Wyznań Religijnych oraz Mniejszości Narodowych i Etnicznych Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji² oraz pełnomocnicy wojewodów ds. MNiE³.

Osoby do kontaktu

Niezależnie od tego, z jakim podmiotem mamy do czynienia, w razie pojawienia się wątpliwości czy też dodatkowych pytań dotyczących konkursu, zawsze możemy skorzystać z pomocy osób obsługujących administracyjnie projekt – mogą nam one udzielić odpowiedzi dotyczących m.in. konstrukcji wniosku, elementów koniecznych, czy też pomogą rozwiązać wątpliwości wiążące się z procedurą konkursową. W niektórych gminach przed ogłoszeniem otwartych konkursów realizowane są szkolenia. Sama zainteresowana organizacja może również wystąpić o szkolenie z przygotowania aplikacji konkursowej. Warto wówczas nawiązać kontakt z innymi organizacjami by złożyć wniosek jako grupa organizacji, co zwiększy szansę na jego pozytywne rozpatrzenie. W wielu jednostkach istnieje katalog najczęstszych pytań do wniosków i popełnianych błędów. Warto by Państwo sprawdzili czy taki dokument został przygotowany. Na przykład we Wrocławiu, takie zestawienie przygotowała Fundacja Ukraina we współpracy z Wrocławskim Centrum Rozwoju Społecznego.

Wsparcie niefinansowe

Niejednokrotnie podmioty wspierające działalność organizacji III sektora decydują się na udzielenie wsparcia, które niekoniecznie polega na przekazaniu środków finansowych. Istnieje możliwość uzyskania wsparcia np. wolontariuszy, którzy udzielą pomocy przy realizacji programu, lub też dzięki swojemu profesjonalnemu przygotowaniu będą udzielać porad i wskazówek świadcząc tym samym profesjonalne usługi na rzecz organizacji, z którą podejmą współpracę. Niejednokrotnie można również uzyskać wsparcie materialne w projekcie poprzez pozyskanie sprzętu komputerowego, oprogramowania, wyposażenia lokalu czy

2 <http://mniejszosci.narodowe.mswia.gov.pl/> Stan na dzień 10.01.2018

3 Mniejszości Narodowych i Etnicznych (MNiE)

innych darów rzeczowych (słodyczy, materiałów biurowych i papierniczych itp.) lub świadczeń określonego rodzaju – np. udostępnienie sali wraz z nagłośnieniem na spotkanie czy konferencję. Jeżeli są Państwo zainteresowani takim wsparciem, a dana jednostka nie ma wyodrębnionego działu zajmującego się współpracą z organizacjami pozarządowymi, warto skontaktować z działem odpowiedzialnym za marketing i sprawdzić czy istnieją możliwości podjęcia wspólnych działań.

Preferencyjny najem lokali

Formą wsparcia rzeczowego są też, w pewnym sensie, obowiązujące na terenie niektórych jednostek samorządu terytorialnego zasady preferencyjnego najmu lokali (takie rozwiązanie wprowadzono np. na terenie Miasta Stołecznego Warszawy). W takim wypadku, na podstawie złożonego przez organizację wniosku, pomiędzy zainteresowanymi nawiązywana jest umowa najmu na czas określony. Organizacja może wskazać określony lokal, jednocześnie opisując rodzaj działalności, która ma być prowadzona oraz m.in. w jaki sposób będzie on oddziaływać na społeczność lokalną. Preferencje dotyczyć będą wysokości stawki czynszowej, jednakże organizacja pozarządowa będzie zobowiązana do ponoszenia kosztów eksploatacyjnych (np. wywozu śmieci, kosztów ogrzewania itp.) lub też kosztów remontu lokalu. Ogłoszenia o najmie preferencyjnym publikowane są systematycznie na stronach internetowych jednostek samorządu terytorialnego.

Przestrzeń współdzielona/co-working

Poszukując przestrzeni do prowadzenia własnej działalności można również skorzystać z dość rozpowszechnionej formy współpracy, jaką jest co-working, czyli współdzielenie przestrzeni. W zależności od formy działalności biura co-workingowego możliwe jest np. użytkowanie przestrzeni wspólnej – wyposażonych sal konferencyjnych, biurek i miejsc do przechowywania dokumentacji, czy też wskazania adresu biura jako adresu do doręczeń (usługa dotycząca obsługi korespondencji przychodzącej). Tego typu przestrzenie mogą być prowadzone przez jednostki samorządu terytorialnego, jak to ma miejsce np. w Krakowie czy Warszawie (Stołeczne Centrum Wspierania Organizacji Pozarządowych), lub też prowadzone przez NGO, działające na rzecz wzmocnienia instytucjonalnego trzeciego sektora.

Usługi księgowe i doradztwo prawne

Przy niektórych biurach działają podmioty świadczące usługi doradcze i księgowe, co także jest istotnym ułatwieniem w prowadzeniu organizacji.

Istotnym wsparciem organizacji są również nieodpłatne porady prawne świadczone w systemie *pro bono* (*pro bono publico* - od łac. *pro bono publico* = „dla dobra publicznego”) zarówno przez prawników indywidualnych, jak również duże kancelarie prawne. Nieodpłatna pomoc może być świadczona na podstawie porozumienia zarówno w formie sporządzania opinii czy doradztwa prawnego, jak również reprezentacji w postępowaniach sądowych czy administracyjnych. Poszukiwania można rozpocząć od kontaktu z centrum *pro bono*, czy też

najbliższymi okręgowymi izbami radców prawnych lub okręgowymi radami adwokackimi. Nieodpłatne porady prawne udzielane są również w Biurze Rzecznika Praw Obywatelskich. W toczących się już sprawach, wymagających interwencji Rzecznika, można również zwrócić się o pomoc do Rzecznika Praw Obywatelskich oraz Rzecznika Praw Dziecka.

Polskie Towarzystwo Prawa Antydyskryminacyjnego podjęło kroki zmierzające do wsparcia aktywistów i aktywistek NGO działających na rzecz promowania zasady równości, niedyskryminacji i ochrony praw człowieka, którzy to coraz częściej stają się ofiarami ataków fizycznych i psychicznych ze względu na prowadzoną działalność.

Mniej znanymi podmiotami działającymi w ramach struktur Policji oraz Straży Granicznej są policyjni pełnomocnicy ds. ochrony praw człowieka, których zadaniem jest propagowanie praw człowieka i dbanie o przestrzeganie standardów ich ochrony w jednostkach Policji i Straży Granicznej, a także bieżące monitorowanie działań funkcjonariuszy pod kątem respektowania godności ludzkiej i przestrzegania praw człowieka w swoich działaniach oraz proponowanie rozwiązań mających na celu utrzymanie wysokich standardów podejmowanych przez służby mundurowe działań.

Wolontariat i wolontariat zagraniczny

Wymierne wsparcie w działaniach każdej organizacji stanowią wolontariusze, którzy mogą nawiązać z nami współpracę bezpośrednio lub poprzez wcześniejszy kontakt z centrum wolontariatu w danym regionie.

Wbrew obiegowej opinii, zgodnie z którą, wolontariusz niekoniecznie powinien mieć wcześniejsze przygotowanie do współpracy (oczywiście jest to prawda w przypadku współpracy polegającej na świadczeniu nieskomplikowanych prac na rzecz NGO), może nim być także osoba, która ma określone, często bardzo wysokie kwalifikacje i będzie pomagać organizacji przy np. opracowywaniu strategii czy też opracuje i poprowadzi na rzecz NGO stronę internetową.

Podejmując współpracę z wolontariuszem zawsze należy pamiętać o konieczności:

- poinformowania wolontariusza o jego prawach i obowiązkach oraz o ewentualnym ryzyku dla zdrowia i bezpieczeństwa związanym z wykonywanymi świadczeniami oraz o zasadach ochrony przed zagrożeniami;
- wydania na prośbę wolontariusza zaświadczenia o wykonaniu przez niego świadczeń;
- zapewnienia wolontariuszowi bezpiecznych i higienicznych warunków wykonywania przez niego świadczeń (w tym także mieści się konieczność zapewnienia w razie potrzeby odpowiednich środków ochrony indywidualnej);
- pokrycia kosztów podróży służbowych i diet – na takich samych warunkach

jak innym pracownikom organizacji oraz innych niezbędnych kosztów, chyba że wolontariusz złoży oświadczenie na piśmie, w którym zrzeknie się zwrotu kosztów;

- wykupienia dla wolontariusza ubezpieczenia od następstw nieszczęśliwych wypadków w sytuacji, gdy wykonuje on świadczenia przez okres nie dłuższy niż 30 dni.

W przypadku nawiązania umowy na czas dłuższy niż 30 dni obowiązek ubezpieczenia przechodzi z organizacji na Skarb Państwa zgodnie z regulacją art. 2. „Ustawy o zaopatrzeniu w tytułu wypadków lub chorób zawodowych powstałych w szczególnych okolicznościach z dnia 30 października 2002 r.”⁴.

Porozumienie powinno być sporządzone na piśmie w formie umowy, która będzie doprecyzowywać rodzaj świadczonych prac, wzajemne prawa i obowiązki, czas i jej trwania i miejsce jej realizacji. W przypadku osób niepełnoletnich umowę wolontariatu podpisują ich rodzice lub opiekunowie prawni (wolontariusz do ukończenia 13 roku życia), natomiast w przypadku osób pomiędzy 13 a 18 rokiem życia istnieje możliwość podpisania przez nich umowy samodzielnie, natomiast do samej umowy powinna zostać dołączona zgoda rodziców lub opiekunów na podpisanie takiej umowy i podejmowanie na jej podstawie określonych działań.

Dzięki projektowi ERASMUS+⁵ istnieje możliwość nawiązania współpracy z wolontariuszami spoza granic Polski. Aby zostać wolontariuszem europejskim wystarczy gotowość do działania na terenie innego państwa, niż państwo zamieszkania. Wolontariuszem może zostać osoba w wieku 17-30 lat na okres od 2 do 12 miesięcy. Podmiotem aplikującym o środki na organizację i zabezpieczenie pracy wolontariusza jest organizacja przyjmująca zaś samą aplikację wypełnia się na formularzu udostępnionym na stronie internetowej oraz w wyznaczonych terminach.

Edukacja mniejszości w szkołach powszechnych

Zgodnie z regulacją zawartą w „Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2017 r. W sprawie warunków i sposobu wykonywania przez przedszkola, szkoły i placówki publiczne zadań umożliwiających podtrzymywanie poczucia tożsamości narodowej, etnicznej i językowej uczniów należących do mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym”⁶ przedszkola, szkoły i placówki publiczne umożliwiają uczniom, należącym do mniejszości narodowych i etnicznych w rozumieniu art. 2 „Ustawy z dnia 6 stycznia 2005 r. O mniejszościach narodowych i etnicznych oraz języku regionalnym” (Dz.U.z2017r.poz.823) oraz do społeczności posługującej się językiem regionalnym, o której mowa w tej ustawie, podtrzymywanie i rozwijanie poczucia tożsamości narodowej, etnicznej i językowej przez prowadzenie:

4 <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20021991674> Stan na dzień 10.01.2018

5 <http://erasmusplus.org.pl/> Stan na dzień 10.01.2018

6 <http://dziennikustaw.gov.pl/du/2017/1627> Stan na dzień 10.01.2018

- nauki języka mniejszości narodowej lub etnicznej, zwanego dalej „językiem mniejszości”, oraz języka regionalnego;
- nauki własnej historii i kultury.

Zgodnie z tą regulacją dyrektor szkoły organizuje stosowne zajęcia na podstawie pisemnego wniosku złożonego do dyrektora szkoły lub placówki przez rodziców zainteresowanych edukacją dziecka lub przez pełnoletniego ucznia. O ile zajęcia te są realizowane w wymiarze godzinowym określonym rozporządzeniem, o tyle dodatkowe zajęcia artystyczne lub inne zajęcia mogą być prowadzone, jeżeli organ prowadzący przedszkole, szkołę lub placówkę, na wniosek dyrektora przedszkola, szkoły lub placówki, przyzna godziny na realizację tych zajęć. Nauka języka mniejszości może być prowadzona:

- w formie dodatkowych zajęć z zakresu języka mniejszości lub języka regionalnego;
- przez prowadzenie zajęć edukacyjnych lub lekcyjnych w dwóch językach: języku polskim i języku mniejszości lub języku regionalnym;
- przez prowadzenie zajęć edukacyjnych i lekcyjnych w języku mniejszości lub języku regionalnym.

Nauczanie języka mniejszości lub języka regionalnego jest prowadzone w odrębnych oddziałach, jeżeli na naukę języka mniejszości lub języka regionalnego zostanie zgłoszonych: 14 dzieci w przedszkolu lub oddziale przedszkolnym szkoły, lub co najmniej 7 uczniów na poziomie danej klasy. Jeżeli liczba zgłoszonych dzieci w przedszkolu lub oddziale przedszkolnym w szkole podstawowej jest mniejsza, zajęcia języka mniejszości lub języka regionalnego prowadzi się wyłącznie w formie zajęć dodatkowych dla grupy liczącej od 3 do 13 dzieci.

W przypadku mniejszej niż opisana powyżej liczby zgłoszeń lub braku nauczyciela do prowadzenia zajęć organ prowadzący przedszkole lub szkołę organizuje międzyprzedszkolne lub międzyszkolne zespoły nauczania, przy czym liczba uczniów w zespole nie może być mniejsza, niż 3 ani większa, niż 16.

Podobnie, chociaż nie do końca, przedstawia się organizacja lekcji religii wyznań innych, niż katolickie. Publiczne przedszkola oraz szkoły organizują naukę religii na życzenie rodziców bądź, samych uczniów po osiągnięciu pełnoletniości, przez samych uczniów. Życzenie to wyrażane jest na piśmie i nie musi być co roku ponawiane – może być jednak odwołane. Jeżeli w przedszkolu lub szkole na naukę religii danego wyznania lub wyznań wspólnie nauczających zgłosi się mniej niż siedmiu uczniów, organ prowadzący przedszkole lub szkołę, w porozumieniu z właściwym kościołem lub związkiem wyznaniowym, organizuje naukę religii m.in. w pozaszkolnym (pozaprzedszkolnym) punkcie katechetycznym, jednakże liczba uczniów uczęszczających na zajęcia nie może być mniejsza niż 3.

W takich przypadkach, gdy kościoły lub związki wyznaniowe prowadzą już punkty katechetyczne są one zobligowane do przekazania dyrektorowi szkoły zatrudniającej nauczyciela religii informacji o planowanej w nowym roku szkolnym

liczbie uczniów, liczbie grup oraz o planowanej liczbie godzin. Nauczyciel prowadzący zajęcia w pozaszkolnym punkcie katechetycznym jest zobowiązany do prowadzenia dokumentacji w formie dziennika zajęć; na koniec roku wystawia zaświadczenia o uczęszczaniu na lekcje religii, które stanowią podstawę wpisu oceny z religii na świadectwie szkolnym ucznia.

Edukacja cudzoziemców w szkołach powszechnych

Cudzoziemcy korzystają z nauki i opieki we wszystkich typach publicznych przedszkoli i szkół do ukończenia 18 lat lub ukończenia szkoły średniej na warunkach obowiązujących dla obywateli polskich. Uczniowie są przyjmowani do szkół na podstawie dokumentów bez konieczności dokonywania ich nostryfikacji, powinny być one przetłumaczone przez tłumacza przysięgłego. Wyjątek stanowią szkoły policealne, gdzie warunkiem przyjęcia jest posiadanie wykształcenia średniego, które jednak może być uznane z mocy prawa lub decyzją kuratora oświaty. W przypadku uczniów młodszych kwalifikację do odpowiedniej klasy przeprowadza dyrektor szkoły biorąc pod uwagę także wiek ucznia, opinię rodzica albo samego ucznia, jeśli jest on pełnoletni.

Cudzoziemcy podlegający obowiązkowi szkolnemu lub obowiązkowi nauki, którzy nie znają języka polskiego albo znają go na poziomie niewystarczającym do korzystania z nauki, mają prawo do dodatkowej, bezpłatnej nauki języka polskiego w formie dodatkowych zajęć lekcyjnych, które organizowane są przez gminę lub powiat na terenie na którym mieszka dziecko. Dzieci cudzoziemskie mogą korzystać z dodatkowych zajęć z języka polskiego w nieograniczonym ramami okresie. Mogą korzystać także z dodatkowych zajęć wyrównawczych z danego przedmiotu nauczania przez okres 12 miesięcy. Łączny wymiar dodatkowych zajęć z języka polskiego i zajęć wyrównawczych nie może jednak przekroczyć 5 godzin tygodniowo.

Organy prowadzące szkoły publiczne i niepubliczne mogą tworzyć oddziały przygotowawcze dla uczniów przybywających z zagranicy. Wprowadzenie tej formy organizacyjnej ma na celu wspomóc efektywność kształcenia osób, które uczyły się w szkołach funkcjonujących w zagranicznych systemach oświaty.

Asystent Kulturowy

Osoby niebędące obywatelami polskimi lub też obywatele polscy, podlegający obowiązkowi szkolnemu lub obowiązkowi nauki, którzy nie znają języka polskiego albo znają go na poziomie niewystarczającym do korzystania z nauki, mogą skorzystać z pomocy udzielanej przez osobę władającą językiem kraju pochodzenia, zatrudnioną w charakterze pomocy nauczyciela przez dyrektora szkoły – tzw. asystenta kulturowego. Jest to zazwyczaj osoba bilingwalna, która nie tylko udziela potrzebującym pomocy w nauce, ale ułatwia nawiązanie kontaktu i przepływ informacji pomiędzy placówką, a rodzicami/opiekunami dziecka. Pomoc asystenta kulturowego udzielana jest przez okres 12 miesięcy. Dla samych uczniów asystent jest osobą ułatwiającą adaptację i integrację z rówieśnikami.

Zapamiętaj:

- nawiązując współpracę z potencjalnym darczyńcą lub grantodawcą musisz pozwolić mu się znaleźć. Zadbaj o aktualizacje danych w serwisach NGO, opracuj i utrzymuj stronę internetową zawierającą podstawowe informacje. Konto na Facebook lub Twitter może być dobrym uzupełnieniem strony, jednak jej nie zastąpi;
- jeżeli jesteś obecny w przestrzeni wirtualnej łatwiej nawiądziesz kontakt z potencjalnymi partnerami projektowymi i współpracownikami;
- nie obawiaj się zadawania pytań. Zgodnie ze znaną wszystkim prawdą, ten, kto pyta nie błądzi. Prosząc o dodatkowe informacje, wyjaśnienia czy odpowiedzi na konkretne pytania unikasz błędów i maksymalizujesz szansę na uzyskanie grantu/ dotacji;
- regularna i systematyczna lektura newsletterów czy subskrypcja kanałów RRS może zaoszczędzić mnóstwo czasu i przygotowań;
- dotacja, subwencja czy grant ułatwiają działanie, jednakże również darowiżna rzeczowa czy wymiana usług mogą pomóc w rozwoju organizacji.

Ważne linki w kolejności alfabetycznej

(stan na dzień 10.01.2018)

Instytucje publiczne

- Biuro Krajowe Międzynarodowej Organizacji ds. Migracji (IOM) w Warszawie
poland.iom.int
- Fundusz Inicjatyw Obywatelskich
www.ekonomiaspoleczna.gov.pl
- Instytutu Sztuki Filmowej - strona Polskiego Instytutu Sztuki *Filmowej* zawierająca informacje projektów dotacyjnych oraz programów operacyjnych *wiążących się* z szeroko rozumianą sztuką i edukacją filmową.
www.pisf.pl
- Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego - informacje dotyczące programów i rozdysponowywanych w ich ramach środków z zasobów MKiDN
www.mkidn.gov.pl/pages/strona-glowna/finansowanie-i-mecenat.php
- Ministerstwo Edukacji Narodowej - *informacje o konkursach organizowanych przez Ministra Edukacji Narodowej.*

men.gov.pl/pl/finansowanie-edukacji/zadania-publiczne-ogloszenia

- Ministerstwo Obrony Narodowej - otwarte konkursy MON
bip.mon.gov.pl/ogloszenia/otwarte-konkursy-ofert/aktualne-ogloszenia-1025479/
- Ministerstwo Sportu i Turystyki - informacje o konkursach organizowanych przez Ministra Sportu i Turystyki.
www.msit.gov.pl/pl/turystyka/dofinansowanie-zadan
- Ministerstwo Spraw Zagranicznych - konkursy MSZ.
www.msz.gov.pl/pl/ministerstwo/konkursyministra/
- Mniejszości Narodowe i Etniczne, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji - oficjalna strona Ministerstwa adresowana do organizacji mniejszości narodowych i etnicznych oraz posługujących się językiem regionalnym
mniejszosci.narodowe.mswia.gov.pl
- Narodowego Instytutu Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów wraz z informacją o środkach pozostających w dyspozycji NIMOZ
www.nimoz.pl
- Pełnomocnik Rządu do Spraw Równego Traktowania / Narodowe Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego
www.spoleczenstwoobywatelskie.gov.pl

Międzynarodowe instytucje

- Fundacja im. Róży Luksemburg Przedstawicielstwo w Polsce
www.rls.org.pl
- Fundacji im. Heinricha Bölla
pl.boell.org/pl
- The German Marshall Fund of the United States (GMF)
www.gmfus.org/offices/warsaw
- Międzynarodowy Fundusz Wyszehradzki
Granty Wyszehradzkie
www.visegradfund.org
- National Democratic Institute Przedstawicielstwo w Polsce
www.ndi.org
- National Endowment for Democracy
www.ned.org

- Open Society Foundations
www.opensocietyfoundations.org
- Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności
pafw.pl

Portale dla NGO

- Blog Konkursy dla NGO
konkursy-dla-ngo.blogspot.com
- Kwartalnik Trzeci Sektor
www.isp.org.pl/kwartalnik/strona-glowna,1.html
- Portal NGO.pl - *największy w Polsce portal internetowy* zajmujący się tematyką społeczeństwa obywatelskiego
www.ngo.pl
- Strategiczna mapa drogowa rozwoju sektora obywatelskiego w Polsce
mapa3sektora.org

Instytucje wspierające NGO

- Biuro Obsługi Ruchu Inicjatyw Społecznych BORIS w Warszawie
boris.org.pl/category/ogolne/
- Forum Darczyńców - strona Forum *zrzeszającego* podmioty udzielające dotacji i wsparcia III sektorowi
www.forumdarczyncow.pl/o_forum
- Fundacja im. Stefana Batorego
www.batory.org.pl
- Instytut Spraw Publicznych
www.isp.org.pl
- Ogólnopolska Federacja Organizacji Pozarządowych
ofop.eu
- Stołeczne Centrum Wspierania *Organizacji* Pozarządowych
warszawa.ngo.pl/scwo

Przykłady prywatnych fundacji

- Fundacja Aviva
todlamniewazne.pl
- Fundacja Banku Ochrony Środowiska
www.fundacjabos.pl
- Fundacja Banku Zachodniego WBK SA
fundacja.bzwbk.pl
- Fundacja Cemex
www.budujemyprzyszlosc.org.pl
- Fundacja Energa
grupa.energa.pl/komu_pomagamy.xml
- Fundacja HASCO-LEK
fundacjahasco-lek.pl
- Fundacja im Franciszka Stefczyka
www.kasastefczyka.pl/kasa-stefczyka/fundacja-stefczyka/o-fundacji
- Fundacja Japońska
www.jpfg.jp/e/index.html
- Fundacja Kulczyk
kulczykfoundation.org.pl
- Fundacja Lotto
www.fundacjalotto.pl
- Fundacja Orlen
www.orlendarserca.pl
- Fundacja Oticon
www.oticonfonden.dk
- Fundacja PZU
fundacijapzu.pl
- Fundacji Kornenberga Banku Handlowego SA.
<http://www.citibank.pl/poland/kronenberg/polish/index.htm>
- Fundacji Orange
fundacja.orange.pl

Fundusze europejskie

- Europa Dla Obywateli
[*europadlaobywateli.pl*](http://europadlaobywateli.pl)
- Portal Funduszy Europejskich
[*www.funduszeuropejskie.gov.pl*](http://www.funduszeuropejskie.gov.pl)

Prawo i bezpieczeństwo

- Centrum Pro Bono
[*www.centrumprobono.pl*](http://www.centrumprobono.pl)
- Internetowy System Aktów Prawnych
[*isap.sejm.gov.pl*](http://isap.sejm.gov.pl)
- Krajowa Izba Radców Prawnych
[*kirp.pl*](http://kirp.pl)
- Naczelna Rada Adwokacka
[*www.nra.pl*](http://www.nra.pl)
- Pełnomocnik Komendanta Głównego Policji ds. Praw Człowieka
[*isp.policja.pl/isp/prawa-czlowieka-w-poli/siec-pel-nomocnikow/147,Pelnomocnik-KGP.html*](http://isp.policja.pl/isp/prawa-czlowieka-w-poli/siec-pel-nomocnikow/147,Pelnomocnik-KGP.html)
- Pełnomocnik Komendanta Głównego Straży Granicznej ds. Praw Człowieka
[*www.strazgraniczna.pl/pl/straz-graniczna/pelnomocnik-ds-ochrony/2441,Pelnomocnik-Komendanta-Glownego-Strazy-Granicznej-ds-Ochrony-Praw-Czlowieka-i-Ro.html*](http://www.strazgraniczna.pl/pl/straz-graniczna/pelnomocnik-ds-ochrony/2441,Pelnomocnik-Komendanta-Glownego-Strazy-Granicznej-ds-Ochrony-Praw-Czlowieka-i-Ro.html)
- Polskie Towarzystwo Prawa Antydyskryminacyjnego
[*www.ptpa.org.pl*](http://www.ptpa.org.pl)
- Rzecznik Praw Dziecka
[*brpd.gov.pl*](http://brpd.gov.pl)
- Rzecznik Praw Obywatelskich
[*www.rpo.gov.pl*](http://www.rpo.gov.pl)
- Biuro Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie
[*www.osce.org/odihr*](http://www.osce.org/odihr)

Wolontariat

- Ogólnopolska Sieć Centrów Wolontariatu
[*wolontariat.org.pl*](http://wolontariat.org.pl)
- Program Erasmus +
[*erasmusplus.org.pl*](http://erasmusplus.org.pl)

Ambasady

- Ambasada Holandii
[*poland.nlembassy.org/organization/embassy-staff/press-and-cultural-affairs/financial-support---funding/local-cultural-projects.html*](http://poland.nlembassy.org/organization/embassy-staff/press-and-cultural-affairs/financial-support---funding/local-cultural-projects.html)
- Ambasada Japonii
[*www.pl.emb-japan.go.jp/kultura/faq.html*](http://www.pl.emb-japan.go.jp/kultura/faq.html)
- Ambasada Szwecji
[*www.swedenabroad.com/pl-PL/Embassies/Warsaw/O-nas/Wniosek-o-dofinansowanie-sys/*](http://www.swedenabroad.com/pl-PL/Embassies/Warsaw/O-nas/Wniosek-o-dofinansowanie-sys/)
- Ambasada USA
[*pl.usembassy.gov/pl/opis_granty/*](http://pl.usembassy.gov/pl/opis_granty/)
- Ambasada Węgier
[*www.mfa.gov.hu/kulkepvisolet/PL/pl/pl_hirek/2017-o-gloszenie-konkurs-pozarzadowego.htm*](http://www.mfa.gov.hu/kulkepvisolet/PL/pl/pl_hirek/2017-o-gloszenie-konkurs-pozarzadowego.htm)

Portale crowdfundingowe

- PayPal - system e-płatności
[*www.paypal.com*](http://www.paypal.com)
- Wspieramkulture.pl - serwis crowdfundingowy dedykowany projektom związanym z kulturą.
[*www.wspieramkulture.pl*](http://www.wspieramkulture.pl)
- [*www.polakpotrafi.pl*](http://www.polakpotrafi.pl)
- [*www.wspieram.to*](http://www.wspieram.to)

Wsparcie technologiczne dla organizacji

- Fundacja TechSoup - fundacja umożliwia dostęp do nowych technologii, oprogramowania i sprzętu.
www.techsoup.pl
- Sektor 3.0 - inicjatywa wspiera organizacje non profit w wykorzystywaniu najnowszych rozwiązań technologicznych w działaniach społecznie użytecznych.
sektor3-0.pl

Z perspektywy urzędu

Przygotowując niniejszy raport zależało nam na umieszczeniu w nim praktycznych wskazówek, pozwalających na wzmocnienie współpracy administracji z organizacjami mniejszości narodowych i etnicznych oraz cudzoziemcami. Jednym z celów było zwrócenie uwagi na konkretne przykłady, doświadczenie pracy nad lokalnymi strategiami na rzecz wielokulturowości, czy też integracji imigrantów. Przeprowadziliśmy trzy wywiady z urzędnikami i urzędniczkami, którzy mają osobiste doświadczenie współpracy z organizacjami mniejszości narodowych i etnicznych oraz cudzoziemców. Są to też osoby odpowiedzialne za opracowanie/wdrożenie/realizację programów/strategii/modeli dotyczących różnorodności kulturowej w mieście. O praktyczne wskazówki poprosiliśmy:

Manuelą Plizgę-Jonarską, koordynatorkę ds. dialogu międzykulturowego we Wrocławskim Centrum Rozwoju Społecznego, jednostki Urzędu Miasta we Wrocławiu odpowiedzialnej za realizację Projektu Wrocławskiej Strategii Dialogu Międzykulturowego.

Mateusza Płoskonkę, Dyrektora Biura Miejskiego Ośrodka Wspierania Inicjatyw Społecznych, jednostki miejskiej odpowiedzialnej za realizację Programu „Otwarty Kraków”, Urząd Miasta Krakowa.

Annę Szadkowską, z Biura Partycypacji Społecznej Urzędu Miasta Lublina, koordynatorkę programu „Lublin dla Wszystkich”.

Rozmowa z Panią Manułą Plizga-Jonarską

Koordynatorem ds. dialogu międzykulturowego
we Wrocławskim Centrum Rozwoju Społecznego
jednostce Urzędu Miasta we Wrocławiu odpowiedzialnej za realizację
Projektu Wrocławskiej Strategii Dialogu Międzykulturowego.

*Wywiad przeprowadzony w dniu 12 grudnia 2017 roku,
przez Aleksandrę Zapolską i Piotra Kwapisiewicza.*

Aleksandra Zapolska, Piotr Kwapisiewicz: *Wrocław jest miastem gdzie działa m.in. Specjalista ds. mniejszości narodowych i etnicznych, Koordynator ds. dialogu międzykulturowego, Pełnomocnik ds. Ukraińców i Pełnomocnik ds. strategii dialogu międzykulturowego, co świadczy o kompleksowości działań urzędu i reagowania na bieżące potrzeby. Kiedy Pani dołączyła do tego grona?*

Manuela Plizga-Jonarska: *Rozpoczęłam współpracę z miastem gdy podjęto decyzję o wzmocnieniu systemowych działań na rzecz wielokulturowości i przeciwdziałaniu mowie nienawiści. Jestem prawnikiem, mediatorem i trenerem antydyskryminacyjnym, te umiejętności są konieczne w naszej pracy.*

Wcześniej potrzeby były inne, więc były też inne działania. Był czas i możliwość budowania relacji z przedstawicielami mniejszości narodowych i etnicznych poprzez budowanie sieci osobistych kontaktów, rozmów, wspólnych inicjatyw, wydarzeń. Dziś, korzystając z tych kontaktów i doświadczeń, miasto w ramach działalności Wrocławskiego Centrum Rozwoju Społecznego, Wrocławskiego Centrum Integracji, przy współpracy Departamentu Edukacji Urzędu Miasta, Wrocławskiego Centrum Doskonalenia Nauczycieli, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz licznych zespołów, tworzy systemowo przestrzeń i możliwości działania. Zapraszamy do tej przestrzeni osoby i partnerów, którzy naszym zdaniem mogą wzbogacić prace na rzecz różnorodności, albo tych, którzy chcą współpracować a nie wiedzą jak współpracę nawiązać lub jednostkowo nie mogą jej zainicjować. Wcielamy się w rolę dobrego gospodarza. Zapraszamy, wskazując korzyści dla obu stron, lub po prostu podejmujemy współpracę w odpowiedzi na zgłaszane nam potrzeby.

Szczególnym partnerem we współpracy są organizacje pozarządowe. Staramy się budować obopólne zaufanie, wspólnie podejmować wyzwania i realizować cele. Co roku organizujemy ogólne spotkania na których prezentujemy bieżące priorytety w konkursach urzędu związanych z promowaniem otwartości, co pozwala na przygotowanie oferty na zdefiniowane w konkursie obszary. Priorytety są efektem dialogu jaki prowadzimy ze stroną społeczną na temat potrzeb w zakresie działań na rzecz wielokulturowości.

AZ, PK: *Ambasadorzy Dialogu to ważny projekt. Edukacja nieformalna w szkole to wrażliwy temat. Jak włączyć szkoły w działania wielokulturowe miasta?*

MPJ: WCRS to jednostka miejska zajmująca się rozwojem kapitału ludzkiego we Wrocławiu. Edukujemy i wspieramy mieszkańców w zakresie współpracy, otwartości, integracji, informacji i wielu innych ważnych tematów. Z doświadczenia wiemy, iż w projekcie takim jak „Ambasadorzy Dialogu” ważna jest instytucja, która inicjuje i realizuje taki proces w szkołach, a najlepiej wspólnie ze szkołami. To musi być instytucja, która rozumie działania podejmowane w ramach systemu oświaty i dąży do poszukiwania komplementarnych inicjatyw.

W naszych działaniach pomocny jest fakt, że jesteśmy jednostką miejską oraz że współpracujemy z Departamentem Edukacji Urzędu Miasta, Wrocławskim Centrum Doskonalenia Nauczycieli, dyrektorami szkół czy przedszkoli itp. Z drugiej strony, potrzebne jest miejsce przyjazne i otwarte na dyskusje, analizę oraz gotowe do podejmowania nowych rozwiązań i inicjatyw. My jesteśmy postrzegani jako urząd, do którego można przyjść na przysłowiową kawę, opowiedzieć o potrzebach i dowiedzieć się o możliwościach współpracy czy wsparcia. Ważne, by nauczyciele mieli zaufanie do osoby kontaktowej, ale i samej instytucji, by widzieli chęć wsparcia i gotowość do działań na rzecz nauczycieli i wychowawców.

My zaczęliśmy od zorganizowania otwartego spotkania z informacją, iż ma ono na celu powołanie grupy „Ambasadorów Dialogu”. Zaprosiliśmy dyrektorów szkół i przedszkoli, nauczycieli, wychowawców, pedagogów szkolnych, psychologów szkolnych. Mieliśmy wiedzę, iż jest zainteresowanie edukacją wielokulturową po stronie nauczycieli, którzy takie projekty sami inicjują, a ponadto dodatkowe działania prowadził wówczas Departament Edukacji Urzędu Miasta. Na spotkanie przyszło ok. 60 osób i można było się od razu zapisać do grupy Ambasadorów. Ważnym elementem była i jest dobrowolność udziału w projekcie oraz fakt braku obowiązku pisanie sprawozdań ze swoich działań. Ufamy naszym Ambasadorom, iż rzeczywiście działają na rzecz otwartości w swoich środowiskach.

AZ, PK: *Rozumiemy iż istotą programu jest kontakt nieformalny, nawiązywanie relacji między nauczycielami w ramach programu, wzmacnianie umiejętności które już posiadają, odpowiadanie na ich potrzeby*

MPJ: My sami też analizujemy sytuację w mieście, dostrzegamy potrzeby i proponujemy odpowiednie dla nich rozwiązania, ale korzystanie z naszych szkoleń jest dobrowolne. Dobrowolność może być siłą, ale i słabością tego projektu, bo uczestnicy mogą w każdym momencie zrezygnować. To my musimy się starać, by nasza oferta była atrakcyjna dla nauczycieli, na wysokim poziomie, by z niej skorzystali.

Kluczowym zadaniem jest obudzić pasję w ludziach i mieć wsparcie dyrektorów oraz Departamentu Edukacji. My jesteśmy w drugim rzędzie, wspieramy Ambasadora, który wie, że może w każdym momencie zadzwonić, zgłosić potrzebę wsparcia swojego projektu. Udzielamy także konsultacji nauczycielom i dyrektorom. Przeprowadzamy czasem szkolenia dla całego ciała pedagogicznego w szkole, jeżeli jest taka potrzeba. Co ponadto istotne, nauczyciel nie musi

kontaktować się z nami przez dyrektora, tylko bezpośrednio zadzwonić i szybko uzyskać wsparcie w konkretnej sytuacji międzykulturowej.

AZ, PK: *Z Pani wypowiedzi wynika, iż istotnym elementem w Państwa działaniach jest nawiązywanie i utrzymywanie kontaktów z organizacjami.*

MPJ: Tak, nasi partnerzy i relacje z nimi są dla nas bardzo ważne. To się odbywa najczęściej dzięki bezpośredniej rozmowie, bo ważne by przedstawiciel organizacji zaufał mi jako człowiekowi i urzędnikowi. A to wymaga czasu i wielu spotkań. Musi wiedzieć, że jak dzwoni i nie odbieram to oddzwonię. Takie małe, drobne elementy mają znaczenie.

Ze swej strony zachęcamy organizacje, by tworzyły projekty w partnerstwie i żeby celem tego partnerstwa był również rozwój instytucjonalny organizacji. Jeśli chodzi o konkursy w zakresie wielokulturowości to oferujemy spotkania wyjaśniające ich założenia. Jeśli ktoś nie rozumie języka urzędowego czy samego języka polskiego, staramy się wspierać w przygotowaniu wniosku. Podchodzimy ze zrozumieniem do różnych problemów organizacji i pomagamy tam, gdzie możemy lub informujemy, gdzie można uzyskać dodatkową informację, jeśli my nie możemy pomóc. Dzięki temu budujemy zaufanie względem urzędu. To oznacza, że czasem trzeba być też gotowym na pracę poza godzinami urzędowania.

AZ, PK: *Jak dziś określi Pani miejsce urzędu w działania na rzecz mniejszości? Oczywiście mówimy o mniejszościach zdefiniowanych ustawowo, ale i tych nowych tworzonych przez imigrantów.*

MPJ: Jeżeli mówimy o działaniach „empowermentowych” na rzecz mniejszości, to kluczowe jest prowadzenie jednocześnie działań uwrażliwiających większość i w tym samym czasie wzmacnianie mniejszości. Kryzys migracyjny, nagłe pojawienie się kilkudziesięciu tysięcy obcokrajowców w mieście przyczyniło się do powstania pytania „jak sobie radzić z dynamicznymi zmianami struktury miasta w zakresie mieszkańców, w tym obcokrajowców?”. Na ten moment to dla nas priorytet, by uwrażliwiać większość, zapobiegać jakimkolwiek konfliktom oraz wspierać procesy integracyjne. Przed nami też intensywne działania wzmacniające organizacje mniejszościowe. To nie tylko wsparcie finansowe organizacji, ale możliwość bezpośredniego kontaktu z pełnomocnikami i specjalistami, czasami bezpośrednie spotkania Prezydentem Miasta, dawanie poczucia, że mniejszości są dla nas ważne. Kontakt bezpośredni z Urzędem Miasta, poczucie, że pracujemy dla mniejszości i że je wspieramy jest kluczowy i najważniejszy. To buduje poczucie partnerstwa między organizacjami pozarządowymi a Urzędem Miasta. Co do mniejszości narodowych i etnicznych, które są obecne w mieście od lat, to jest to sprawdzona i wieloletnia już współpraca, powstała dzięki wyjątkowemu zaangażowaniu wyjątkowych osób, pracujących zarówno w urzędzie, jak też w organizacjach i znajdujących czas oraz gotowość do wzajemnego zrozumienia swoich potrzeb oraz inicjowania wyjątkowych wielokulturowych przedsięwzięć, miejsc, wydarzeń, które już na stałe wpisały się w krajobraz miasta.

Przykładem najnowszej takiej inicjatywy jest „Wrocławska Strategia Dialogu Międzykulturowego”, która opracowana została w modelu partycypacyjnym, którego kluczowym elementem są organizacje, instytucje i osoby należące do mniejszości lub działające na ich rzecz w naszym mieście. Wierzymy, że taka wielostronna współpraca zapewni efektywne wdrożenie założeń „Strategii”.

Rozmowa z Panem Mateuszem Płoskonką

Dyrektorem Miejskiego Ośrodka Wspierania Inicjatyw Społecznych,
jednostki miejskiej odpowiedzialnej za realizację
Programu „Otwarty Kraków”, Urząd Miasta Krakowa.

*Wywiad przeprowadzony w dniu 21 grudnia 2017 roku, przez
Aleksandrę Zapolską i Piotra Kwapisiewicza.*

Aleksandra Zapolska, Piotr Kwapisiewicz: *Reprezentuje Pan Miejski Ośrodek Wspierania Inicjatyw Społecznych, jednostkę miejską odpowiedzialną za realizację Programu „Otwarty Kraków” oraz która od 2011 roku pracowała nad strategią.*

Mateusz Płoskonka: Z punktu widzenia jednostki samorządowej i urzędu, ważne jest istnienie jednego, identyfikowalnego miejsca, w którym działania z konkretnego obszaru są realizowane, oraz w którym koordynowane są działania innych miejskich jednostek w tym zakresie. W przypadku działań w ramach Programu „Otwarty Kraków” tym miejscem stał się Miejski Ośrodek Wspierania Inicjatyw Społecznych. I to rozwiązanie możemy zarekomendować innym urządowi. Natomiast mieliśmy dylemat: jakim kluczem posłużyć się przy konstytuowaniu zespołu interdyscyplinarnego ds. współpracy na rzecz realizacji Programu „Otwarty Kraków”, bo w tym wypadku, niezależnie od wybranych kryteriów określających skład zespołu, zawsze pojawi się jakaś strona, dla której jest to niekorzystne. Postawiliśmy na otwartość, są oczywiście kwestie powoływania formalnych członków tego komitetu, ale widzę słuszność otwarcia naszego komitetu na różne środowiska. Musimy założyć, że będzie to stały element, trzon zespołu. Jednakże, po pierwsze, formuła pracy musi być taka, że na każdym etapie mamy możliwość włączyć do pracy nowe osoby i organizacje zainteresowane pracami zespołu. Po drugie, na każdym etapie może dołączyć do prac osoba lub instytucja zainteresowana konkretnym tematem. I oczywiście otwarta jest formuła zapraszania innych instytucji takich jak Urząd Wojewódzki, Policja, zainteresowanych danym obszarem działań albo ekspertów prezentujących ciekawe dla nas rozwiązania.

Z czasem, kiedy analizujemy szczegółowo konkretny temat pojawiają się inne kwestie, równie ważne lub związane z bieżącymi wydarzeniami, potrzebami. Powołując takie ciała dialogowe musimy mieć na uwadze to, aby być otwartymi i nie zawężać prac do ściśle określonych grup i tematów. Całość traktować horyzontalnie, tak aby cały czas mieć możliwość docierania do wszelkich informacji potrzebnych do dyskusji lub wyciągnięcia wniosków. To w teorii, praktyka zweryfikuje nasze założenia. Musimy również pamiętać o czynniku ludzkim i innych niemerytorycznych względach. Obecnie zespół działa od listopada 2017 roku, a nasze założenia dotyczące jego pracy się sprawdzają.

AZ, PK: *Z naszej perspektywy organizacji mniejszości i cudzoziemców ważny jest etap początkowy, nawiązywanie kontaktów z organizacjami. Czy Strategia Krakowa opierała się na kluczowych partnerach, przez których urząd budował i buduje zaufanie i zaprasza inne instytucje?*

MP: Mówimy o partycypacyjnym tworzeniu programów. Rozpoczęliśmy od organizacji, z którymi współpracowaliśmy czy też mieliśmy kontakt, na etapie różnych naszych aktywności lub działań tych organizacji. Zdaję sobie sprawę, że dużo projektów, które wychodzą na światło dzienne, wcześniej kształtowało się na zasadach kuli śniegowej. Rozpoczynaliśmy od kontaktów wokół pewnego trzonu organizacji (w Krakowie zgodnie z KRS, zarejestrowanych jest 4200 organizacji, Urząd Miasta współpracuje, utrzymuje kontakt z 500-600 organizacjami rocznie). Kolejny krok to rozmowa w kuluarach podczas konferencji, oficjalnych wydarzeń i spotkań. W dyskusjach tych pojawia się pewien zarys, „fajnie byłoby gdyby”. Kolejna rozmowa za rozmową, spotkanie za spotkaniem i po pewnym czasie pojawia się produkt, którym jest dokument w postaci polityki miejskiej lub zespołu interdyscyplinarnego. W naszej sytuacji, materia wokół której się obracamy nie jest uregulowana na poziomie ustawy. My zatem, jako samorząd, mamy dowolność kreowania rzeczywistości i sposobu w jaki dochodzimy do celu. Nie wyobrażam sobie sytuacji tworzenia tej strategii zza biurka. Dlatego wyszliśmy z założenia współpracy z NGO, staramy się skupić wokół nas grono zainteresowanych osób działających w organizacjach i nieformalnych grupach, instytucjach publicznych.

Jako Urząd Miasta na celu mamy stworzenie warunków życia przyjaznych mieszkańcom, które będą odpowiadać na rzeczywiste potrzeby różnych grup: młodzieży, osób aktywnych zawodowo, seniorów, i w tych obszarach przygotowujemy odpowiednie programy, strategie. Natomiast obszar Programu „Otwartego Krakowa” jest o tyle trudny, iż ma charakter horyzontalny. Dotyczy młodzieży, osób aktywnych zawodowo, seniorów, wszystkich cudzoziemców. Dlatego nasze działania mogą być efektywne, tylko bazując na współpracy z grupą mniejszości narodowych i etnicznych oraz cudzoziemców. Jako Urząd Miasta, nie mamy możliwości samodzielnie określić czy zdefiniować wszystkich potrzeb tej grupy.

AZ, PK: *Kraków wybrał drogę silnego umocowania strategii nie na zarządzeniu prezydenta a na uchwale Rady Miasta, ustanawiając program jako Akt Prawa Miejskiego. Jak przebiegał ten proces?*

MP: Na przełomie 2011 i 2012 roku wypracowaliśmy partycypacyjnie, wraz z Interkulturalni.pl w ramach wspólnego projektu „Projekt strategii zapobiegania i reakcji na zdarzenia o charakterze rasistowskim i ksenofobicznym w przestrzeni publicznej miasta – propozycja dla samorządu lokalnego Miasta Krakowa (2012-2016)”. Ten dokument stanowił punkt wyjścia do powołania przez Prezydenta zespołu na rzecz tejże strategii, składającego się z urzędników i przedstawicieli organizacji pozarządowych, wówczas pod przewodnictwem wiceprezydent Magdaleny Sroki. Na początku projekt był konsultowany przez Krakowską Radę Działalności Pożytku Publicznego. W odbiorze społecznym i u radnych miejskich dokument budził wątpliwości. Na Komisji Polityki Społecznej miasta dostaliśmy opinię negatywną, z informacją, że w tym kształcie program nie będzie przyjęty.

Dokument wówczas kładł nacisk na zdarzenia o charakterze rasistowskim i ksenofobicznym w przestrzeni publicznej miasta. W diagnozie przede wszystkim prezentowano problemy, i właśnie to, generalnie nie spodobało się wszystkim radnym. Postanowiliśmy zmienić naszą optykę i przedstawić działania jakie miały być realizowane w ramach programu, w duchu solidarności społecznej z perspektywy korzyści. Przygotowaliśmy nową diagnozę, przeformułowaliśmy cele, nawiązaliśmy do współodpowiedzialności za otwartość Krakowa, zarówno nas urzędników, jak i strony społecznej. Prace nad nowym dokumentem zakończyliśmy w roku 2016. Również wówczas odbyło się kilka spotkań wstępnych na dwukrotnym posiedzeniu właściwej komisji Rady Miasta. Co ważne, były one poprzedzone spotkaniami z przewodniczącymi i przedstawicielami wszystkich klubów Rady Miasta, podczas których jeszcze raz zaopiniowano projekt, radni zgłosili uwagi i postulaty, które staraliśmy się w tym projekcie uwzględnić.

Dopiero wówczas przedstawiliśmy ten projekt oficjalnie – uwzględniając wcześniejsze uwagi radnych – w trybie przewidzianym do wprowadzenia dokumentów pod obrady Rady Miasta Krakowa, to znaczy: prezentacja w komisji, pierwsze i drugie czytanie na radzie. Strategia przeszła bez problemów. Dlaczego? Spełnione były dwa ważne warunki. Radni dokładnie wiedzieli co dokument zawiera, znali jego treść i co najważniejsze, świadomi byli tego, że dokument został skonsultowany ze środowiskami społecznymi, czyli odpowiadał na potrzeby i postulaty mieszkańców miasta. We wrześniu 2016 roku Rada Miasta uchwaliła Program „Otwarty Kraków”.

Niektóre miasta wprowadzają programy zarządzeniami, inne uchwałami. My podjęliśmy decyzję, że strategia będzie Uchwałą Rady Miasta. Dlaczego? Po pierwsze, chcieliśmy podkreślić, iż Program „Otwarty Kraków” jest oficjalnie polityką miasta, w ramach której realizujemy działania na rzecz Krakowa, miasta otwartego na różnorodność kulturową. Drugi powód, to fakt, że do skutecznego prowadzenia działań w samorządach potrzebna jest podstawa prawna. Tam gdzie są rozporządzenia, ustawy, sprawa jest prosta. Mamy podstawę prawną i znamy zakres i możliwe działania. W omawianym przez nas obszarze nie ma takiej ustawy, więc obowiązują nas ogólne przepisy, dotyczące działania samorządu i prezydenta miasta. Strategia, która stanowi miejscowy akt prawny, na poziomie urzędu, dla urzędników, stanowi podstawę prawną dla ich działań. Dzięki temu, możemy zrealizować szerszy wachlarz działań, niż w przypadku gdybyśmy tej podstawy nie mieli. To nasza rada dla innych miast, że działania na poziomie miasta, powoływanie zespołów, pełnomocników jest ważne, ale bardzo ważne jest mieć podstawę prawną dla swoich działań.

ZA, PK: *Z naszego doświadczenia w pracach zespołu interdyscyplinarnego powołanego w ramach Programu „Otwarty Kraków” widać, iż Urząd Miasta traktuje organizacje pozarządowe, grupy nieformalne, instytucje publiczne jako źródło wiedzy i doświadczeń.*

MP: Dokładnie tak, dzięki takim działaniom już nie musimy bazować wyłącznie na własnych obserwacjach, badaniach, raportach, analizach. Możemy czerpać z wiedzy organizacji, poszczególnych instytucji, to znaczy z zewnątrz. To ważne, bo podmioty niniejsze mają często bezpośredni kontakt z problemami,

działaniami, zjawiskami występującymi w przestrzeni miasta, w środowiskach społeczności lokalnych. Mamy wówczas konkretną informację już o zjawisku, sytuacjach, potrzebach, informację z pierwszej ręki. To doświadczenie jest bardzo ważne i widoczne w pracy zespołu, ale i w codziennym kontakcie z organizacjami.

Staramy się też wpłynąć na zmianę postaw pracowników urzędu. W tym roku zorganizowaliśmy szkolenie dla urzędników, którzy mają bezpośredni kontakt z obcokrajowcami. Czasem urzędnik uważa, iż był uprzejmy i miły w kontakcie z przedstawicielem mniejszości, ale mały niuans tworzy barierę w komunikacji i zmienia perspektywę odbioru urzędnika. Dlatego to tak ważne by szkolenia były organizowane przez organizacje reprezentujące te grupy mniejszościowe lub pracujące z nimi na co dzień. Organizacje, którym zgłaszane są te problemy, mogą wskazać nam konkretne problemy w komunikacji, wynikające przecież nie z niechęci urzędnika, a z innej kultury, języka. Te różnice powodują często szum komunikacyjny, co poważnie utrudnia relacje. Obecnie pracujemy wspólnie z Akademią Ignatianum w Krakowie nad przygotowaniem dla urzędników słownika polsko-ukraińskiego, który będzie właśnie zawierał przykłady słów, zwrotów, brzmiących tak samo lub podobnie, ale mających inne znaczenie. Różnice kulturowe, opaczne rozumienie znaczeń, niekiedy może prowadzić do nieporozumień, co utrudnia pracę urzędnikom, ale przede wszystkim powoduje, że cudzoziemcy mają problem z załatwieniem podstawowych spraw.

Rozmowa z Panią Anną Szadkowską

Koordynatorką programu „Lublin dla Wszystkich”
z Biura Partycypacji Społecznej Urzędu Miasta Lublina.

*Wywiad przeprowadzony w dniu 6 i 8 grudnia 2017 roku,
przez Aleksandrę Zapolską i Piotra Kwapisiewicza.*

Aleksandra Zapolska, Piotr Kwapisiewicz: *Lublin to obecnie jedyne miasto będące członkiem sieci zainicjowanej przez Radę Europy pod nazwą „Miasta Wielokulturowe” (ICC). Proszę opowiedzieć o początkach tej współpracy.*

Anna Szadkowska: W latach 2007-2008 w związku ze staraniami o tytuł Europejskiej Stolicy Kultury dla Lublina, miasto podjęło wiele istotnych inicjatyw, które wpłynęły na rozwój wielu obszarów naszych działań, m.in. współpracy z organizacjami pozarządowymi, działaniami na rzecz kultury czy wdrażaniu modeli partycypacyjnych. To był kluczowy moment, w którym z inicjatywy organizacji podjęto temat różnorodności kulturowej. Lublin przez wieki był miastem wielokulturowym, jest to ważny element promocji miasta. Zwróciliśmy uwagę na wielokulturowość współczesnego Lublina i potencjał z tej różnorodności wynikający. Dołączyliśmy do programu Rady Europy „Miasta Międzykulturowe” (Intercultural cities programme ICC1), który wówczas był w fazie pilotażowej. Zgodnie z zasadami programu na początku przeprowadzona została analiza, ocena miasta według indeksów opracowanych przez ekspertów tegoż programu. Ta analiza była podstawą dla rozpoczęcia prac nad partycypacyjnym modelem zarządzania różnorodnością kulturową w Lublinie. Udział w programie ICC pozwala nam na podnoszenie kompetencji przez wymianę doświadczeń z innymi miastami w sieci oraz poprzez spotkania ekspertów i wizyty studyjne. W pewnym momencie jeden z ekspertów zaproponował przygotowanie projektu z Neuchâtel, w ramach funduszy szwajcarskich. Tak więc, system zarządzania różnorodnością kulturową to rezultat ponad dwuletniej pracy w ramach projektu „Lublin dla Wszystkich. Partycypacyjny model zarządzania różnorodnością kulturową w Lublinie” realizowanego przy współpracy Szwajcarii, w ramach Szwajcarskiego Programu Współpracy. Dziś to mapa drogowa dla naszych działań w obszarze mniejszości narodowych i etnicznych i migracji.

AZ, PK: *Jakie główne kierunki przyjęli Państwo w ramach tego modelu?*

ASz: Partycypacyjny system zarządzania różnorodnością kulturową w Lublinie opiera się na trzech filarach: Wsparcie-Współpraca-Wiedza. Kluczowym elementem jest bardzo intensywna współpraca z wszystkimi podmiotami i to nie tylko organizacjami pozarządowymi, które są dla nas bardzo ważnym partnerem

w przyjętym przez nas modelu działań, ale i z innymi instytucjami działającymi w danym obszarze, to znaczy: Urząd Wojewódzki, Policja, instytucje kultury, szkoły wyższe etc.

Współpracę zaczęliśmy od budowania bazy wiedzy kto i co robi w Lublinie, za co jest odpowiedzialny. Kolejny krok to wzajemne poznanie się partnerów, zrozumienie istoty dzielenia się informacją, wypracowanie wspólnego modelu komunikacji. My, ze strony urzędu, na bieżąco informujemy o naszych działaniach i robimy co w naszej mocy, by na jak największą skalę włączyć wszystkie możliwe strony w procesy partycypacyjne.

Integralną częścią modelu są Grupa Wsparcia Integracji oraz przedstawiciele i przedstawicielki lubelskich mniejszości. Celem comiesięcznych spotkań zespołu jest lepsza i szybsza wymiana informacji na temat działań podejmowanych przez poszczególne instytucje i organizacje w obszarze integracji cudzoziemców i cudzoziemek oraz współpracy z mniejszościami narodowymi i etnicznymi. Grupa jest podstawowym ciałem konsultacyjnym w tym obszarze oraz, co ważne, jednostką inicjującą nowe działania czy też nowe obszary współpracy. Obecnie pracujemy nad sformalizowaniem zespołu i włączeniem go w strukturę urzędu.

AZ, PK: *Proszę powiedzieć o pierwszej inicjatywie włączającej organizację, siećującą je. Z naszego doświadczenia wynika, iż to pierwsze spotkanie i udział w nim jak największej liczby organizacji migrantów oraz mniejszości narodowych i etnicznych to duże wyzwanie.*

ASz: Pierwsze spotkania wymagało dużego wysiłku i zaangażowania zespołu miejskiego. Gdy nie mieliśmy odpowiedzi na zaproszenie drogą mailową i telefoniczną, odwiedzaliśmy każdą organizację w jej siedzibie i zapraszaliśmy na spotkania nieinicjujące współpracy. Ten wysiłek był możliwy dzięki zespołowi i funduszom szwajcarskim, jednak nie zawsze jest to możliwe, mamy świadomość pewnych ograniczeń urzędów. Dlatego, zachęcając do kontaktów z miastem, wskazujemy na wynikające z tego korzyści dla każdej ze stron. Ten pierwszy kontakt jest bardzo ważny, to okazja by się poznać, porozmawiać, nawiązać kontakty pomiędzy organizacjami, ale i poszczególnymi osobami, co jest bardzo istotne dla dalszej współpracy. Przez te kilka lat udało nam się wypracować „szybkie ścieżki dostępu” pomiędzy instytucjami, grupami nieformalnymi, poszczególnymi aktywistkami, aktywistami.

Każda ze stron nauczyła się ze sobą współpracować, wymagało to lat pracy, istotne w tych działaniach była stałość osób odpowiedzialnych za te kontakty, to taka „pamięć osobowa” tego procesu. W utrzymaniu komunikacji Urząd wspiera swoje działania przez grupę mailingową, portale społecznościowe np. profil Komunikacja dla Integracji na Facebooku.

AZ, PK: *Z Pani doświadczenia, jakie są kluczowe działania w ramach realizowania działań na rzecz mniejszości i obcokrajowców?*

ASz: Po pierwsze WSPÓŁPRACA, to kluczowy element. Świadomi jesteśmy ograniczeń prawnych, kompetencyjnych urzędu, dlatego tak ważna jest współpraca

z partnerami. Po drugie HORYZONTALNOŚĆ DZIAŁAŃ. Realizowany przez nas model nie może ograniczać się do jednej instytucji czy też tylko do jednej grupy społecznej.

Na przykład mamy zwyczaj comiesięcznych czwartkowych śniadań dla organizacji pozarządowych. Jest to działanie skierowane do wszystkich NGO w Lublinie. Na spotkaniach tych nieformalnie wprowadzamy wątki związane z międzykulturowością, budując wiedzę i świadomość uczestników. Wierzymy, że to podejście horyzontalne w długofalowej perspektywie przyniesie korzyści dla naszego miasta i jego mieszkańców.

Przewodnik dla policjantów

W atmosferze narastającej ksenofobii, antysemityzmu, islamofobii, nastrojów antyimigranckich i przejawów nietolerancji wobec mniejszości narodowych i etnicznych zamieszkujących Polskę oraz cudzoziemców, szczególnie ważną staje się kwestia ich ochrony przez policję. Wiedza funkcjonariuszy na temat mniejszości, ich zwyczajów i kultury oraz wyczulenie na przestępstwa motywowane uprzedzeniami jest kluczowa dla zwiększenia poczucia bezpieczeństwa przedstawicieli mniejszości. Droga do tego prowadzi przez edukację, której poziom omówiony zostanie w poniższym opracowaniu.

„Ustawa o Policji” z 6 kwietnia 1990 r. wprowadziła nowatorskie rozwiązania prawne, pośród których na szczególną uwagę zasługuje artykuł 14 ust. 3, który stanowi: *Policjanci w toku wykonywania czynności służbowych mają obowiązek respektowania godności ludzi oraz przestrzegania i ochrony praw człowieka*¹.

Struktura pełnomocników komendantów policji ds. ochrony praw człowieka powstała na mocy polecenia Komendanta Głównego Policji, zawartego w piśmie o sygnaturze T-250/109/04 z 8 grudnia 2004 r.

Jako główne zadania pełnomocników wskazano propagowanie praw człowieka w Policji oraz dbanie o przestrzeganie standardów ich ochrony w działalności Policji. Za główne problemy dostrzegane w tej formacji, na których skupiać się miała uwaga pełnomocników uznano: przemoc w rodzinie, handel ludźmi, poszanowanie praw ofiar przestępstw, przeciwdziałanie dyskryminacji, rasizmowi, ksenofobii i związanej z nimi nietolerancji. Za istotny obszar uznano także problem korupcji, rozumianej jako zaniechanie lub nadużycie władzy sprzeczne z ideą *democratic policing*².

W niniejszym opracowaniu postaram się przyjrzeć temu, jak pełnomocnicy przeciwdziałają dyskryminacji, rasizmowi, ksenofobii i związanej z nimi nietolerancji w odniesieniu do mniejszości narodowych i etnicznych oraz cudzoziemców, jakie

1 Ustawa o Policji z 6 kwietnia 1990 r. (DzU z 1990 r., nr 30, poz. 179 z późn. zm.)

2 K. Gęsik, *Pełnomocnicy komendantów (KGP, KWP) ds. ochrony praw człowieka*, Warszawa, 5 marca 2007 r., s. 1.

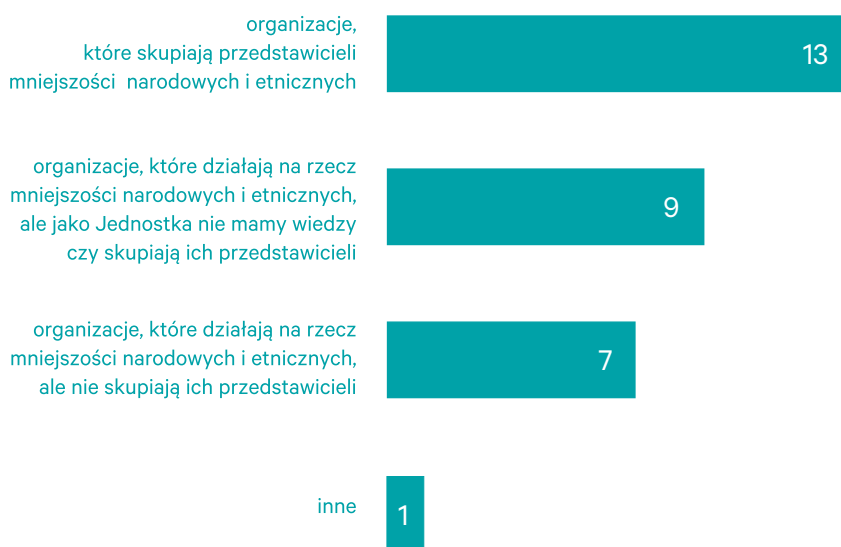
stoją przed nimi wyzwania oraz czego potrzebują do dobrej współpracy z mniejszościami, a także przedstawię dobre praktyki takiej współpracy.

W badaniu uczestniczyli następujący pełnomocnicy:

- Pełnomocnik Komendanta Stołecznego Policji ds. Ochrony Praw Człowieka
- Pełnomocnik Kujawsko-Pomorskiego Komendanta Wojewódzkiego Policji ds. Ochrony Praw Człowieka
- Pełnomocnik Lubelskiego Komendanta Wojewódzkiego Policji ds. Ochrony Praw Człowieka
- Pełnomocnik Lubuskiego Komendanta Wojewódzkiego Policji ds. Ochrony Praw Człowieka
- Pełnomocnik Łódzkiego Komendanta Wojewódzkiego Policji ds. Ochrony Praw Człowieka
- Pełnomocnik Mazowieckiego Komendanta Wojewódzkiego Policji ds. Ochrony Praw Człowieka
- Pełnomocnik Małopolskiego Komendanta Wojewódzkiego Policji ds. Ochrony Praw Człowieka
- Pełnomocnik Opolskiego Komendanta Wojewódzkiego Policji ds. Ochrony Praw Człowieka
- Pełnomocnik Podkarpackiego Komendanta Wojewódzkiego Policji ds. Ochrony Praw Człowieka
- Pełnomocnik Podlaskiego Komendanta Wojewódzkiego Policji ds. Ochrony Praw Człowieka
- Pełnomocnik Pomorskiego Komendanta Wojewódzkiego Policji ds. Ochrony Praw Człowieka
- Pełnomocnik Śląskiego Komendanta Wojewódzkiego Policji ds. Ochrony Praw Człowieka
- Pełnomocnik Świętokrzyskiego Komendanta Wojewódzkiego Policji ds. Ochrony Praw Człowieka
- Pełnomocnik Warmińsko-Mazurskiego Komendanta Wojewódzkiego Policji ds. Ochrony Praw Człowieka
- Pełnomocnik Zachodnio-Pomorskiego Komendanta Wojewódzkiego Policji ds. Ochrony Praw Człowieka.

Już na podstawie pierwszego pytania zadanego w ankiecie widać dobrą znajomość definicji organizacji mniejszościowych, 13 spośród 15 respondentów udzieliło poprawnej odpowiedzi, natomiast 60% badanych posiada listę osób kontaktowych w organizacjach.

Które z poniższych organizacji określiłby Pan/Pani, jako organizacje zrzeszające mniejszości narodowe i etniczne? [respondenci mogli wybrać więcej niż jedną odpowiedź]

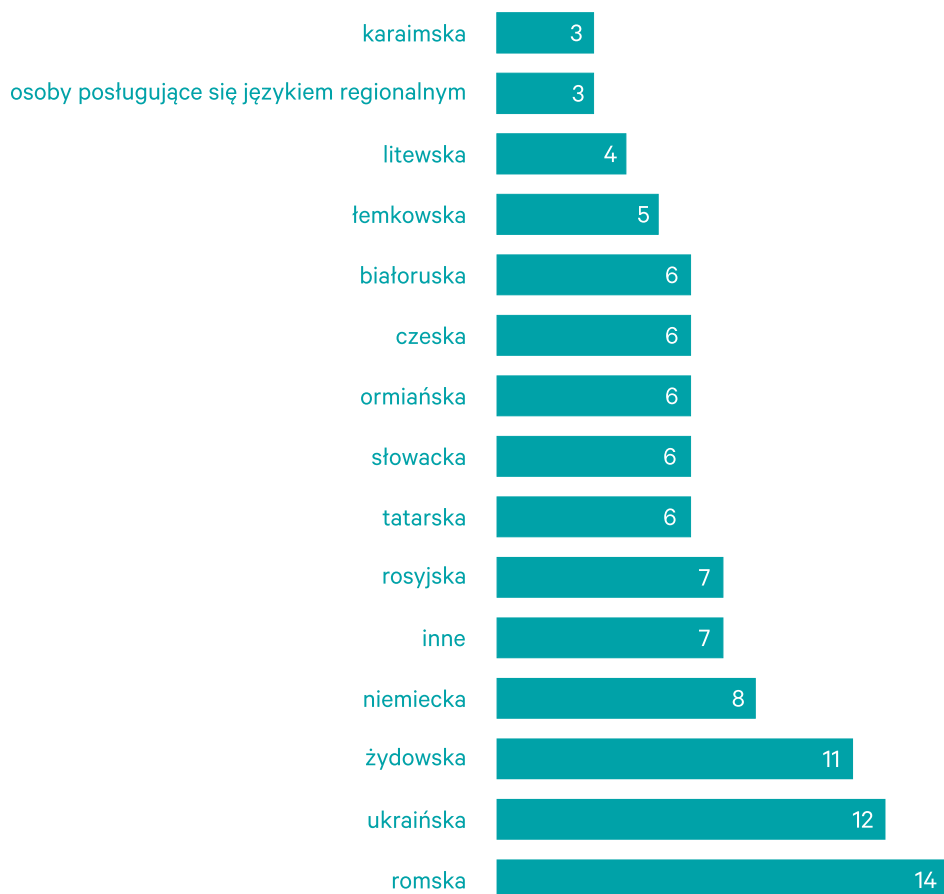

Wykres 1. Definicja organizacji mniejszości narodowych i etnicznych. *Badanie Policyjnych Pełnomocników ds. Ochrony Praw Człowieka*

Badani pełnomocnicy mają szczegółową wiedzę na temat tego, jakie mniejszości zamieszkują teren, na którym działają, stosując jednocześnie szerszą ich definicję, niż przewiduje to „Ustawa z dnia 5 stycznia 2005 r. O mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym”³. Art. 2 ust. 2 ustawy wskazuje, które z mniejszości uważa się za mniejszości narodowe w rozumieniu tej ustawy. Ustawa wymienia w tym zakresie (w kolejności alfabetycznej) mniejszości: białoruską, czeską, litewską, niemiecką, ormiańską, rosyjską, słowacką, ukraińską i żydowską. W art. 2 ust. 4 ustawy wymienia się mniejszości, uznane za mniejszości etniczne w rozumieniu ustawy: karaimską, łemkowską, romską i tatarską. Ponadto art. 19 ust. 2 definiuje język kaszubski jako język regionalny. Wskazuje to na praktyczne i całościowe podejście do kwestii współpracy z mniejszościami, obejmujące wszystkie grupy zamieszkujące Polskę, niezależnie od tego, jaki jest ich prawny status.

³ Zgodnie z definicją w artykule 2 ustawy – tekst jednolity, dostępny w Internecie, dostęp 2017-04-24 (Dz.U. z 2017 r. poz. 823).

Jakie mniejszości i/lub cudzoziemcy zamieszkują region, który objęty jest Pana/ Pani działaniami? [respondenci mogli wybrać więcej niż jedną odpowiedź]

Wykres 2. Mniejszości zamieszkujące region działania pełnomocników. *Badanie Policyjnych Pełnomocników ds. Ochrony Praw Człowieka*

Ciekawe jest porównanie wskazanych przez pełnomocników mniejszości zamieszkujących województwa w których działają, z wielkościami poszczególnych grup zgodnie z danymi statystycznymi. Według spisu powszechnego z 2011 roku⁴ najliczniejszą mniejszością w Polsce (licząc zarówno pojedynczą, jak i podwójną identyfikację) jest mniejszość niemiecka. Z tą najliczniejszą grupą pracuje 8 pełnomocników. Romowie, zamieszkujący terytorium podległe 14 spośród 15 respondentów, znajdują się w spisie powszechnym z 2011 roku dopiero na 4 miejscu⁵. W obu spisach podobne wyniki uzyskała mniejszość ukraińska, z którą współpracowało 12 ankietowanych pełnomocników, a która w spisie powszechnym zajmuje, pod względem liczebności, trzecie miejsce. Natomiast ze społecznością żydowską, będącą w spisie powszechnym ósmą co do wielkości grupą,

4 Wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011 - mniejszości narodowe i etniczne oraz język regionalny. <http://mniejszosci.narodowe.mswia.gov.pl/mne/mniejszosci/wyniki-narodowego-spis/7000,Czlonkowie-mniejszosci-narodowych-i-etnicznych-w-rozumieniu-ustawy-o-mniejszosci.html> Stan na dzień 24.02.2018

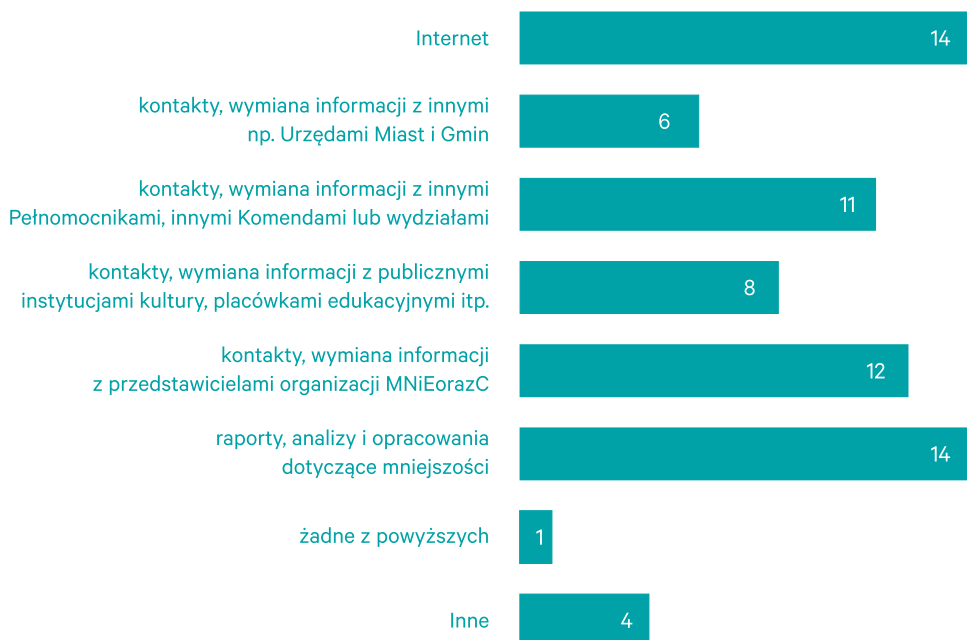
5 ibidem

współpracuje 11 z 15 pełnomocników. Z niniejszego porównania widać wyraźnie, iż czynnik liczebności mniejszości nie determinuje aktywności/intensywności kontaktów, na polu współpracy pełnomocników z mniejszościami. W tym przypadku ważny jest obszar działania oficera, ilość i aktywności organizacji mniejszości, ilości funduszy i programów oferowanych przez państwo (np. program romski, który inicjuje wiele form kontaktów/współpracy z mniejszościami), a także aktywność samej grupy mniejszościowej, co szczególnie widoczne jest na przykładzie mniejszości żydowskiej, która cieszy się szczególną popularnością, co widać w liczbie organizowanych festiwali kultury żydowskiej.

Grupy, które nie są objęte statusem mniejszości ustawowej, a z którymi współpracują pełnomocnicy pochodzą z Afganistanu, Algierii, Chin, Czeczenii, Iraku, Japonii, Kazachstanu, Korei Płd., Mongolii, Tunezji, Turcji, USA, Wietnamu. Żaden z pełnomocników nie wyszczególnił mniejszości pochodzących z centralnej i północnej Afryki.

Pełnomocnicy czerpią swoją wiedzę o mniejszościach z Internetu, oraz raportów, analiz i opracowań - na te źródła wskazało 14 z 15 respondentów. Na drugim miejscu, co warto jest podkreślić, są kontakty, wymiana informacji z przedstawicielami organizacji MNiEorazC (wskazane przez 12 badanych osób), a na trzecim kontakty, wymiana informacji z innymi pełnomocnikami, innymi komendami lub wydziałami (11 badanych).

Z jakich źródeł Pan/Pani Pełnomocnik czerpie wiedzę na temat kultury, zwyczajów, religii przedstawicieli mniejszości narodowych i etnicznych oraz cudzoziemców?

Wykres 3. Źródła wiedzy na temat mniejszości narodowych i etnicznych. *Badanie Policyjnych Pełnomocników ds. Ochrony Praw Człowieka*

Jako inne źródła wiedzy o MNI oraz C respondenci wskazali [pisownia oryginalna, w kolejności alfabetycznej]:

- *Bezpośrednie spotkania organizowane w ramach pracy Zespołu Wojewódzkiego do spraw Przeciwdziałania Dyskryminacji i Mowie Nienawiści wobec grup mniejszościowych.*
- *Raport dotyczący sytuacji mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego w Rzeczypospolitej Polskiej - 2015.*
- *Raport tożsamość narodowa Polaków oraz postrzeganie mniejszości narodowych i etnicznych w Polsce, uprzedzenia etniczne w Polsce.*
- *Raport z ogólnopolskiego sondażu Polish Prejudice Survey 2009.*
- *spotkania osobiste, żywa biblioteka.*

Konsekwentnie, na pytanie: Czy w roku 2017 Pan/Pani uczestniczył/a w spotkaniach edukacyjnych, informacyjnych i szkoleniach ze środowiskami mniejszości narodowych, etnicznych, cudzoziemców? aż 13 pełnomocników odpowiedziało twierdząco. Wielu ma także kontakt kilka razy do roku - 12 pełnomocników. Największa ilość spotkań to 12, najmniejsza 2.

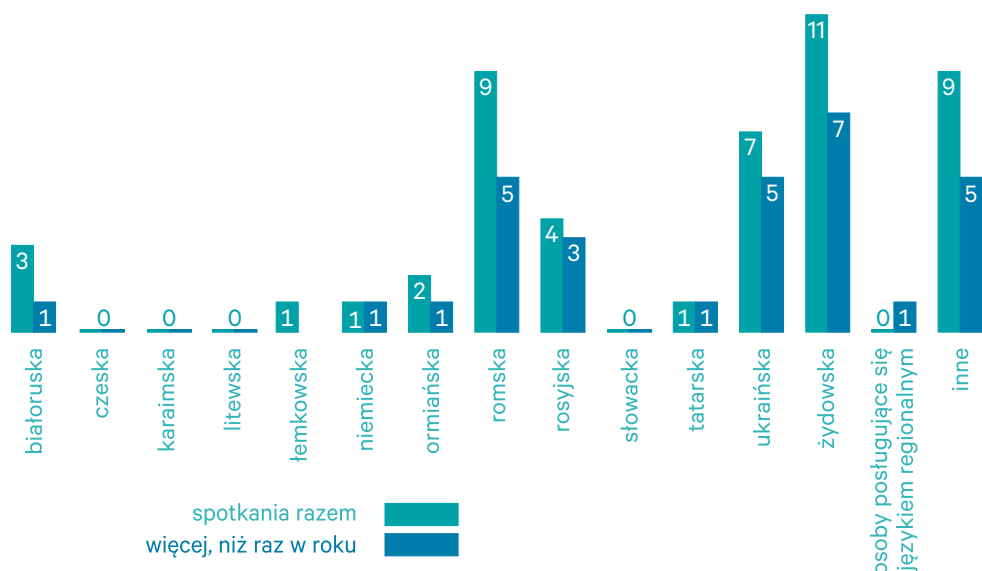
Wykres 4. Uczestnictwo w spotkaniach edukacyjnych, informacyjnych i szkoleniach ze środowiskami mniejszości narodowych, etnicznych, cudzoziemców. Badanie Policyjnych Pełnomocników ds. Ochrony Praw Człowieka

Liczba spotkań edukacyjnych, informacyjnych i szkoleń ze środowiskami mniejszości narodowych, etnicznych, cudzoziemców, w jakich pełnomocnicy uczestniczyli w roku 2017, waha się między 12 a 3. Większość tych spotkań nie była organizowana z inicjatywy respondentów.

Na pytanie: Proszę podać liczbę spotkań edukacyjnych, informacyjnych i szkoleń ze środowiskami mniejszości narodowych, etnicznych, cudzoziemców, w jakich Pan/Pani uczestniczył/a w roku 2017? Najwyższa liczba wynosiła 6, zaś 2 pełnomocników nie zorganizowało żadnego spotkania. Znajdujemy tu potwierdzenie wcześniejszej tezy o wpływie czynnika jakim jest aktywność społeczności i popularność jej kultury, na intensywność spotkań z reprezentantami mniejszości. Pierwsze miejsce zajmuje mniejszość żydowska, zarówno w ogólnej liczbie

spotkań, jak i w spotkaniach bezpośrednich częstszych, niż raz w roku - 58.33%.

Jeżeli Pan/Pani pełnomocnik spotykał/ła się z osobami reprezentującymi MNiE-orazC, to przedstawiciele, jakich mniejszości narodowych, etnicznych, grup cudzoziemców brali w nich udział?

Wykres 5. Mniejszości z przedstawicielami, których pełnomocnicy współuczestniczyli w szkoleniach. *Badanie Policyjnych Pełnomocników ds. Ochrony Praw Człowieka*

Warte uwagi są odpowiedzi znajdujące się w rubryce inne, a zwłaszcza wymienienie pośród tych grup Ukraińców, co pokazuje, że między ‘starymi’, a ‘nowymi’ przybyszami z Ukrainy dokonuje się podziału (podobnie stało się także w pytaniu nr 2). W grupie inne znaleźli się także Czeczeni, studenci anglojęzycznych kierunków na uczelniach wyższych (Włochy, Portugalia, Ghana), Kazachowie, mieszkańcy ośrodka dla cudzoziemców, Syryjczycy i Kolumbijczycy. Jeżeli chodzi o bezpośrednie spotkania kilka razy do roku, to mniejszości tych jest mniej: Czeczenii, studenci, mieszkańcy ośrodka dla cudzoziemców, Kolumbijczycy. W odpowiedziach na powyższe pytanie, po raz pierwszy pojawiła się organizacja większościowa, działająca na rzecz MNiEorazC, tj. Stowarzyszenie Wspólnota Kulturowa „Borussia”.

Na pytanie dotyczące prowadzenia działalności edukacyjnej w zakresie upowszechniania zaleceń i rekomendacji międzynarodowych oraz krajowych instytucji stojących na straży ochrony praw i wolności człowieka, 7 ankietowanych odpowiedziało twierdząco, a 4 takiej działalności nie prowadziło. 10 respondentów prowadziło działania edukacyjne i informacyjne w obszarze ochrony praw i wolności człowieka, w oparciu o autorskie lub dostępne narzędzia edukacyjne i informacyjne, a 3 odpowiedziało iż takich działań nie podejmuje. 6 badanych pełnomocników wykorzystywało narzędzia edukacyjne i informacyjne w obszarze ochrony praw i wolności człowieka, przygotowane przez organizację MNiEorazC. Niezależnie od tego, jakie były to działania, pełnomocnicy sami nie opracowywali, ani nie przygotowywali materiałów edukacyjnych i programów skierowanych do przedstawicieli MNiEorazC. Wszyscy badani odpowiedzieli na to pytanie przecząco. Poniższy wykres pokazuje formy współpracy pełnomocników, podejmowanej

z organizacjami MNiEorazC w obszarze edukacji. Zestawienie poniższe wyraźnie wskazuje iż większość pełnomocników, kiedy podejmuje działania edukacyjne, robi to we współpracy z przedstawicielami MNiEorazC.

Jakie formy współpracy Pana/Pani Pełnomocnik podejmował/ła z organizacjami MNiEorazC? Proszę o wskazanie wszystkich form współpracy, jakie miały miejsce w 2017 roku. [w przypadku nierealizowania danych działań przez pełnomocnika, prosiliśmy o wskazanie odpowiedzi „nie dotyczy”]

Działania edukacyjne i informacyjne w obszarze ochrony praw i wolności człowieka, w oparciu o autorskie lub dostępne narzędzia edukacyjne i informacyjne

Prowadzenie działalności edukacyjnej w zakresie upowszechniania zaleceń i rekomendacji międzynarodowych oraz krajowych instytucji stojących na straży ochrony praw i wolności człowieka

Narzędzia edukacyjne i informacyjne w obszarze ochrony praw i wolności człowieka przygotowanych przez organizacje MNiEorazC

Wykres 6. Formy współpracy podejmowane przez pełnomocnikami z organizacjami mniejszości. *Badanie Policyjnych Pełnomocników ds. Ochrony Praw Człowieka*

Dziewięciu z piętnastu respondentów kontynuuje działania edukacyjne i informacyjne uwrażliwiające policjantów i pracowników policji na problematykę m.in.: uchodźstwa, postaw humanitarnych, różnorodności, tolerancji i działań antydyskryminacyjnych, a także przestępstw i incydentów popełnianych z nienawiści. To bardzo dobry wynik, świadczący o dążeniu Policji do wysokiego poziomu edukacji zawodowej swoich pracowników w tematyce związanej z prawami człowieka, tolerancją, walką z rasizmem oraz MNiEorazC.

Inne, niż wymienione powyżej formy współpracy prowadzi 20%, czyli trzech pełnomocników, a wśród nich wymieniono: prowadzenie zajęć ze studentami, konferencje i spotkania, w których udział brali przedstawiciele mniejszości narodowych

i etnicznych, spotkania na temat bezpieczeństwa ze studentami kierunków anglojęzycznych uczelni wyższych. Wskazano także na współpracę w ramach programu „Model Integracji Imigrantów”, który funkcjonuje w Gdańsku od 2015 r.⁶

W pytaniu o przykłady dobrych praktyk we współpracy z organizacjami MNiE- oraz C, pełnomocnicy podali niniejsze linki opisujące takie działania:

- <https://www.youtube.com/watch?v=jBrMKF7O0c>
- <http://www.osce.org/odihr/360866>
- <http://www.osce.org/odihr/360931>
- <https://malopolska.policja.gov.pl/pl/aktualnosci/seminarium-ro-la-policji-widentyfikowaniu-i-zwalczaniu-mowy-nienawisci-ora-z-przestepstw>
- <https://malopolska.policja.gov.pl/pl/aktualnosci/szkolenie-we-wspolpracy-zbiurem-instytucji-demokratycznych-i-praw-czlo-wieka>
- <http://www.kwp.radom.pl/multitolerancja-acirc-zywabibliote-ka,pa1,21159,0/jednostka/komenda-powiatowa-policji-w-bialo-brzegach>
- <http://www.gdansk.pl/migracje/Model-Integracji-Imigranto-w,a,61064/borussia.pl/index.php/bezpieczna-roznorodnosc/>

Jako przykłady współpracy z organizacjami pozarządowymi, policjanci wskazali wielokrotnie projekty typu “Żywa Biblioteka” [pisownia oryginalna, w kolejności alfabetycznej]:

- *Fundacja Multiocalenie - działania edukacyjne dla policjantów w formie żywych bibliotek.*
- *Szkolenia z tematyki wielokulturowości, działań antydyskryminacyjnych oraz przeciwdziałania przestępstwom motywowanym uprzedzeniami z udziałem przedstawicieli mniejszości społecznych lub tzw. „żywych bibliotek”.*
- *Zajęcia realizowane w ramach projektu „MultiTolerancja - Żywa Biblioteka” z zakresu przeciwdziałania dyskryminacji i reakcji na akty agresji oraz dyskryminacji, wymierzone w cudzoziemców i członków mniejszości narodowych.*

Jako dobrą praktykę wymieniano również uczestnictwo w spotkaniach, obchodach świąt, czy konferencjach [pisownia oryginalna, w kolejności alfabetycznej]:

- *Spotkania z przedstawicielami społeczności żydowskiej mieszkającą na terenie województwa śląskiego (Bytom, Katowice, Bielsko-Biała).*

6 www.gdansk.pl/pobierz/78845/Model-Integracji-Imigrantow Stan na dzień 01.02.2018

- *Spotkanie przedstawicieli stowarzyszeń mniejszości narodowych i etnicznych z terenu województwa śląskiego z przedstawicielami administracji rządowej. Spotkanie odbyło się w domu Żydów Górnośląskich w Gliwicach.*
- *Udział Pełnomocnika w konferencji szkoleniowej pt. „Integracja społeczności romskiej w środowisku lokalnym”. Doświadczenia, dobre praktyki i efekty działań na rzecz społeczności romskiej w województwie śląskim. Konferencja odbyła się 23 października 2017 roku w Regionalnym Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli WOM w Katowicach i została zorganizowana przez Wydział Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach.*
- *Udział Pełnomocnika w obchodach Międzynarodowego Dnia Romów, które odbyły się 5 maja 2017 r. w Miejskim Ośrodku Kultury GIUDIO w Zabrze. Podczas spotkania omówiono tematy dotyczące bezrobocia, bezpieczeństwa, mieszkalnictwa i edukacji 28.06.2017 r.*

A także wymianę informacji z lokalnymi liderami m.in. w zakresie poznania opinii w sprawach dotyczących praw i potrzeb w zakresie bezpieczeństwa, poprawy komunikacji Policji ze środowiskami mniejszościowymi [pisownia oryginalna, w kolejności alfabetycznej]:

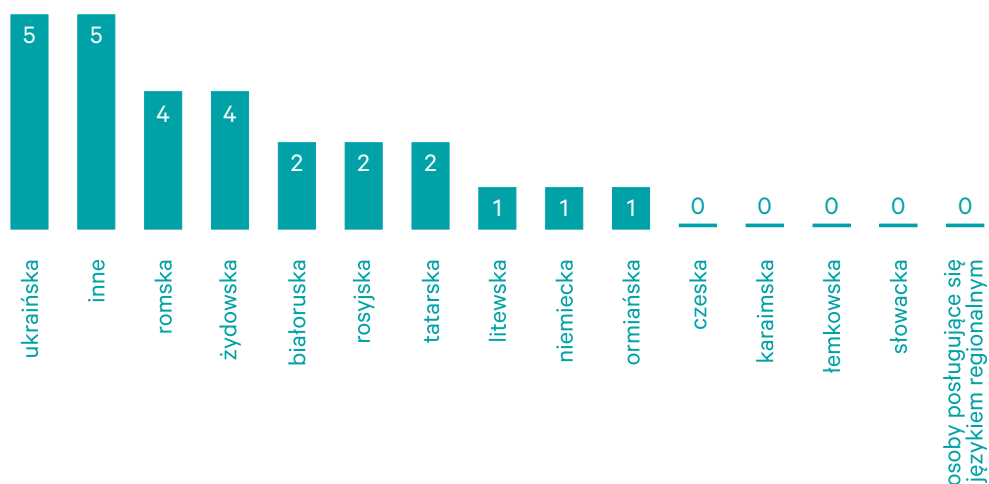
- *Bezpośrednie spotkania z przedstawicielami mniejszości w ośrodkach/świątlicach prowadzonych przez nich w ramach tzw. wizyt studyjnych realizowanych przez Zespół Wojewódzki do spraw przeciwdziałania dyskryminacji i mowie nienawiści wobec grup mniejszościowych, udział w świętach np. Chanuki.*
- *Szkolenia na temat przestępstw i wykroczeń, które zostały skodyfikowane w polskim prawie. Na stronie internetowej Komendy Stołecznej Policji zamieszczony został „Przewodnik po Judaizmie dla policjantów”.*
- *Udział w pracach Zespołu ds. Poprawy Bezpieczeństwa Mniejszości Narodowych i Etnicznych utworzonego przez Wojewodę Podlaskiego w 2011 roku. W skład Zespołu wchodzi przedstawiciele wszystkich mniejszości narodowych i etnicznych z obszaru województwa podlaskiego, a mianowicie: białoruskiej, litewskiej, romskiej, rosyjskiej, tatarskiej i ukraińskiej. W jego skład wchodzi także przedstawiciel środowiska żydowskiego oraz Pełnomocnik Komendanta Wojewódzkiego Policji w Białymstoku ds. Ochrony Praw Człowieka. Do zadań Zespołu należy informowanie o negatywnych zjawiskach zagrażających bezpieczeństwu mniejszości narodowych i etnicznych; zgłaszanie wniosków i propozycji dotyczących sposobów eliminowania negatywnych zjawisk dotyczących mniejszości narodowe i etniczne; opracowanie programu kampanii społeczno-medialnej mającej na celu przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom dotyczącym mniejszości narodowych i etnicznych; opracowanie propozycji*

programu edukacyjnego o mniejszościach narodowych i etnicznych do szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych; opracowanie programu przybliżającego społeczeństwu kulturę mniejszości narodowych i etnicznych. Kampania społeczno-medialna oraz przedsięwzięcia w szkołach zrealizowane zostały w latach ubiegłych, niemniej jednak Zespół funkcjonuje nadal, gdyż podstawowe cele pozostają nadal aktualne.

- Wspólne szkolenia na temat stereotypów, uprzedzeń i dyskryminacji oraz reakcji na przestępstwo z nienawiści.
- Współpraca z lokalnymi zakładami pracy, zatrudniającymi pracowników z zagranicy.
- Współpraca z uczelniami wyższymi i kołami studenckimi w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa zagranicznym studentom studiującym w ramach programu ERASMUS.

Zdarzały się jednak także odpowiedzi wskazujące na brak zaufania mniejszości [pisownia oryginalna, w kolejności alfabetycznej]:

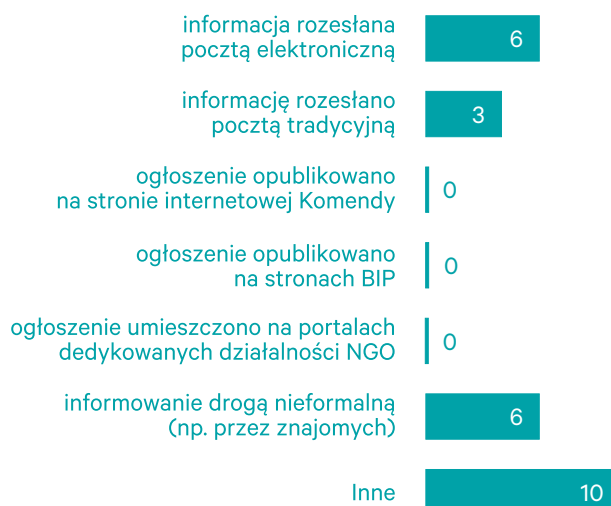
- Bezpośrednie kontakty w trudnych sprawach np. konfliktów sąsiedzkich.
- Przedstawiciele mniejszości - niemiecka i romska kontaktują się jedynie w przypadku zdarzeń kryminalnych, jakie dotknęły ich członków. Poza tym nie ma kontaktu.

Wykres 7. Udział przedstawicieli MNiEorazC, którzy skorzystali ze szkoleń. Badanie Policyjnych Pełnomocników ds. Ochrony Praw Człowieka

Wśród pozostałych grup wymieniano: Ukraińców (znów obserwujemy podział na 'starą' i 'nową' imigrację), Turków, studentów z Włoch, Norwegii i krajów arabskich, obywateli Czeczenii, studentów ERASMUSA, pracowników lokalnych firm.

Organizacje MNiEorazC były informowane o możliwości wzięcia udziału poprzez:

Wykres 8. Kanały informacyjne wykorzystywane przez pełnomocników. *Badanie Policyjnych Pełnomocników ds. Ochrony Praw Człowieka*

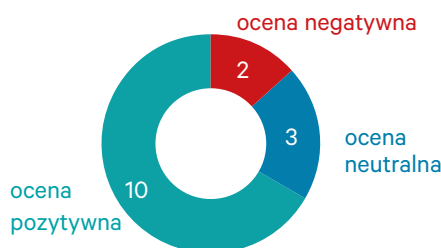
Wymienione inne formy komunikacji [pisownia oryginalna, w kolejności alfabetycznej]:

- *Debata z udziałem studentów - cudzoziemców, głównie Ukraińców.*
- *Informacje przekazywane do studentów za pośrednictwem dziekanatów uczelni.*
- *Poprzez członków Zespołu ds. Poprawy Bezpieczeństwa Mniejszości Narodowych i Etnicznych.*
- *Termin spotkania uzgodniony i rozpowszechniony przez władze uczelni wyższych.*
- *Wewnętrzne kanały komunikacyjne uniwersytetu.*

Na tle odpowiedzi udzielanych przez urzędy wojewódzkie, marszałkowskie i miejskie, pełnomocnicy wyróżniają się wrażliwością na zwyczaje mniejszości. Zapraszając przedstawicieli organizacji MNiEorazC na różnego rodzaju spotkania, szkolenia, warsztaty 7 respondentów zawsze uwzględnia terminy świąt oraz wymogi żywieniowe danej mniejszości, 8 zazwyczaj stara się je uwzględniać.

Ocena współpracy. *Biorąc pod uwagę wszystkie kontakty Pana/Pani z organizacjami MNiEorazC, jak ogólnie ocenilibyście te kontakty w latach 2016-2017? Przy ocenie proszę posłużyć się skalą od 1 do 10, na której 1 oznacza ocenę bardzo złą, a 10 – bardzo dobrą?* [Oceny prezentowane zgrupowano w trzech grupach: ocena negatywna (wybrane wartości na skali od 1 do 3), ocena neutralna (wybrane wartości na skali od 4 do 7), ocena pozytywna (wybrane wartości na skali od 8 do 10).

Większość oceniła współpracę pozytywnie, a nawet bardzo pozytywnie.

Wykres 9. Ocena współpracy z organizacjami MNiEoracC. Badanie Policyjnych Pełnomocników ds. Ochrony Praw Człowieka

W ostatniej części ankiety, skupiliśmy się na pytaniach dotyczących wyzwań dla współpracy z mniejszościami. Respondenci poproszeni zostali o wskazanie obszarów najbardziej utrudniających współpracę, biorąc pod uwagę dotychczasowe ich kontakty z organizacjami MNiEoracC.

Wykres 10. Obszary utrudniające współpracę z mniejszościami z perspektywy oficerów ds. ochrony praw człowieka. Badanie Policyjnych Pełnomocników ds. Ochrony Praw Człowieka

Jako inne czynniki utrudniające współpracę badani pełnomocnicy wymieniali [pisownia oryginalna]:

- *brak organizacji (2 pełnomocników)*
- *brak zrozumienia ze strony organizacji dla wymogów i procedur działania Pełnomocnika (8 pełnomocników).*

Wszyscy ankietowani chcieliby prowadzić w przyszłości wspólne działania, przedsięwzięcia, projekty z organizacjami MNiEoracC. Pozytywnie także oceniają wolę takiej współpracy całej komendy wojewódzkiej - 9 udzieliło odpowiedzi

- zdecydowanie tak, 6 odpowiedzi raczej tak. Pozytywne podejście i wrażenia ze współpracy, widoczne były także w otwartych pytaniach, gdzie proszono respondentów o opisanie współpracy własnymi słowami.

Poproszeni o to, by jednym słowem określić współpracę z organizacjami MNiE- orazC, pisali [pisownia oryginalna, w kolejności alfabetycznej]:

- *były to twórcze spotkania dla każdej ze stron*
- *ciekawe*
- *deklarowanie i gotowość do współpracy*
- *efektywna*
- *kompetentna*
- *potrzeba*
- *pozytywne działanie*
- *super*
- *usystematyzowanie*
- *ważne*
- *ważne doświadczenie w sensie edukacyjnym, pozwalające bliżej poznać i zrozumieć kulturę, potrzeby, oczekiwania i problemy mniejszości narodowych,*
- *wzajemny rozwój*
- *zainteresowanie*
- *zrozumienie.*

Jako czynniki utrudniające zaś współpracę wymieniali [pisownia oryginalna, w kolejności alfabetycznej]:

- *brak finansowania*
- *brak inicjatywy*
- *brak kontaktu, brak występowania organizacji*
- *brak zasobów*
- *brak zaufania, czasem nieznajomość prawa i procedur, z których można skorzystać,*
- *finanse*
- *mało organizacji lokalnych*
- *na razie nic*
- *natłok innych zadań służbowych i brak czasu.*
- *nieporozumienia wynikające z braku komunikacji i wymiany informacji*

- *nie posiadam wiedzy na temat istniejących utrudnień*
- *nieufność*
- *roszczeniowość*
- *stereotypy.*

Wymieniono tu *roszczeniowość*, która często pojawia się w kontekście opisu zachowań mniejszości względem instytucji publicznych, nie tylko policji. Istnieje przekonanie, że mniejszości wymagają więcej, niż reszta społeczeństwa, podczas, gdy chcą one jedynie by zapewniono im ten sam poziom ochrony, która ze względu na stereotypy i nietolerancję wymaga większego nakładu pracy.

Najbardziej według pełnomocników, sprzyja współpracy [pisownia oryginalna, w kolejności alfabetycznej]:

- *akceptacja*
- *dobra wola i chęci*
- *dobra wola obu stron*
- *obopólna chęć współpracy*
- *otwartość, kreatywność, autentyczność, wiarygodność*
- *poznanie*
- *tolerancja*
- *Wspólne rozwiązywanie problemów, budowanie zaufania.*
- *wspólny cel*
- *wspólny cel - bezpieczeństwo*
- *Wyznaczenie osób do kontaktów na niwie MNiEorazC – organy administracji rządowej, wymiana informacji, działania edukacyjne, zrozumienie procedur.*
- *Właściwie interpretowany multikulturalizm, szacunek, zrozumienie, wzajemna pomoc i wspólny cel jakim jest ochrona praw i wolności człowieka.*
- *zaufanie do reprezentowanej instytucji oraz czynnik ludzki, tj. zrozumienie, dobre relacje*
- *zrozumienie*
- *zrozumienie stron*
- *że występują na danym terenie.*

Jeśli chodzi o kontakty i współpracę ankietowani pełnomocnicy oczekiwali od organizacji MNiEorazC [pisownia oryginalna, w kolejności alfabetycznej]:

- *Aby współpraca miała sens musi wyjść o tych, którzy potrzebują pomocy. Gdański Model Integracji Imigrantów powstał z takiej potrzeby. To osoby, które przybyły do naszego miasta i chciały się osiedlić natrafiały na różne przeszkody to oni skupili się wokół organizacji pozarządowych domagając się pomocy. I obecnie pomoc taka jest realizowana. Szczególną uwagę trzeba zwrócić na pomoc udzielaną społeczności romskiej, czeczeńskiej, w którą angażują się policjanci.*
- *chęci i wiedzy*
- *Dalszej współpracy i nawiązywania kontaktu z Policją.*
- *Dobra współpraca powinna rozpoczynać się od poznania potrzeb i oczekiwań.*
- *inicjatywy i chęci do współpracy*
- *Możliwości korzystania z różnych publikacji, raportów na temat mniejszości.*
- *Nie mam takowych potrzeb, gdyż dotychczasową współpracę oceniam pozytywnie.*
- *otwartości i chęci współpracy*
- *Precyzji w określeniu potrzeb, celów, zrozumienia ograniczeń prawnych i instytucjonalnych.*
- *Przesyłania propozycji szkoleń dla policjantów i pracowników Policji.*
- *Stworzenie aktualnej bazy organizacji/stowarzyszeń/ fundacji skupiających, działających na rzecz MNiEorazC., funkcjonujących centralnie oraz w ramach poszczególnych województw, jak też listy osób kontaktowych.*
- *Większej inicjatywy. Najczęściej odbywa się to w taki sposób, że Policja „musi”, a „ja” nic nie muszę. Otwartości na inne organizacje.*
- *Wspólnego organizowania przedsięwzięć o charakterze edukacyjnym przede wszystkim dla policjantów i pracowników Policji. Ponadto wypracowania zasad rozwiązywania problemów związanych z funkcjonowaniem mniejszości na naszym terenie.*
- *Włączania MNiE w realizację projektów i przedsięwzięć realizowanych przez mniejszości.*
- *zaangażowania*
- *zaufania*
- *Znam wiele środowisk mniejszości i cudzoziemców, którzy do-*

skonale dają sobie radę i nie oczekują żadnej pomocy, a chęć zadeklarowania pomocy spotkała się ze zdziwieniem.

Aby współpraca z organizacjami MNiEorazC układała się dobrze, pełnomocnicy wskazali następujące potrzeby [pisownia oryginalna, w kolejności alfabetycznej]:

- *akceptacji przełożonych do prowadzenia tego typu współpracy*
- *budowanie wzajemnego zaufania, dialog w sytuacjach kryzysowych, zrozumienie dla obowiązujących procedur*
- *konsekwencji działania i bieżącej współpracy, wyjaśniania rzeczy trudnych i często niezrozumiałych*
- *Możliwość podziału kosztów przedsięwzięć (np. bez konieczności płacenia przez Policję honorarium, czy zwrotu kosztów dojazdu przedstawicielom organizacji w zamian za udostępnienie przez Policję rzutnika, sali wykładowej, zorganizowanie grupy szkoleniowej, ewentualnie noclegu i wyżywienia dla wykładowców/przedstawicieli organizacji).*
- *na obecną chwilę nie mam potrzeb*
- *odrobiny zrozumienia pracy Policji oraz tego, że „Pełnomocnik/Pełnomocniczka” działa w określonych realiach prawnych*
- *organizacji MNiEorazC*
- *Otwartego miejsca na wspólne spotkania, chęci aktywnej współpracy ze strony przedstawicieli mniejszości, bezpłatnych materiałów edukacyjnych.*
- *pieniędzy, czasu*
- *Potrzebuję jasnej deklaracji współpracy i określenia konkretnych potrzeb oraz skupienia takich środowisk (grup biorących udział w spotkaniu, szkoleniu), które mają te same oczekiwania. Spotkałem się z grupą, której połowa uczestników opuściła spotkanie, ponieważ dalsze informacje nie były dla nich interesujące.*
- *potrzebuję mieć więcej czasu*
- *środków finansowych*
- *Wzajemne wsparcie działań edukacyjno-informacyjnych w obszarze m.in. ochrony praw i wolności człowieka, równego traktowania, przeciwdziałania przestępstwom motywowanym uprzedzeniami.*

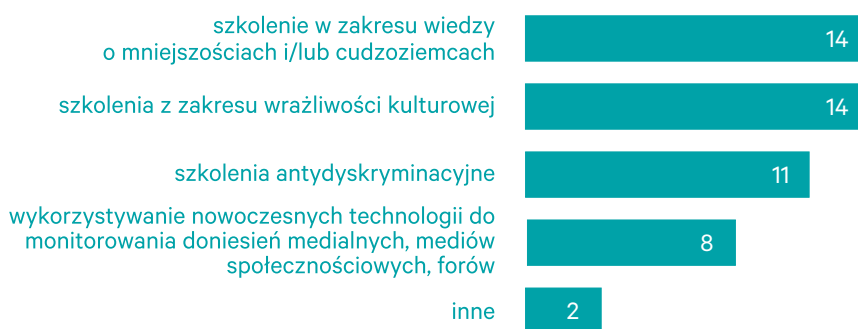
Ocena współpracy, jaka widoczna jest zarówno w odpowiedziach na pytania zamknięte, gdzie odpowiedzi były wskazane w ankiecie, a także opisowych, widać realne podejście do kwestii współpracy wynikające z praktyki, a także dużą otwartość i potrzebę rozwoju dalszej kooperacji, wymiany wiedzy, pomocy i wsparcia ze strony organizacji. Widać także trzeźwą i obiektywną ocenę problemów

i utrudnień, takich jak brak zaufania. Widoczne są również doświadczenie i wiedza uzyskana podczas szkoleń i warsztatów, których szeroka oferta (przynajmniej w odniesieniu do niektórych mniejszości, ale także edukacji równościowej, dotyczącej praw człowieka i tolerancji) jest kierowana do pełnomocników. Co ciekawe oferta ta rzadko kiedy jest kierowana do Policji ze strony samych organizacji MNiEorazC. Tylko 5 pełnomocników było zaproszonych do wzięcia udziału w szkoleniach organizowanych przez przedstawicieli MNiEorazC. A tylko 2 z nich zakwalifikować można, jako organizowane przez mniejszość. Jest to szczególnie ciekawe, biorąc pod uwagę fakt, iż większość pełnomocników poprawnie określiła definicję organizacji mniejszościowej. Wyraźnie widać to na przykładzie wymienianego przez respondentów Muzeum Historii Żydów Polskich Polin w Warszawie, jako organizacji reprezentującej mniejszość, podczas, gdy jest ono instytucją państwową realizującą zadania edukacyjne.

Pytani o nazwę szkolenia, na które zostali zaproszeni oraz nazwę organizacji MNiEorazC ich zapraszającą, pełnomocnicy podali [pisownia oryginalna, w kolejności alfabetycznej]:

- *Komitet Rzecznikowski Afrykańskiej Społeczności w Polsce zaprosił na spotkanie dotyczące współpracy i dialogu między przedstawicielami władz lokalnych, służb mundurowych, mediów i instytucji a osobami pochodzenia afrykańskiego w Polsce.*
- *Prawa człowieka a działania Policji.*
- *„Romowie w Polsce” warsztaty antydyskryminacyjne, organizowane w Muzeum Historii Żydów Polskich.*
- *To nie było szkolenie w podstawowym tego słowa znaczeniu, ale udział w Świącie Chanuki organizowanym przez Stowarzyszenie Żydów Polskich.*

Wszystkich 15 pełnomocników, chciałoby w przyszłości wziąć udział w szkoleniach organizowanych przez przedstawicieli mniejszości. Obszary tematyczne, które najbardziej ich interesują lub też byłyby interesujące dla innych funkcjonariuszy policji przedstawiono poniżej.

Wykres 11. Obszary tematyczne będące w zainteresowaniu pełnomocników. *Badanie Policyjnych Pełnomocników ds. Ochrony Praw Człowieka*

Jako „inne” respondenci wymienili [pisownia oryginalna, w kolejności alfabetycznej]:

- *Szkolenia w których edukatorami są również przedstawiciele mniejszości, ich perspektywa.*
- *Wszystkie szkolenia, ale profilowane dla Pełnomocników/Pełnomocniczek (proszę pamiętać, że my sami prowadzimy szkolenia z przeciwdziałania dyskryminacji).*

Na koniec poproszono respondentów o uwagi, ale pojawiło się ich niewiele [pisownia oryginalna, w kolejności alfabetycznej]:

- *Dla mnie bardzo cenne są bezpośrednie spotkania i rozmowy na tematy życia codziennego oraz sugestie i uwagi w jakiej formie i w jaki sposób Policja może dbać o bezpieczeństwo mieszkańców na naszym terenie przedstawicieli mniejszości narodowych i etnicznych oraz cudzoziemców.*
- *Posiadam niepełną listę osób kontaktowych w organizacjach MNiE oraz C funkcjonujących w regionie - głównie najaktywniejszych liderów.*

Nawiązując do ostatniej uwagi jednego z oficerów, chciałabym w dalszej części omówić projekt edukacyjny ukierunkowany na mniejszość żydowską, oferowany przez wspomniane już wyżej Muzeum Historii Żydów Polskich - POLIN, które prowadzi już od wielu lat cykliczne szkolenia dla policji nastawione na edukację antydyskryminacyjną, równościową, dla których podstawą jest historia mniejszości żydowskiej w Polsce. A także projekty Gminy Wyznaniowej Żydowskiej w Warszawie (GWŻ W-wa) ukierunkowane na edukację obejmującą religię, tradycję oraz życie współczesne społeczności żydowskiej i stawiające na bezpośrednie kontakty i poznanie się przedstawicieli policji z mniejszością żydowską.

Muzeum Polin od 2014 roku współpracuje z Komendą Główną Policji i Zespołem ds. Ochrony Praw Człowieka w Gabinecie Komendanta, prowadząc szkolenia antydyskryminacyjne dla grup policyjnych. Od początku projekty realizowane są przez zespół działu Edukacji Muzeum, dzięki wsparciu zewnętrznemu: Fundacji Boeinga, Fundacji Erinnerung, Verantwortung, Zukunft, a od roku 2018 także Komisji Europejskiej.

Do 2017 roku przeszkolonych zostało ok 400 policjantów/-tek oraz pracowników/-nic cywilnych Policji. Osoby uczestniczące w szkoleniach to m.in. pełnomocnicy ds. ochrony praw człowieka, pełnomocnicy ds. zapobiegania przestępstwom z nienawiści, rzecznicy prasowi, delegaci/-tki z Komendy Głównej i komend wojewódzkich.

Program zajęć uwzględnia zagadnienia tożsamości grup mniejszościowych, stereotypów i uprzedzeń, języka równościowego, identyfikowania i reagowania na dyskryminację. Punktem wyjścia do

poszczególnych modułów są przykłady z historii społeczności żydowskiej w Polsce, ale prowadzą one do dyskusji o problemach współczesnych. Od 2017 roku Muzeum współpracuje też z Gminą Wyznaniowa Żydowską w Warszawie. Razem z nią i z Fundacją Dialog-Pheniben przygotowuje materiały i działania edukacyjne dla Policji, dotyczące społeczności żydowskiej i romskiej. W 2018 roku dodrukowana będzie broszura przygotowana przez GWŻ dotycząca społeczności żydowskiej oraz nowe materiały poświęcone antysemityzmowi. Dystrybucja materiałów połączona będzie ze szkoleniami, organizowanymi przez Muzeum, i prowadzona będzie ze wsparciem KGP.⁷

Wspomniana powyżej broszura przygotowana przez Gminę Wyznaniową Żydowską w Warszawie (GWŻ W-wa) jest częścią programu edukacyjnego, który GWŻ W-wa planuje rozwinąć wspólnie ze stołeczną policją. Ten mini podręcznik nosi tytuł „Przewodnik po judaizmie dla policjantów”. Opracowany został na podstawie materiałów brytyjskiej organizacji Community Security Trust, od wielu lat współpracującej z policją i odnoszącej na tym polu sukcesy.

Publikacja została przygotowana, aby przybliżyć kulturę, religię i tradycję żydowską, jako element edukacji antydyskryminacyjnej i walki ze stereotypami. Prezentuje ona organom ścigania, wybrane elementy Judaizmu mające wpływ na zachowania i praktyki życia codziennego Żydów. W ten sposób zapewnia im merytoryczne podstawy do poruszania się w obrębie mniejszości żydowskiej oraz zwiększenia wrażliwości na odmienną kulturę, a także ułatwia pracę codzienną ze społecznością. Publikacja wymienia praktyczne przykłady, informacje mogące być pomocne w pracy policji, takie jak Szabat, prawa dotyczące jedzenia oraz kwestie pochówku i znaczenie cmentarzy w judaizmie. Broszura jest także podstawą dla dalszego dialogu i wzajemnego poznawania się i wzmocnienia współpracy.

Kładąc nacisk na przejrzystość i logiczne uporządkowanie zagadnień, w publikacji przedstawiono święta żydowskie, cykl życia w judaizmie, ubiór, dom oraz synagogę. Broszura zawiera również krótkie opisy nurtów religijnych i występujących między nimi różnic, a także ogólne informacje dotyczące różnic między judaizmem, a chrześcijaństwem. Poniżej fragment z przewodnika, dotyczący Szabatu.

Zagadnienia praktyczne:

Tylko nagłe wypadki i zagrażające życiu lub zdrowiu przestępstwa będą zgłaszane Policji w trakcie trwania Szabatu.

Szabat trwa jeden dzień - od zachodu słońca w piątek do zachodu słońca w sobotę.

Ortodoksyjni Żydzi nie będą chcieli spisywać zeznań i podpisywać dokumentów.

7 Szkolenia w muzeum Polin, Dagmara Mańka-Wizor, Główna Specjalistka ds. Szkoleń, Dział Edukacji MHŻP

Ortodoksyjni Żydzi nie będą korzystać z telefonu, komputera i innych form komunikacji elektronicznej.

SZABAT (jidysz: Szabes) jest jednym z najważniejszych świąt żydowskiej wiary. W trakcie Szabatu Żydzi powstrzymują się od wykonywania różnych czynności uznawanych za 'pracę', upamiętniając w ten sposób siódmy dzień stworzenia, w którym Bóg odpoczywał. Tradycyjnie w tym dniu bierze się udział w modlitwach w synagodze i świętuje przy uroczystym posiłku w towarzystwie rodziny, przyjaciół bądź społeczności.⁸

Publikacja stała się także punktem wyjścia do programu edukacyjnego przygotowywanego wspólnie ze stołeczną policją, którego celem jest przekazanie wiedzy na temat tego, jak poprawnie mówić i pisać o społeczności Żydów w Polsce, jakie słowa i zachowania są obraźliwe i czym jest antysemityzm. Program obejmuje spotkanie z rabinem połączone ze zwiedzaniem synagogi i zapoznanie się z jej funkcjonowaniem. Uczestnicy dowiedzą się jak nazywa się noszone przez Żydów nakrycie głowy i jaką rolę spełnia, co oznacza pojęcie Żyd ortodoksyjny, jak zachować się w synagodze i jakich pytań nie zadawać, by kogoś nie urazić; udział w kolacji szabatowej, odwiedzą cmentarz, mykwę – rytualną łaźnię, a także szkołę żydowską.

Podsumowując ankiety wypełnione przez oficerów ds. ochrony praw człowieka, można powiedzieć, że pomimo dobrej i intensywnej współpracy, brak jest jednak wciąż zaufania i otwartości, widoczna jest potrzeba spojrzenia na sprawy mniejszości z perspektywy mniejszości. W zakresie działań edukacyjnych i informacyjnych w obszarze ochrony praw i wolności człowieka, w oparciu o autorskie lub dostępne narzędzia edukacyjne i informacyjne, tylko 6 z 15 pełnomocników korzysta z tych przygotowanych przez organizację MNiEorazC. Brak zaufania oraz niezrozumienie, wciąż są przeszkodami na drodze współpracy. Najlepsze zaś dla jej rozwoju są kontakty bezpośrednie, zauważają to sami pełnomocnicy wskazując kontakty osobiste jako kluczowy element pozyskania wiedzy o mniejszościach ale i czynnik sprzyjający współpracy.

Napawające optymizmem i rokujące dobrze na przyszłość są wyrażane przez oficerów ds. ochrony praw człowieka, gotowość współpracy i uczestnictwa w działaniach edukacyjnych realizowanych przez lub wraz z organizacjami mniejszości narodowych i etnicznych oraz cudzoziemców.

8 *Przewodnik po Judaizmie dla policjantów*, GWŻ Warszawa, 2017, http://warszawa.jewish.org.pl/wp-content/uploads/2017/08/przewodnik_po_judaizmie_dla_policjantow.pdf Stan na dzień 10.02.2018

Analiza

Badanie¹, przeprowadzone w ramach niniejszego projektu, miało na celu zidentyfikowanie dobrych praktyk w zakresie działań na rzecz organizacji mniejszości narodowych i etnicznych oraz cudzoziemców (dalej w tekście będziemy korzystać z skrótu MNiEorazC). Ponadto, celem badania była diagnoza jakości współpracy między jednostkami administracji publicznej i samorządowej, a organizacjami MNiEorazC.

Podmiotami objętymi badaniem były organizacje mniejszości narodowych i etnicznych oraz cudzoziemców (MNiEorazC). Na potrzeby niniejszego badania do organizacji MNiE zaliczone zostały instytucje, które skupiają przedstawicieli danej mniejszości narodowej i etnicznej, reprezentują daną mniejszość oraz działają na jej rzecz. Organizacje cudzoziemców zaś to podmioty, które skupiają cudzoziemców, reprezentują cudzoziemców oraz działają na ich rzecz (badanie nie obejmowało kwestii czasowo-pobytowych, dlatego też postanowiliśmy grupę obcokrajowców ograniczyć do osób posiadających uregulowany status pobytowy na terytorium RP). Te dwie grupy łącznie nazywamy organizacjami mniejszości narodowych i etnicznych oraz cudzoziemców (MNiEorazC).

W badaniu uwzględniono wyłącznie organizacje współpracujące z administracją, pole badawcze zostało zawężone do grupy organizacji, które w latach 2014-2016 starały się o dotację z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji ze środków na realizację zadań mających na celu ochronę, zachowanie i rozwój tożsamości kulturowej mniejszości narodowych i etnicznych oraz zachowanie i rozwój języka regionalnego. Bazę organizacji cudzoziemców opracowano w oparciu o dane ze stron internetowych urzędów miejskich, marszałkowskich i wojewódzkich, które współpracują i/lub uczestniczyły w konsultacjach programów integracji migrantów.

Organizacje mniejszości narodowych i etnicznych oraz cudzoziemców

W badaniu uczestniczyło 36 organizacji mniejszościowych. Grupa ta była bardzo

1 Szczegółowa „Nota Metodologiczna” została umieszczona w końcowej części raportu.

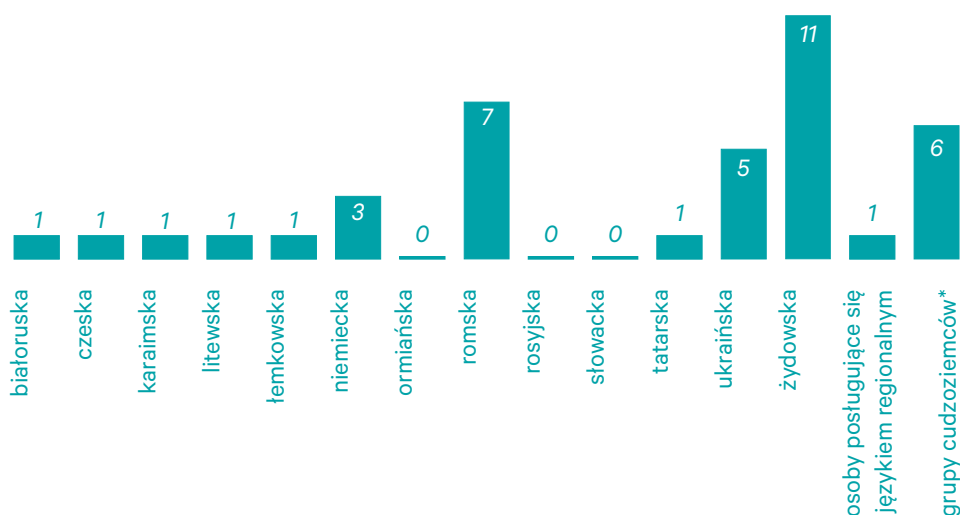
zróżnicowana, zarówno pod względem narodowościowym, instytucjonalnym, jak i zasięgu oraz zakresu działalności organizacji. W badaniu uczestniczyły: stowarzyszenia, fundacje, lokalne grupy nieformalne, związki wyznaniowe, ośrodki religijne oraz centra kultury. Wpływ na różnorodność instytucji wokół których skupiają się poszczególne społeczności mniejszościowe miały i mają uwarunkowania prawne, historyczne oraz geograficzne. Przeprowadzona analiza nie obejmuje oceny operatywności tychże organizacji. Jak wspomnieliśmy powyżej, naszym celem było zbadanie obszarów współpracy, wyróżnienie dobrych praktyk, analiza oczekiwań organizacji, urzędów oraz organizacji mniejszościowych, czyli zebranie informacji, które będą sprzyjały nawiązywaniu i umacnianiu współpracy. Świadomi różnic potrzeb organizacji mniejszości tzw. ustawowych, a nowych mniejszości obejmujących cudzoziemców, pytaliśmy się o potrzeby, wyzwania dotyczące **współpracy** z administracją. Powyższe założenia i zawężenie badań do wyłonienia dobrych praktyk pozwalają nam zestawić badane organizacje.

Biorąc pod uwagę organizacje mniejszościowe, ewidentnie pod względem ilości wskazań, wyróżniają się organizacje mniejszości żydowskiej, ukraińskiej oraz romskiej. Te trzy grupy są najbardziej aktywne w obszarze współpracy z administracją, na poziomie urzędów wojewódzkich, marszałkowskich i miejskich. Z analizy odpowiedzi urzędników oraz z rozmów z nimi prowadzonych, powyższe trzy grupy wyróżniają się w obszarze kontaktów z urzędami z powodu:

- organizowanymi uroczystościami upamiętniającymi Zagładę obywateli polskich pochodzenia żydowskiego przez administrację (główny powód współpracy administracji z organizacjami żydowskimi),
- realizowanym Programem Integracji Społeczności Romskiej w Polsce na lata 2014-2020,
- dynamicznie rosnącą grupą migrantów ekonomicznych z Ukrainy.

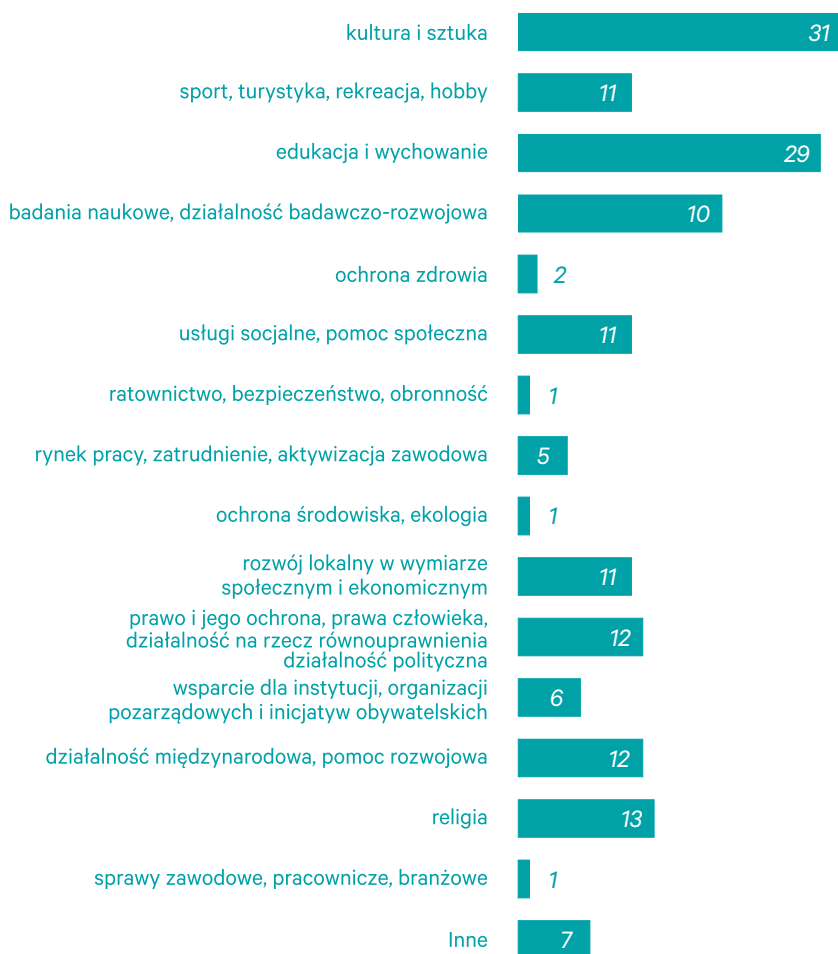
Analizując liczbę organizacji reprezentujących poszczególne mniejszości, warto pamiętać, o liczebności tychże grup, ich kulturze zrzeszania się oraz o samym charakterze badanych organizacji. Na przykład w przypadku mniejszości niemieckiej w badaniu uczestniczyły 3 organizacje, jednakże jedna z nich to zrzeszenie kilkudziesięciu organizacji. Podobnie w przypadku społeczności kaszubskiej, w badaniu uczestniczyło zrzeszenie posiadające kilkadziesiąt oddziałów. Poniżej zestawienie liczby organizacji biorących udział w badaniu z podziałem na mniejszości.

Wśród grup cudzoziemców jakie reprezentowały organizacje, respondenci wymienili: ukraińską, wietnamską, czeczeńską, Tatarów Krymskich, muzułmańską, afrykańską.

Wykres 1. Mniejszości reprezentowane przez badane organizacje. *Badanie organizacji mniejszości narodowych i etnicznych i/lub cudzoziemców*

Dwa kluczowe obszary, w których prowadzą działalność organizacje uczestniczące w badaniu to kultura i sztuka (86%) oraz edukacja i wychowanie (80%).

Wykres 2. Obszary w jakich Mniejszości prowadzą swoje działania. *Badanie organizacji mniejszości narodowych i etnicznych i/lub cudzoziemców.*

Jako inną działalność respondenci wymienili [pisownia oryginalna, w kolejności alfabetycznej]:

- *integracja migrantów*
- *język regionalny - kaszubski*
- *ochrona tożsamości narodowej, języka, kultury, tradycji*
- *Prowadzenie punktu wypożyczania książek, muzyki i filmów czeskich, współpraca z lokalnymi instytucjami kultury i sztuki oraz z samorządem lokalnym, wydawanie publikacji i biuletynu informacyjnego.*
- *przeciwdziałanie się przejawom antysemityzmu*
- *utrzymanie zabytków*
- *wydawnicza.*

Na potrzeby badań, zdefiniowaliśmy 5 obszarów współpracy. Poprosiliśmy by organizacje zadeklarowały, jak w tak zdefiniowanych obszarach realizują swoje działania. Zestawienie poniżej prezentuje tematykę podejmowaną w projektach w latach 2014-2017 przez organizacje mniejszościowe.

Wykres 3. Tematyka projektów organizacji w latach 2014-2017. *Badanie organizacji mniejszości narodowych i etnicznych i/lub cudzoziemców*

Jako inne tematy projektów respondenci wymienili [pisownia oryginalna, w kolejności alfabetycznej]:

- *działalność sportowa*
- *integracja cudzoziemców*
- *religia, integracja społeczności.*

Najczęstszymi rodzajem działań, podejmowanym przez organizacje w celu realizacji swoich działań statutowych jest: organizowanie wydarzeń (83%), organizowanie debat (69%), uczestnictwo w debatach (61%), działalność wydawnicza

(56%), bezpośrednie świadczenie usług członkom (56%), działalność informacyjna (53%), rzecznictwo (53). Zakres tychże działań jest szeroki, poniżej zestawienie podejmowanych działań.

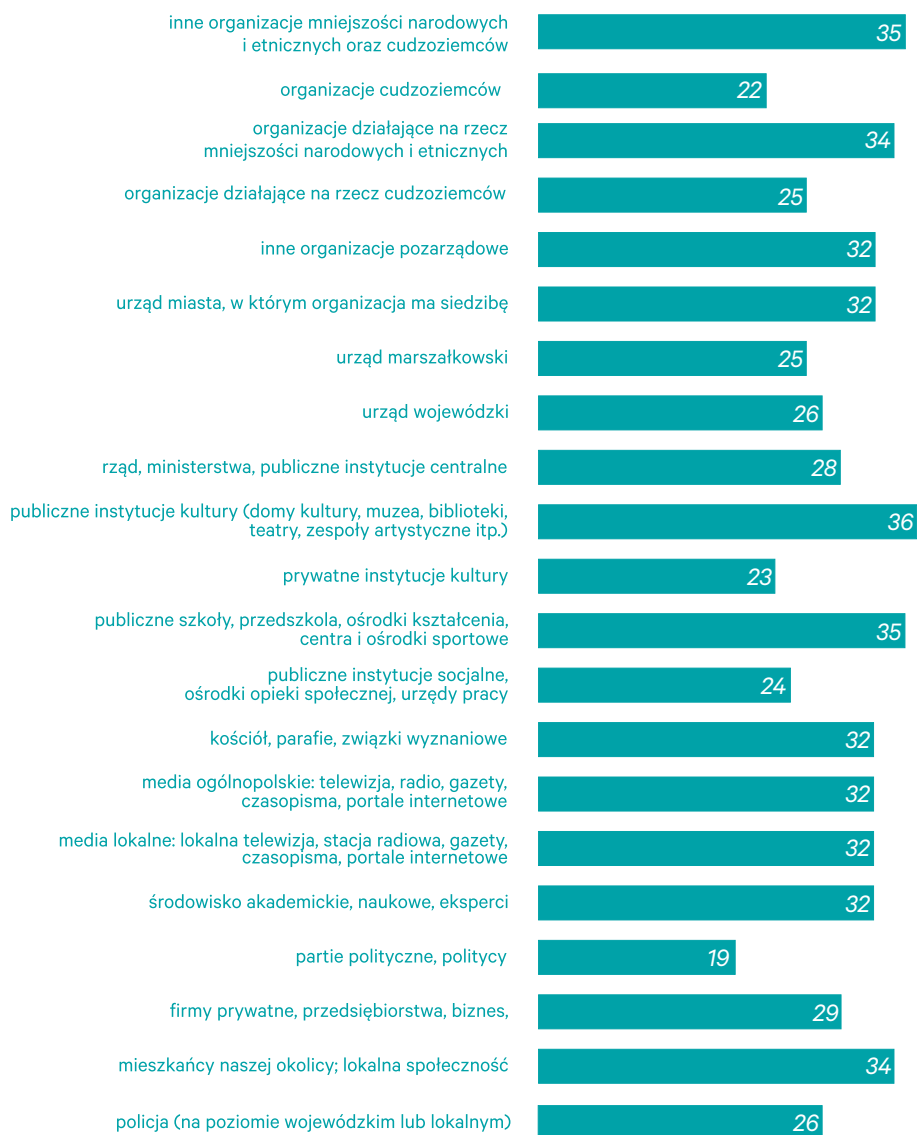

Wykres 4. Rodzaje działań realizowanych przez organizacje w latach 2014-2017. *Badanie organizacji mniejszości narodowych i etnicznych i/lub cudzoziemców*

Jako inne respondenci podali następujące rodzaje działań [pisownia oryginalna]:

- *Prowadzenie treningów sportowych, udział w zawodach piłkarskich.*
- *Nauka języka hebrajskiego - organizowanie kursów, przygotowywanie materiałów edukacyjnych.*

Badane organizacje zostały poproszone o wskazanie instytucji i organizacji, z którymi współpracowały/kontaktowały się w latach 2014-2017. Jedyną grupą instytucji z którą wszystkie badane organizacje mają kontakt to *Publiczne instytucje kultury (domy kultury, muzea, biblioteki, teatry, zespoły artystyczne itp.)*.

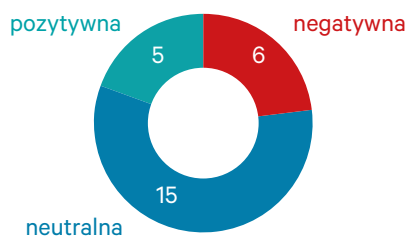

Wykres 5. Grupy, instytucje lub środowiska, z którymi organizacje mają kontakt. *Badanie organizacji mniejszości narodowych i etnicznych i/lub cudzoziemców*

Celem badań była współpraca z administracją i organizacjami na rzecz społeczności MNiE oraz C, dlatego też poniżej prezentujemy zestawienia częstotliwości kontaktów i ich ocenę z perspektywy organizacji mniejszości. W zestawieniu poniższym widać zależność jakości kontaktów i ich częstotliwości. Przy ocenie respondenci korzystali z skali od 1 do 10, na której 1 oznacza ocenę bardzo złą, a 10 – bardzo dobrą. Oceny prezentowane zgrupowano w trzech grupach: ocena negatywna (wybrane wartości na skali od 1 do 3), ocena neutralna (wybrane wartości na skali od 4 do 7), ocena pozytywna (wybrane wartości na skali od 8 do 10).

Częstotliwość kontaktów

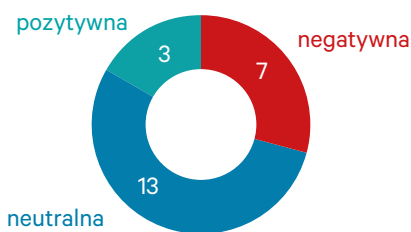

Ocena kontaktów

Wykres 6. Ocena współpracy z urzędem wojewódzkim. Badanie organizacji mniejszości narodowych i etnicznych i/lub cudzoziemców

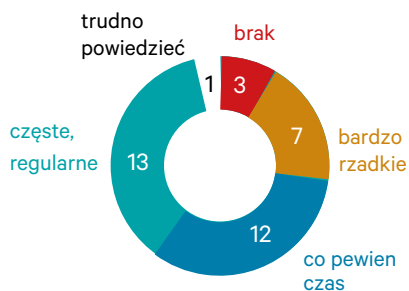

Częstotliwość kontaktów

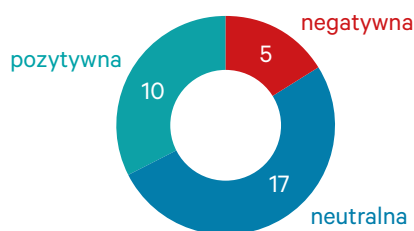

Ocena kontaktów

Wykres 7. Ocena współpracy z urzędem marszałkowskim. Badanie organizacji mniejszości narodowych i etnicznych i/lub cudzoziemców

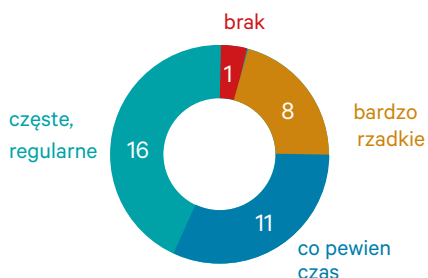

Częstotliwość kontaktów

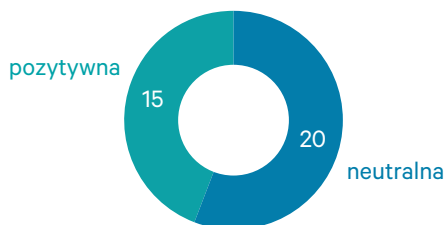

Ocena kontaktów

Wykres 8. Ocena współpracy z urzędem miejskim. Badanie organizacji mniejszości narodowych i etnicznych i/lub cudzoziemców

Częstotliwość kontaktów

Ocena kontaktów

Wykres 9. Ocena współpracy z organizacjami działającymi na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych i/lub cudzoziemców. Badanie organizacji mniejszości narodowych i etnicznych i/lub cudzoziemców

W przeprowadzonym badaniu zależało nam, aby dwie strony miały możliwość wyartykułowania swoich oczekiwań, ocen, wyzwań jakie stawiają sobie dla ich wzajemnej współpracy. W poniższym zestawieniu prezentujemy ocenę i analizę tej współpracy z perspektywy urzędników/jednostek, które na podstawie regulacji prawnych i swoich kompetencji pracują razem z mniejszościami. Zestawiliśmy je z oczekiwaniami i doświadczeniem grupy mniejszościowej. Mamy nadzieję, iż takie zestawienie wyników ankiet pozwoli określić obydwóm stronom mocne elementy współpracy, ale i wyzwania jakie przed nimi stoją.

Urząd Wojewódzki

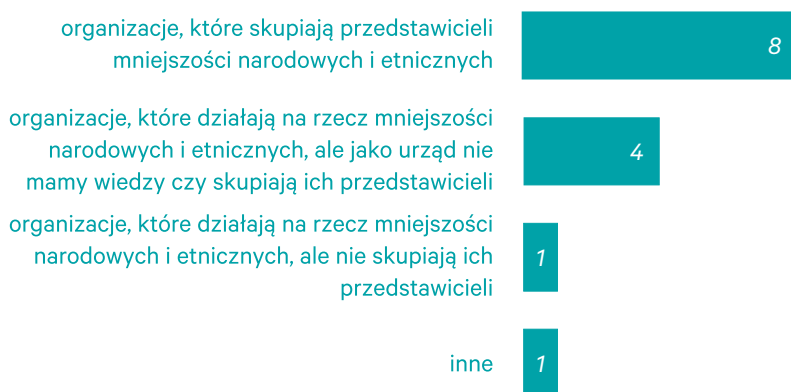
„Ustawa o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym” z 2005 r. określa zakres kompetencji działań urzędów wojewódzkich na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych. Ustawa definiuje również, kto w Polsce posiada status mniejszości narodowych i etnicznych. W imieniu wojewodów działania niniejsze podejmują pełnomocnicy ds. mniejszości narodowych i etnicznych. Do zakresu działania pełnomocnika należy podejmowanie i wspieranie aktywności oraz inicjatyw mających na celu:

- zapewnienie zachowania i rozwój tożsamości kulturowej oraz integracji społecznej mniejszości narodowych i etnicznych;
- respektowanie praw mniejszości narodowych i etnicznych;
- popularyzację w społeczeństwie polskim spraw i problemów mniejszości narodowych i etnicznych oraz ich kultury;
- przeciwdziałanie zjawiskom naruszania praw osób należących do mniejszości narodowych i etnicznych;
- rozwiązywanie problemów mniejszości narodowych i etnicznych, jak również zapobieganie ewentualnym konfliktom oraz prowadzenie mediacji w sytuacjach konfliktowych;
- inicjowanie i wspieranie programów na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych oraz uczestniczenie w pracach zespołów i instytucji przygotowujących takie programy;
- koordynowanie działań prowadzonych w ramach Programu integracji społeczności romskiej w Polsce na lata 2014-2020;
- współdziałanie z organami administracji zespolonej i niezespolonej, samorządem terytorialnym, organizacjami społecznymi i stowarzyszeniami mniejszości narodowych i etnicznych na rzecz uwzględniania lokalnych potrzeb mniejszości narodowych i etnicznych;
- utrzymywanie stałych kontaktów z kierownictwem organizacji społecznych mniejszości narodowych i etnicznych.

Wysłane ankiety zostały wypełnione przez 11 z 16 pełnomocników wojewodów ds. mniejszości narodowych i etnicznych. Poniżej lista pełnomocników, którzy wzięli udział w badaniu:

- Pełnomocnik Wojewody Dolnośląskiego ds. Mniejszości Narodowych i Etnicznych,
- Pełnomocnik Wojewody Mazowieckiego ds. Mniejszości Narodowych i Etnicznych,
- Pełnomocnik Wojewody Małopolskiego ds. Mniejszości Narodowych i Etnicznych,
- Pełnomocnik Wojewody Podkarpackiego ds. Mniejszości Narodowych i Etnicznych,
- Pełnomocnik Wojewody Podlaskiego ds. Mniejszości Narodowych i Etnicznych,
- Pełnomocnik Wojewody Pomorskiego ds. Mniejszości Narodowych i Etnicznych,
- Pełnomocnik Wojewody Wielkopolskiego ds. Mniejszości Narodowych i Etnicznych,
- Pełnomocnik Wojewody Zachodniopomorskiego ds. Mniejszości Narodowych i Etnicznych,
- Pełnomocnik Wojewody Łódzkiego ds. Mniejszości Narodowych i Etnicznych,
- Pełnomocnik Wojewody Śląskiego ds. Mniejszości Narodowych i Etnicznych,
- Pełnomocnik Wojewody Świętokrzyskiego ds. Mniejszości Narodowych i Etnicznych.

We wszystkich ankietach skierowanych do urzędów w pierwszym pytaniu pytaliśmy jakie organizacje są w urzędzie opisywane lub definiowane jako organizacje mniejszości narodowych i etnicznych. Najczęściej (73%) wybieraną opcją była definicja, zgodnie z którą organizacje mniejszości to te, które skupiają przedstawicieli mniejszości narodowych i etnicznych.

Wykres 10. Definicja organizacji mniejszości narodowych i etnicznych. *Badanie Urzędów Wojewódzkich w celu wyłonienia dobrych praktyk w zakresie działań na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych*

91% (10) urzędów wskazało, że posiada usystematyzowaną bazę, listę organizacji MNiE funkcjonujących w danym województwie. Większość pełnomocników wskazała, że publikuje ją na stronie internetowej swojego urzędu. Strona internetowa urzędu wojewódzkiego dla 82% (8) pełnomocników jest głównym kanałem komunikacji z mniejszościami. Publikowane informacje dotyczą kompetencji pełnomocnika, danych o mniejszościach w województwie, aktualności z pracy pełnomocnika.

Wykres 10. Kanały komunikacji pełnomocników ds. MNiE. *Badanie Urzędów Wojewódzkich w celu wyłonienia dobrych praktyk w zakresie działań na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych.*

W ankietach zwróciliśmy się również o podanie źródeł, z których korzystają pełnomocnicy w celu zdobycia wiedzy na temat kultury, zwyczajów, religii przedstawicieli mniejszości narodowych i etnicznych. Wszyscy badani (100%) wskazali na kontakty osobiste z przedstawicielami, dla 82% (9) źródłem są raporty, analizy i opracowania dotyczące mniejszości. Jako dodatkowe - inne - źródła pełnomocnicy wskazali [pisownia oryginalna, w kolejności alfabetycznej]:

- *jestem magistrem etnologii*
- *literatura specjalistyczna*
- *udział w konferencjach na temat mniejszości narodowych i etnicznych.*

Tylko 3 pełnomocników w latach 2016-2017 przygotowało ankiety dla organizacji w celu poznania ich aktualnych działań i potrzeb.

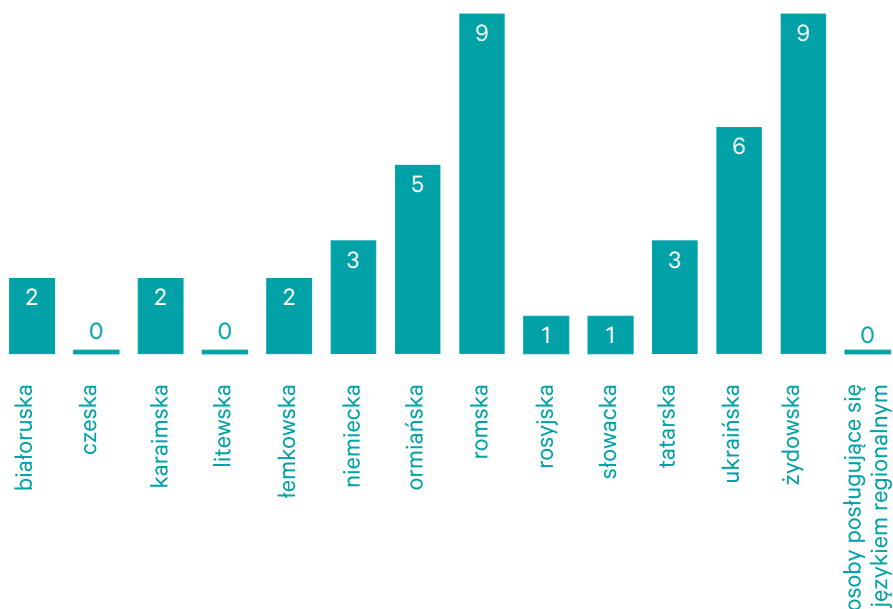
Wykres 11. Źródła wiedzy na temat mniejszości narodowych i etnicznych. *Badanie Urzędów Wojewódzkich w celu wyłonienia dobrych praktyk w zakresie działań na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych*

Najczęstszą formą współpracy podejmowaną przez pełnomocników w latach 2014-2017 były działania w ramach „Programu romskiego” (91%), organizowanie spotkań sieciujących (82%) i udzielanie patronatów (73%). Warto w tym miejscu zaznaczyć, iż ramy współpracy pełnomocników określa ustawa o mniejszościach. Natomiast środki finansowe na zadania mające na celu ochronę, zachowanie i rozwój tożsamości kulturowej mniejszości narodowych i etnicznych oraz zachowanie i rozwój języka regionalnego są w gestii Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, a nie Urzędu Wojewódzkiego.

Wykres 12. Najczęściej podejmowane formy współpracy z mniejszościami narodowymi i etnicznymi. *Badanie Urzędów Wojewódzkich w celu wyłonienia dobrych praktyk w zakresie działań na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych*

Wśród organizacji, z którymi pełnomocnicy współpracują regularnie, to znaczy, najmniej kilka razy w roku, kontaktują się np. w formie spotkań bezpośrednich, w ramach grup roboczych, konsultacji, udziału w uroczystościach czy imprezach organizowanych przez organizacje, najczęściej wskazywane były mniejszości: romska, żydowska, ukraińska i ormiańska.

Wykres 13. Mniejszości z organizacjami których urząd utrzymuje regularne kontakty. *Badanie Urzędów Wojewódzkich w celu wyłonienia dobrych praktyk w zakresie działań na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych*

Wykres 14. Obszary, w których urząd podejmuje działania wobec organizacji MNiE. *Badanie Urzędów Wojewódzkich w celu wyłonienia dobrych praktyk w zakresie działań na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych*

Interesujące jest zestawienie działań pełnomocników i obszarów, w których mają oni najwięcej kontaktów z organizacjami mniejszości narodowych i etnicznych. Takie zestawienie ilustruje, że istnieją obszary, w których pełnomocnicy działają

sami na rzecz mniejszości, lub z niewielkim ich udziałem.

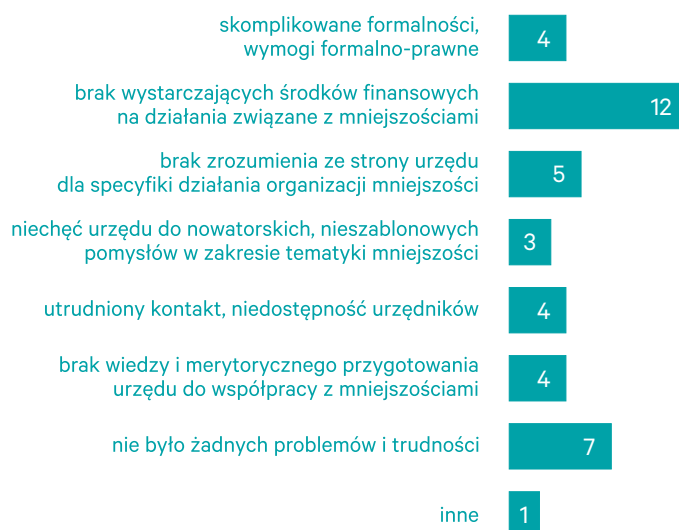
Wśród przebadanych organizacji mniejszościowych 72% współpracowało z urzędem wojewódzkim w latach 2014-2017, 58% z nich spotkało się z pełnomocnikiem a 36% spotkało się bezpośrednio z wojewodą. 10 pełnomocników spotykało się z organizacjami mniejszości w siedzibie tych organizacji, a 7 zorganizowało bezpośrednie spotkanie z wojewodą. Trzech pełnomocników w latach 2016-2017 przygotowało i wysłało do mniejszości ankietę, w celu uzyskania aktualnej informacji na temat działalności i potrzeb organizacji MNiE.

Jako utrudnienie dla współpracy 7 urzędników wymieniało *niewystarczające zasoby organizacji (finanse, lokal, sprzęt itp.)*. W rozmowach telefonicznych prowadzonych w związku z badaniem, pełnomocnicy wykazywali zrozumienie dla trudności w kontaktach wynikające z braków kadrowych organizacji, wskazując, iż problemem nie są kontakty bezpośrednie, ale kontakty formalne - te natomiast w przypadku organizacji z jednym pracownikiem administracyjnym, często wolontariuszem lub zatrudnionym w niewielkim wymiarze godzin, pracującym po godzinach swojej regularnej pracy, są ograniczane do niezbędnych dla funkcjonowania organizacji prac - które często przeciągają się w czasie. Natomiast tylko jeden pełnomocnik wskazał jako utrudnienie dla współpracy *brak inicjatywy i chęci do współpracy ze strony organizacji*.

Wykres 15. Problemy, trudności z jakimi zetknęli się pełnomocnicy w kontaktach z organizacjami MNiE. Badanie Urzędów Wojewódzkich w celu wyłonienia dobrych praktyk w zakresie działań na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych

Natomiast z perspektywy organizacji mniejszościowych największą przeszkodą w kontaktach z Urzędem Wojewódzkim jest *Brak zrozumienia ze strony urzędu dla specyfiki działania organizacji mniejszości (89%)*.

Wykres 16. Problemy, trudności z jakimi zetknęły się organizacje MNE w kontaktach z pełnomocnikami ds. MNE. Badanie organizacji mniejszości narodowych i etnicznych i/lub cudzoziemców

Jako „inne” przeszkody jedna z organizacji wskazała [pisownia oryginalna]:

- *mieliśmy w tych latach 2 spotkania w UW, więc jedyna trudność, z jaką się zetknęliśmy to brak współpracy.*

Punkt podsumowujący ankietę stanowiły pytania otwarte, dotyczące oczekiwań, potrzeb i działań na rzecz wzmocnienia współpracy. Podobnie jak w opisach współpracy respondenci reprezentujący urząd wojewódzki najczęściej używali sformułowań „dobra współpraca” i „zwiększenie środków”. Jednakże, wskazało parę bardzo ciekawych propozycji mających charakter systemowych rozwiązań ułatwiających współpracę w przyszłości, np. „strategia współpracy urzędu z organizacjami mniejszościowymi”, „projekt na rzecz edukacji międzykulturowej”, „tworzenie projektów szkoleniowych uwzględniających również urzędników średniego szczebla administracji rządowej”. Organizacje mniejszościowe w obszarze oczekiwań, potrzeb i działań na rzecz wzmocnienia współpracy najczęściej oczekują lub proponują „częstsze spotkania”, „regularne spotkania” i „stałą komunikację”. Poniżej zestawiliśmy zebrane odpowiedzi na pytania, co mamy nadzieję będzie bazą do opracowania strategii komunikacji.

Zarówno pełnomocników jak i organizacje mniejszości poprosiliśmy by jednym słowem określić ich wzajemną współpracę, poniżej zestawienie uzyskanych odpowiedzi [pytanie było nieobowiązkowe, pisownia oryginalna, w kolejności alfabetycznej]:

Odpowiedzi pełnomocników:

- *bardzo dobra*
- *bezpośredniość*
- *dobra*
- *dobra współpraca*

- *dobrze*
- *farsa*
- *oczekiwanie*
- *rozwojowa*
- *super*
- *wzajemne poszanowanie.*
- *zadowolająca.*

Odpowiedzi przedstawicieli organizacji MNiE:

- *brak współpracy*
- *ciągnące się*
- *dobra*
- *dobra ale mogłaby być lepsza*
- *jaka współpraca ???*
- *jest ok*
- *mogłoby być lepiej*
- *nie dotyczy*
- *niewystarczające*
- *niewystarczające*
- *niewystarczające*
- *patronat kulturalny*
- *podleganie w kwestiach kontrolnych*
- *poprawna*
- *poprawne*
- *pozytywna*
- *prawie żadna*
- *satysfakcjonująca*
- *sporadyczna*
- *w porządku*
- *wzorcową.*

Prócz oceny obecnych kontaktów, w badaniu poprosiliśmy o przedstawienie potrzeb w kontekście współpracy oraz oczekiwań wobec niej. Poniżej zestawienie odpowiedzi na te pytania, zarówno urzędników jak i przedstawicieli mniejszości.

Odpowiedzi pełnomocników:

Czego przede wszystkim oczekiwałby Pan/ oczekiwałaby Pani od organizacji MNiE, jeśli chodzi o kontakty i współpracę z Urzędem Wojewódzkim? [pytanie było nieobowiązkowe, pisownia oryginalna, w kolejności alfabetycznej]

- *aktywności*
- *brak szczególnych oczekiwań*
- *dobrej współpracy*
- *inicjatywy*
- *nawiązanie kontaktów, poznanie się*
- *otwartości, nie tylko oczekiwań, ale też inicjatywy*
- *szczerości*
- *Więcej własnej inicjatywy i chęci korzystania z zasobów urzędu (np. lokalowych, miejsca wystawowego). Tworzenia projektów szkoleniowych uwzględniających również urzędników średniego szczebla administracji rządowej. Więcej inicjatyw o charakterze społecznym/integracyjnym dla obywateli. Obecnie organizacje dużo chętniej współpracują z wyższym szczeblem administracji, ze względu na to, że ogłaszane są tam projekty. Średni szczebel administracji nie zaspokaja potrzeb organizacji w ważnych obszarach; lokalowym, środków na wydarzenia z zakresu kultury i tożsamości;*
- *większa chęć współpracy*
- *zaangażowania i wyrozumiałości.*

Odpowiedzi pełnomocników:

Czego potrzebuje Pana/Pani Urząd, aby współpraca z organizacjami MNiE układała się dobrze? [pytanie było nieobowiązkowe, pisownia oryginalna, w kolejności alfabetycznej]

- *dysponuję właściwymi środkami.*
- *planowanych przez urząd działań*
- *środków finansowych na organizowanie wspólnych działań i projektów*
- *środków finansowych przeznaczanych na działalność pełnomocnika*
- *większego budżetu*
- *współpraca układa się dobrze*
- *współpraca układa się pozytywnie*
- *zaangażowania po stronie organizacji, środków finansowych*
- *zainteresowania problematyką mniejszości*

- *zaufania*
- *zwiększenia zasobów kadrowych.*

Odpowiedzi przedstawicieli organizacji MNiE

Czego brakuje Pana/Pani organizacji w kontaktach z urzędem wojewódzkim/ pełnomocnikiem ds. mniejszości narodowych i etnicznych? Jakie są potrzeby lub oczekiwania Pana/Pani organizacji w odniesieniu do tej relacji? [pytanie było nieobowiązkowe, pisownia oryginalna, w kolejności alfabetycznej]

- *brak kanału informacji. oczekujemy więcej opiekun, projektu od urzędu wojewódzkiego*
- *Brak praktycznych działań urzędu skierowanych do wsparcia społeczności MNiE oraz cudzoziemców. Brak organizowanych przez urząd wspólnych spotkań organizacji MNiE oraz cudzoziemców oraz przedstawianie możliwości wsparcia w/w organizacji ze strony urzędu. Jednostronna komunikacja (praktycznie brak inicjatyw ze strony urzędu). Minimalna aktywność pełnomocnika do spraw MNiE oraz brak konsultacji z organizacjami w sprawie aktualnych potrzeb społeczności MNiE. Brak programów lub trudny dostęp do informacji o programach skierowanych do organizacji cudzoziemców.*
- *brak relacji*
- *brak spotkań informacyjnych, jak również spotkań z innymi mniejszościami*
- *Brakuje częstych spotkań, rozmów, otwartości. Często urzędnicy wykazują się ignorancją i cynizmem. Czasami brak wiedzy na tematy dotyczące mniejszości narodowych i etnicznych oraz nieuzasadnione negatywne podejście do tematów, które moja organizacja podejmuje. Nawet jeśli osoby pracujące na stanowiskach dotyczących współpracy z mniejszościami etnicznymi i narodowymi mają wiedzę, bo skończyły studia nt. mniejszości to i tak nie zmienia się ich negatywny stosunek do niektórych mniejszości. Uważamy, że często zawodzi tu czynnik ludzki. Brakuje osób kompetentnych, otwartych i mających wiedzę na tematy które dotyczą struktury działania NGO.*
- *brakuje kontaktu z pełnomocnikiem ds. mniejszości narodowych i etnicznych*
- *brakuje rozpoznania potrzeb i potencjalnych pól współpracy, jej zakresu*
- *Brak zrozumienia dla istotnych spraw naszej mniejszości, nie liczenie się z naszym zdaniem i opinią oraz stawianie interesów biznesowych ponad interesem mniejszości. Proszę o opiekę i ochronę praw mniejszości przed agresywnym biznesem, który niszczy dobro wspólne.*
- *częstsze kontakty i większa komunikatywność*

- częstszych konsultacji na temat potrzeb naszej wspólnoty oraz możliwości ich wspólnego zaspokajania.
- Do tej pory nie było żadnej współpracy. W ciągu ostatnich 6 lat raz zostaliśmy zaproszeni na spotkanie informujące o spisie ludności i raz na spotkanie informujące o programie „Niepodległa”.
- głębszej wymiany informacji
- kontaktu spotkań informacyjnych
- nie mamy komentarzy w tym zakresie
- pomoc w systemowym rozwiązywaniu problemów związanych z finansowaniem
- Potrzeba w jasno określonych zasad i strategii działań skierowanych do cudzoziemców. Obecnie Wojewoda będzie rozporządzał środkami z FAMI, ale nie jest jasne jak i co będzie realizowane i w jaki sposób odbył się konkurs na partnera ze strony społecznej.
- przejrzystego kontaktu z mniejszością żydowską
- regularnych informacji, spotkań i podejmowania tematów dot. mniejszości
- relacja jest bardzo dobra
- Spotkań Wojewody i Pełnomocniczki z mniejszościami. Nie jesteśmy już zapraszani na różnego rodzaju spotkania i imprezy.
- środków finansowych
- trwałych relacji, stałej komunikacji
- urząd wojewódzki wspaniale współpracuje z moim urzędem miasta, co skutkuje dużą ilością realizowanych działań na rzecz mniejszości romskiej
- więcej kontaktów
- więcej szkoleń związanych z otrzymywaniem dofinansowań.
- większego zainteresowania
- W latach 2014-2017 mieliśmy trzech pełnomocników, w przypadku (...) relacje były i są bardzo dobre, w przypadku pani, która była pomiędzy nimi nie było żadnych kontaktów z żadną z mniejszości
- wraz z Pełnomocnikiem można zorganizować wspólny projekt dotyczący różnych mniejszości z terenu województwa
- wsparcie finansowe
- wykwalifikowanych inspektorów

- *własnej inicjatywy urzędników, kompetencji.*

Kluczowym elementem nawiązania współpracy lub jej wzmocnienia jest analiza nie tylko potrzeb i oczekiwań drugiej strony, ale poznanie elementów, które utrudniają oraz tych, które sprzyjają współpracy. Obydwie strony poprosiliśmy o określenie jednym słowem co sprzyja, a co jest przeszkodą w ich kontaktach.

Odpowiedzi pełnomocników

To co najbardziej utrudnia współpracę mojego Urzędu i organizacji MNiE to... [pytanie było nieobowiązkowe, pisownia oryginalna, w kolejności alfabetycznej]

- *brak środków finansowych na wsparcie działań*
- *częste zmiany kadrowe*
- *Nieczytelna sytuacja pełnomocnika wojewody do spraw mniejszości narodowych i etnicznych.*
- *nie widzę takich przeszkód*
- *niskie środki*
- *polityka*
- *procedury*
- *procedury urzędnicze*
- *trudno powiedzieć.*

Odpowiedzi pełnomocników

To co najbardziej sprzyja dobrej współpracy mojego Urzędu i organizacji MNiE to... [pytanie było nieobowiązkowe, pisownia oryginalna, w kolejności alfabetycznej]

- *dobre stosunki pomiędzy pełnomocnikiem a mniejszościami*
- *kontakty z przedstawicielami organizacji*
- *kontynuacja dobrych relacji*
- *nawiązanie kontaktów*
- *nic*
- *otwartość niektórych organizacji*
- *podejście Pełnomocnika do mniejszości*
- *pozytywne nastawienie obydwu stron*
- *rozmowy, spotkania, konsultacje*
- *wzajemne zrozumienie*
- *zrozumienie.*

Odpowiedzi przedstawicieli organizacji MNiE

To co najbardziej utrudnia współpracę mojej organizacji i urzędu wojewódzkiego to... [pytanie było nieobowiązkowe, pisownia oryginalna, w kolejności alfabetycznej]

- *biurokracja*
- *brak*
- *brak dialogu z niektórymi urzędnikami*
- *brak dostępności*
- *brak informacji o możliwościach współpracy*
- *brak informacji o wszystkich wydarzeniach kulturalnych*
- *brak komunikacji*
- *brak kontaktu ze strony urzędu*
- *brak otwarcia urzędu na organizacje pozarządowe mniejszości, formalizm*
- *brak stałych kontaktów*
- *brak utrudnień.*
- *brak współpracy*
- *brak zaangażowania z naszej strony*
- *Brak zrozumienia dla istotnych spraw naszej mniejszości, nie liczenie się z naszym zdaniem i opinią.*
- *działań*
- *jaka współpraca???*
- *konflikty w środowiskach lokalnych na tle narodowościowym*
- *mała ilość czasu na rozmowy*
- *mało spotkań*
- *nic*
- *stronniczość pełnomocnika*
- *w chwili obecnej nic, problem był z poprzednim pełnomocnikiem - wówczas kontaktów nie było*
- *zbyt rzadkie kontakty.*

Odpowiedzi przedstawicieli organizacji MNiE

To co najbardziej sprzyja dobrej współpracy mojej organizacji i urzędu wojewódzkiego to... [pytanie było nieobowiązkowe, pisownia oryginalna, w kolejności alfabetycznej]

- *brak współpracy*

- *dialog i spotkania*
- *dobre kontakty z pełnomocnikiem*
- *dobre pomysły mojej organizacji na rozwój w województwie*
- *dobry kontakt z pełnomocnikiem*
- *jaka współpraca???*
- *kompetentni zaangażowani w prace urzędnicy klimat polityczny w kraju*
- *kontakt personalny z byłą pełnomocniczką*
- *kontakty*
- *my jesteśmy otwarci*
- *niechby Wojewoda pochylił się nad mniejszościami, a nie stawiał wyższość*
- *nie ma współpracy*
- *odległość*
- *otwartość na zmiany*
- *pozytywne nastawianie urzędników do tematyki żydowskiej*
- *przychyłość urzędnika*
- *spotkania informacyjne*
- *stały kontakt*
- *urzędu nad naszymi potrzebami*
- *zainteresowanie urzędników historią, kulturą żydowską*
- *znajomość osób wypracowana przez kilka lat działalności*
- *życzliwi i kompetentni pracownicy*
- *życzliwy stosunek ze strony urzędu.*

Odpowiedzi pełnomocników

Jakiego rodzaju działania, Pana/Pani zdaniem, Urząd może podjąć, aby przyczynić się do lepszej współpracy z organizacjami MNiE? [pytanie było nieobowiązkowe, pisownia oryginalna, w kolejności alfabetycznej]

- *częstsze spotkania z organizacjami*
- *dotychczasowa współpraca układa się dobrze*
- *edukacyjne, wpływające na podniesienie świadomości społecznej*
- *opracowanie strategii współpracy urzędu z organizacjami mniejszościowymi*

- *organizacja spotkań*
- *organizowanie spotkań sieciujących*
- *podejmuje na bieżąco stosowne działania*
- *projekt na rzecz edukacji międzykulturowej*
- *przypominanie o zakresie możliwego wsparcia*
- *uczestniczenie w wydarzeniach mniejszości*
- *urząd nie może podjąć żadnych działań*
- *utrzymywanie kontaktów*
- *większe możliwości dla pełnomocnika.*

Odpowiedzi przedstawicieli organizacji MNiE

Co Państwo mogą zaproponować w celu podjęcia lub wzmocnienia istniejącej współpracy z urzędem? [pytanie było nieobowiązkowe, pisownia oryginalna, w kolejności alfabetycznej]

- *czas, zaangażowanie, pomysły, dzielnie się przemyśleniami, gotowość do przyznania się do błędów*
- *częstsze kontakty*
- *częstsze spotkania*
- *częstsze spotkania organizowane przez pełnomocnika*
- *dofinansowanie przez urząd kultury mniejszości*
- *gotowość do odbywania częstszych kontaktów, dzielenie się swoją wiedzą i kontaktami*
- *Gotowość do realizacji zadań z Pełnomocnikiem ds. mniejszości narodowych i etnicznych; zorganizowanie spotkań i szkoleń na temat współczesnego życia żydowskiego.*
- *gotowość zapoznania się z funkcją i potencjalnymi polami współpracy*
- *informować o naszych wydarzeniach kulturalnych*
- *jest ok*
- *Naszą wiedzę i kontakty. Otwartość na działania. Materiały i naszych ekspertów.*
- *nawiązanie relacji*
- *nie mamy sugestii*
- *nie wiem*
- *obecnie relacja jest bardzo dobra*
- *organizacja regularnych spotkań przedstawicieli urzędu z przedstawicielami organizacji pozarządowych*

- *podjęcie współpracy*
- *pomoc merytoryczna*
- *promowanie naszego działania*
- *Proponujemy częste spotykanie się z organizacjami. (nie raz na pół roku i nie tylko z tymi, którzy są „ulubionymi” organizacjami). Zapraszanie ekspertów z różnych dziedzin społecznych/politycznych/artystycznych itd.. uczciwego podejścia do działań i ludzi pracujących w organizacjach.*
- *Proponujemy organizowanie przez urząd regularnych spotkań (przynajmniej dwa razy w roku) sieciująco-poznawczych skierowanych bezpośrednio do organizacji MNiE oraz zrzeszających cudzoziemców. Konsultację z w/w organizacjami o aktualnych potrzebach tych społeczności oraz omawianie aktualnych możliwości wsparcia. Na podstawie konsultacji opracowanie planu rozwoju organizacji MNiE oraz cudzoziemców oraz opracowanie propozycji do Ministerstwa w sprawie dopasowania programów do aktualnych potrzeb i sytuacji. Proponujemy bezpośrednią komunikację skierowaną do organizacji o planowanych konkursach skierowanych do społeczności MNiE oraz cudzoziemców a nie tylko za pomocą strony urzędu. Wykorzystanie zasobów eksperckich w/w organizacji do tworzenia i realizacji programów skierowanych do społeczności MNiE oraz cudzoziemców jak również do innych działań urzędów skierowanych do w/w społeczności.*
- *przejrzystość i otwartość urzędu by się przydała*
- *regularne spotkania*
- *seminarium, szkolenie, spotkanie, dialog, konkursu*
- *spotkania, prezentacje, realizacje projektów informacyjnych*
- *tłumaczy informacyjnych*
- *utrzymanie dotychczasowych relacji*
- *więcej informować o naszych działaniach*
- *Wojewoda i jego urzędnicy mogli by być bardziej empatyczni w stosunku do różnych mniejszości, my też jesteśmy Polakami.*

Urzędy Marszałkowskie

Na poziomie urzędów marszałkowskich, ustawa o mniejszościach pozwala powołać pełnomocnika ds. mniejszości narodowych i etnicznych, ale nie jest to obligatoryjne. Mając świadomość, że organizacje mniejszości narodowych i etnicznych oraz cudzoziemców to organizacje pozarządowe, do badania zaprosiliśmy osoby odpowiedzialne w urzędach marszałkowskich za współpracę z NGO. W związku z brakiem ujednoliconego, istniejącego we wszystkich urzędach marszałkowskich stanowiska dedykowanego sprawom MNiE i ulokowaniem spraw dotyczących MNiE oraz C na różnych szczeblach struktury urzędów marszałkowskich, do badania zostali wytypowani:

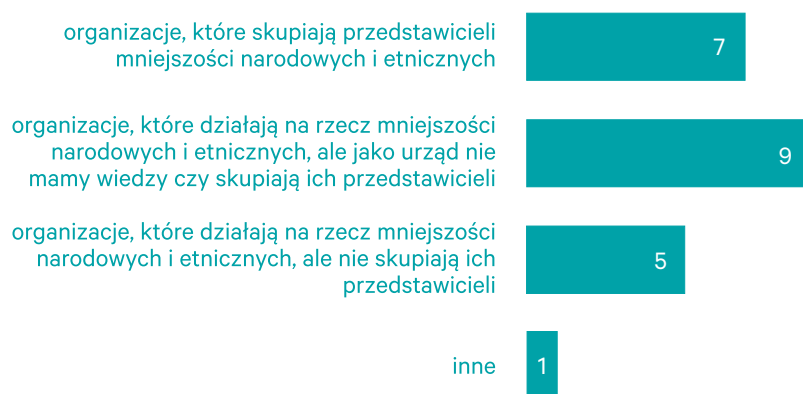
- pełnomocnicy marszałka ds. MNiE oraz C (lub ich odpowiednicy),
- urzędnicy z wydziałów organizujących konkursy na rzecz MNiE oraz C,
- pełnomocnicy marszałka ds. rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i współpracy z organizacjami pozarządowymi,
- inni urzędnicy.

W ramach badania, zaproszono do udziału 16 urzędów marszałkowskich. Z 16 zaproszeń skorzystało (i wypełniło ankiety) 12 urzędów. Poniżej lista jednostek w urzędach marszałkowskich, które przesyłały wypełnione ankiety:

- Biuro Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi, Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego,
- Departament Organizacyjny i Kadr, Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego,
- Koordynator współpracy z organizacjami pozarządowymi, Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego,
- Pełnomocnik ds. Organizacji Pozarządowych Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego,
- Pełnomocnik Marszałka ds. Organizacji Pozarządowych i Równych Szans, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego,
- Pełnomocnik Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego ds. Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi,
- Pełnomocnik Zarządu Województwa Podlaskiego ds. współpracy z organizacjami pozarządowymi,
- Referat Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi, Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego,

- Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w Lublinie,
- Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego,
- Wieloosobowe stanowiska ds. społecznych i organizacji pozarządowych, Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego,
- Wydział Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi, Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego.

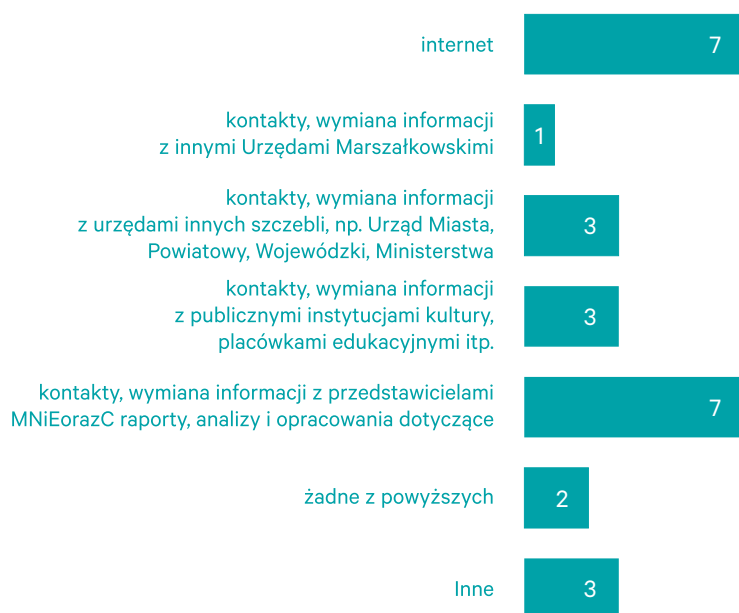
Rozpoczynając badania, pytaliśmy o opis/definicję organizacji mniejszościowych, która jest istotna dla właściwego opisu współpracy z organizacjami mniejszościowymi. W odróżnieniu od urzędów wojewódzkich, 75% odpowiedzi reprezentujących urząd marszałkowski, zdefiniowało organizacje mniejszości jako *organizacje, które działają na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych i/lub cudzoziemców, ale jako urząd nie mamy wiedzy czy skupiają ich przedstawicieli*. Konsekwencją takiego podejścia jest pojawienie się w spisie kluczowych dla urzędu organizacji mniejszości narodowych i etnicznych, na przykład Polskiego Czerwonego Krzyża.

Wykres 17. Definicja organizacji mniejszości narodowych i etnicznych. *Badanie Urzędów Marszałkowskich w celu wyłonienia dobrych praktyk w zakresie działań na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych*

Jedynie 3 urzędy marszałkowskie posiadają usystematyzowaną bazę, listę organizacji MNiEorazC.

Wśród wskazanych przez urzędników źródeł wiedzy na temat kultury, zwyczajów, religii przedstawicieli MNiEorazC, nie można wyróżnić jednej najczęściej wybieranej odpowiedzi. W tym przypadku *Internet* i *kontakty, wymiana informacji z przedstawicielami MNiEorazC* są źródłem dla 7 respondentów.

Wykres 18. Źródła wiedzy na temat mniejszości narodowych i etnicznych. *Badanie Urzędów Marszałkowskich w celu wyłonienia dobrych praktyk w zakresie działań na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych*

Jako „inne” respondenci podali następujące źródła [pisownia oryginalna, w kolejności alfabetycznej]:

- *nie istnieje „szczeblowość” pomiędzy gminą powiatem i województwem, tak było przed reformą samorządową*
- *publikacje, opracowania, raporty*
- *udział w wydarzeniach organizowanych przez organizacje mniejszości (sam jestem przedstawicielem jednej z nich).*

Na podstawie zebranych odpowiedzi można wywnioskować, że najczęściej podejmowaną formą współpracy urzędu marszałkowskiego jest ogłaszanie konkursów dedykowanych mniejszościom narodowym i etnicznym. W 4 urzędach, z 7 w których ogłoszono taki konkurs, przeprowadzono wcześniejsze konsultacje. W 3 urzędach w skład zespołu oceniającego wnioski wchodził przedstawiciel mniejszości. Suma dotacji, jaką urząd przyznał organizacjom w latach 2014-2017 wskazana przez poszczególne jednostki waha się pomiędzy 30.000 a 250.000. Warto zaznaczyć, iż mówimy w tym przypadku tylko o konkursach dedykowanych. Urzędy, w komentarzach, podawały dodatkowo informację o innych konkursach, uszczegóławiającą np.:

„Gwoli wyjaśnienia: organizacje mniejszości (np. romskiej, niemieckiej) uczestniczą w otwartych konkursach ofert na realizację zadań kulturalnych, nie są to jednak konkursy dedykowane mniejszościom. Organizacje mniejszości mogą uczestniczyć w konsultacjach programu współpracy z organizacjami pozarządowymi, brak jednak wiedzy, czy brały w nich udział”.

Co ciekawe, formą współpracy, którą urzędy chcą podejmować w przyszłości najczęściej, jest organizacja konkursów dedykowanych tematyce MNiEorazC – wskazało ją 7 badanych urzędów.

Wykres 19. Najczęściej podejmowane formy współpracy z mniejszościami narodowymi i etnicznymi. *Badanie Urzędów Marszałkowskich w celu wyłonienia dobrych praktyk w zakresie działań na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych*

Organizacje MNiEorazC mogły składać wnioski w ramach konkursu/konkursów ogłaszanych w latach 2014-2017 głównie w dwóch obszarach: promocja kultury oraz ochrona, zachowanie i rozwój tożsamości kulturowej.

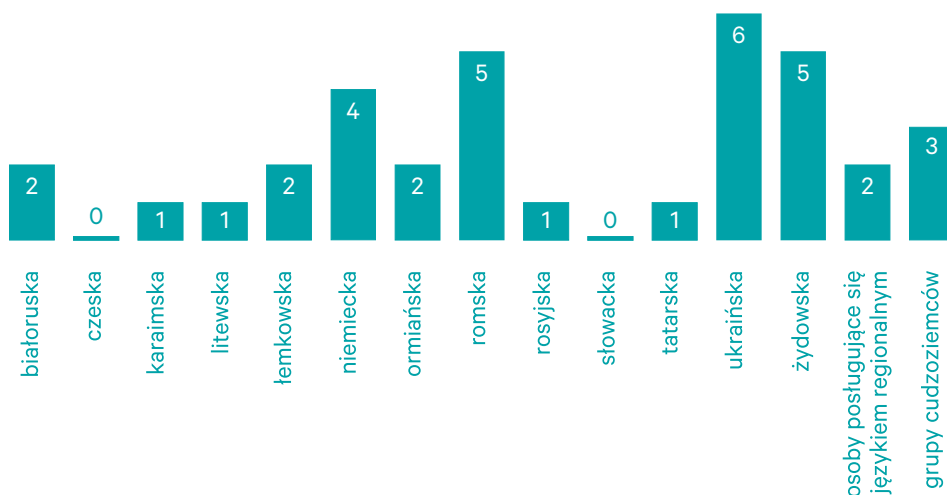

Wykres 20. Obszary w jakich organizacje MNiEorazC mogły składać wnioski w ramach konkursu/konkursów ogłaszanych w latach 2014-2017. *Badanie Urzędów Marszałkowskich w celu wyłonienia dobrych praktyk w zakresie działań na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych*

Warto zauważyć pojawienie się strategii/programów opracowywanych przez urzędy, które objęły swoim obszarem organizacje mniejszościowe. Dwie organizacje mniejszościowe wzięły udział w konsultacjach powyższych dokumentów.

W stosunku do jednej z nich urząd uwzględnił uwagi i wprowadził je do strategii.

Jeżeli chodzi o organizacje, które regularnie, to znaczy, co najmniej kilka razy w roku kontaktują się na przykład w formie spotkań bezpośrednich, w ramach grup roboczych, konsultacji, udziału w uroczystościach czy imprezach organizowanych przez organizacje MNiEorazC itp., najczęściej wskazywano mniejszość ukraińską, romską i żydowską.

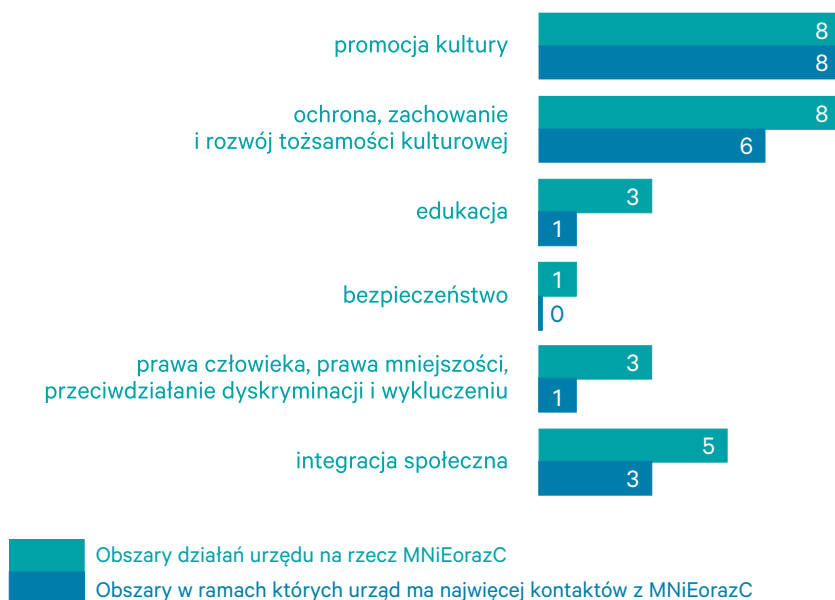

Wykres 21. Mniejszości z których organizacjami urząd utrzymuje regularne kontakty. *Badanie Urzędów Marszałkowskich w celu wyłonienia dobrych praktyk w zakresie działań na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych*

Jako grupy cudzoziemców urzędnicy wskazali:

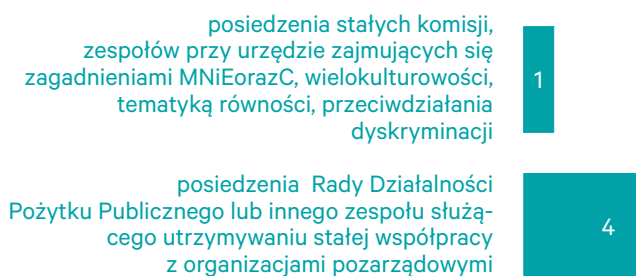
- *grecka*
- *muzułmanie (z różnych krajów m.in. Irak, Katar, Palestyna itp.).*
- *trudno powiedzieć*
- *Wietnamczycy, Chińczycy, Czeczeni.*

Interesujące jest zestawienie obszarów działań urzędów marszałkowskich i obszarów, w których ma najwięcej kontaktów z organizacjami mniejszości narodowych i etnicznych.

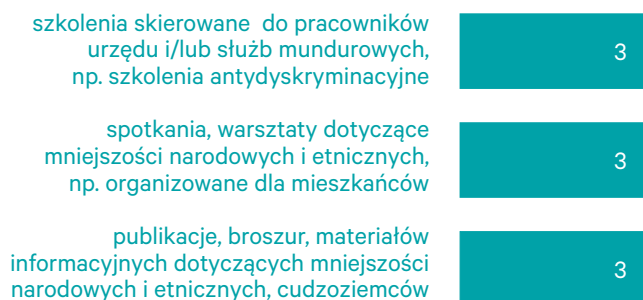
Wykres 22. Obszary w których urząd podejmuje działania wobec organizacji MNiEorazC. *Badanie Urzędów Marszałkowskich w celu wyłonienia dobrych praktyk w zakresie działań na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych*

Na poziomie urzędów marszałkowskich widoczny jest udział przedstawicieli mniejszości w ciałach dialogowych. W działalność niniejszą zaangażowani są przedstawiciele społeczności niemieckiej, białoruskiej i romskiej.

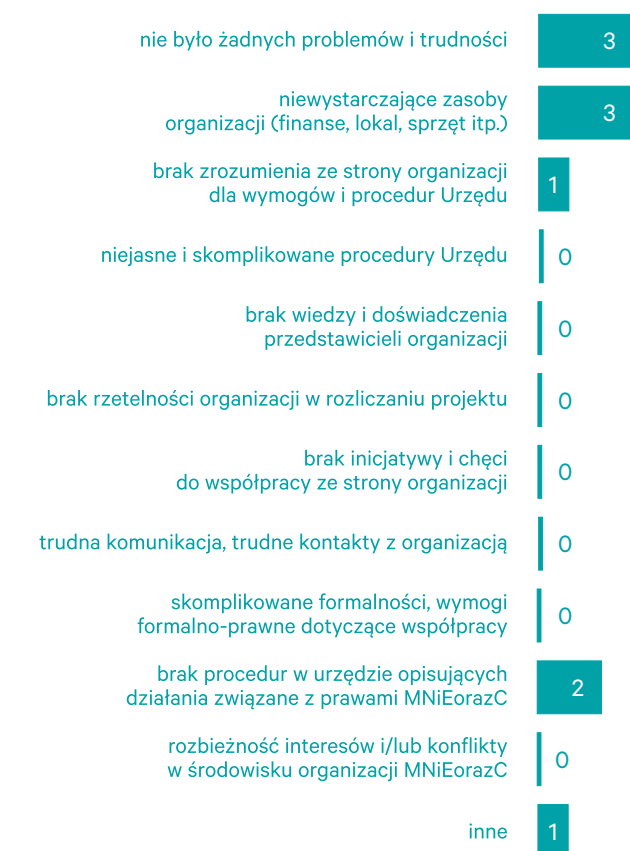
Wykres 23. Uczestnictwo przedstawicieli MNiEorazC w ciałach dialogu. *Badanie Urzędów Marszałkowskich w celu wyłonienia dobrych praktyk w zakresie działań na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych.*

Urzędy marszałkowskie prowadzą również działania na rzecz respektowania praw człowieka i praw MNiEorazC, wsparcia oraz działania na rzecz tolerancji, trzy z nich współpracuje w tym obszarze z organizacjami mniejszości.

Wykres 21. Współpraca z organizacjami MNiEorazC w obszarze praw człowieka, działań na rzecz tolerancji. *Badanie Urzędów Marszałkowskich w celu wyłonienia dobrych praktyk w zakresie działań na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych*

Kluczowe dla współpracy jest właściwe zdefiniowanie kwestii utrudniających tę współpracę. Poniżej prezentujemy zestawienie tychże kwestii z perspektywy urzędu i organizacji mniejszościowych.

Wykres 24. Kwestie utrudniające współpracę. *Badanie Urzędów Marszałkowskich w celu wyłonienia dobrych praktyk w zakresie działań na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych*

Tak niewielka ilość odpowiedzi na powyższe pytanie może być rezultatem sporadycznych kontaktów z przedstawicielami mniejszości. Jeden z respondentów tak właśnie wyjaśnia swoje odpowiedzi, wpisując w pole „inne”, następujące wyjaśnienie:

- *Przy tak incydentalnej współpracy trudno o wyciąganie jednoznacznych wniosków.*

Poniżej zestawienie przeszkód z perspektywy organizacji MNiEorazC

Wykres 25. Kwestie utrudniające współpracę. *Badanie organizacji mniejszości narodowych i etnicznych i/ lub cudzoziemców*

Jako inne utrudnienie dla współpracy dwaj respondenci wskazali:

- *brak informacji.*

Kiedy poprosiliśmy przedstawicieli urzędów o opisanie jednym słowem współpracy urzędu z organizacjami mniejszości, okazało się, że 90% opinii jest pozytywnych, z czego 40% zawiera słowa „poprawna”. Jako utrudnienie dla współpracy głównie urzędnicy wymieniali „ograniczone środki finansowe”. Natomiast to, co najbardziej sprzyja współpracy to „otwartość”.

Organizacje mniejszości zostały poproszone o dokończenie tych samych zwrotów, odpowiedzi tych instytucji nie są już tak jednoznaczne, 55% stanowi określenia „brak współpracy”, 45% to określenia „zadowolająca”. Jako utrudnienie dla współpracy przedstawiciele mniejszości wymieniali głównie „brak dostępności”, „brak kontaktów”.

Punkt podsumowujący ankietę, stanowiły pytania otwarte dotyczące oczekiwań, potrzeb i działań na rzecz wzmocnienia współpracy, w tym miejscu odpowiedzi zarówno przedstawicieli organizacji jak i przedstawicieli mniejszości są jednomyślne co do jednego, współpraca ma charakter „incydentalny”. Urzędnicy wprost wyrażają potrzebę „zidentyfikowania” niniejszych organizacji w województwie i analizie ich potrzeb. Natomiast przedstawiciele organizacji wskazują na „brak informacji” na temat możliwości współpracy, wsparcia ze strony urzędów marszałkowskich.

Przedstawiciele urzędów marszałkowskich, jak i organizacje mniejszości poprosiliśmy by jednym słowem określić ich wzajemną współpracę, poniżej zestawienie uzyskanych odpowiedzi [pytanie było nieobowiązkowe, pisownia oryginalna, w kolejności alfabetycznej]:

Odpowiedzi urzędów marszałkowskich:

- *brak kontaktu z organizacjami MNiEorazC*
- *konstruktywna*
- *marginalna*
- *nie prowadzimy takiej współpracy*
- *Niewystarczająca*
- *poprawna*
- *powodzenie*
- *przeciętna*
- *współpraca jest poprawna*
- *współpraca w szerszym zakresie.*

Odpowiedzi przedstawicieli organizacji MNiEorazC:

- *brak*
- *brak współpracy*
- *dobra*
- *dobra ale mogła by być lepsza*
- *incydentalne*
- *niedosyt*
- *nie mama zdania*
- *nie mieliśmy współpracy*
- *niewystarczająca*
- *niezadowolającą*
- *niezrozumienie*
- *ok*
- *pozostawiająca wiele do życzenia*
- *Prywatny folwark*
- *stagnacja*
- *średnia*
- *wiele do zrobienia*
- *zadowolająca.*

Prócz oceny obecnych kontaktów, w badaniu poprosiliśmy o przedstawienie potrzeb w kontekście współpracy oraz oczekiwań wobec niej. Poniżej zestawienie odpowiedzi na te pytania, zarówno urzędników jak i przedstawicieli mniejszości.

Odpowiedzi urzędów marszałkowskich:

Czego przede wszystkim oczekiwałby Pan / oczekiwałaby Pani od organizacji MNiE, jeśli chodzi o kontakty i współpracę z Urzędem Marszałkowskim? [pytanie było nieobowiązkowe, pisownia oryginalna, w kolejności alfabetycznej]

- *aktywniejszy przepływ informacji*
- *jest dobrze, nie trzeba niczego zmieniać*
- *Nasze województwo jest tradycyjnie jednolite etnicznie. Jedynymi „rdzennymi” mniejszościami są Niemcy i Romowie. Przesiedlono również niewielką liczbę Ukraińców i Łemków w ramach akcji „Wisła”, którzy jednak bardzo szybko się zasymilowali. (...) Ze strony działających nielicznych organizacji mniejszości nie było do tej pory sprecyzowanych sygnałów o oczekiwaniach wobec urzędu. Być może uruchomienie osobnego konkursu ofert wpłynęłoby na ich zaktywizowanie. Współpraca z mniejszościami narodowymi i etnicznymi jest zadaniem wojewody, nie ma on jednak instrumentów (przede wszystkim finansowych - poza wsparciem mniejszości romskiej) wsparcia ich organizacji. W tym roku w marcu odbyło się pierwsze spotkanie nowej pełnomocnik wojewody ds. mniejszości narodowych i etnicznych z przedstawicielami organizacji mniejszości. Nie przyniosło ono żadnych konkretnych efektów. Nie ujawniły się w regionie do tej pory organizacje zrzeszające migrantów ukraińskich, których liczbę szacuje się na 200 tys. Należy mocno podkreślić brak świadomości (nawet wśród urzędników), kim jest przedstawiciel mniejszości, a kim cudzoziemiec. Miasto zapraszało na konferencję, w ramach której zorganizowano warsztaty dla migrantów z Ukrainy, których nazwano „największą mniejszością narodową w mieście” - to nie jest mniejszość narodowa, tylko grupa cudzoziemska.*
- *nawiązania kontaktu z urzędem.*
- *nie mamy sprecyzowanych oczekiwań*
- *otwartości, zaangażowania, aktywności, inicjowania kontaktów.*
- *otwartości, zaangażowania, większego zainteresowania dotacjami, udziałem w szkoleniach, wyłaniania nowych liderów i liderki*
- *rzetelności*
- *urząd współpracuje z MNiE w ramach działania różnych komórek, więc trudno powiedzieć*
- *Większego zaangażowania i niezrażania się do specyfiki działań*

ności Urzędu oraz cierpliwości i wytrwałości w kontaktach.

- *większej otwartości.*

Odpowiedzi urzędów marszałkowskich:

Czego potrzebuje Pana/Pani Urząd, aby współpraca z organizacjami MNiE oraz C układała się dobrze? [pytanie było nieobowiązkowe, pisownia oryginalna, w kolejności alfabetycznej]

- *informacji, kontaktów ze strony organizacji*
- *nie mamy sprecyzowanych oczekiwań*
- *odrobinę dobrej woli*
- *otwartości*
- *trudno powiedzieć*
- *trudno powiedzieć, bo ta współpraca ma incydentalny charakter*
- *układa się dobrze*
- *urząd współpracuje z MNiE w ramach działania różnych komórek, więc trudno powiedzieć*
- *wiedzy na temat działań organizacji MNiE oraz C w naszym województwie*
- *wspólnego wsparcia instytucji państwowych (rządowych i samorządowych różnych jednostek samorządu terytorialnego)*
- *wydzielonego budżetu dla MNiE, stworzenie dwuosobowego biura pełnomocnika.*

Odpowiedzi przedstawicieli organizacji MNiE oraz C

Czego brakuje Pana/Pani organizacji w kontaktach z urzędem marszałkowskim? Jakie są potrzeby lub oczekiwania Pana/Pani organizacji w odniesieniu do tej relacji? [pytanie było nieobowiązkowe, pisownia oryginalna, w kolejności alfabetycznej]

- *brak dobrze zorganizowanych kanałów komunikacyjnych*
- *brak kontaktu*
- *brak przyjaznej atmosfery dla mniejszości, nieprzychylność ze strony urzędu*
- *Brak wydzielonych środków dla podtrzymywania kultury mniejszości. W konkursach skierowanych ogólnie na kulturę małe organizacje przepadają z filharmonią, operą czy teatrami.*
- *brak wystarczających środków finansowych*
- *budżetu na wsparcie Mniejszości Narodowych i Etnicznych*
- *dialog częste spotkania z organizacjami*
- *informacja o wydarzeniach kulturalnych*

- *lepszego zrozumienia potrzeb mniejszości*
- *nawiązanie lepszego kontaktu z Urzędem, poza corocznym zaproszeniem na tzw. opłatkowe spotkanie*
- *niczego*
- *nie kontaktujemy się z urzędem marszałkowskim*
- *nie mama zdania*
- *nie mamy komentarzy w tej kwestii*
- *nie współpracujemy z urzędem marszałkowskim.*
- *Nie znamy oferty Urzędu Marszałkowskiego i kompetencji i nie wiemy jakiego wsparcia lub współpracy mogli byśmy się spodziewać.*
- *nigdy nie współpracowaliśmy z Urzędem Marszałkowskim*
- *Organizacja w zasadzie nie posiada relacji z urzędem marszałkowskim. Wzajemne relacje można zacząć od spotkania z przedstawicielem/-ką urzędu marszałkowskiego w instytucji, celem opowiedzenia o działalności.*
- *osoba znająca tematyki MNiE*
- *otwartości do współpracy*
- *otwartość na nowe, nierealizowane do tej pory pomysły w zakresie realizacji projektu*
- *potrzebą jest nawiązanie bezpośredniego kontaktu z osobami, działem / działami zajmującymi się tematyką mniejszości narodowych*
- *Praktycznie brak kontaktów z urzędem. Brak programów lub informacji o takich programach skierowanych do MNiE oraz cudzoziemców. Brak informacji o możliwościach wsparcia organizacji MNiE oraz cudzoziemców.*
- *stałego modelu komunikacji, wymiany informacji*
- *tak, oczekujemy więcej opieki od strony urzędu marszałkowskiego, wzmocnienia współpracy*
- *współpracy, są robione projekty o mniejszościach bez naszego udziału*
- *wymiana urzędników*
- *właściwie niczego poza większą hojnością*
- *zainteresowania.*

Kluczowym elementem nawiązania współpracy lub jej wzmocnienia jest analiza nie tylko potrzeb i oczekiwań drugiej strony, ale poznanie elementów, które utrudniają oraz tych, które sprzyjają współpracy. Obydwie strony poprosiliśmy o określenie jednym słowem co sprzyja, a co jest przeszkodą w ich kontaktach.

Odpowiedzi urzędów marszałkowskich

To co najbardziej utrudnia współpracę mojego Urzędu i organizacji MNiE to...

[pytanie było nieobowiązkowe, pisownia oryginalna, w kolejności alfabetycznej]

- *brak dedykowanego wsparcia projektów*
- *brak finansów*
- *brak kontaktu z organizacjami MNiE oraz C*
- *brak otwartości*
- *brak podstaw prawnych do prowadzenia takiej współpracy*
- *mała liczba i mała aktywność tych organizacji w naszym regionie*
- *nic*
- *ograniczone środki*
- *ograniczone środki finansowe.*

Odpowiedzi urzędów marszałkowskich

To co najbardziej sprzyja dobrej współpracy mojego Urzędu i organizacji MNiE to...

[pytanie było nieobowiązkowe, pisownia oryginalna, w kolejności alfabetycznej]

- *brak podstaw prawnych do prowadzenia takiej współpracy*
- *gotowość*
- *otwartość*
- *otwartość na kontakt, możliwość korzystania przez organizacje MNiE oraz C ze wszystkich uprawnień przysługujących innym NGO*
- *Powołanie tematycznego pełnomocnika*
- *trudno powiedzieć*
- *wola współpracy*
- *wzajemne zaufanie*
- *zaufanie.*

Odpowiedzi przedstawicieli organizacji MNiE oraz C

To co najbardziej utrudnia współpracę mojej organizacji i urzędu marszałkowskiego to...

- *bezwład urzędniczy*
- *brak chęci współpracy ze strony większości UM, brak dobrej woli*
- *brak komunikacji*

- *brak kontaktu*
- *brak stałej komunikacji*
- *brak współpracy*
- *brak zrozumienia potrzeb kulturalnych mniejszości narodowych*
- *brak środków*
- *komunikacja*
- *kontakt z nami, komunikatywność*
- *mało komunikacji*
- *niedostępność urzędników*
- *nie mama zdania*
- *nieprzychylna atmosfera społeczna*
- *nie wiem*
- *odległość*
- *odległość*
- *polityka*
- *prywatny folwark*
- *trudno powiedzieć*
- *zbyt mało grantów.*

Odpowiedzi przedstawicieli organizacji MNiEorazC

To co najbardziej sprzyja dobrej współpracy mojej organizacji i urzędu marszałkowskiego to...

- *brak współpracy*
- *chęć*
- *dialog i spotkania*
- *długoletnia znajomość, wiedza na temat naszej społeczności części urzędników*
- *internet*
- *kompetencja*
- *lokalizacja*
- *nie dotyczy*
- *nie mama zdania*
- *nie ma współpracy*
- *nie mieliśmy współpracy*

- *nie wiem*
- *osobiste kontakty*
- *prywatny folwark*
- *przekazywanie informacji*
- *rozpoznawalność instytucji w regionie*
- *świetny przepływ informacji*
- *trudno powiedzieć*
- *wola współpracy*
- *zrozumienie i sympatia do mniejszości.*

Odpowiedzi urzędów marszałkowskich

Jakiego rodzaju działania, Pana/Pani zdaniem, Urząd może podjąć, aby przyczynić się do lepszej współpracy z organizacjami MNiE oraz C? [pytanie było nieobowiązkowe, pisownia oryginalna, w kolejności alfabetycznej]

- *Najpierw potrzebna byłaby identyfikacja tych organizacji (być może we współpracy z urzędem wojewódzkim), a następnie identyfikacja ich potrzeb.*
- *nie mamy sprecyzowanych oczekiwań*
- *Nie wiem. Sytuacją idealną byłoby, aby same organizacje wskazały co urząd może zrobić aby tę współpracę nawiązać.*
- *organizacja spotkań informacyjnych*
- *Urząd współpracuje z MNiE w ramach działania różnych komórek, więc trudno powiedzieć.*
- *Usprawniamy współpracę z wszystkimi organizacjami pozarządowymi z naszego województwa. Przeprowadzamy konsultacje, organizujemy szkolenia, doradztwo prawne i księgowe. Jesteśmy otwarci na nowe propozycje płynące z trzeciego sektora.*
- *Uznanie, że oprócz dominującej narodowości funkcjonują także grupy etniczne i mniejszości narodowe, których funkcjonowanie decyduje o wyjątkowym wielokulturowym charakterze regionu.*
- *Wydzielonego budżetu dla MNiE, stworzenie dwuosobowego biura pełnomocnika.*
- *zwiększyć kwotę dotacji.*

Odpowiedzi przedstawicieli organizacji MNiE oraz C

Co Państwo mogą zaproponować w celu podjęcia lub wzmocnienia istniejącej współpracy z urzędem? [pytanie było nieobowiązkowe, pisownia oryginalna, w kolejności alfabetycznej]

- *chwilowo nie wiemy na czym ta współpraca mogłaby polegać*

- ciężko w tym momencie odpowiedzieć
- cykliczne spotkania z przedstawicielami Departamentu Kultury UM - organizacja wspólnych przedsięwzięć w dziedzinie kultury
- doradztwo, regularne spotkania
- dyspozycyjność, czas, chęci oraz dzielenie się własnymi doświadczeniami na podstawie praktycznej wiedzy
- komunikację
- merytoryczna pomoc
- my jesteśmy otwarci na pomoc i działania
- nawiązanie trwałego kontaktu
- nie mama zdania
- nie mamy sugestii
- nie mamy współpracy z urzędem marszałkowskim.
- nie ma potrzeby
- nie wiem
- organizacja regularnych spotkań przedstawicieli urzędu z przedstawicielami organizacji pozarządowych
- organizacja spotkań
- Proponujemy organizowanie przez urząd spotkań sieciująco-poznawczego skierowanych bezpośrednio do organizacji MNiE oraz zrzeszających cudzoziemców. Konsultację z w/w organizacjami o aktualnych potrzebach tych społeczności. Na podstawie konsultacji opracowanie planu konkursów skierowanych na rozwój w/w organizacji jak również na społeczności MNiE oraz cudzoziemców. Zarezerwowanie w budżecie miasta środków na wsparcie organizacji MNiE oraz cudzoziemców. Podawanie informacji w łatwo dostępny sposób o planowanych konkursach skierowanych do społeczności MNiE oraz cudzoziemców. Wykorzystanie zasobów eksperckich w/w organizacji do tworzenia i realizacji programów skierowanych do społeczności MNiE oraz cudzoziemców, jak również do innych działań urzędów skierowanych do w/w społeczności.
- regularne, cykliczne spotkania
- rozszerzenie współpracy, stworzenie mechanizmów wspierania mniejszościowych stowarzyszeń
- seminarium, spotkanie, szkolenie, kanał kontaktu i komunikacji
- spotkania, rozmowy i wspólne działania
- spotkanie zapoznawcze w celu ustalenia kompetencji i możliwości urzędu w kontekście współpracy z NGO

- *Trudno powiedzieć. Jeszcze nie współpracowaliśmy więc nie wiem czego możemy oczekiwać.*
- *udział w spotkaniach szkoleniu, przygotowanie prezentacji*
- *współpraca z naszą organizacją*
- *wyspecjalizowany pracownik zajmujący się tylko mniejszościami narodowymi i etnicznymi*
- *zorganizowanie spotkania lub szkolenia dotyczącego współczesnego życia żydowskiego w Krakowie*
- *zwiększenie środków finansowych.*

Urzędy Miast

Podobnie jak w przypadku urzędów marszałkowskich, w różnych urzędach sprawami organizacji MNI oraz C zajmują się urzędnicy o różnych funkcjach i zakresie obowiązków. Dlatego do badania zostali wytypowani:

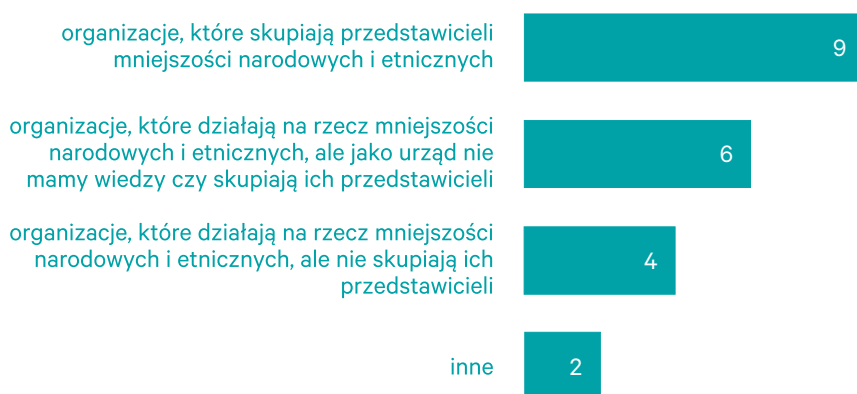
- pełnomocnicy ds. mniejszości narodowych i etnicznych (lub ich odpowiednicy),
- pełnomocnicy ds. organizacji pozarządowych (lub ich odpowiednicy),
- urzędnicy biorący udział w programach lub ciałach dialogowych na rzecz mniejszości,
- przedstawiciele wydziałów edukacji,
- inni urzędnicy.

Spośród 18 urzędów miast jakie zaproszono do badania, (miast będących stolicami województw, liczba miast uwzględnia istnienie w 2 województwach dwóch ośrodków centralnych, dlatego liczba miast wynosi nie 16 a 18) w badaniu uczestniczyło 10. Poniżej lista jednostek samorządowych uczestniczących w badaniu:

- Biuro ds. Organizacji Pozarządowych, Urząd Miasta w Szczecinie
- Biuro Partycypacji Społecznej, Urząd Miasta w Lublinie
- Miejskie Centrum Organizacji Pozarządowych, Urząd Miasta w Opolu
- Miejski Ośrodek Wspierania Inicjatyw Społecznych w Krakowie
- Oddział ds. Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi, Urząd Miasta w Łodzi
- Pełnomocnik Prezydenta m.st. Warszawy ds. równego traktowania

- Wrocławskie Centrum Rozwoju Społecznego, Urząd Miasta we Wrocławiu
- Wydział Rozwoju Społecznego, Urząd Miasta w Gdańsku
- Wydział Spraw Obywatelskich - Biuro ds. Organizacji Pozarządowych w Kielcach
- Wydział Spraw Społecznych, Urząd Miasta w Gorzowie Wielkopolski.

Większość urzędów (6) jako definicję organizacji mniejszościowych, wskazało dwie odpowiedzi *organizacje, które skupiają przedstawicieli mniejszości narodowych i etnicznych* oraz *organizacje, które działają na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych, cudzoziemców, ale jako Urząd nie mamy wiedzy czy skupiają ich przedstawicieli*. Konsekwencją takiego definiowania grup mniejszościowych jest pojawienie się na przykład Stowarzyszenia Centrum Wolontariatu w spisie kluczowych dla urzędu organizacji mniejszości narodowych i etnicznych.

Wykres 26. Definicja organizacji mniejszości narodowych i etnicznych. *Badanie Urzędów Miast w celu wyłonienia dobrych praktyk w zakresie działań na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych*

W polu *inne* respondenci wpisali:

- *działające na rzecz Kaszubów*
- *organizacje, które działają na rzecz dialogu międzykulturowego oraz kultury i sztuki.*

Większość (8) urzędów miast posiada usystematyzowaną bazę, listę organizacji MNiEorazC. Wśród wskazanych przez urzędników źródeł wiedzy na temat kultury, zwyczajów, religii przedstawicieli MNiEorazC, na pierwszym miejscu jest kontakt z przedstawicielami mniejszości (9), drugim najczęstszym źródłem są raporty i analizy. Interesujące jest pojawienie się nowego źródła w postaci instytucji europejskich.

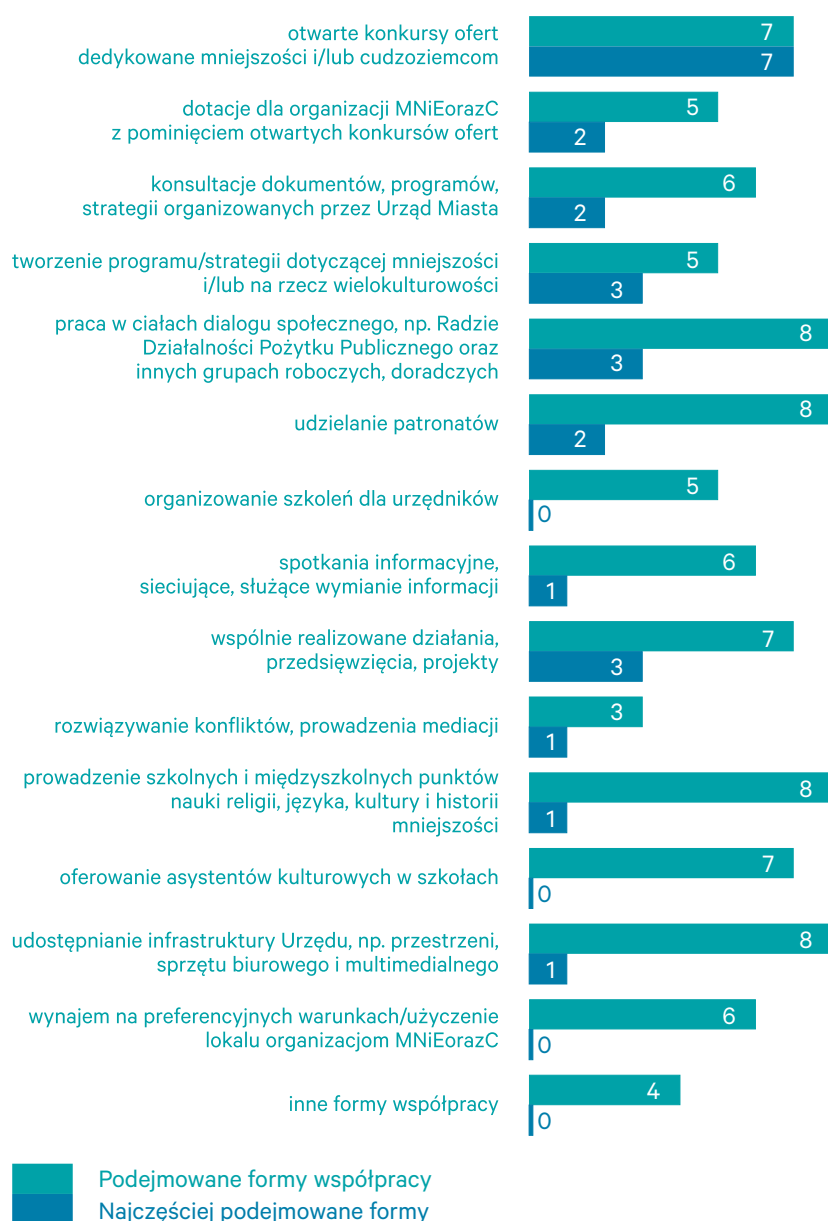

Wykres 27. Źródła wiedzy na temat mniejszości narodowych i etnicznych. *Badanie Urzędów Miast w celu wyłonienia dobrych praktyk w zakresie działań na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych*

Jako *inne* respondenci wymienili:

- *szkolenia dla pracowników urzędu*
- *wspólnie realizowane projekty dotacyjne*
- *współpraca z IOM, instytucje europejskie.*

Najczęściej (7) podejmowaną formę współpracy urzędu miasta jest ogłaszanie konkursów dedykowanych mniejszościom. W 5 urzędach przeprowadzono konsultacje, w 1 urzędzie w skład zespołu oceniającego wnioski wchodził przedstawiciel mniejszości. Suma dotacji jaką urząd przyznał organizacjom w latach 2014-2017 wskazana przez poszczególne jednostki waha się pomiędzy 36.000 a 800.000. Warto pamiętać, iż mówimy w tym przypadku o konkursach dedykowanych.

Wykres 28. Podejmowane formy współpracy z mniejszościami narodowymi i etnicznymi. *Badanie Urzędów Miejskich w celu wyłonienia dobrych praktyk w zakresie działań na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych*

Organizacje MNiEorazC mogły składać wnioski w ramach konkursu/konkursów ogłaszanych w latach 2014-2017 głównie w dwóch obszarach: promocja kultury (6) i edukacja (4).

Wykres 29. Obszary, w jakich organizacje MNiEorazC mogły składać wnioski w ramach konkursu/konkursów ogłaszanych w latach 2014-2017. Badanie Urzędów Miasta w celu wyłonienia dobrych praktyk w zakresie działań na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych

Warto zauważyć pojawienie się strategii/programów opracowywanych przez urzędy, które objęły swoim obszarem organizacje mniejszościowe. Strategie opracowane są za pomocą modelu równościowego (Wrocławska Strategia Dialogu Międzykulturowego, Program „Otwarty Kraków”) lub modelu integracji cudzoziemców (Gdański Model Integracji Cudzoziemców). Co najważniejsze, w ramach wszystkich tych projektów miasto prowadziło konsultacje, do których zaproszono organizacje mniejszościowe.

Interesująca jest wzmianka Urzędu Gdańskiego o rozpoczęciu prac nad nową strategią, mającą charakter równościowy, tak opisaną przez przedstawiciela urzędu [pisownia oryginalna]:

Od września 2017 tworzony jest z organizacjami MNiEorazC kolejny Model na rzecz Równego Traktowania. Celem modelu jest:

- podniesienie wiedzy na temat dyskryminacji,*
- rozwój umiejętności rozpoznawania i reagowania na dyskryminację,*
- kształtowanie postaw otwartości wobec różnorodności wśród gdańskiej społeczności.*

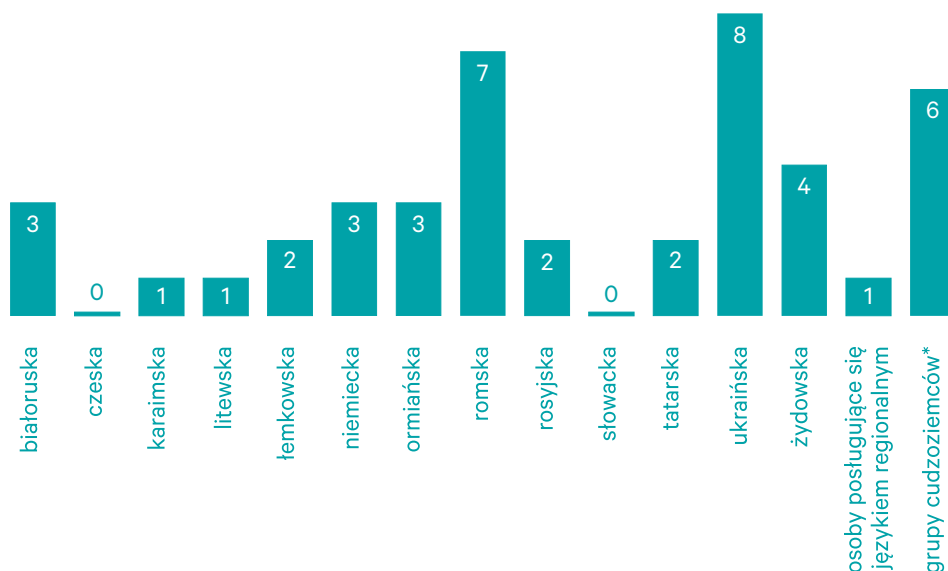
ORAZ

wypracowanie praktycznych rekomendacji do polityki miejskiej w zakresie przeciwdziałania dyskryminacji i wyrównywania szans mieszkańców i mieszanek Gdańska, w szczególności z przyczyn:

- płci*
- wieku*
- pochodzenia etnicznego*
- religii, wyznania lub światopoglądu*
- niepełnosprawności*

- *orientacji seksualnej.*

Jeżeli chodzi o organizacje, które regularnie, to znaczy co najmniej kilka razy w roku kontaktują się na przykład w formie spotkań bezpośrednich, w ramach grup roboczych, konsultacji, udziału w uroczystościach czy imprezach organizowanych przez organizacje MNiE oraz C itp., to wyróżnić można mniejszości ukraińską (9) i romską (7).

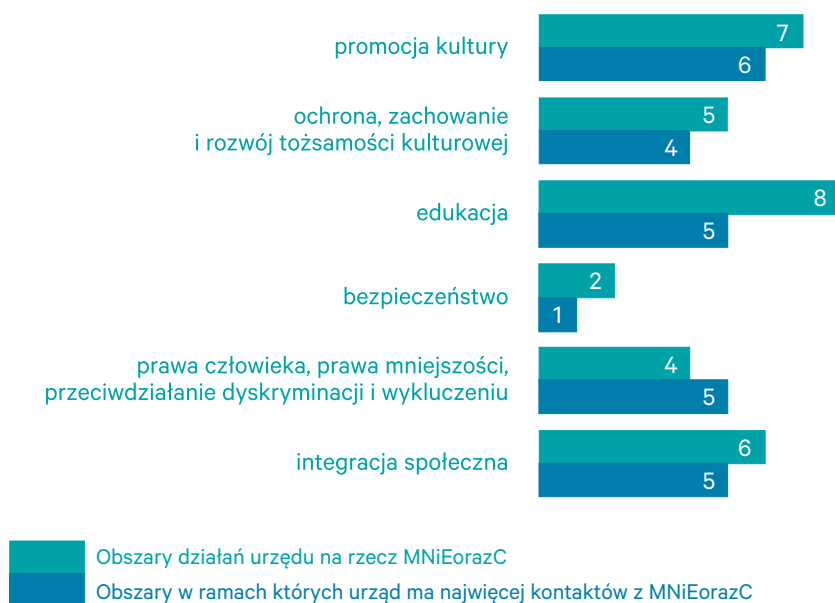

Wykres 30. Mniejszości z organizacjami których urząd utrzymuje regularne kontakty. Badanie Urzędów Miasta w celu wyłonienia dobrych praktyk w zakresie działań na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych

Urzednicy jako grupy cudzoziemców z którymi otrzymują regularne kontakty wymienili [pisownia oryginalna, w kolejności alfabetycznej]:

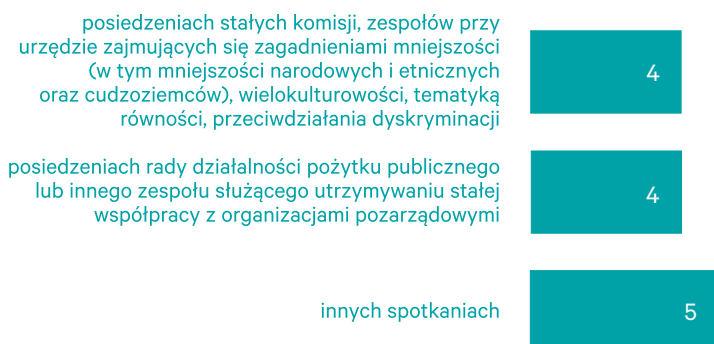
- *Grecy*
- *Somalia, Erytrea, Sudan, Wietnam, Indie, Gruzja, Tunezja.*
- *Szkot - członek Zespołu Interdyscyplinarnego ds. realizacji Programu „Otwarty Kraków”*
- *Ukraińcy, Białorusini, Niemcy, studenci i pracownicy międzynarodowych korporacji z 120 krajów*
- *Ukraińcy, Nigeryjczycy*
- *Wszystkie grupy, przede wszystkim Ukraińcy, Białorusini, Rosjanie.*

Interesujące jest zestawienie obszarów działań urzędów miast i obszarów, w których mają one najwięcej kontaktów z organizacjami mniejszości narodowych i etnicznych.

Wykres 31. Obszary w których urząd podejmuje działania wobec organizacji MNiE. *Badanie Urzędów Miast w celu wyłonienia dobrych praktyk w zakresie działań na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych*

W 6 badanych urzędach miejskich w latach 2014-2017 przedstawiciele mniejszości narodowych i etnicznych oraz cudzoziemców uczestniczyli w posiedzeniach ciał dialogowych, zespołach doradczych.

Wykres 32. Uczestnictwo przedstawicieli MNiE w ciałach dialogu. *Badanie Urzędów Miast w celu wyłonienia dobrych praktyk w zakresie działań na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych*

Jako inne spotkania respondenci wymienili [pisownia oryginalna, w kolejności alfabetycznej]:

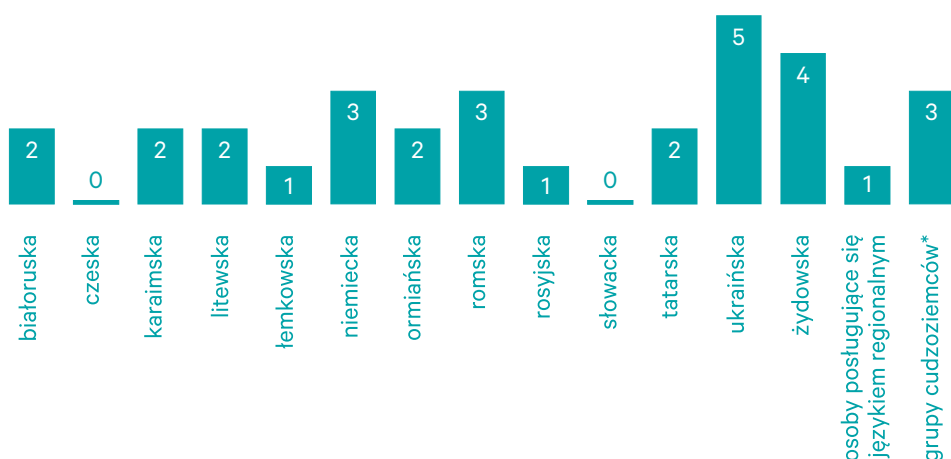
- konsultacje, zespoły robocze, zespoły merytoryczne
- Spotkaniach Grupy Wsparcia Integracji - zespołu powołanego w 2014 roku w ramach projektu „Lublin dla Wszystkich”, który pracował w latach 2014-2017 w ramach comiesięcznych spotkań przedstawicieli i przedstawielek organizacji i instytucji zajmujących się cudzoziemcami i cudzoziemkami związanych z realizowanymi projektami, wydarzeniami.
- Wspólna organizacja Biografii Gdańskich - Dni Mniejszości Na-

rodowych <https://www.facebook.com/BiografieGdanskie>,

wspólne wydarzenia w ramach Łączy nas Gdańsk <https://www.facebook.com/laczynasgdansk/>.

- Zarządzenie Nr 2101/2017 Prezydenta Miasta Krakowa z dnia 25.08.2017 r. w sprawie powołania Zespołu Interdyscyplinarnego ds. współpracy na rzecz realizacji Programu „Otwarty Kraków”.

W zestawieniu grup aktywnych w radach i zespołach wyróżnia się grupa ukraińska.

Wykres 33. Organizacje mniejszości, z którymi urząd utrzymuje regularne kontakty. Badanie Urzędów Miasta w celu wyłonienia dobrych praktyk w zakresie działań na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych

Respondenci wskazali następujące grupy cudzoziemców:

- 120 narodowości, w tym Polacy pochodzenia greckiego lub Grecy mieszkający we Wrocławiu
- Grecy
- Rada Imigrantów i Imigrantek.

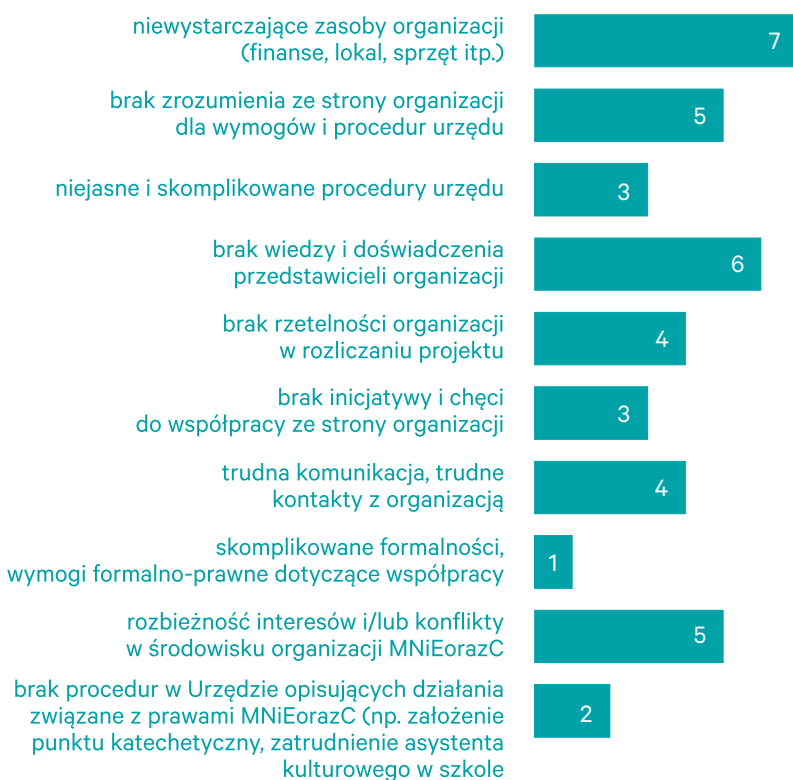
Zastanawiające jest, że przy tak dużej ilości Ukraińców przebywających w Polsce, tylko jeden urząd wskazał, iż korzysta z funkcji asystenta kulturowego w szkołach. W rozmowach z migrantami bardzo często artykułowano potrzebę posiadania asystenta kulturowego w szkołach, co ułatwiłoby adaptację ich dzieci w nowym środowisku.

Więcej niż połowa urzędów miast (6), prowadząc działania na rzecz respektowania praw człowieka i praw MNiEorazC, wsparcia oraz działania na rzecz tolerancji, współpracuje w tym obszarze z organizacjami mniejszości.

Wykres 34. Współpraca z organizacjami MNiEorazC w obszarze praw człowieka, działań na rzecz tolerancji. Badanie Urzędów Miasta w celu wyłonienia dobrych praktyk w zakresie działań na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych

Celem niniejszego raportu jest promowanie współpracy pomiędzy mniejszościami a urzędami. Dlatego też ważnym elementem ankiet były pytania dotyczące opisu istniejącej współpracy, co miałyby się przyczynić do jej inicjowania i/lub wzmocnienia. Kluczowe dla współpracy jest właściwe zdefiniowanie kwestii utrudniających ją. Połowa i więcej urzędów miast zwraca uwagę na kwestie: *zasoby organizacyjne, brak wiedzy i doświadczenia, rozbieżność interesów*. W ocenie organizacji mniejszości nie ma odpowiedzi, które byłyby wskazane przez więcej niż połowę organizacji.

Wykres 35. Kwestie utrudniające współpracę z perspektywy Urzędu Miasta. Badanie Urzędów Miasta w celu wyłonienia dobrych praktyk w zakresie działań na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych

Jeden z respondentów wypełnił pole *inne* wskazując na problem generalizacji organizacji:

- *Organizacje pozarządowe są zróżnicowane - jedne są bardzo*

profesjonalne i otwarte, inne mniej. Stąd trudno ocenić jednoznacznie jako „brak”, ale wg nas ocena to „niewystarczająca” wiedza i doświadczenie niektórych organizacji.

Odpowiedzi przedstawicieli organizacji MNiEorazC

Wykres 36. Kwestie utrudniające współpracę z Urzędem Miasta z perspektywy organizacji MNiEorazC. Badanie organizacji mniejszości narodowych i etnicznych i/lub cudzoziemców

Jako *inne* przeszkody respondenci wskazali:

- *Brak komunikacji. Brak czytelnej informacji, jakoby gmina żydowska nie była adresatem programów MNiEorazC.*
- *Nadmierna biurokracja. Przykład: Fundacja nasza starała się o środki finansowe na wystawę Historia Warszawskiego Towarzystwa Dobroczynności. Wystawa była plenerowa, ogólnie dostępna mieszkańcom Warszawy i turystom. W aplikacji nie skreśliliśmy jednej tylko pozycji - „płatność”. Ta jedna pozycja zdecydowała, że w pierwszym etapie nie otrzymaliśmy środków, co bardzo utrudniło realizację tak ważnego dla Warszawy projektu. Logika wskazuje, że wystawa plenerowa umieszczona na Krakowskim Przedmieściu nie mogła być wystawą odpłatną - wydaje nam się, że wystarczyłby jeden telefon zwracający uwagę na ten przeoczony fakt nie dotyczący tej wystawy, aby wystawa była realizowana w bardziej sprzyjających warunkach.*

Punktem podsumowującym ankietę były pytania otwarte dotyczące oczekiwań, potrzeb i działań na rzecz wzmocnienia współpracy, urzędnicy wprost wyrażają

potrzebę „zaangażowania” niniejszych organizacji, natomiast organizacje mniejszości wskazują na potrzebę „regularnych spotkań i kontaktów”. Natomiast w przypadku wyzwania dla współpracy, słowem kluczem zarówno po stronie urzędu, jak i po stronie organizacji, okazała się „komunikacja”.

Zarówno przedstawiciele urzędów miast, jak i organizacje mniejszości poprosiliśmy by jednym słowem określić ich wzajemną współpracę, poniżej zestawienie uzyskanych odpowiedzi [pytanie było nieobowiązkowe, pisownia oryginalna, w kolejności alfabetycznej]:

Odpowiedzi urzędów miasta:

- *brak doświadczenia organizacji w korzystaniu z funduszy gminnych*
- *brak współpracy*
- *dobra*
- *dobra, pełna zrozumienia po obu stronach współpraca.*
- *dobre rokowania na przyszłość*
- *nic nie utrudnia.*
- *rzadka*
- *zaangażowanie.*

Odpowiedzi przedstawicieli organizacji MNiEorazC

- *dobra*
- *dobra współpraca*
- *dobrze*
- *formalistyka*
- *imigrantów*
- *jest niechętna, urząd nie reaguje na zaproszenia na nasze imprezy*
- *konstruktywna*
- *minimalne*
- *mogłoby być lepiej*
- *może być*
- *niewystarczająca*
- *oczekiwanie*
- *owocna*
- *poprawna*

- porozumienie
- promocja kultury
- sporadyczna
- średnia
- utrudniona
- w podstawowym zakresie
- współistnienie
- współpraca jest na poziomie dobrym
- współpraca z organizacjami pozarządowymi w sprawie decyzji dotyczących
- zadowalająca
- zadowolenie
- załatwianie spraw formalnych
- znakomite.

Prócz oceny obecnych kontaktów, w badaniu poprosiliśmy o przedstawienie potrzeb w kontekście współpracy oraz ich oczekiwań wobec niej. Poniżej zestawienie odpowiedzi na te pytania, zarówno urzędników jak i przedstawicieli mniejszości.

Odpowiedzi urzędów miasta:

Czego przede wszystkim oczekiwałby Pan / oczekiwałaby Pani od organizacji MNiE oraz C, jeśli chodzi o kontakty i współpracę z Urzędem Marszałkowskim?
[pytanie było nieobowiązkowe, pisownia oryginalna, w kolejności alfabetycznej]

- *Czytanie umów i dopilnowywanie terminów, jeśli chodzi o mniejszość romską.*
- *Kontynuacji współpracy. Otwartości i gotowości do wspólnego działania - budowania Wrocławia jako miasta wzajemnego szacunku.*
- *Przed wszystkim zależy mi na tym, by cudzoziemcy i cudzoziemki w mieście organizowali się i brali sprawy w swoje ręce, co póki co niespecjalnie się dzieje. Nie mamy na terenie miasta na tyle dojrzałych organizacji cudzoziemskich, by były one partnerami do rozmowy w takim samym stopniu, jak organizacje działające na rzecz cudzoziemców. Tym samym głos cudzoziemców i cudzozimek nie zawsze jest - zdajemy sobie z tego sprawę - brany pod uwagę w takim stopniu, jak byśmy tego chcieli. Jestem przekonana, że - szczególnie na obecnym etapie - działania rzecznicze i z obszaru wsparcia niezwykle potrzebują dojrzałych i zaangażowanych cudzoziemców i cudzozimek.*

- *Większego zaangażowania, zaufania, dobrej współpracy między związkami i organizacjami.*
- *Większej aktywności i pomysłów na projekty.*
- *Większej przejrzystości podczas realizacji zadań publicznych finansowanych i współfinansowanych przez samorząd oraz otwartości na kooperację z innymi organizacjami.*
- *Zaangażowania innych mniejszości we współpracę z Miastem, aktualnie aktywne są 2-3 organizacje.*

Odpowiedzi urzędów miasta:

Czego potrzebuje Pana/Pani Urząd, aby współpraca z organizacjami MNiE oraz C układała się dobrze? [pytanie było nieobowiązkowe, pisownia oryginalna, w kolejności alfabetycznej]

- *Chcielibyśmy oprócz współpracy finansowej, także rozwijać współpracę poza finansową poprzez zapraszanie przez organizacje naszego urzędu do swoich projektów jako partnerów.*
- *Oparcia na polityce miejskiej, rozszerzenie narzędzi i instrumentów współpracy.*
- *Programu opartego o diagnozę potrzeb środowisk mniejszościowych tworzonego z udziałem tych organizacji.*
- *Uregulowań prawnych dotyczących integracji cudzoziemców/ek przebywających na terenie gminy oraz pieniędzy na realizację zadań z tego zakresu.*
- *Większej współpracy pomiędzy organizacjami, wspólnego występowania z pomysłami na realizację ciekawych projektów w mieście.*
- *Wsparcia ze strony rządowej (finansowej i strategicznej), współpracy z administracją rządową w związku z podziałem kompetencji administracyjnych. Stałości, spójności i przewidywalności polityki rządowej, samorządowej i organizacji pozarządowych.*
- *Wspólnych szkoleń, warsztatów dla urzędników i pracowników organizacji pozarządowych.*

Odpowiedzi przedstawicieli organizacji MNiE oraz C

Czego brakuje Pana/Pani organizacji w kontaktach z urzędem miasta? Jakie są potrzeby lub oczekiwania Pana/Pani organizacji w odniesieniu do tej relacji? [pytanie było nieobowiązkowe, pisownia oryginalna, w kolejności alfabetycznej]

- *Bezpośrednich kontaktów jak np. odwiedzanie stowarzyszeń, fundacji w celu lepszego rozpoznania potrzeb. Bardziej konkretne uzasadnianie odrzuconej aplikacji (często argumentem jest brak funduszy), po to, aby dana organizacja mogła wycią-*

gnąć wnioski na przyszłość.

- *Brak inicjatyw urzędu skierowanych celowo na wsparcie organizacji MNiE oraz cudzoziemców. Bardzo krótki czas na przygotowanie wniosków do konkursów oraz niewystarczające środki w budżecie miasta na rozwój organizacji. Brak informacji o planowanych tematach konkursów urzędu co pozwoliłoby w sposób odpowiedni przygotować się do ogłaszanych konkursów. Brak spotkań networkingowych skierowanych do organizacji MNiE oraz organizacji zrzeszających cudzoziemców. Dość wysoka bierność urzędu. Wsparcie przez urząd działalności organizacji MNiE oraz cudzoziemców poprzez celowe udostępnianie pomieszczeń na preferencyjnych warunkach na działalność statutową, wsparcie przez urząd nowych i małych organizacji poprzez zapewnienie nieodpłatnej obsługi prawno-księgowej w podstawowym zakresie co bardzo wzmocniłoby zwłaszcza młode organizacje.*
- *Brak przepływu informacji skierowanych do MNiE.*
- *Brakuje nam bezpośredniej wiedzy o możliwościach współpracy. Oczekujemy łatwego dostępu do informacji o możliwościach współpracy w razie naszego zainteresowania, transparentności.*
- *Brakuje wyspecjalizowanej jednostki, która zajmowałaby się tematem. Brak współpracy ze strony urzędników i przepływu informacji, co jest równoznaczny z tym, że za każdym razem ponownie trzeba rozpoczynać cały proces.*
- *Brakuje środków finansowych dedykowanych na integrację cudzoziemców w Warszawie, Miasto finansuje Centrum Wielokulturowe, ale są inne organizacje oraz instytucje świadczące pomoc cudzoziemcom, które potrzebują wsparcia.*
- *Brak wyspecjalizowanej jednostki lub osoby zajmującej się organizacjami pozarządowymi.*
- *Brak zrozumienia problematyki mniejszości.*
- *Jest dobry ale mógł być lepszy i częściej konkursu, grantu dla MNiE oraz C. Nie mamy lokalu do działalności. Jako nowa organizacja bardzo trudno zdobyć dofinansowanie.*
- *Jest dużo mienia pożydowskiego, jesteśmy jedyną żydowską organizacją i niestety nie mamy stałej siedziby.*
- *Klarowne i merytoryczne formalności, dotyczące finansowania projektu.*
- *konkretyzacji*
- *Nasza działalność nie wymaga specjalnej jednostki w UM, ponieważ nasza działalność zamyka się w ramach działania Wydziału Kultury. Nasze oczekiwania, to zwiększenie kompetencji urzędników, bo często jesteśmy odsyłani od jednego do dru-*

giego i nikt nie potrafi odpowiedzieć na podstawowe pytania z zakresu aneksowania umów o dotacje, czy ich rozliczania.

- *na ten moment nie mamy komentarzy odnośnie kontaktów z urzędem miasta*
- *niczego nam nie brakuje.*
- *niczego nie brakuje*
- *nie kontaktujemy się z urzędem miasta*
- *Niektórzy pracownicy są niekulturalni, brak im cierpliwości do osoby która słabo zna język polski.*
- *Podstawowym problemem jest brak bezpośredniego kontaktu z osobami zajmującymi się tematyką mniejszości narodowych. Pozycja gmin żydowskich jest specyficzna, są one związkami wyznaniowymi. Jesteśmy zatem mniejszością narodową oraz religijną. Złożona specyfika działalności gmin wpływa na to, jak jest odbierana przez urząd miasta. W ciągu ostatniego roku udało nam się zaznaczyć naszą rolę jako mniejszości narodowej, nie tylko religijnej.*
- *pomocy prawnej*
- *potrzeba cyklicznych, stałych kontaktów*
- *Problemem są zbyt małe środki przeznaczane na działania organizacji mniejszościowych wcześniej nie zaprogramowanych przez urząd, w związku z realizacją zadań dotyczących mniejszości narodowych i etnicznych. Największym problemem jest brak osoby zainteresowanej i zaangażowanej w ta tematykę.*
- *Przekazaliśmy do urzędu opracowaną merytorycznie strategię na rzecz społeczności romskiej bez strony finansowej, która została przekazana do odpowiedniej komórki icisza*
- *realizacji braków zaznaczonych powyżej*
- *Realnego partnerstwa w przypadku podejmowania wspólnych działań dot. pozyskiwaniu inwestorów.*
- *Stworzenia wspólnego planu działania w sensie wypracowania metod długofalowej współpracy, regularność spotkań, dobry przepływ informacji.*
- *środki finansowe ze strony UM*
- *uwzględnianie nas w wydarzeniach kulturalnych, dofinansowanie naszych ośrodków*
- *więcej kontaktów z NGO, płaszczyzn komunikacji i dialogu*
- *większa liczba pracowników i więcej czasu.*
- *większego zaangażowania*

- *większe otwarcie i zrozumienie potrzeb mniejszości*
- *W kontaktach z urzędem miasta brakuje mi chęci współpracy po stronie urzędów. Proponując projekty dotyczące mniejszości narodowych i etnicznych często napotykamy na opór. Potrzebny MNiE oraz C wydają się być niedostatecznie rozpoznane. W kontekście mniejszości żydowskiej, urząd miasta wydaje się nie rozróżniać specyfiki poszczególnych organizacji.*

Kluczowym elementem nawiązania współpracy lub jej wzmocnienia jest analiza nie tylko potrzeb i oczekiwań drugiej strony, ale poznanie elementów, które utrudniają oraz tych, które sprzyjają współpracy. Obydwie strony poprosiliśmy o określenie jednym słowem co sprzyja, a co jest przeszkodą w ich kontaktach.

Odpowiedzi urzędów miasta

To co najbardziej utrudnia współpracę mojego Urzędu i organizacji MNiE to...
[pytanie było nieobowiązkowe, pisownia oryginalna, w kolejności alfabetycznej]

- *Aktywność i współpraca z urzędem tylko wybranych mniejszości, ograniczone możliwości finansowe miasta w stosunku do zgłaszanych przez mniejszości potrzeb.*
- *Brak aktywności stowarzyszeń o charakterze mniejszościowo-etnicznym*
- *Brak wsparcia finansowego i programowego ze strony rządowej.*
- *Jest dobrze, współpraca rozwija się.*
- *Jest kolosalna różnica między organizacjami działającymi na rzecz cudzoziemców/ek i organizacjami mniejszości lub grupami nieformalnymi zrzeszającymi cudzoziemców i cudzoziemki. Jeśli chodzi o te pierwsze, to - poza całkowitym wycięciem finansowania na szczeblu rządowym - nie mamy żadnych trudności we współpracy. Jeśli chodzi o tę drugą grupę - tu „problemem” jest nieznanomość zasad, procedur i możliwości po stronie samorządu. Jest on problemem o tyle, że utrudnia organizacjom i grupom nieformalnym działanie, a my jako instytucja nie mamy narzędzi do zbudowania takich mechanizmów, które umożliwiłyby jakiekolwiek wyrównywanie szans.*
- *niewystarczające zasoby finanse*
- *Ograniczone kompetencje samorządu w tym zakresie, a co za tym idzie niedostateczne finansowanie oraz roszczeniowa postawa niektórych członków organizacji pozarządowych.*
- *rozwojowa*
- *wzajemne zrozumienie.*

Odpowiedzi urzędów miasta

*To co najbardziej sprzyja dobrej współpracy mojego Urzędu i organizacji MNiE-
orazC to...* [pytanie było nieobowiązkowe, pisownia oryginalna, w kolejności alfabetycznej]

- *bieżący kontakt, spotkania, wspólne wydarzenia*
- *chęć do działania*
- *coraz większe środki na współpracę finansową.*
- *komunikacja*
- *Otwartość na współpracę i traktowanie organizacji jako partnerów zadań publicznych realizowanych przez urząd mające odzwierciedlenie w programie współpracy z organizacjami pozarządowymi*
- *większa aktywność organizacji*
- *wzajemna życzliwość wynikająca z budowanego latami zaufania*
- *wzajemne zaufanie*
- *zaufanie i obopólna aktywność.*

Odpowiedzi przedstawicieli organizacji MNiEorazC

To co najbardziej utrudnia współpracę mojej organizacji i urzędu miasta to... [pytanie było nieobowiązkowe, pisownia oryginalna, w kolejności alfabetycznej]

- *bariera językowa*
- *biurokracja*
- *Biurokracja, brak informacji i brak znajomości informacji/prawa ze strony urzędników (choroba bądź zwolnienie jednej osoby paraliżuje cały proces).*
- *brak chęci*
- *brak jasnych procedur załatwiania spraw*
- *brak odpowiedniego obiegu informacji*
- *brak odpowiedniej komunikacji i rozpoznania potrzeb instytucji*
- *brak osoby odpowiedzialnej za problemy mniejszości etnicznej i narodowej*
- *brak partnerstwa*
- *brak pomocy przy kontaktach z ministerstwem przy wypełnianiu dokumentacji*
- *brak przepływu informacji.*
- *brak regularnych spotkań*
- *brak stałej komunikacji*
- *brak wolontariuszy*

- *brak wsparcia finansowego*
- *brak wystarczających środków finansowych, brak zrozumienia dla specyfiki naszej organizacji*
- *długo czeka*
- *nadmiar biurokracji*
- *nic nie utrudnia*
- *nieczytelne procedury*
- *nie którzy urzędnicy*
- *ograniczone środki finansowe na integrację cudzoziemców w mieście*
- *spychologia i brak przepływu informacji*
- *uprzedzenia*
- *utrudniony kontakt z prezydentem*
- *zainteresowanie*
- *zbyt mała ilość grantów*
- *złe podejście radnych.*

Odpowiedzi przedstawicieli organizacji MNiEorazC

To co najbardziej sprzyja dobrej współpracy mojej organizacji i urzędu miasta to...

[pytanie było nieobowiązkowe, pisownia oryginalna, w kolejności alfabetycznej]

- *czytelne informacje, kompetencja urzędników*
- *dobra wola, chęć pomocy*
- *dobre kontakty z pracownikami, mam -otwarte drzwi*
- *dobre kontakty z urzędnikami*
- *integracji cudzoziemców*
- *kilkuletnia realizacja projektu*
- *kompetencja i dobra wola urzędników*
- *komunikacja*
- *komunikatywność*
- *ludzka życzliwość.*
- *mój upór, otwartość pracowników*
- *nie wiem*
- *osoby zainteresowane w urzędzie miasta*
- *otwartość ma inicjatywy*

- *pozytywne nastawienie burmistrza*
- *pozytywny odzew*
- *pozytywny stosunek do problematyki mniejszości*
- *praca pierwszego asystenta edukacji romskiej*
- *przyjazne stosunki z urzędnikami miejskimi odpowiedzialnymi za wspieranie*
- *rozpoznawalność instytucji (gminy żydowskiej)*
- *szybkie odpowiedzi pracowników urzędu miasta na maile podczas projektów.*
- *trudno powiedzieć*
- *uprzejmość urzędników*
- *wydarzenia związane z upamiętnianiem*
- *wzajemna życzliwość*
- *właściwe podejście burmistrza miasta do spraw mniejszości narodowej*
- *zrozumienie naszych potrzeb*
- *życzliwość.*

Odpowiedzi urzędów miasta

Jakiego rodzaju działania, Pana/Pani zdaniem, Urząd może podjąć, aby przyczynić się do lepszej współpracy z organizacjami MNiE oraz C? [pytanie było nieobowiązkowe, pisownia oryginalna, w kolejności alfabetycznej]

- *Budowanie postawy otwartości na prowadzenie dialogu międzykulturowego i rozszerzanie kręgu osób po stronie NGO, samorządu i rządu gotowych do prowadzenia tego dialogu. Realizowanie wspólnych partnerskich projektów, wspólne planowanie, wspólna realizacja i wspólna ocena. Wymiana doświadczeń. Podnoszenie kompetencji*
- *Budowanie zasobów kompetencyjnych niezbędnych do budowania i realizacji polityki współpracy z organizacjami MNiE oraz C, współpraca międzymiastowa w kraju (jak na przykład w ramach zespołu ds. integracji Unii Metropolii Polskich) i za granicą (Miasta Międzykulturowe Rady Europy).*
- *dialog*
- *Otwartość i wspólna realizacja projektów, wspólne szkolenia i zapoznanie się z potrzebami środowiska.*
- *Przyjęcie Modelu na rzecz Równego Traktowania i jego wdrażanie.*
- *Stworzenie dokumentu strategicznego, np. modelu polityki*

integracyjnej wyznaczającego główne obszary i kierunki działań integracji w samorządzie lokalnym, pociągnęłoby za sobą konieczność jego finansowania i wprowadzenia rozwiązań systemowych. To z kolei dawałoby szansę na finansowanie projektów realizowanych przez organizacje pozarządowe w większym stopniu i w większej skali. Wydaje mi się, że w przypadku działań związanych z cudzoziemcami, istotna jest również współpraca samorządu, organizacji pozarządowych oraz instytucji rządowych, które odpowiadają za tworzenie prawa dot. cudzoziemców, w tym programów krajowych oraz za ich realizację.

- *Zwiększamy środki w tym obszarze na konkurs dla mniejszości narodowych, ułatwiliśmy procedury konkursowe poprzez zakup generatora wniosków jesteśmy otwarci na współpracę.*
- *żadnych.*

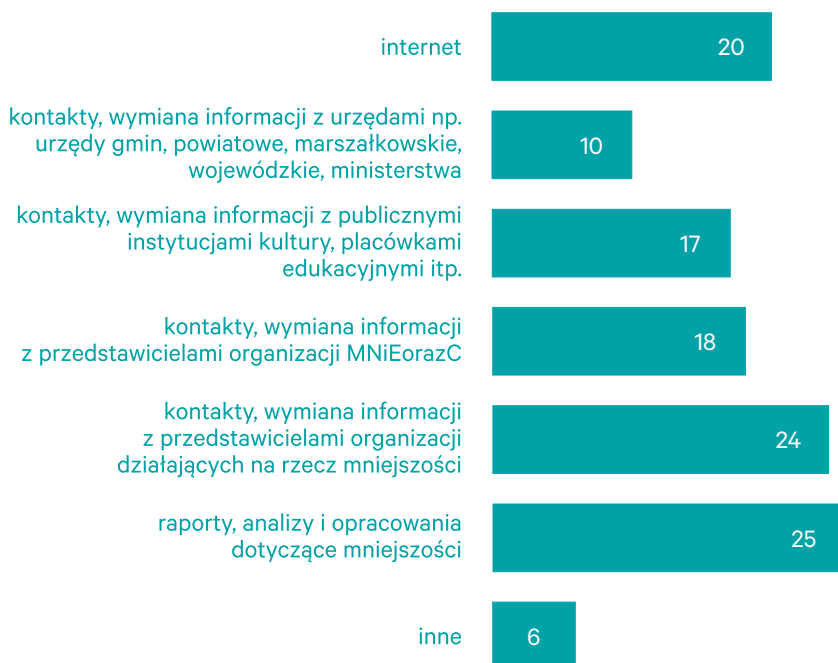
Organizacje pozarządowe działające na rzecz mniejszości narodowych i/lub cudzoziemców

Do organizacji działających na rzecz MNiEorazC (w skrócie: organizacje na rzecz MNiEorazC) zaliczone zostały takie podmioty, które zgodnie ze swoim statutem nie skupiają przedstawicieli mniejszości narodowych i etnicznych lub cudzoziemców, ale ich celem statutowym jest ochrona praw mniejszości narodowych i etnicznych, cudzoziemców, praca na rzecz wielokulturowości i krzewienia tolerancji oraz przeciwdziałanie rasizmowi i ksenofobii. Do badania zaproszono aktywne organizacje działające na rzecz MNiEorazC, a jako kryterium tej aktywności przyjęto udział organizacji w ciałach doradczych ds. mniejszości i cudzoziemców oraz w lokalnych (miejskich) programach na rzecz mniejszości i cudzoziemców. Zaproszenie skierowaliśmy również do organizacji wskazywanych przez organizacje mniejszościowe.

Do udziału w badaniu zaproszono 64 organizacje, udział w nim wzięło 27 organizacji. Organizacje, które nie odpowiedziały pozytywnie na zaproszenie do badania, wskazywały zazwyczaj dwa powody braku swojego zaangażowania. Najczęściej dotyczył ograniczonego charakteru działalności organizacji (działania dotyczące wyłącznie pomocy uchodźcom lub osobom starającym się o ten status, brak współpracy z organizacjami MNiEorazC). Drugi najczęstszy wskazywany powód przez organizacje to brak czasu.

16 (59%) uczestników badania wskazało, iż realizuje działania na rzecz wszystkich grup mniejszości i cudzoziemców, jedna z organizacji wyróżniła działania na rzecz imigrantek i uchodźczyń spoza UE, pozostałe organizacje wskazały mniejszości: białoruską, niemiecką, romską, tatarską, ukraińską, żydowską, Romów rumuńskich, społeczności migrantów z krajów Bliskiego Wschodu, północnej Afryki, Afryki centralnej i Azji. 19 (70%) organizacji wskazało, że działa równocześnie na rzecz osób dyskryminowanych ze względu na płeć, wiek, wyznanie, język oraz orientację psychoseksualną.

Jako główne źródło wiedzy na temat kultury i zwyczajów przedstawicieli mniejszości narodowych i etnicznych oraz cudzoziemców wskazano: raporty, analizy i opracowania dotyczące mniejszości (25), kontakty, wymiana informacji z przedstawicielami organizacji działających na rzecz mniejszości (24) oraz Internet (20).

Wykres 37. Źródła, z których przedstawiciele organizacji czerpią wiedzę na temat kultury i zwyczajów, przedstawicieli mniejszości narodowych i etnicznych oraz cudzoziemców. *Badanie organizacji działających na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych i/lub cudzoziemców*

Jako *inne* źródło informacji o mniejszości respondenci wskazali [pisownia oryginalna, w kolejności alfabetycznej]:

- *kontakty osobiste z przedstawicielami mniejszości*
- *książki, opracowania akademickie*
- *literatura źródłowa, wiedza akademicka, publikacje popularno-naukowe*
- *publikacje naukowe, doświadczenie*
- *wiedza akademicka*
- *w kontakcie i we współpracy ze społecznością Romów rumuńskich.*

Większość (82%) organizacji współpracowało z organizacjami MniEorazC, 63% organizacji starało się uzyskać grant/dotację na działania na rzecz MniEorazC i ją uzyskało. Głównym obszarem ich działań były prawa człowieka, prawa mniejszości, przeciwdziałanie dyskryminacji i wykluczeniu (71%).

Ważnym elementem wskazanym przez MniEorazC, przyczyniającym się do sukcesu realizowanych projektów/działań jest określenie potrzeb, celów jakim mają one służyć. Szczególnie działając na rzecz grupy nam obcej, której nie jesteśmy

członkami, na etapie planowania powinno się wymagać badań, które pozwolą spojrzeć z perspektywy grupy, w naszym przypadku, mniejszościowej. Respondenci wskazali, iż na etapie planowania najczęściej (21) korzystają z *wiedzy i doświadczenia członków i członkiń swojej organizacji*, drugim najczęściej (14) wskazanym działaniem jest *analiza potrzeb MNiEorazC bazująca na opublikowanych raportach, badaniach, diagnozach społecznych*.

Wykres 38. Działania podejmowane na etapie planowania lub przed rozpoczęciem działań na rzecz MNiEorazC. Badanie organizacji działających na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych i/lub cudzoziemców

Wskazane przez respondentów inne działania służące zebraniu informacji o potrzebach i problemach przedstawicieli MNiEorazC [pisownia oryginalna, w kolejności alfabetycznej]:

- *bezpośrednia wymiana doświadczeń z przedstawicielami grup mniejszości narodowych - wywiady pogłębione indywidualne*
- *bezpośredni kontakt*
- *innych działań nie prowadziliśmy*
- *konsultacje z urzędnikami i przedstawicielami instytucji publicznych dotyczące doświadczeń w pracy z obcokrajowcami i mniejszościami*
- *Kontakt osobisty z przedstawicielami Mniejszości. Informacje zbierane przez Ośrodek Monitorowania Zachowań Rasistowskich itp.*
- *Prowadzenie 'Brunatnej Księgi' – monitoringu przestępstw po-*

pełnionych przez neofaszystów i skrajną prawicę oraz incydentów na tle rasistowskim, ksenofobicznym i aktów dyskryminacji na terenie Polski.

- *research dot. sytuacji danych grup*
- *rozmowy z cudzoziemcami, ankiety przeprowadzone przez cudzoziemców będących naszymi wolontariuszami w swoim środowisku, warsztaty z aktywnymi członkami społeczności mniejszości - była to swojego rodzaju diagnoza, ale prowadzona w warsztatowej formie, dwudniowa.*

Analizując odpowiedzi respondentów, można powiedzieć, że na pierwszy plan wysuwają się problemy w komunikacji (42%), niedostatku środków finansowych na cele związane z mniejszościami (42%), część organizacji (21%) wskazało, iż nie miało żadnych problemów.

Kiedy poprosiliśmy organizacje o dokończenie zdania: *To, co najbardziej utrudnia współpracę mojej organizacji i organizacji MNiEorazC to...*, to 1/3 odpowiedzi związana była z kwestią braku środków finansowych, a już tylko 15% odpowiedzi dotyczyło kwestii komunikacji. Wśród tychże odpowiedzi kilka organizacji wskazując brak komunikacji, przedstawiło jednocześnie rozwiązania w postaci stworzenia *jednej przestrzeni do komunikacji*, niezależnie czy miałyby ona charakter wirtualnej platformy czy miałyby istnieć jako realna przestrzeń. Warto tu wspomnieć, iż takie przestrzenie już funkcjonują w kilku miastach, chociażby Centrum Wielokulturowe w Warszawie, czy też Ruska 46 we Wrocławiu.

W przypadku wskazania na *To, co najbardziej sprzyja dobrej współpracy mojej organizacji i organizacji MNiEorazC to...* przedstawiciele NGO wskazują głównie zwroty odnoszące się do wspólnych celów. Jak wspólne cele sprzyjają współpracy? Według respondentów stanowią wspólną płaszczyznę, która jest doskonałą podstawą do rozpoczęcia i prowadzenia komunikacji, dialogu, współpracy. Ponad połowa odpowiedzi wprost odnosi się do oczekiwanego charakteru komunikacji lub osób uczestniczących w tymże procesie. Są to odpowiedzi takie jak *otwartość, zrozumienie, szacunek, szczerłość, empatia, zaangażowanie*.

Konsekwentnie, w obszarze działań będących wsparciem na rzecz wzmocnienia współpracy oraz przy wskazaniu rodzaju działań, jakie organizacja może podjąć, aby przyczynić się do lepszej współpracy z organizacjami MNiEorazC, temat szeroko rozumianej komunikacji jest najczęściej poruszany (45%). Wśród propozycji działań pojawia się prosty mechanizm wymiany informacji na temat realizowanych działań, zaproszeń na formalne i nieformalne spotkania. Odpowiedzi respondentów/tek wskazują na ich poczucie ekskluzywnego charakteru organizacji mniejszości.

Dobre chęci. Tylko ludzie gotowi do działania po obu stronach, lekko wyprani ze stereotypów na swój temat. To, co jest trudne, to danie sobie szansy. Muszę przyznać, że pewnie nigdy nie wpadłabym na to, że można współpracować ze Związkiem Ukraińców, gdyby szef tej organizacji MNiE do takiej współpracy nie zaprosił. Dlaczego? Bo

*wydawało mi się, że nie będą chcieli. I to jest strasznie ciekawe.
A priori uznałam, że nie będą chcieli.*

Co ciekawe, gdy zapytaliśmy o potrzeby i oczekiwania po stronie organizacji mniejszości wobec organizacji większościowych, pojawiło się ten sam temat, „komunikacja”. Tu również najczęściej wymieniane są słowa kluczowe, jak: „otwartość, zrozumienie, szacunek i zaangażowanie”, wśród czego pojawia się „wymiana informacji” oraz „spotkania sieciujące”.

Poniżej prezentujemy zestaw odpowiedzi na pytania otwarte dotyczące potrzeb oraz oczekiwań wobec współpracy, zarówno z perspektywy organizacji mniejszości jak i organizacji większościowych.

Odpowiedzi przedstawicieli organizacji MNiE oraz C

Czego brakuje Pana/Pani organizacji w kontaktach z organizacjami działającymi na rzecz MNiE oraz C? Jakie są potrzeby lub oczekiwania Pana/Pani organizacji?
[pytanie było nieobowiązkowe, pisownia oryginalna, w kolejności alfabetycznej]

- *Brak miejsca do spotkań.*
- *Brak perspektywy grup mniejszościowych. Osoby, które działają na rzecz często implementują stereotypy i przejmują głos mniejszości - działając na jej rzecz ale w rezultacie wykluczają ją. Oczekiwałabym konsultacji już na zasadzie tworzenia inicjatyw.*
- *Brakuje dobrej komunikacji, chęci do działań. Oczekuję zaangażowania, szczerości i uczciwości w działaniu.*
- *Brakuje nam wymiany informacji. Jest wiele potrzeb: szkolenie, spotkanie, seminarium, konkursu, projekt wspólny*
- *czasu*
- *częstszych kontaktów*
- *Dostępność środków finansowych dla realizacji projektów skierowanych jak do mniejszości tak i do migrantów.*
- *Dość często brak wstępnej analizy potrzeb społeczności MNiE oraz cudzoziemców oraz traktowanie przedmiotowo organizacji MNiE oraz cudzoziemców jako narzędzia do zapewnienia sobie uczestników realizowanych projektów. Brak propozycji o wykorzystanie zasobów eksperckich organizacji MNiE oraz cudzoziemców do realizacji programów realizowanych z dotacji.*
- *kontakty są bardzo dobre*
- *Kontakty z innymi organizacjami działającymi na rzecz MNiE oraz C są bardzo dobre i w zupełności wystarczające.*
- *na ten moment jest zaangażowanie, otwartość i chęci*
- *niczego*

- *Niekiedy brak wspólnej wizji dotyczącej potrzebnych działań, brak merytorycznie przygotowanych przedstawicieli do współpracy.*
- *niektóre organizacje nie są otwarte na współpracę, chcą promować tylko siebie*
- *nie mamy komentarzy*
- *nie mamy oczekiwań*
- *nie wiem*
- *organizacja większej ilości wydarzeń i warsztatów*
- *poprawa kontaktów i wzajemnych relacji*
- *poszukiwania tematów istotnych dla tychże organizacji, zbieżności celów*
- *prowadzenia wspólnej polityki*
- *regularności*
- *Rozumienia wspólnego interesu przez część organizacji, brak chęci współpracy części organizacji.*
- *Stałej współpracy, nie opierającej się tylko na czasami pojawiających się działaniach.*
- *Szkolenia w celu pozyskiwania wsparcia finansowego, wypełniania wniosków*
- *szybkiego działania*
- *środki finansowe, przepływ informacji, wyspecjalizowana kadra*
- *większego zaangażowania urzędników*
- *w przypadku organizacji z którymi współpracujemy nie mamy żadnych braków*
- *współpraca układa się pomyślnie*
- *za bardzo są skupione na własnych działaniach.*

Odpowiedzi przedstawicieli organizacji działających na rzecz MNiEorazC

To co najbardziej utrudnia współpracę mojej organizacji i organizacji MNiEorazC to... [pisownia oryginalna, w kolejności alfabetycznej]

- *atmosfera społeczno polityczna w Polsce utrudniająca swobodne funkcjonowanie organizacjom MNiEorazC*
- *brak czasu*
- *brak finansowania tego typu inicjatyw*
- *brak funduszy*
- *brak jednej przestrzeni do komunikacji (w sensie wirtualnym i*

realnym, brak Centrum Wielokulturowego)

- *brak przychylności władzy*
- *brak wizji takiej współpracy*
- *brak zaangażowania drugiej strony.*
- *brak zaangażowania ze strony przedstawicieli organizacji romskich!*
- *brak zaufania.*
- *brak środków*
- *brak środków finansowych i zasobów kadrowych*
- *brak środków na częstsze spotkania*
- *inne podejście do kwestii organizacyjnych, związanych z komunikacją, przepływem informacji, ale uczymy się.*
- *moja organizacja znajduje się na okupowanym terytorium Ukrainy, to wszystko utrudnia*
- *niedostateczna liczba osób zaangażowanych w działania tych organizacji (i stąd ograniczone możliwości współpracy).*
- *niedostateczne środki*
- *nie ma nic takiego*
- *nie ma takich czynników*
- *rząd*
- *różnorodność komunikacyjna*
- *silosowość organizacji, brak platform dialogu i współpracy*
- *trudności w zdobyciu finansów*
- *warunki polityczne, za którymi idzie problem finansowy*
- *współpraca była zbyt niewielka by to określić.*
- *własne zasoby*

Odpowiedzi przedstawicieli organizacji działających na rzecz MNiEorazC

Czego przede wszystkim oczekiwałby Pan/oczekiwałaby Pani od organizacji MNiEorazC, jeśli chodzi o kontakty i współpracę z Pana/Pani organizacją?

[pytanie było nieobowiązkowe, pisownia oryginalna, w kolejności alfabetycznej]

- *dalszej owocnej współpracy*
- *dobrej komunikacji i przepływu informacji*
- *gotowość do działania, partnerstwo w działaniu*
- *Jesteśmy ciekawe feedbacku na temat innych (nie dotyczących migrantek i cudzoziemek) działań naszej organizacji- organiza-*

cja MNiEorazC, z którą współpracujemy, wie, czy się zajmujemy (prawa kobiet), ale nie wiemy, czy wszystkie reprezentowane przez nas wartości na pewno są im bliskie. Z chęcią podjęlibyśmy jakąś rozmowę na ten temat, jeśli organizacja miałaby ochotę.

- Jeśli chodzi o organizacje romskie - byłoby miło, gdyby ich członkowie wykazywali większe zainteresowanie własną społecznością - zamiast zainteresowania „korzyściami”.*
- Komunikatywności; otwartości; przekonania, że działamy we wspólnej sprawie i nie jesteśmy dla siebie konkurencją.*
- Konsultacje oraz wspólne planowanie działań, tak by te wzajemnie się nie wykluczały lub nie wchodziły ze sobą w kolizję.*
- Myślę że większej inicjatywy z ich strony. Grupy mniejszościowe wiedzą, jakie mają potrzeby, więc łatwiej byłoby im wyjść z pomysłami niż nam zgadywać, robić research i namawiać, by to oni się włączyli. Chętnie udostępniamy w projektach nasze zasoby (specjalistów, kontakty, sale itp.), ale czasami brakuje nam czasu na tworzenie nowych projektów.*
- Na obecną chwilę, nie mam takich oczekiwań. W przyszłości chciałbym ich większej widoczności w przestrzeni publicznej, tak by tworzyły szerokie spektrum, by wybór potencjalnych partnerów nie ograniczał się do najprężniej działających organizacji lecz był różnorodny i szeroki.*
- nawiązanie bezpośredniego kontaktu*
- niczego, obecna współpraca przebiega tak jakbym sobie życzyła*
- obopólnego zaangażowania w życie organizacji*
- Otwartej komunikacji, budowania porozumień branżowych, tematycznych, gotowość do współpracy w projektach.*
- otwartości*
- otwartości i zaangażowania*
- Otwartości na współpracę, chęci szukani wspólnych rozwiązań, szczególnie jeśli chodzi o zdobywanie funduszy na działalność.*
- Otwartości na współpracę, rzeczywiste uwspólnienie celów, dobrej komunikacji= grania do jednej bramki.*
- Pewnie tego samego co od siebie oczekuję, czyli nieco przestrzeni do wspólnego pogadania i zastanowienia się, co możemy sobie dać.*
- Poszukiwanie aktywne współpracy przy różnych projektach.*
- Regularnego kontaktu, większej liczby inicjatyw i pomysłów na wspólne działania.*

- *silnego artykułowania własnych potrzeb w środowisku wielokulturowym*
- *większego zaangażowania*
- *Współpraca układa się dobrze, więc oczekuję kontynuacji takiego kierunku współpracy.*
- *Wszystkie nasze oczekiwania są spełnione.*
- *wzajemności w kontaktach*
- *żeby nie miały trudności ze znalezieniem czasu na wspólne działania*

Współpraca w wywiadach była wyrażana, jako inicjatywa co najmniej jednej ze stron w nawiązaniu kontaktu, przedstawienia oferty w ramach wspólnych działań. Dlatego też poprosiliśmy organizacje o wskazanie co mogą zaoferować, na rzecz tejże kooperacji, partnerstwa.

Odpowiedzi przedstawicieli organizacji działających na rzecz MNiEorazC

Jakiego rodzaju działania, Pana/Pani zdaniem, Pana/Pani organizacja może podjąć, aby przyczynić się do lepszej współpracy z organizacjami MNiEorazC? [pytanie było nieobowiązkowe, pisownia oryginalna, w kolejności alfabetycznej]

- *działania eksperckie i konsultacyjne*
- *Działania na rzecz zintensyfikowania wzajemnych kontaktów. Regularne przysyłanie informacji o najważniejszych inicjatywach naszych organizacji.*
- *Jesteśmy otwarci na wszelkie propozycje, jednak specjalizujemy się i kierujemy w stronę działań edukacyjnych i kulturalnych.*
- *lobbying na rzecz akceptacji różnorodności społecznej*
- *Lokalna federacja. Stale angażujemy się w organizację dialogu, ale doraźność nie buduje stałej współpracy, przepływu informacji itp.*
- *Możemy bardziej dosadnie ogłaszać, że jesteśmy otwarci na taką współpracę, spróbować nawiązać nowe kontakty zanim jeszcze powstanie konkretny projekt.*
- *Możemy angażować organizacje MNiEorazC w nasze działania i projekty, co zamierzamy robić w najbliższej przyszłości.*
- *nie ma potrzeby polepszania współpracy*
- *nie wiem*
- *Organizacja więcej samofinansujących się działań*
- *Położyć większy nacisk na sieciowanie*
- *Poświęcanie czasu na udział w wydarzeniach organizowanych przez MNiEorazC, aby zapoznać się lepiej ze specyfiką działań*

nia organizacji, kontekstem i środowiskiem.

- Szkolenia z komunikacji międzykulturowej
- Trudno powiedzieć.
- Wizyty studyjne, próba tworzenia nowych projektów w partnerstwie
- Więcej nieformalnych spotkań, które mogą doprowadzić do poniesienia świadomości na temat specyficznych potrzeb organizacji MNiEorazC
- Więcej spotkań bezpośrednich; większa wrażliwość na potrzeby i problemy organizacji
- Więcej wiedzieć. Żeby nie startować z poziomu zero. To z pewnością ułatwi. I wiedzieć, kto gdzie w czym pracuje.
- Współpraca jest dobra, więc raczej nie widzę powodów żeby coś zmieniać.
- współtworzenie Centrum
- Wzmocnić partnerstwa i mieć więcej przestrzeni oraz wsparcia finansowego na pracę.
- Zapraszanie osób z organizacji MNiEorazC na różne nasze wydarzenia.
- Zdobywać wiedzę na temat problemów i wyzwań mniejszości, zapraszać do współpracy.
- Zwiększenie ilości programów skierowanych do młodzieży/

Odpowiedzi przedstawicieli organizacji MNiEorazC

Co Państwo mogą zaproponować w celu podjęcia lub wzmocnienia istniejącej współpracy z organizacjami działającymi na rzecz MNiEorazC? [pytanie było nieobowiązkowe, pisownia oryginalna, w kolejności alfabetycznej]

- czas, zaangażowanie, pomysły, chęć współpracy
- częste spotkania
- częstsze kontakty
- częstsze spotkania organizacji działających na rzecz MNiEorazC
- częstszy udział w spotkaniach
- działania doradcze w ramach realizowanych działań. feedback itp.
- jesteśmy otwarci na współpracę
- Kolejne próby współpracy i działanie na zasadzie prób i błędów, gotowość do dzielenia się planami i wymiana doświadczeń i dobrych praktyk

- *kontakty.*
- *nasza obecność w spotkaniach czy warsztatach*
- *niczego*
- *nie mamy sugestii*
- *nie mam zdania*
- *nie wiem*
- *Organizowanie przez jednostki samorządowe spotkań dla organizacji mnie*
- *Podzielenie się swoim doświadczeniem, pomoc przy realizacji projektów.*
- *Potrzebny jest bezpłatny lokal na takie spotkania, gdzie wszystkie organizacje miałyby swój „kącik”.*
- *Stworzenia platformy wymiany informacji np. w internecie*
- *ścisły kontakt, pomocy*
- *W chwili obecnej współpraca jest na odpowiednim poziomie*
- *większego zaangażowania się*
- *większą otwartość*
- *Większą współpracę w zakresie wspólnych działań i kontaktów z organizacjami samorządowymi*
- *Współpraca przy organizacji imprez*
- *Wydarzenia sieciujące mniejszościowe organizacje z organizacjami migranckimi*
- *Wzajemne poznanie zasobów i możliwości organizacji MNiE oraz cudzoziemców ze strony organizacji wspierających. Propozycja konsultacji oraz zawiązywania partnerstw z organizacjami MNiE oraz cudzoziemców przy realizacji programów skierowanych do społeczności MNiE oraz cudzoziemców. Wsparcie administracyjno-księgowe przez silne organizację pozarządową małe i nowe organizację MNiE oraz cudzoziemców z jednej strony oraz wspólną realizację projektów wykorzystujących potencjał zarówno organizacji wspierającej jak i organizacji MNiE oraz cudzoziemców.*
- *Zaangażowania i doświadczenie w działaniach na rzecz mnie.*
- *Zmiana podejścia do tworzenia wspólnych przedsięwzięć, więcej się osiągnie wspólnie niż kiedy -każdy sobie.*

Wnioski

Kluczowym wnioskiem jest zastanawiający brak komunikacji pomiędzy organizacjami mniejszości a urzędami i organizacjami większościowymi. Analiza wskazała obszary, w których organizacje MNiEorazC współpracują zarówno z urzędami jak i organizacjami większościowymi, pomimo pozytywnej oceny tej współpracy, w oczekiwaniach pojawia się ustawiczna potrzeba kontaktów i wzajemnego zrozumienia. Przykładem mogą być urzędy miejskie, które oczekują zaangażowania, a organizacje mniejszości wyrażają głęboką potrzebę spotkań. Warto w tym miejscu zastanowić się nad propozycjami jednej z organizacji mniejszościowej (organizacja ogólnopolska, współpracująca z każdym z urzędów i NGO większościowymi), która wskazała na konieczność zmiany perspektywy, zmiany pozycji z której przystępuje się do rozmów, współpracy, którą musi podjąć każda ze stron.

W jednej z ankiet, przykuła naszą uwagę, propozycja Urzędu Wojewódzkiego dotycząca konieczności budowania strategii komunikacji. Strategia taka musiałaby opierać się na diagnozie, która pozwoliłaby obu stronom zdefiniować wspólnie to, co rozumieją pod pojęciem komunikacji. Należy pamiętać, iż dialog oznacza gotowość zmian po własnej stronie, wymaga też szczerości, wrażliwości, otwartości, a wymienione powyżej cechy często pojawiały się w opisach potrzeb mających wzmocnić współpracę.

Interesującą radą podzieliła się jedna z pełnomocniczek ds. mniejszości, stwierdzając, iż konieczne jest podjęcie kroków mających na celu rozwiązywanie konfliktów, a nie ucieczki od nich. Takim wyzwaniem na pewno będzie współpraca na poziomie województwa, gdzie badanie wykazało największe rozbieżności w ocenie współpracy z perspektywy organizacji mniejszości a pełnomocników ds. mniejszości narodowych i etnicznych.

Kontakt to często pojawiające się oczekiwanie ze strony urzędów i organizacji mniejszościowych. Co jest zastanawiające, część organizacji mniejszościowych wskazała jako przykład dobrych praktyk możliwość bezpośredniego kontaktu z pełnomocnikiem niezależnie od tego, czy jest on ds. mniejszości narodowych i etnicznych czy też ds. organizacji pozarządowych. Zwróciliśmy się do czterech organizacji o komentarz dlaczego wskazali coś, co wydawałoby się, oczywiste, a wręcz jest jednym z obowiązków tych urzędników. Organizacje opisały swoje doświadczenie, w którym pełnomocnicy nie utrzymywali kontaktów z organizacjami, a ich próby kontaktów kończyły się odpowiednio na sekretariacie, kancelarii czy biurze podawczym.

Kolejnym dość zaskakującym wynikiem ankiet, jest informacja mówiąca, iż dla organizacji większościowych, mimo kontaktów i współpracy z organizacjami mniejszościowymi, bardziej popularnym źródłem informacji o mniejszościach są inne organizacje większościowe. W przypadku organizacji większościowych brak konsultacji z beneficjentami ich działań było najczęściej pojawiającym się zarzutem ze strony organizacji mniejszościowych.

W zebranych praktykach należy wyróżnić przykłady strategii na rzecz różnorodności, bądź modele integracji imigrantów, w których tworzenie włączane były

organizacje mniejszościowe, które pod wpływem organizacji konsultujących rozwinęły się, i dziś są kluczowymi partnerami miast w działalności na rzecz szeroko rozumianego społeczeństwa. Zarówno strona instytucjonalna, jak i pozarządowa w ankietach wskazywała na rozwój wzajemnej, wypracowanej formy dialogu i komunikacji. Nie należy zapominać również o udziale mniejszości w strategiach urzędów marszałkowskich, dotyczących dziedzictwa kulturalnego regionu, działaniach mających na celu rozwój regionu.

Wydaje się, iż kluczem tej współpracy jest wyjście z założenia, włączenia w budowanie lokalnej wspólnoty wszystkich ją tworzących, niezależnie czy dana osoba zamieszkała obok nas wczoraj, 200 lat temu, czy żyje tu od „zawsze”.

Przykłady dobrych praktyk

W ramach przeprowadzonego badania jedno z kluczowych pytań dla naszego projektu brzmiało *Proszę przypomnieć sobie wszystkie doświadczenia współpracy Pana/Pani Urzędu/Organizacji z organizacjami MNiE oraz C. Proszę podać przykład dobrej praktyki, pozytywnego doświadczenia tej współpracy, którym warto się dzielić lub je promować. Proszę je krótko opisać oraz udostępnić link do materiałów dotyczących tej współpracy(...)*. W rezultacie w ankietach osoby uczestniczące w badaniu wskazały XX przykładów współpracy, które definiują jako dobre praktyki. Szczegółowa analiza działań wskazanych przez urzędy i organizacje pozarządowe znajduje się we wcześniejszym rozdziale. Natomiast w tej części prezentujemy wyróżniające się przykłady dobrych praktyk w działaniach na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych oraz cudzoziemców w Polsce.

Nasz wybór działania, nie opiera się na kategoriach ocennych. Zdajemy sobie sprawę z tego, iż uczestnicy/iczki badania to osoby pracujące w urzędach o różnych kompetencjach i obszarach działań, definiowanych przez przepisy prawa polskiego. Podobnie sytuacja wygląda z organizacjami pozarządowymi, które różnią się pod względem struktury, rozwoju, możliwościach finansowych oraz ilości osób zaangażowanych w działania tychże organizacji. Dodatkowo elementem wpływającym na pracę urzędów i organizacji pozarządowych, są uwarunkowania historyczne, geograficzne oraz demograficzne, dotyczące liczebność i ilości grup mniejszościowych i obcokrajowców.

Biorąc pod uwagę te wszystkie czynniki oraz same programy, zdecydowaliśmy, iż spośród zebranych inicjatyw, opiszemy 33. Inicjatywy te wyróżniliśmy na tle innych działań, ponieważ na etapie planowania i samej już implementacji programu skupiono się na dwóch lub trzech komponentach:

- partycypacyjnym,
- sieciującym,
- działań włączających lokalne wspólnoty.

Jest to istotne, gdyż komponenty te zostały wyszczególnione przez przedstawicieli/ki mniejszości w przeprowadzonym badaniu, jako faktor oczekiwany i potrzebny przy współpracy oraz wskazywany jako komponent sukcesu we współpracy z organizacjami badanych społeczności. Reprezentanci/teki organizacji zdefiniowali również ich definicje i zakres, opisując poszczególne komponenty, które opisy usystematyzowane przedstawiamy poniżej.

Partycypacyjność

Partycypacja została zdefiniowana jako udział, bądź uczestniczenie w działaniu. Dla grupy mniejszościowej jest bardzo istotnym, by być włączanym już na etapie przygotowania strategii czy programu urzędu - niezależnie czy ma on charakter równościowy czy integracyjny - przez grupę większościową. Proces włączający był wskazany jako kluczowy element dla realności, praktyczności i efektywności działań. Określając powyższy komponent zaznaczono, iż bardzo cenny jest w tym wypadku najwyższy poziom partycypacji, czyli współdecydowanie. To właśnie współdecydowanie może oznaczać udział w tworzeniu strategii, już na poziomie tworzonej diagnozy będącej jej podstawą, gdzie osoby uczestniczące mają możliwość wyartykułowania swoich potrzeb i oczekiwań w stosunku do podejmowanych działań na rzecz tychże społeczności. Przez te działania grupy mniejszościowe nie są ograniczane tylko do konsultowania czy konsumowania efektów, ale do współdecydowania o kształcie – już na początkowym etapie projektu, strategii, czy też programu. Tak ujęta partycypacja, została wskazana jako element wzmacniający organizacje mniejszościowe przez budowanie ich poczucia sprawczości.

Wzajemne sieciowanie

W badaniach organizacje mniejszościowe wskazywały potrzebę tworzenia sieci potencjalnych partnerów, sprzymierzeńców dla ich działań. Urzędy, organizacje pozarządowe świadome tej potrzeby realizując swoje projekty, tworzą przestrzeń i czas nie tylko do wymiany doświadczeń, ale także do nawiązania kontaktów personalnych między przedstawicielami/kami budując relacje niwelujące stereotypy i uprzedzenia.

Działania włączające lokalne wspólnoty

Opisano te działania jako dwutorowe uwrażliwianie większości przy jednoczesnym wzmacnianiu mniejszości. Tego typu inicjatywy są wysoko cenione, a nawet oczekiwane przez przedstawicieli/ki mniejszości narodowych i etnicznych oraz cudzoziemców. Tym bardziej, że strategie, programy tworzone przez urzędy miejskie są skierowane do mieszkańców miast, do lokalnych społeczności zarówno z grup mniejszościowych jak i większościowych.

Wyróżnione działania zostały wskazane przez Urząd Miasta Wrocław, Urząd Miasta Kraków, Urząd Miasta Gdańsk, Urząd Miasta Lublin, Pełnomocnika Wojewody Małopolskiego ds. mniejszości narodowych i etnicznych oraz Fundację Nasz Wybór z Warszawy.

Opisy wybranych praktyk oparte są na materiałach promocyjnych, które zostały nam udostępnione, lub też zostały opublikowane na stronach liderów projektowych omawianych działań. Uzupełniliśmy je o dane kontaktowe urzędu lub organizacji realizującej dane działanie. Mamy nadzieję, że poniższe przykłady będą inspiracją do podnoszenia jakości i efektywności projektów realizowanych na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych oraz cudzoziemców.

Ambasadorzy Dialogu

*Tekst został opublikowany na stronie internetowej:
<http://wielokultury.wroclaw.pl/zostan-ambasadorem/>
Stan z dnia 22.12.2017*

Kim jest Ambasador Dialogu?

To osoba pracująca we wrocławskiej placówce edukacyjnej (np. szkole, przedszkolu, domu kultury) i zainteresowana tematyką otwartości, przeciwdziałaniem dyskryminacji, rozwijaniem atmosfery dialogu w swoim otoczeniu. Ambasador Dialogu pełni rolę reprezentanta swojej instytucji, bierze udział w cyklicznych spotkaniach i warsztatach organizowanych przez Wrocławskie Centrum Rozwoju Społecznego (WCRS), podczas których może wymieniać się dobrymi praktykami z innymi Ambasadorami Dialogu, zdobywać wiedzę i inspiracje do skutecznego działania.

- koalicja nauczycieli
- wymiana dobrych praktyk
- rozwinięcie kompetencji międzykulturowych
- rozwiązywanie konfliktów

Korzyści dla nauczyciela/wychowawcy

- dostęp do aktualnej wiedzy dotyczącej dialogu międzykulturowego, przeciwdziałania dyskryminacji, metod uczenia otwartości i szacunku wobec drugiego człowieka, rozwiązywania konfliktów, komunikacji, etc.,
- kontakt ze specjalistami, organizacjami pozarządowymi i innymi instytucjami oferującymi działania edukacyjne,
- pierwszeństwo udziału w atrakcyjnych szkoleniach i spotkaniach specjalistycznych,
- wsparcie w sytuacjach trudnych edukacyjnie i kulturowo.

Korzyści dla szkoły/przedszkola

Dzięki obecności Ambasadora Dialogu szkoła albo przedszkole zyskuje specjalistę, który potrafi interweniować w sytuacjach trudnych komunikacyjnie czy kulturowo, a także organizować ciekawe wydarzenia. Rozwijane są przez to kompetencje międzykulturowe nauczycieli i wychowawców, a pośrednio również wszystkich uczniów, dzieci i ich rodziców. Szkoła albo przedszkole zyskuje

dostęp do nowych metod pracy z dziećmi i młodzieżą, nowych ofert edukacyjnych oraz lokalnych, krajowych i międzynarodowych partnerów. Dzięki temu może osiągać lepsze efekty swoich dotychczasowych projektów lub zainicjować nowe rozwiązania odpowiadające na aktualne wyzwania w pracy pedagogicznej. Ambasadorzy Dialogu to projekt miejski, realizowany przez Wrocławskie Centrum Rozwoju Społecznego. Udział w projekcie jest dobrowolny i bezpłatny. Zapisy do grupy trwają przez cały rok szkolny.

Projekt jest finansowany ze środków Gminy Wrocław.

Fundacja Dzielnica Wzajemnego Szacunku 4 Wyznań

Tekst został opublikowany na stronie internetowej:

<http://www.fundacja4wyznan.pl/n/fundacja/>

Stan na: 15.01.2018

Pod koniec 2004 roku skala działań integracyjnych – zarówno edukacyjnych, jak religijnych - w ramach Dzielnicy spowodowała podjęcie starań o powołanie formalnej struktury, która nadałaby tej inicjatywie szerszego rozmachu. Inicjatywa ta wychodziła naprzeciw Władzom Miasta Wrocławia, które zaprojektowały w Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego terenu Dzielnicy tzw. „ścieżkę kulturową”, która miała połączyć cerkiew prawosławną, kościół katolicki, kościół ewangelicko-augsburski i synagogę Pod Białym Bocianem.

- koalicja organizacji
religijnych
- dialog
- tolerancja
- współpraca

W styczniu 2005 roku dochodzi do powołania Fundacji „Dzielnica Wzajemnego Szacunku Czterech Wyznań” we Wrocławiu, jako organizacji pożytku publicznego. Została ona zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym pod numerem 0000231263 w dniu 24 marca 2005 roku.

Fundację powołały:

- Parafia Rzymskokatolicka p.w. św. Mikołaja (ojcowie Paulini) przy ul. Św. Antoniego 30
- Parafia Ewangelicko – Augsburska p.w. Opatrzności Bożej przy ul. Kazimierza Wielkiego 29
- Parafia Prawosławna katedralna Narodzenia Przenajświętszej Bogarodzicy przy ul. Św. Mikołaja 40
- Gmina Wyznaniowa Żydowska przy ul. Pawła Włodkowica 9
- Polska Rada Chrześcijan i Żydów Warszawa przy al. Ujazdowskie 4

Fundacja stale promuje kulturę czterech wyznań oraz mniejszości narodowych (m.in. białoruskiej, żydowskiej, ukraińskiej i łemkowskiej) a także ważniejsze wydarzenia religijne, edukacyjne i kulturalne w Dzielnicy. Zachęca społeczności czterech świątyń i mieszkańców Wrocławia do wspólnych spotkań, modlitw oraz obchodów świąt i rocznic wydarzeń historycznych (np. „Nocy Kryształowej” itp.)

Organizacja przyjęła następujące cele statutowe:

Propagowanie idei dialogu między religiami i ekumenizmu oraz wspólnych wartości etycznych i moralnych; Przy zachowaniu pełnej autonomii czterech wspólnot wyznaniowych: prawosławnej, rzymskokatolickiej, ewangelicko-augsburskiej i gminy wyznaniowej żydowskiej, zwanych dalej wspólnotami, tworzenie warunków dla współpracy pomiędzy nimi w różnych dziedzinach, a w szczególności: dobroczynności, działalności kulturalnej, ochrony dóbr kultury i sztuki, ochrony praw i tożsamości mniejszości narodowych, pomocy społecznej, działalności edukacyjnej, oświatowej i wychowania, działalności naukowej, a także współpracy pomiędzy nimi a innymi organizacjami i instytucjami. Wspieranie działań mających na celu inspirowanie osób przebywających na terenie dzielnicy czterech świątyń dla poszanowania historii, tradycji i kultury, krzewienia szacunku i miłości bliźniego.

Porozumienie przedstawicieli mniejszości narodowych i etnicznych „Kalejdoskop Kultur”

Tekst został opublikowany na stronie internetowej:

http://kalejdoskopkultur.pl/?page_id=881

Stan z dnia 21.12.2017

12 lutego 2009 roku w jednej z sal Urzędu Wojewódzkiego zebrali się reprezentanci pozarządowych organizacji mniejszości narodowych i etnicznych. Przy okrągłym stole zasiedli: Mariola Abkowicz ze Związku Karaimów Polskich w RP, Igor Salamon i Olga Chrebor – reprezentujący Związek Ukraińców w Polsce, Ewa Solska i Jakub Einhorn z Fundacji Kultury i Edukacji Żydowskiej „Gesher”, Irena Lipman oraz Renata Zajączkowska z Niemieckiego Towarzystwa Kulturalno-Społecznego, Anna Adamidu i Anastazja Stasiak z „Odysseas” Stowarzyszenia Greków w Polsce oraz Musa Czachorowski ze Związku Tatarów RP. Obecny był Dariusz Tokarz, pełnomocnik Wojewody Dolnośląskiego ds. Mniejszości Narodowych i Etnicznych oraz Dorota Kozak-Rybska z miejskiego Centrum Informacji i Rozwoju Społecznego.

- koalicja organizacji większościowych i mniejszościowych
- aktywizacja społeczna
- promowanie wielokulturowości
- przeciwdziałanie dyskryminacji

Zebrani bardzo zgodnie, z wyraźnym nawet entuzjazmem, uznali, że czas najwyższy, aby zawrzeć porozumienie o współdziałaniu. Zaakceptowano przedstawiony na poprzednim spotkaniu projekt i stało się: 12 lutego 2009 roku podpisano porozumienie o współpracy organizacji pozarządowych, podmiotów i osób fizycznych na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych. Porozumienie „Kalejdoskop Kultur”, bo takie nosi miano, na celu m.in. aktywizację społeczną i obywatelską mniejszości narodowych i etnicznych Dolnego Śląska, promowanie wielokulturowości, zapobieganie dyskryminacji ze względu na odmienność kulturową, narodowościową i etniczną, pomoc w wymianie informacji, wiedzy i doświadczeń między organizacjami skupiającymi przedstawicieli mniejszości narodowe i etniczne, a także promowanie współdziałania z samorządem terytorialnym, sektorem państwowym i gospodarczym oraz politykami.

Odbywać się ma to natomiast m.in. poprzez utworzenie bazy danych zawierających aktualne informacje dotyczące działań podejmowanych przez członków Porozumienia, organizację imprez kulturalnych, festiwali, wystaw, przeglądów, konferencji (w szczególności corocznej edycji Kalejdoskopu Kultur, dnia mniejszości narodowych i etnicznych we Wrocławiu) oraz wszelkich innych inicjatyw, które pomogą w realizacji zamierzeń. Porozumienie otwarte jest dla ludzi zaangażowanych, twórczych, którzy pragną zrobić coś dobrego nie tylko dla siebie i własnych środowisk, ale też gotowych włączyć się z własną tradycją, dobrymi

pomysłami w wielobarwną i różnorodną kulturowo społeczność Wrocławia oraz Dolnego Śląska – naszej wspólnej małej ojczyzny.

„Kalejdoskop Kultur” zaprasza więc do działania przedstawicieli innych mniejszości narodowych i etnicznych, a takich jest w naszym mieście naprawdę wiele. Obdarzajmy innych tym, co w nas najlepsze i bierzmy to również od innych. Uczmy się siebie nawzajem, poznawajmy się, gdyż wtedy wszystko – także i my sami – staje się piękniejsze i lepsze.

Musa Czachorowski

Wrocław na językach

Tekst został opublikowany na stronie internetowej:

<https://www.wnjs.pl/>

Stan na dzień 22.12.2017

Być na językach to nic innego, jak być tematem rozmów wielu ludzi. Ludzi, którzy spotykają się w parach lub w grupach i rozmawiają o codziennym życiu, o tym co ich różni, co łączy, o swoich poglądach i zainteresowaniach.

Właśnie takie rozmowy są sercem kampanii Wrocław na językach świata.

Podczas kampanii, na językach świata, czyli na językach ojczystych obcokrajowców, którzy przyjechali do Wrocławia, by szukać tu szczęścia, pracy czy przyjaciół, jest Miasto – Wrocław, który łączy Polaków, mieszkających tu od lat i cudzoziemców, którzy dopiero przyjechali i dopiero próbują oswoić się z polską kulturą. To, czy rozumieją sposób myślenia i zachowania Polaków, ich mentalność, tradycje, a zatem integracja społeczna mieszkańców Wrocławia i cudzoziemców, zależy od tego, czy znają język polski i czy są akceptowani przez samych Polaków.

Projekt Gminy Wrocław realizowany przez Wrocławskie Centrum Integracji – kampania Wrocław na językach świata – jest zatem odpowiedzią na potrzeby wrocławian, którzy chcą poznać i zrozumieć swoich sąsiadów, pochodzących z różnych krajów, a także na potrzeby cudzoziemców, którzy chcą zrozumieć Polaków i poznać ich kulturę, aby czuć się równoprawną częścią polskiego społeczeństwa.

Celem kampanii jest:

- wspieranie cudzoziemców mieszkających we Wrocławiu w nauce języka polskiego,
- podwyższenie kompetencji językowych umożliwiających cudzoziemcom korzystanie z oferty Wrocławia i włączenie się do aktywnego życia lokalnej społeczności,
- zaangażowanie wrocławian w proces integracji społecznej cudzoziemców mieszkających we Wrocławiu.

- koalicja mieszkańców
- zaangażowanie społeczne
- wsparcie integracji
- budowanie relacji społecznych

Bo do tanga trzeba dwojga – spotkania tandemowe

Do spotkań w parach, odbywających się na zasadzie tandemu językowego, zapraszamy Wolontariuszy (wrocławian) i Uczniów (obcokrajowców). Zainteresowane osoby zgłaszają się poprzez Formularz zgłoszeniowy. W bazie Wolontariuszy oraz w bazie Uczestników wyszukamy partnerów do spotkań tandemowych, dopasujemy miejsce i czas spotkań. My dostarczamy materiały dydaktyczne na podstawie których Wolontariusz przeprowadza zajęcia z języka polskiego. Wszystkie działania odbywają się nieodpłatnie.

Dwoje to już tłum? Nie dla nas!

Jeśli zainteresowani wolą spotykać się w większych grupach, dajemy im taką możliwość. Wystarczy skontaktować się z nami, aby ustalić ilość osób, czas i miejsce spotkań, abyśmy mogli dopasować materiały do potrzeb pracy większej grupy. Możemy zaproponować też zorganizowane zajęcia prowadzone przez jednego z naszych Partnerów. Wszystkie działania odbywają się nieodpłatnie.

MARHABA bo warto przekraczać różne granice

Tekst został opublikowany na stronie internetowej:

<http://nomada.info.pl/marhaba>

Stan na dzień 22.12.2017

„Marhaba–bo warto przekraczać różne granice” to projekt realizowany we Wrocławiu od stycznia do kwietnia 2016r. przez Stowarzyszenie Nomada w partnerstwie z Muzułmańskim Centrum Kulturalno-Oświatowym oraz Dziennikiem Opinii Krytyka Polityczna. Wydaliśmy 3 publikacje, które konsultowane były z 55 specjalistami /-kami. Publikacje dostępne są w wersji drukowanej i elektronicznej (<http://nomada.info.pl/publikacje>) na zasadach CC.

W odpowiedzi na potrzeby kadry pedagogicznej powstała publikacja „Uchodźczynie i uchodźcy. Podręcznik dla kadry pedagogicznej” (1500 egz.), która pomaga w przygotowaniu zajęć szkolnych i przybliża zagadnienie uchodźstwa. Do służb społecznych i medycznych, których praca jest ważna w procesie integracji (ochrona zdrowia, zabezpieczenie społeczne, realizacja Indywidualnego Programu Integracji) skierowaliśmy dwie publikacje: „Uchodźczynie i uchodźcy. Przewodnik dla personelu medycznego” (1000 egz.) oraz „Uchodźczynie i uchodźcy. Przewodnik do pracy socjalnej i asystentury środowiskowej” (1000 egz.), które przygotowują te służby do pracy z uchodźcami.

We współpracy z Cyber Kids On Real opublikowaliśmy platformę internetową „Ulica Antakia” (www.ulicaantakia.com) opowiadającą historie 7 osób mieszkających na ulicy Antakia, które zostały zmuszone do opuszczenia swojego kraju i szukają schronienia w krajach europejskich. Za pomocą tego narzędzia chcemy wzbudzić empatię i zrozumienie wśród mieszkańców krajów przyjmujących. Na platformie są też dostępne materiały edukacyjne. W pierwszym miesiącu zano-towaliśmy 2942 wejść na stronę, a opublikowany na facebooku trajler dotarł do 107 094 osób.

W celu zwiększenia wiedzy nt. sytuacji uchodźców zorganizowaliśmy 4 spotkania otwarte połączone z pokazami 6 filmów i wystąpieniami 11 zaproszonych gości. W spotkaniach wzięło udział ok. 350 osób, a każde z nich dokumentuje film dostępny na kanale youtube Nomady.

Sytuację uchodźców przybliżało 5 artykułów publikowanych na łamach Dziennika Opinii.

-
- współpraca mniejszości i większości
 - edukacja
 - przeciwdziałanie stereotypom
 - wzbudzanie empatii
-

Nasze działania odpowiadały na oczekiwania aktywistów i aktywistek, którzy wzięli udział w serii 4 szkoleń nt. praw i obowiązków uchodźców, pracy z nimi, systemu integracji oraz podstaw islamu. W każdym wzięło udział od 9-14 osób. Na zakończenie projektu odbyło się seminarium na którym rozmawialiśmy (34 osoby) o wydanych publikacjach i "Ulicy Antakia", a 4 zaproszonych gości opowiedziało o wyzwaniach integracji.

Przygotowaliśmy strategię PR działań pro-uchodźczych, co zaowocowało 11 tekstami prasowymi nt. projektu.

Projekt realizowany w partnerstwie ze Stowarzyszeniem im. Stanisława Brzozowskiego i Muzułmańskim Centrum Kulturalno - Oświatowym.

Program integracyjny Ruska 46a

Tekst został opublikowany na stronie internetowej:

<http://fundacjaukraina.eu/projekty/program-integracyjny-ruska-46a/>

Stan na dzień 22.12.2017

Założeniem projektu „Program integracyjny - Ruska 46A” jest działalność na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego, na rzecz integracji cudzoziemców, wzmocnienie postaw otwartości i niwelowanie negatywnych nastrojów społecznych wobec zjawiska migracji, współpraca mniejszości ukraińskiej i nowych mieszkańców Wrocławia pochodzących z Ukrainy na rzecz zachowania tradycji, tożsamości oraz integracji ze społecznością lokalną poprzez prowadzenie punktu informacyjno-konsultacyjnego InfoCUKR dla nowych mieszkańców Wrocławia, konsultacji, szkoleń, spotkań, wsparcie przy wypełnianiu dokumentów oraz porady prawne, warsztatów, prowadzeniu klubów i tandemów językowych, wydarzeń kulturalno-artystycznych, wycieczki integracyjno-edukacyjnej dla dzieci, młodzieży i dorosłych, organizacja Festiwalu Viva Ukraina – Viva Polonia. Projekt jest realizowany przez Fundację Ukraina w partnerstwie ze Związkiem Ukraińców w Polsce Kołem we Wrocławiu, i jest współfinansowany z Gminy Wrocław.

-
- współpraca mniejszości i administracji publicznej
 - promowanie tolerancji
 - niwelowanie uprzedzeń
 - integracja
-

Działania kulturalno-artystyczne

W ramach projektu, w Centrum Ukraińskiej Kultury i Rozwoju (CUKR) będą zorganizowane wydarzenia kulturalno-integracyjne - w tym spotkania pisarzy, warsztaty artystyczne, zajęcia taneczne, pokazy filmowe i inne. Informacja o realizowanych wydarzeniach będzie na bieżąco udostępniana na stronie Facebook Fundacji Ukraina oraz CUKR.

Działania informacyjno-edukacyjne.

Całym zespołem Fundacji dążymy do stworzenia możliwości migrantom uzyskać wszelką niezbędną informację na temat m.in. legalizacji pobytu, legalnego zatrudnienia, wiedzy o Polskich instytucjach Państwowych oraz o Polskim Systemie Prawnym. Także, jesteśmy gotowi okazywać wsparcie informacyjne dla mieszkańców Wrocławia na temat Ukrainy, jej kultury, tradycji oraz kierunkach turystycznych. Po to przeprowadzamy Infopunkt - dla nadanie możliwości codziennie otrzymywać kompetentne konsultacje na ww. tematy. Dodatkowo, przeprowadzamy odrębne sesje informacyjne i warsztaty edukacyjne dla wyjaśnienia

bardziej skomplikowanych kwestii.

Nie zapominamy też o barierze językowej, dlatego prowadzimy Speaking Club'y w języku Polskim oraz Angielskim i jesteśmy partnerami w inicjatywie Tandemów Językowych. Informacja o realizowanych wydarzeniach będzie na bieżąco udostępniana na stronie Facebook Fundacji Ukraina oraz CUKR.

Wydarzenia organizowane są przez Związek Ukraińców w Polsce Koło we Wrocławiu w partnerstwie z Fundacją Ukraina przy wsparciu finansowym Gminy Wrocław w ramach realizacji zadania publicznego Programu integracyjny Ruska 46a. (...)

Stereotypy-Uprzedzenia-Dyskryminacja

bezpłatne warsztaty dla mieszkańców miasta

Tekst został opublikowany na stronie internetowej:

<http://wielokultury.wroclaw.pl/aktualnosci/stereotypy-uprzedzenia-dyskryminacja/>

Stan na dzień 22.12.2017

Warsztaty pod nazwą Stereotypy-Uprzedzenia-Dyskryminacja mają na celu uświadamianie jak łatwo jest wpaść w pułapkę dyskryminacji. Wykonując proste ćwiczenia w grupie, uczestnicy mogą samodzielnie odkryć, jakimi stereotypami i uprzedzeniami posługują się na co dzień oraz jak mogą przeciwdziałać dyskryminacji. Warsztat trwa 2 h. Po warsztacie istnieje możliwość poznania ich metodologii oraz uzyskania materiałów do ich prowadzenia. Czas trwania: 0,5 h.

- edukacja
- promowanie tolerancji
- przeciwdziałanie dyskryminacji
- rozwiązywanie konfliktów

„Umysł jest jak spadochron, nie działa jeśli nie jest otwarty.” – słowa Franka Zappy uczyniliśmy naszą myślą przewodnią, ponieważ zgodnie z tą sentencją naszym celem jest otwieranie umysłów na wiedzę z zakresu przeciwdziałania dyskryminacji. Chcemy także umożliwić mieszkańcom integrację i pozwolić im na rozwój osobisty oraz stworzyć przestrzeń do wymiany wiedzy.

Warsztaty przekazują wiedzę podstawową na temat stereotypów, uprzedzeń i dyskryminacji. Uczestnicy zadają sobie m.in. pytania: czy ja dyskryminuję? Czy jestem dyskryminowany? Jak sobie radzić z dyskryminacją?

Warsztaty są przeznaczone przede wszystkim dla nauczycieli wrocławskich szkół i przedszkoli, ale także dla wszystkich innych chętnych wrocławian, którzy chcą poznać ciekawe metody uczenia otwartości wśród dzieci, młodzieży i dorosłych.

Korzyści dla nauczycieli

- rozwinięcie własnego warsztatu pedagogicznego,
- poznanie nowych metod rozwiązywania problemów, z którymi spotykają się podczas pracy w szkole,
- lepsze radzenie sobie w sytuacjach konfliktowych w pracy z uczniami, a także w kontaktach z rodzicami,
- poznanie metod pracy z dziećmi i młodzieżą.

- Udział w warsztacie jest bezpłatny dzięki finansowaniu ze środków Gminy Wrocław. Ilość miejsc ograniczona.

Strona Projektu:

<http://wielokultury.wroclaw.pl>

Sztafeta Szkół Stop Mowie Nienawiści

Tekst został opublikowany na stronie internetowej:

<http://wielokultury.wroclaw.pl/stopmowienienawisci/sztafeta-szkol-stop-mowie-nienawisci/> Stan na dzień 22.12.2017

Sztafeta Szkół – Stop Mowie Nienawiści – projekt edukacyjny przeznaczony dla uczniów i pedagogów, prowadzony we wrocławskich szkołach gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych. Celem Sztafety jest uwrażliwienie na mowę nienawiści i przejawy dyskryminacji. Sztafeta wystartowała 11 października 2014 r. w Zespole Szkół Ekonomiczno-Administracyjnych wydarzeniem „Dbam to mam. Stop mowie nienawiści w przestrzeni publicznej miasta”.

-
- promowanie tolerancji
 - zaangażowanie społeczne
 - edukacja
 - przeciwdziałanie mowie nienawiści
-

W każdej następnej, nominowanej placówce podpisywana jest Deklaracja Stop Mowie Nienawiści, odbywa się wykład na temat symboliki mowy nienawiści dla grona pedagogicznego wraz z uroczystym przekazaniem nominacji i złotego wałka następnej placówce oraz warsztat antydyskryminacyjny dla reprezentacji uczniów.

W ramach projektu przekazywany jest tzw. złoty wałek – symbolizuje narzędzie służące do zamalowywania mowy nienawiści.

Mowa nienawiści boli, jest zła, może prowadzić do określonych zachowań i dyskryminacji. Zainteresowanych wzięciem udziału w projekcie zachęcamy do kontaktu: wielokultury@wcrs.wroclaw.pl.

Na chwile obecną w Sztafecie udział wzięły udział 34 placówki

Strona Projektu:

<http://wielokultury.wroclaw.pl>

Wielokulturowy Wrocław

Tekst został opublikowany na stronie internetowej:

<http://wielokultury.wroclaw.pl/o-projekcie/>

Stan na dzień 22.12.2017

DLACZEGO WIELOKULTURY?

„Wielokulturowość” jest jednym zjawiskiem wyrażanym w liczbie pojedynczej. My mówimy o WIELOKULTURACH w liczbie mnogiej, bo nie ma jednego właściwego wyjaśnienia wszystkich zjawisk kulturowych, które przecież podlegają ciągłym zmianom i są bardzo dynamiczne. WIELOKULTURY przenikają się wzajemnie, tworząc całą sieć zjawisk. Określamy też te zjawiska słowem nieskomplikowanym, łatwym do zapamiętania i wymówienia – również dla osób, które dopiero uczą się języka polskiego.

-
- promocja wielokulturowości
 - aktywizacja społeczna
 - przeciwdziałanie przemocy
 - edukacja
-

CZŁOWIEK JAKO MIKROKULTURA

Wielokultury rozumiemy także w skali mikro. Każdy człowiek jest dla swojej mikro kultury, wielobarwną istotą, funkcjonującą w wielu kulturach jednocześnie i mającą swój jedyny w swoim rodzaju system wartości, który wpływa na jej zachowanie i sposób komunikacji. Chcemy w tym projekcie ułatwiać grupom i pojedynczym mieszkańcom Wrocławia zrozumienie siebie samych, siebie nawzajem, umożliwić i usprawnić dialog oraz współpracę.

DIALOG MIĘDZYKULTUROWY JEST WAŻNY

Mogą w tym pomóc pytania, które zadajemy sobie i innym podczas naszych działań, np.: kim jestem? skąd pochodzę? w jakich kulturach funkcjonuję obecnie? co myślę o innych? jak się komunikuję? jak mogę lepiej reagować w sytuacjach odmiennych kulturowo? jak tworzyć różnorodną społeczność opartą na szacunku i współpracy?

NASZA WIZJA

Naszym celem jest wrocławianin świadomy swojej mikro kulturowości*. Także świadomy swoich stereotypów i uprzedzeń wobec innych kultur, gotowy reagować na przemoc wynikającą z niewiedzy o innych, ale przede wszystkim umiejący rozmawiać mimo różnic i posiadający odpowiednią wiedzę o podstawowych zjawiskach związanych z różnorodnością kulturową współczesnego Wrocławia/

świata. Dzięki podniesieniu wiedzy o sobie i innych łatwiej współpracować, a tym samym budować kapitał społeczny naszego miasta i razem stawać wobec wyzwań, które niosą ze sobą zmiany w świecie.

*Rozumianej jako wielość grup i ról społecznych w których funkcjonuje.

KORZYŚCI DLA WROCŁAWIAN

Jeśli poznamy i zaakceptujemy naszą różnorodność to staniemy się bardziej otwarci, a jednocześnie pocujemy się bezpieczniej i pewniej ze sobą. Nie będziemy obawiali się mówić otwarcie o tym, co nam przeszkadza, a tym samym zapobiegać możliwym konfliktom już w zarodku. Wrocław może być miastem otwartym i przyjaznym dla każdego. Bo każdy z nas jest inny i jedyny w swoim rodzaju.

O ZESPOLE

Funkcjonowanie grup i ludzi rozumianych jako wielokultury i mikrokultury to nasze główne zainteresowanie – wszystkie nasze działania są z tym bezpośrednio powiązane. Jako Zespół ds. dialogu kulturowego działamy we Wrocławskim Centrum Rozwoju Społecznego od sierpnia 2014 roku. Ciągłe rozwijamy się w oparciu o zgłaszane do nas potrzeby. Jesteśmy otwarci na dialog i cenne uwagi o tym, co możemy zrobić jeszcze lepiej.

DZIAŁANIA ZESPOŁU

Nasze działania związane są zarówno z budowaniem i ułatwianiem dialogu międzykulturowego (mediacje), jak również z walką z dyskryminacją – działamy prewencyjnie oraz interwencyjnie poprzez szkolenia, warsztaty, wystawy i konsultacje. Naszą ofertę kierujemy przede wszystkim do osób odpowiedzialnych za edukację i bezpieczeństwo, ale też do chętnych mieszkańców i instytucji. Współpracujemy z doświadczonymi i zaangażowanymi ekspertami i partnerami, którzy działają we Wrocławiu na rzecz otwartości. Często u podstaw dyskryminacji czy uprzedzeń leży niewiedza. Duży nacisk położyliśmy zatem na projekty edukacyjne realizowane w szkołach, bo uświadamianie młodzieży, czym jest nietolerancja i do czego może prowadzić, jest kluczowe dla wypracowania w przyszłości postawy otwartości.

Projekt „Wielokultury” jest realizowany przez Wrocławskie Centrum Rozwoju Społecznego – jednostkę Gminy Wrocław. Wrocław od lat realizuje wiele innych działań (prezentacja „Wielokulturowy Wrocław”), które na stałe wpisały się w krajobraz stolicy Dolnego Śląska i są inspiracją dla innych miast. Władze Wrocławia za swoje pomysły na rzecz integracji otrzymały w maju 2015 roku wyróżnienie w konkursie Miasta Otwarte.

Strona projektu i materiały dodatkowe

<http://wielokultury.wroclaw.pl/>

Wrocławska Strategia Dialogu Międzykulturowego

Tekst pochodzi ze wstępu Wrocławskiej Strategii Dialogu Międzykulturowego, dostępnej pod linkiem:

<http://wielokultury.wroclaw.pl/wp-content/uploads/2018/02/Wroc%C5%82awska-Strategia-Dialogu-Mi%C4%99dzykulturowego.pdf>

Stan na dzień 22.12.2017

Program Wrocławska Strategia Dialogu Międzykulturowego na lata 2018-2022 jest odpowiedzią na pojawiające się nowe wyzwania i potrzeby społeczne, wynikające ze zwiększającego się udziału cudzoziemców w życiu społeczno-gospodarczym Wrocławia. Różnorodne wymiary życia o wspólnotowym charakterze tworzą sieć wzajemnych relacji pomiędzy wrocławianami a migrantami współzamieszkującymi Wrocław. Doświadczenie wielokulturowości zarówno dla wrocławian, jak i obcokrajowców może być nowym doświadczeniem.

-
- koalicja
 - budowanie relacji społecznych
 - zaangażowanie mieszkańców
 - budowanie wspólnoty
-

Dlatego tak ważne jest tworzenie warunków do budowania nowych więzi, podnoszenia kompetencji międzykulturowych, które są niezbędne dla wzajemnego zrozumienia, współistnienia czy współpracy. Akceptowanie i docenianie wartości, które inne kultury wnoszą w życie wspólnoty, pozostaje w ścisłej zależności ze znajomością i zrozumieniem własnej tożsamości kulturowej.

Wszystkie te elementy stanowią potencjał dalszego rozwoju dla miasta, a dla mieszkańców możliwość udziału w nowym, ważnym etapie życia naszej wspólnoty. Samorządy muszą zatem poszukiwać nowych narzędzi, które będą wzmacniać działania jednostek administracyjnych miasta w realizacji nadrzędnego zadania stawianego samorządom, jakim jest zaspokojenie zbiorowych potrzeb wspólnoty. Oznacza to konieczność budowania nowych programów i narzędzi, które stanowią odpowiedź na nowe wyzwania.

We współpracy z wieloma partnerami, w toku licznych konsultacji przygotowaliśmy ważny dokument. Zawiera on wizję Wrocławia jako wspólnoty mieszkańców, którzy żyją we wzajemnym szacunku bez względu na swoje pochodzenie, odrębność kulturową, język czy religię. Razem widzimy taki Wrocław – wolny od uprzedzeń, szukający w drugim człowieku dobra i umiejący cieszyć się bogactwem naszego dziedzictwa.

Pragnąc urzeczywistnić tę wizję, zaczynamy od zintegrowania i wskazania działań realizowanych przez miejskie komórki i jednostki organizacyjne, zgodnie z ich kompetencjami i powierzonymi zadaniami. W ten sposób pragniemy pokazać ich gotowość do współpracy z naszymi partnerami oraz zaangażowanie na rzecz

dialogu międzykulturowego w naszym mieście.

Mamy nadzieję, że dokument ten stanie się praktyczne narzędzie pracy i współpracy.

C4i

Komunikacja dla Integracji

Tekst został opublikowany na stronie internetowej:

<http://stopplotkom.lublin.eu/idea/komunikacja-dla-integracji/>

Stan na dzień 22.12.2017

Jeśli nie spotkałeś(aś) się w swoim życiu z komentarzami o „imigrantach, którzy zabierają pieniądze polskim rodzinom” czy „imigrantach, którzy nie chcą się integrować ani uczyć języka polskiego” i zagrożeniu, które stanowią dla nas, Polek i Polaków, to jesteś w mniejszości. Tego typu sformułowania tak zadomowiły się w dyskursie publicznym, powtarzane są przez wszystkich, od polityków, przez media po studentów na uczelniach wyższych, że przestaliśmy już na nie zwracać uwagę. Tymczasem wizja prezentowana w tego typu wypowiedziach, rzadko poparta jakimikolwiek dowodami, potęguje nieufność wobec konkretnych grup społecznych, nadając im dodatkową etykietkę „problemowych”, i utrwala niepotrzebne i zupełnie nieuzasadnione stanem faktycznym podziały.

- edukacja
- przeciwdziałanie stereotypom
- zaangażowanie społeczne
- promocja różnorodności

Celem projektu C4i – Komunikacja dla Integracji, współfinansowanego przez Radę Europy i Komisję Europejską (Europejski Fundusz Integracji) jest przeciwdziałanie uprzedzeniom, plotkom i stereotypom za pomocą rzetelnych, przygotowanych w oparciu o istniejące dane, informacji na temat cudzoziemców i cudzoziemek. Jeśli plotki rozprzestrzeniają się metodą wirusową, to antyplotki mogą robić to samo. Aby tak się stało, niezbędne jest jednak aktywne uczestnictwo obywateli i obywaterek – czyli agentów i agentek antyplotkowych.

Projekt prowadzony jest w partnerskiej sieci 11 europejskich miast, pracujących razem na rzecz wdrożenia innowacyjnej polityki publicznej promującej różnorodność i spójność społeczną. Sieć miast uczestniczących w projekcie zrekrutowana została spośród Miast Międzykulturowych Rady Europy i należą do niej, obok Lublina: Amadora i Loures z Portugalii, Barcelona, Sabadell i Bilbao z Hiszpanii, Patras z Grecji, Limerick z Irlandii, Erlangen i Norymberga z Niemiec, Botkyrka ze Szwecji oraz Lublin jako jedyny reprezentant Polski.

W ramach „Komunikacji dla Integracji” każde z miast uczestniczących w projekcie zbudowało własną Sieć Lokalną, przeszkoliło trenerów i trenerki agentów i agentek antyplotkowych, przygotowało swoją kampanię społeczną promującą różnorodność, przeszkoliło agentów i agentki antyplotkowe oraz zaangażowało mieszkańców i mieszkanki do uczestnictwa w wydarzeniach kulturalno – społecznych. Tym samym stworzony został europejski katalog działań promujących

różnorodność, z którego miasta mogą czerpać pełnymi garściami.

Projekt „Komunikacja dla Integracji” realizowany jest w Kancelarii Prezydenta Miasta Lublin od czerwca 2014 do końca czerwca 2015 roku.

Grupa Wsparcia Integracji

Tekst został opublikowany na stronie internetowej:

<https://lublin.eu/mieszkancy/partycypacja/lublin-dla-wszystkich/grupa-wsparcia-integracji/>

Stan na dzień 22.12.2017

Grupa Wsparcia Integracji powstała jako część projektu Kancelarii Prezydenta Miasta Lublin i szwajcarskiego kantonu Neuchâtel „Lublin dla Wszystkich. Partycypacyjny model zarządzania różnorodnością kulturową w Lublinie” w drugiej połowie 2012 roku. Powołana została w celu lepszej i szybszej wymiany informacji na temat działań podejmowanych przez poszczególne instytucje i organizacje w obszarze integracji cudzoziemców i cudzożemek oraz współpracy z mniejszościami narodowymi i etnicznymi.

- ciało dialogu
- szerzenie dobrych praktyk
- partycypacja społeczna
- integracja międzykulturowa

Grupa Wsparcia Integracji to jeden z głównych elementów partycypacyjnego modelu zarządzania różnorodnością kulturową w Lublinie. Dzięki aktywności i zaangażowaniu jej członków możliwe było nie tylko dokonanie szczegółowej analizy aktualnie funkcjonujących rozwiązań w obszarze integracji międzykulturowej, ale także wypracowanie rekomendacji i narzędzi w oparciu o dobre praktyki między innymi z Neuchâtel.

W trakcie trwania projektu odbyły się 22 oficjalne spotkania grupy oraz szereg roboczych, organizowanych ad hoc w sytuacjach wymagających pilnej wymiany informacji. Po zakończeniu projektu we wrześniu 2014 roku grupa systematycznie, co miesiąc, spotyka się dalej, kontynuując rozpoczętą pracę. Obok wymiany informacji stanowi obecnie nie tylko podstawowe ciało konsultacyjne, lecz również inicjujące nowe działania czy obszary współpracy.

W 2017 roku rozpoczęto pracę nad sformalizowaniem grupy i włączeniem jej w strukturę zespołów doradczych, działających przy Urzędzie Miasta Lublin.

Strona projektu

<https://lublin.eu/mieszkancy/partycypacja/lublin-dla-wszystkich/>

System zarządzania różnorodnością kulturową

Tekst został opublikowany na stronie internetowej:

<https://lublin.eu/mieszkancy/partycypacja/lublin-dla-wszystkich/system-zarzadzania-roznorodnoscia-kulturowa/>

Stan na dzień 22.12.2017

Przed wszystkim integracja

System Zarządzania Różnorodnością Kulturową to rezultat ponad dwuletniej pracy w ramach projektu „Lublin dla Wszystkich. Partycypacyjny model zarządzania różnorodnością kulturową w Lublinie” realizowanego przy współpracy Szwajcarii w ramach Szwajcarskiego Programu Współpracy z nowymi krajami członkowskimi Unii Europejskiej.

-
- integracja
 - współpraca
 - budowanie relacji
 - wsparcie
-

Celem systemu jest wypracowanie narzędzi sprzyjających integracji i budowaniu współpracującej, zróżnicowanej społeczności mieszkańców i mieszkanki Lublina, która w równym stopniu zaspokaja potrzeby wynikające z pochodzenia narodowego, etnicznego czy wyznawanej religii a także jest w stanie budować związki i relacje z przedstawicielkami i przedstawicielami innych grup.

Integracja międzykulturowa to termin, którym posługujemy się opisując sytuację, gdy cudzoziemcy i cudzoziemki przybywający do Lublina, przy zachowaniu swojej tożsamości kulturowej, wchodzą w związki i relacje ze społeczeństwem przyjmującym – czyli nami, mieszkańcami i mieszkankami Lublina – oraz na równych prawach uczestniczą w różnych obszarach życia miasta.

W całej Europie przykłada się coraz większą wagę do wspierania procesów integracji cudzoziemców i cudzożemek na poziomie lokalnym. To fundament działań Programu Miast Międzykulturowych Rady Europy, dostrzeżony także przez Zgromadzenie Parlamentarne Rady Europy w Rezolucji 2005(2014) z 25 czerwca 2014 roku.

Integracja zakłada wychodzenie sobie naprzeciw obu stron – zarówno nowoprzybyłych, jak i „starych” mieszkańców i mieszkanki miasta. Ważne jest zapewnienie migrantom i migrantkom dostępu do tego wszystkiego, z czego korzystamy na co dzień: pracy, nauki, wsparcia prawnego, możliwości nauki języka, utrzymywania kontaktów towarzyskich, brania udziału w życiu kulturalnym i in. Integracja działa w obie strony, choć nie zawsze jest tak, że obie strony muszą włożyć w nią dokładnie tyle samo wysiłku. Innymi słowy: jedna strona musi chcieć się zintegrować, a druga musi to tej pierwszej umożliwić.

W działaniach na rzecz integracji międzykulturowej ważne są więc działania zarówno wobec cudzoziemców i cudzożemek (wsparcie związane z nauką języka, „oprowadzanie po domu”, wspieranie kompetencji związanych z wejściem na rynek pracy i funkcjonowania w Polsce, pomoc prawna, i in.) jak i społeczeństwa przyjmującego – budowanie kompetencji międzykulturowych, przeciwdziałanie dyskryminacji, wspieranie procesu uwzględniania potrzeb cudzoziemców i cudzożemek we wszystkich zadaniach i usługach publicznych realizowanych na terenie miasta i in.

WWW, czyli trzy filary Partycypacyjnego Systemu Zarządzania Różnorodnością Kulturową w Lublinie

Partycypacyjny System Zarządzania Różnorodnością Kulturową w Lublinie opiera się na trzech filarach:

- Wsparcie
- Współpraca
- Wiedza

Integralną jego częścią jest Grupa Wsparcia Integracji oraz przedstawiciele i przedstawicielki lubelskich mniejszości.

Za wdrażanie systemu integracji, bieżącą koordynację prac w zakresie integracji oraz monitoring funkcjonowania systemu odpowiada zespół Referatu ds. współpracy z organizacjami pozarządowymi i partycypacji społecznej.

Strona projektu

<https://lublin.eu/mieszkancy/partycypacja/lublin-dla-wszystkich/>

Akademia Edukacji Antydyskryminacyjnej

Tekst został opublikowany na stronie internetowej:

<http://ajcf.pl/akademia/>

Stan na dzień 22.12.2017

Centrum Żydowskie w Oświęcimiu oraz Fundacja Dialog-Pheniben zapraszają nauczycieli i nauczycielki ze szkół gimnazjalnych oraz ponadgimnazjalnych na wyjątkowy kurs dostarczający wiedzę i umiejętności z zakresu prowadzenia zajęć antydyskryminacyjnych w szkole.

Akademia Edukacji Antydyskryminacyjnej (AEA) to seria 5 weekendowych zjazdów poświęconych tematyce antysemityzmu, romofobii oraz szeroko pojętej mowie nienawiści ze względu na różne przesłanki.

Profesjonalnie przygotowane i angażujące zajęcia z udziałem najlepszych polskich specjalistów tematu pozwolą zrozumieć mechanizmy mowy nienawiści, w tym jej podłoże i szkodliwe konsekwencje oraz poznać tzw. dobre praktyki czyli sprawdzone metody pracy z młodzieżą w tym obszarze. W ramach programu uczestnicy przygotowują własne zajęcia do szkoły.

-
- współpraca
 - edukacja
 - promocja tolerancji
 - przeciwdziałanie mowie nienawiści
-

Dla kogo?

Zapraszamy 20 nauczycieli ze szkół gimnazjalnych oraz ponadgimnazjalnych. Szczególnie preferowane będą aplikacje dwóch osób z jednej szkoły oraz takich, które wcześniej nie uczestniczyły w programach o podobnej tematyce.

Gdzie i kiedy?

Całość kursu zostanie zrealizowana w roku szkolnym 2016/2017, przy czym pierwsza sesja (15-16.10.2016) będzie miała formę wyjazdową w Warszawie, natomiast pozostałe cztery zjazdy kursu odbędą się w Oświęcimiu.

Jakie są koszty?

Organizatorzy zapewniają pokrycie kosztów udziału, noclegu i wyżywienia w trakcie całego kursu. Jedynym kosztem ponoszonym przez uczestników i uczestniczki jest dojazd do Oświęcimia.

Chcesz się dowiedzieć więcej?

Projekt Akademia Edukacji Antydyskryminacyjnej jest realizowany dzięki wsparciu Fundacji Pamięć, Odpowiedzialność, Przyszłość.

Akademia Edukacji Antydyskryminacyjnej została objęta patronatem Rzecznika Praw Obywatelskich.

Strona projektu:

<http://ajcf.pl/akademia/>

Unzere Kroke wielokulturowy dzień dziecka

Tekst został opublikowany na stronie internetowej:

www.czulent.pl

Stan na dzień 22.12.2017

W 2013 i 2014 roku Żydowskie Stowarzyszenie Czulent we współpracy z Małopolskim Urzędem Wojewódzki w Krakowie zorganizowały wielokulturowy dzień dziecka Unzere Kroke (w j. jidysz nasz Kraków)

Celem projektu było zorganizowanie Dnia Dziecka dla dzieci reprezentujących różne mniejszości narodowe, etniczne i religijne zamieszkujące region Małopolski.

Organizatorom zależało na integracji dzieci. Organizacji wydarzenia towarzyszyło przekonanie, że takie przedsięwzięcia pomagają w przełamaniu stereotypów i walce z wszelkimi przejawami rasizmu i antysemityzmu.

Zależało nam na prezentacji kultury wychodzącej poza schematy i stereotypy, a także poza folkloryzację etniczności i wielokulturowości, która jest obecnie powszechna, stwarzając możliwość dogłębnego poznania kultury mniejszości jako części składowej kultury i dziedzictwa Polski.

W 2013 roku koncepcje warsztatów przygotowali znani i cenieni w Polsce i poza granicami kraju, artyści i artyści: jak Bogusław Barnaś (architekt), Urszula Palusińska (ilustratorka i reżyserka), Małgorzata Mirga (sztuki wizualne), Krzysztof Gil (sztuki wizualne) i Anna Rozenfeld (jidyszystka). Celem warsztatów było przedstawienie różnorodnego Krakowa z punktu widzenia dzieci z różnych mniejszości narodowych i etnicznych. Dzieci zbudowały instalację z pudeł na dziedzińcu Synagogi Starej. W zabawie wzięło udział ponad 70 dzieci.

W roku 2014 koncepcje warsztatów przygotowała Urszula Palusińska (ilustratorka i reżyserka), przy współpracy z Małgorzatą Mirgą (sztuki wizualne), Krzysztofem Gilem (sztuki wizualne) i Anną Rozenfeld (jidyszystka). Dzieci narysowały parometrowa symboliczną mapę Małopolski w Parku Jordana. Na mapie zaznaczały miejsca związane z ich kulturą, dziedzictwem i religią. W wydarzeniu wzięło udział ponad 100 dzieci.

-
- współpraca mniejszości z administracją
 - partycypacja społeczna
 - zmiana wizerunku mniejszości
 - zaakcentowanie potrzeb dzieci
-

W inicjatywę zaangażowały się organizacje mniejszości narodowych i etnicznych, jak: Gmina Wyznaniowa Żydowska w Krakowie, Ormiańskie Towarzystwo Kulturalne w Krakowie, Romskie Stowarzyszenie Oświatowe „Harangos”, Centrum Edukacyjne Chabad Lubawicz w Krakowie, Koło Rosjan w Krakowie; Ormiańskie Towarzystwo Kulturalnym w Krakowie, Stowarzyszenie Ruska Bursa, Stowarzyszenie Romów w Krakowie, Towarzystwo Społeczno-Kulturalne Żydów w Polsce o/Kraków, Towarzystwo Krzewienia Kultury i Tradycji Romskiej Kał Jakha, Towarzystwo Słowaków w Polsce

Projekt został zrealizowany dzięki wsparciu:

Muzeum Historyczne Krakowa, Konsulat Generalny USA w Krakowie, Ambasada Izraela, Fundacja Szalom, Społeczny Instytut Wydawniczy Znak sp. z o.o., Urząd Miasta w Krakowie, Wydawnictwo Austeria, Wydawnictwo Nisza, Wydawnictwo BONA i Joint Distribution Committee Polska.

Program „Otwarty Kraków”

Źródło: Materiały przekazane przez MOWiS

(...) w 2011 r. ramach umowy partnerskiej Gminy Miejskiej Kraków ze Stowarzyszeniem Interkulturalni.pl zrealizowany został innowacyjny projekt „Przeciwko rasizmowi i ksenofobii: wypracowanie miejskiej strategii zapobiegania i reakcji”. W ramach tej inicjatywy przygotowano dokument „Projekt Strategii zapobiegania i reakcji na zdarzenia o charakterze rasistowskim i ksenofobicznym w przestrzeni publicznej miasta – propozycja dla samorządu lokalnego Miasta Krakowa (2012-2016)”, który został opublikowany w 2012 r. i zamknął realizację projektu. To właśnie z treści i ustaleń tej strategii czerpie Program „Otwarty Kraków”, którego głównym celem jest wdrożenie i realizacja miejskiej polityki otwartości. W tym celu Miasto chce podjąć szereg działań na poziomie instytucjonalnym (administracyjnym) i społecznym. Program wyznacza siedem zadań priorytetowych.

-
- partycypacja społeczna
 - zaangażowanie mniejszości
 - współpraca
 - wyrównanie szans
-

Po pierwsze, Miasto chce budować przyjazny urząd, który zapewni krakowianom i cudzoziemcom równy dostęp do miejskich usług i świadczeń. Tu przewidziano szereg działań szczegółowych, m.in. uruchomienie punktu informacyjnego w UMK obsługiwane w językach obcych, w którym będzie można uzyskać porady w zakresie przepisów prawa, działalności gospodarczej, podnoszenia kwalifikacji zawodowych, edukacji dzieci i dorosłych, pomocy społecznej i mieszkaniowej. Taki punkt, zgodnie z harmonogramem programu, miałby powstać do końca 2018 r. Innym działaniem, pomagającym przełamać barierę językową, jest przetłumaczenie ważnych procedur administracyjnych i opublikowanie ich w BIP (systematyczne tłumaczenie od 2017 r.). Miasto przygotowało również pakiet powitalny dla cudzoziemców wraz z broszurą informacyjną oraz szkoli pracowników samorządowych m.in. z komunikacji międzykulturowej – to działania o charakterze ciągłym.

Po drugie, Miasto zbudowało platformę współpracy między przedstawicielami mniejszości i cudzoziemców a samorządem – m.in. Zarządzeniem nr 2101/2017 Prezydenta Miasta Krakowa z dnia 25.08.2017 r. w sprawie powołania Zespołu Interdyscyplinarnego ds. współpracy na rzecz realizacji Programu „Otwarty Kraków”, powołano ww. Zespół, który do końca 2017 roku spotkał się czterokrotnie. Komórką organizacyjną UMK, która wyznaczono jako odpowiedzialną za koordynowanie realizacji Programu „Otwarty Kraków”, wspieranie inicjatyw i współpracę

z mniejszościami, w tym m.in. organizację spotkań, konferencji i innych wydarzeń wskazano Biuro Miejski Ośrodek Wspierania Inicjatyw Społecznych.

Trzecie zadanie obejmuje działania o charakterze społecznym – kampanię społeczną pokazującą, że wielokulturowość i różnorodność jest wartością, która wzbogaca społeczeństwo przyjmujące. W ramach tych działań planowane jest uruchomienie serwisu poświęconego zjawisku imigracji. Panuje się też powołanie kapituły, która będzie przyznawała „logo wielokulturowości” instytucjom działającym na rzecz tolerancji oraz przeciwdziałania incydentom o charakterze dyskryminacyjnym.

Po czwarte, w celu kształtowania odpowiedzialności społecznej podmiotów prywatnych, Miasto wprowadziło do umów najmu, dzierżawy oraz użyczenia zawieranych przez Gminę obowiązkowy zapis dotyczący klauzul antydyskryminacyjnych. Ponadto nawiązano współpracę z podmiotami prywatnymi w celu wypracowania wspólnych działań na rzecz otwartości wobec innych kultur i narodowości.

Ważnym obszarem działań będzie wdrażanie mechanizmów reakcji na incydenty o charakterze dyskryminacyjnym – wymienić tu należy m.in. takie działania, jak organizacja wydarzeń nawiązujących do idei wielokulturowości (np. wernisaży, konferencji, cyklicznych festiwali), przeprowadzenie konkursu wśród uczniów krakowskich szkół z zakresu wiedzy o innych narodowościach zamieszkujących Kraków czy obejmowanie patronatem oraz udzielanie innych form wsparcia dla projektów, inicjatyw artystycznych, kulturalnych, naukowych i edukacyjnych poświęconych wielokulturowemu dziedzictwu Krakowa.

Dbłość o jakość i estetykę przestrzeni publicznej – to szóste zadanie o charakterze priorytetowym. W programie zapisano dziesięć działań szczegółowych, w tym szczególny nacisk położono na walkę z bazgrołami. Utworzono m.in. Zespół Operacyjny Straży Miejskiej i Policji do ścigania sprawców aktów wandalizmu tego typu, ponadto Miasto będzie się starało zaangażować i zachęcić społeczność lokalną i podmioty prywatne, w tym właścicieli nieruchomości, do ochrony przestrzeni publicznej.

Siódme zadanie priorytetowe zakłada przystąpienie Krakowa do sieci Miast Międzykulturowych przy Radzie Europy i Komisji Europejskiej.

Program będzie realizowany m.in. przez komórki odpowiedzialne za sprawy społeczne, edukację, kulturę i dziedzictwo narodowe, promocję i informację, turystykę, sport, bezpieczeństwo i zarządzanie kryzysowe oraz miejskie jednostki organizacyjne: MOPS, SMMK, ZBK, ZIKiT i ZIS. Środki finansowe na wykonanie zadań realizowanych w ramach Programu będą planowane corocznie w budżecie miasta Krakowa.

W 2017 roku w ramach realizacji Programu Otwarty Kraków zrealizowano między innymi konferencje: „Otwarty Kraków - potencjał różnorodności” – luty 2017, „Migracje w przestrzeni społecznej współczesnej Polski i Europy – kontekst światowy” – maj 2017, „Edukacja wobec Migracji Język – Kultura – Tożsamość”

– wrzesień 2017 oraz wsparto wydarzenia: „Images of the Unseen” (Obrazy niewidzialnych) – spojrzenie na kryzys migracyjny, przeprowadzono szkolenia dla obcokrajowców z Ukrainy zrealizowane przez Fundację Instytut Studiów Strategicznych oraz trzy tury szkoleń dla pracowników UMK.

Ponadto zrealizowano kilka projektów w ramach zlecenia zadań publicznych organizacjom pozarządowym działającym na rzecz cudzoziemców, mniejszości narodowych i etnicznych takich jak np. Festiwal Wielokulturowy – INETERKULTURALIA – październik 2017, „Po sąsiedzku”, „Świąteczne Warsztaty kulinarno – edukacyjne” czy „Wielokulturowe oblicza Krakowa”.

Z projektów realizowanych ze środków publicznych w 2016 roku, warto wspomnieć przygotowanie przez Stowarzyszenie INTERKULTURALNI PL scenariusze lekcji tolerancji dla dzieci oraz informator dla cudzoziemców - Witaj w Polsce - opracowany przez Stowarzyszenie Centrum Pomocy Prawnej im. Haliny Nieć.

Link do Program Otwarty Kraków

https://www.bip.krakow.pl/?dok_id=167&sub_dok_id=167&sub=uchwala&query=id%3D21638%26typ%3Du

Zespół Interdyscyplinarny ds. współpracy na rzecz realizacji Programu „Otwarty Kraków”

Źródło: Materiały dostarczone przez MOWiS

W ramach realizacji Programu „Otwarty Kraków”, Zarządzeniem nr 2101/2017 Prezydenta Miasta Krakowa z dnia 25.08.2017 r. powołano Zespół Interdyscyplinarny ds. współpracy na rzecz realizacji Programu „Otwarty Kraków”, który do końca 2017 roku spotkał się czterokrotnie.

Rolą Zespołu jest praca koncepcyjna nad realizacją poszczególnych punktów Programu. W skład ciała, które ma być platformą konsultacji, weszli przedstawiciele organizacji pozarządowych reprezentujących mniejszości narodowe i etniczne oraz takie, które w swoich celach działania mają pomoc cudzoziemcom i mniejszościom narodowym i etnicznym. Ponadto do Zespołu powołano przedstawicieli uczelni krakowskich oraz organizacji reprezentujących krakowskich ekspatów.

Zgodnie z przyjętym harmonogramem prac Zespołu od września do grudnia 2017 omówiono między innymi: wybór procedur umieszczonych w Biuletynie Informacji Publicznej, koncepcję prowadzenia Punktu Informacyjnego – zadania planowanego do realizacji od 2018 roku oraz spotkano się z przedstawicielami Urzędu Wojewódzkiego. Podczas ww. spotkań dyskutowano na temat działań UW na rzecz cudzoziemców oraz projektów przygotowanych przez Pełnomocnika Wojewody ds. Równego Traktowania i Dyrektora Wydziału Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców.

Każde posiedzenie Zespołu jest prowadzone z wykorzystaniem tłumacza, ponieważ dwóch członków Zespołu posługuje się wyłącznie językiem angielskim.

-
- ciało dialogu
 - zaangażowanie społeczne
 - partycypacja mniejszości
 - promowanie otwartości
-

Centrum Wielokulturowe w Warszawie

Tekst został opublikowany na stronie internetowej:

<https://centrumwielokulturowe.waw.pl/o-nas/>

Stan na dzień 15.01.2018

To miejsce aktywności lokalnej, drugi dom dla imigrantów i lokalnej społeczności, w którym każdy znajdzie odpowiednią dla siebie ofertę edukacyjną, kulturalną, doradczą-informacyjną czy hobbystyczną. Istniejemy po to, aby wspierać integrację międzykulturową i obywatelską mieszkańców Warszawy.

CENTRUM to przyjazna przestrzeń do wymiany pomysłów, poglądów, poznawania siebie i swojej kultury, realizacji pomysłów, pasji i wzbogacania siebie o wartości wielokulturowe. Każdy może bezpłatnie skorzystać z naszych sal, a także wziąć udział w debatach i konferencjach, oglądać ciekawe wystawy, projekcje filmów, uczyć się bezpłatnie języka polskiego, zasięgnąć porady prawnika czy doradcy zawodowego i zaplanować swoją zawodową przyszłość.

CENTRUM WIELOKULTUROWE jest projektem, współfinansowanym przez Urząd m. st. Warszawy. Koncepcja Warszawskiego Centrum Wielokulturowego (WCW) została opracowana podczas prac nad Programem Rozwoju Kultury do 2020 roku. Centrum planowano jako siedzibę dla warszawskich organizacji zrzeszających cudzoziemców i działających na rzecz migrantów i wielokulturowości. Pilotaż Warszawskiego Centrum Wielokulturowego był czteroletnim projektem Fundacji Inna Przestrzeń. W tym czasie powstała inicjatywa i powołano Fundację na rzecz Centrum Wielokulturowego, która prowadziła Centrum w latach 2014-2017.

Od maja 2017 roku gospodarzami Centrum Wielokulturowego są Stowarzyszenie Pro Humanum oraz Fundacja dla Somali, które realizują projekt współfinansowany z budżetu m.st. Warszawy.

- koalicja organizacji mniejszościowych i większościowych
- edukacja
- szerzenie dobrych praktyk
- promocja wielokulturowości

Forum Cudzoziemców

Źródło: SPRAWOZDANIE ze współpracy z organizacjami pozarządowymi w roku 2014 Wydział Spraw Cudzoziemców Mazowiecki Urząd Wojewódzki w Warszawie. Warszawa 2015. <https://mazowieckie.pl/pl/dla-klienta/organizacje-pozarzadowe/fora/8426,Forum-Cudzoziemcow.html>

Do zakresu działań Wydziału Spraw Cudzoziemców określonych z statucie Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego nie należy realizacja zadań z zakresu współpracy z organizacjami pozarządowymi. Niemniej jednak, ze względu na specyfikę pracy Wydziału, podejmowane są działania mające na celu budowanie współpracy między Urzędem a organizacjami zrzeszającymi cudzoziemców mieszkających w Polsce lub zajmującymi się kwestiami integracji cudzoziemców ze społeczeństwem polskim.

Szczególnym przykładem takiej współpracy międzysektorowej jest działające od 2008 r. Forum Cudzoziemców, w którego cyklicznych spotkaniach uczestniczą przedstawiciele organizacji pozarządowych, kierownictwo Wydziału Spraw Cudzoziemców, przedstawiciele innych komórek organizacyjnych Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie oraz innych instytucji publicznych.

Kontakt

forumcudzoziemcow@mazowieckie.pl.

-
- współpraca międzysektorowa
 - partycypacja społeczna cudzoziemców
 - integracja
 - zaangażowanie społeczne
-

Po sąsiedzku / Next Door

Tekst został opublikowany na stronie internetowej:

<http://www.kik.waw.pl/projekty/po-sasiedzku-next-door/>

Stan na dzień 15.01.2018

Kontekst:

Z badań opublikowanych w 2017 roku przez Centrum Badań nad Uprzedzeniami wynika, że Ukraińcy i Żydzi są postrzegani przez Polaków za najbardziej zagrażających stabilności ekonomicznej i bezpieczeństwu, za takie zagrożenie uznawani są również uchodźcy. Wzrost poczucia zagrożenia wiąże się ze wzrostem uprzedzeń, a co za tym idzie przyzwoleniem na mowę nienawiści, oraz zwiększeniem jej aktów.

W raporcie „Mowa nienawiści, mowa pogardy” z 2016 roku autorzy wskazują na znaczący wzrost odsetka osób, które spotkały się z mową nienawiści, głównie w Internecie, mediach tradycyjnych oraz w codziennych rozmowach - co drugi Polak przyznaje, że słyszał w telewizji obraźliwe słowa w stosunku do wyznawców islamu, a co czwarty w stosunku do Ukraińców.

W Internecie te statystyki są jeszcze bardziej niepokojące - treści islamofobiczne spotkało 81%, antysemickie 75%, antyukraińskie 71%, podczas gdy te same wskaźniki w 2014 roku wahały się w okolicach 50%.

W ostatnim czasie odnotowano również wzrost przestępstw z nienawiści – podczas gdy w roku 2014 było ich 262 to w roku 2016 już 765, a więc prawie trzykrotny wzrost.

Cele:

Naszym celem jest powołanie do życia koalicji organizacji reprezentujących różne grupy - istotne podmioty w polskim społeczeństwie: grekokatolicy, katolicy, prawosławni, muzułmanie, żydzi, niewierzący; Polacy, Ukraińcy, Tatarzy, Żydzi, Inni - w celu przeciwdziałaniu patologicznym sytuacjom w społeczeństwie: ksenofobii, dyskryminacji na tle religijnym i narodowościowym, wykluczeniu społecznemu. Chcemy budować atmosferę wzajemnego szacunku i zrozumienia wśród grup tworzących polskie społeczeństwo, zarówno na poziomie ogólnym jak i lokalnym.

- budowanie koalicja na rzecz zmiany
- zaangażowanie społeczne
- inicjatywy lokalne
- rzecznictwo

Jesteśmy przekonani, że punktowe oddziaływanie w lokalnych środowiskach, przyniesie efekt na poziomie całego społeczeństwa.

Nasze szczegółowe cele to:

- Zwiększenie świadomości ważnych partnerów społecznych w zakresie relacji społecznych, a w szczególności sytuacji mniejszości etnicznych i religijnych, w 5 lokalnych ośrodkach.
- Wytworzenie przyjaznej przestrzeni dla integracji grup mniejszościowych i polskiego społeczeństwa.
- Utworzenie koalicji lokalnych,
- Rozpoczęcie prac lokalnych koalicji.
- Stworzenie raportu na temat relacji społecznych i potrzeb mniejszości w oparciu o doświadczenia z projektu.

Działania:

Aby zrealizować nasze cele zamierzamy w ramach koalicji przeprowadzić projekt „Po sąsiedzku” (Next Door). Naszym głównym narzędziem podczas jego realizacji będzie animacja społeczna. Planujemy następujące kroki:

1.

Określenie 5 lokalizacji (najprawdopodobniej będą to Warszawa, Kraków, Wrocław, Białystok i jedno z miast na Pomorzu) oraz rekrutacja animatorów dobrze znających zarówno kulturę polską, jak i mniejszościową.

2.

Animatorzy zostaną przeszkoleni i wyposażeni w odpowiednie narzędzia. Pragniemy zwłaszcza zorganizować szkolenia na temat:

- animacja społecznej – chcemy wykorzystać animację społeczną, jako narzędzie pracy z lokalnymi społecznościami w celu zapobiegania postawom dyskryminacyjnym w polskim społeczeństwie, aby budować pozytywny obraz wielokulturowego społeczeństwa;
- komunikacji – pragniemy stworzyć sprawne połączenie między organizacjami oraz zapewnić odpowiednią komunikację ze światem zewnętrznym poprzez stworzenie odpowiednich schematów, kanałów i infrastruktury

3.

Nasze organizacje wspólnie z animatorami przeprowadzą analizę potrzeb lokalnych społeczności (ewaluację ex-ante). Analiza będzie opierała się na zbieraniu danych zarówno w formie desk research, jak i obserwację oraz wywiady podczas specjalnie zorganizowanych wydarzeń.

4.

Animatorzy przy wsparciu organizacji zaczną nawiązywać współpracę z lokalnymi społecznościami, a także prowadzić rozmowy i łączyć lokalne instytucje w lokalne koalicje. Wybór i zakres działań animacyjnych zależy będzie od wyników analizy potrzeb poszczególnych społeczności. W chwili obecnej zakładamy dwa scenariusze takiej animacji: pierwszy opiera się o integrowanie mniejszości z lokalną społecznością wokół rozwiązywania wspólnych problemów, drugi zakłada zaproponowane przez animatora aktywności, które zachęcą mniejszości i społeczność do wspólnego spędzania czasu i lepszego poznania się np kolacje sąsiedzkie, posadzenie ogrodu społecznego etc.

5.

W czasie swoich aktywności animatorzy będą prowadzić również monitoring społeczności. Projekt zakończymy stworzeniem raportu zbierającego doświadczenia i zgromadzoną wiedzę.

Partnerzy:

- Klub Inteligencji Katolickiej
- Fundacja Zustricz
- Liga Muzułmańska w RP (Centrum Muzułmańskie w Krakowie)
- Muzułmańska Gmina Wyznaniowa w Kruszynianach
- Żydowskie Stowarzyszenie Czulent
- Towarzystwo Edukacji Antydyskryminacyjnej

Ukraińcy – aktywni mieszkańcy Warszawy

Tekst został opublikowany na stronie internetowej:

<http://naszwybor.org.pl/projekt-ukraincy-aktywni-mieszkancy-warszawy-2016/>

Stan na dzień 15.01.2018

W okresie od października do grudnia 2016 roku Fundacja pomagała w wydaniu „Niezbędnika aktywnych mieszkańców Warszawy” i realizowała projekt „Ukraińcy – aktywni mieszkańcy Warszawy”, który miał na celu promocję treści zawartych w Niezbędniku.

W ramach projektu Fundacja przeprowadziła cykl spotkań informacyjnych poświęconych temu, jak aktywnie działać w Warszawie i jak zmieniać i udoskonalać swoją dzielnicę przy pomocy miejskich grantów. W listopadzie i grudniu zorganizowano spotkania z miejscowymi aktywistami oraz mieszkańcami zwyczajnie nieobojętnymi na lokalne sprawy.

Organizatorzy mówili, co można robić i do kogo się zwracać, jeśli ktoś ma pomysł na poprawę funkcjonowania w swej okolicy; jak znaleźć aktywnych mieszkańców, którzy dołączyliby do inicjatywy; jak można wpłynąć na decyzje władz miasta dotyczące miejsca zamieszkania danej osoby; jak otrzymać „małe granty” od miasta Warszawa na realizację pomysłów. W celu włączenia jak największej liczby aktywnych Ukraińców, spotkania odbywały się w różnych dzielnicach Warszawy, w miejscach lokalnej aktywności, w których można liczyć na bezpłatne wsparcie realizacji ciekawych inicjatyw każdego mieszkańca dzielnicy i promocję jego pomysłu.

W ramach projektu odbyło się też Spotkanie networkingowe ukraińskich organizacji, inicjatyw oraz aktywnych Ukraińców – mieszkańców Warszawy. W spotkaniu wzięli udział przedstawiciele organizacji pozarządowych, którzy działają na rzecz Ukraińców, inicjatyw obywatelskich ukraińskich migrantów, przedstawiciele Ambasady Ukraińskiej.

W trakcie tego wydarzenia zostały przeprowadzone:

- Prezentację Niezbędnika aktywnego mieszkańca w języku ukraińskim;
- Prezentację ciekawych inicjatyw lokalnych;

- współpraca organizacji
mniejszościowej z
Urzędem Miasta
- podniesienie kompetencji
- aktywność społeczna
wśród migrantów
- integracja

- Prezentację organizacji i osób zainteresowanych działaniem;
- Spotkanie z przedstawicielami Urzędu m.st. Warszawy i jego działów oraz innych miejskich instytucji, które opowiedzieli o możliwościach grantowych oraz pozagruntowych.

Projekt realizowany przy finansowym wsparciu miasta stołecznego Warszawa.

Ukraiński Dom

Tekst został opublikowany na stronie internetowej:

<http://naszwybor.org.pl/ukrainski-dom-w-warszawie/>

Stan na dzień 15.01.2018

Ukraiński Dom to miejsce spotkań oraz działań ukraińskich organizacji oraz inicjatyw. Jego powstanie w sierpniu 2014 roku było inicjatywą kilku środowisk ukraińskich, a zaszczyt i obowiązki prowadzenia Domu powierzono Fundacji „Nasz Wybór”. Dom mieści się przy ulicy Zamenhofska 1 w Warszawie.

- zaangażowanie
społeczne mniejszości
- integracja
- edukacja
- samopomoc

Niemal od pierwszych dni od przekazania pomieszczeń we władanie Fundacji, w Ukraińskim Domu działa punkt poradnictwa dla imigrantów, prowadzone były zajęcia języka polskiego, odbywały się zajęcia śpiewu białego, seminaria, warsztaty i zebrania innych organizacji, które na terenie Warszawy działają na rzecz imigrantów. W Domu działa Klub Ukraińskich Kobiet oraz inne inicjatywy obywatelskie. Ponadto, w Ukraińskim Domu Fundacja „Nasz Wybór” prowadzi klub dziecięcy „Rękawiczka”. Są to otwarte, weekendowe zajęcia dedykowane dla dzieci ukraińskich i polskich.

W Ukraińskim Domu też działają:

- Galeria Ukraińskiego Domu – w 2016 roku zrealizowała 9 wystaw ukraińskich i polskich artystów, a także szereg wydarzeń towarzyszących, wśród nich – wprowadzanie kuratorskie, spotkania, dyskusje, warsztaty, odczyty.
- Klub Filmowy Ukraińskiego Domu – to nowa inicjatywa, którą zainaugurowano w listopadzie. Do tej pory w jej ramach odbyło się kilka pokazów filmów połączonych z prelekcjami o historii danego filmu oraz dyskusjami, a także jedno spotkanie z reżyserką filmu.
- Co tydzień w Ukraińskim Domu odbywają się zajęcia jogi dla migrantów, które mają pomóc migrantom odprężyć się oraz odpocząć, a także polepszyć ogólny stan zdrowia przy pomocy prostych ćwiczeń.
- Klub Ukraińskich Kobiet – zrzesza aktywne ukraińskie migrantki, które wspierają się wzajemnie i pomagają odnaleźć się w Polsce oraz realizować własne aspiracje.
Działania Klubu obejmowały regularne spotkania poświęcone różnym

tematom, czyli spotkania tematyczne, wyjścia kulturalne, spotkania organizacyjne, informacyjne i okolicznościowe, warsztaty kulinarne, rękodzielnicze, treningi w zakresie rozwoju osobistego.

Uczestniczki Klubu wzięły udział w szkoleniach przygotowujących do samodzielnego prowadzenia Klubu, dotyczących m.in. planowania działań, zarządzania zespołem, zarządzania czasem, fundraisingu. Członkinie Klubu kontynuowały działalność zespołu muzycznego „Kałyna”. Klub Ukraińskich Kobiet posiada profil na Facebooku.

- Dziecięcy Klub „Rukawyczka” – weekendowy klub, w którym dzieci w wieku przedszkolnym mogą wesoło i korzystnie spędzić czas, bawiąc się i ucząc po ukraińsku.
- W Ukraińskim Domu można (również bezpłatnie) uczyć się języka polskiego na kursach językowych. Wykładowcy, dla których polski jest językiem ojczystym, oferują zajęcia w różnych grupach zaawansowania dostosowując czas zajęć do potrzeb grupy. Zajęcia odbywają się w dni powszednie godzinach wieczornych oraz w ciągu dnia podczas weekendów.
- Noc Muzeów w Ukraińskim Domu w Warszawie – w 2017 r. ponownie przyłączyliśmy się do inicjatywy „Noc muzeów”. Podczas wieczoru odwiedzający mogli wziąć udział w programie przygotowanym przez członków Fundacji: nauczyć się czegoś na ciekawych warsztatach, dowiedzieć się o różnorodnych ciekawostkach dotyczących ukraińskiej kultury, a najmłodsi goście – wziąć udział w wesołych zabawach.

W sumie w 2016 roku w Ukraińskim Domu odbyło się 172 wydarzenia w tym: 61 spotkań, 36 warsztatów i szkoleń; 9 wystaw, 4 konferencje, oraz 2 zbiórki charytatywne. W 2016 roku z usług Ukraińskiego Domu w Warszawie skorzystało 8 260 osób.

Migrantki i uchodźczynie na rynku pracy w Polsce

Tekst został opublikowany na stronie internetowej:

<https://www.karat.org/pl/programmes/womens-human-rights/kobiety-migrantki/>

Stan na dzień 15.01.2018

W ramach projektu „Women’s Empowerment, Integration and Participation” chcemy poprawić sytuację społeczną i zawodową migrantek i uchodźczyń w krajach przyjmujących.

Ta międzynarodowa inicjatywa narodziła się z potrzeby zwrócenia uwagi na płeć jako istotną przesłankę dyskryminacji cudzoziemców w Europie.

Feminizacja biedy i dyskryminacja ze względu na płeć często są powodem migracji z kraju pochodzenia. Zagrożenia związane z konfliktem zbrojnym bywają kolejną przyczyną tego, że kobiety decydują się na wyjazd. Sytuacja migracji i uchodźstwa bywa dla kobiet szczególnie dotkliwa – są one częściej narażone na ryzyko przemocy fizycznej, w tym seksualnej.

Zdarza się również, że ze względu na funkcjonujące stereotypy i przyzwolenie na przemoc w kraju przyjmującym sytuacja kobiet nie staje się dużo lepsza.

Szczególnie na rynku pracy, kobiety migrantki i uchodźczynie są narażone na dyskryminację i wyzysk, co obniża ich poczucie bezpieczeństwa i szanse na integrację.

W ramach projektu zamierzamy skupić się na wsparciu kobiet w procesie integracji i zatrudnienia w kraju przyjmującym, w tym na wzmocnieniu psychologicznym, prawnym i zawodowym, a także w zakresie nabycia niezbędnych umiejętności. Chcemy ułatwić kobietom dostęp do oferowanych przez państwo usług i pokazać jak mogą wykorzystać możliwości oferowane przez rynek pracy w ich nowym kraju zamieszkania.

WEIP jest projektem partnerskim, realizowanym przez Koalicję Karat wspólnie z organizacjami Latin American Women’s Rights Service (Wielka Brytania), Red Acoge (Hiszpania), Differenza Donna (Włochy).

-
- współpraca organizacji większościowej i mniejszościowych
 - wyrównanie szans migrantek
 - przeciwdziałanie dyskryminacji ze względu na płeć
 - przeciwdziałanie dyskryminacji
-

Działania w Polsce:

Część projektu realizowana przez Koalicję Karat skierowana jest do kobiet migrantek i uchodźczyń przebywających w Polsce. Chcemy poznać potrzeby kobiet zatrudnionych i poszukujących zatrudnienia w naszym kraju oraz wzmocnić ich pozycję w środowisku pracy.

Organizujemy:

- Pięć 12-tygodniowych kursów języka polskiego (w tym kursów obejmujących specjalistyczne słownictwo zawodowe) dla 60 kobiet
- Siedem warsztatów wzmacniających kobiety migrantki i uchodźczynie na rynku pracy
- Indywidualne konsultacje związane z potrzebami zawodowymi dla 50 kobiet
- Okrągły stół dotyczący praw kobiet migrantek i uchodźczyń na rynku pracy

W stronę silniejszej transgranicznej współpracy w zakresie migracji zarobkowej pomiędzy instytucjami zajmującymi się ochroną praw pracowników

Tekst został opublikowany na stronie internetowej:

<http://naszwybor.org.pl/projekt-w-strone-silniejszej-transgranicznej-wspolpracy-w-zakresie-migracji-zarobkowej-pomiedzy-instytucjami-zajmujacymi-sie-ochrona-praw-pracownikow-stronglab/>

Stan na dzień 15.01.2018

Na rynkach pracy w krajach V4 (Czechy, Polska, Słowacja i Węgry) obserwuje się istotny wzrost migracji zarobkowej z Ukrainy, a także z innych europejskich krajów.

Jeśli mobilność pracownicza dotyczy ponadpaństwowych aspektów, odpowiednie instytucje (inspekcje pracy, organizacje pozarządowe, związki zawodowe) pracują zazwyczaj na poziomie państwowym. Organizacje pozarządowe prowadzące badania lub wspierające migranckich pracowników zwracają uwagę na częste wypadki naruszania praw pracowniczych w kontekście ponadpaństwowym. Termin realizacji projektu: Luty 2017 – Lipiec 2018

- współpraca organizacji imigranckiej
- z administracją publiczną
- wymiana doświadczeń
- prawa pracownicze
- wzmocnienie migrantów

O Projekcie:

Projekt zakłada wzmocnienie współpracy i wymianę doświadczeń pomiędzy inspekcjami pracy, organizacjami pozarządowymi, oraz innymi podmiotami, które wspierają pracowników migranckich w celu wzmocnienia ochrony ich praw pracowniczych oraz dotrzymania standardów pracy.

Działania projektowe zakładają analizę wzorów migracji zarobkowej oraz naruszania praw pracowniczych pracowników migranckich w czterech krajach Wyszehradzkich, zwracając uwagę na Ukrainę jako kraj wysyłający migrantów. Raporty mają na celu zapełnić luki odnośnie aktualnej informacji o naruszaniu praw pracowniczych oraz potencjalnych konsekwencjach. Raporty również wyświetlą niejednoznaczność rolę pośredniczących praktyk w rekrutacji, które często prowadzą do eksploatacji pracowników migranckich.

Na poziomie państwowym projekt ma na celu wzmocnienie współpracy pomiędzy inspekcjami pracy, organizacjami pozarządowymi oraz innymi instytucjami wspierającymi pracowników migranckich. W Ukrainie przewidujemy włączanie nowych instytucji do wspierania pracowników migranckich. Na poziomie międzynarodowym projekt ma na celu utworzenie forum dla wymiany doświadczeń oraz dobrych praktyk oraz wspólnych działań.

Projekt jest finansowany przez International Visegrad Fund oraz Ministerstwo Spraw Zagranicznych Królestwa Niderlandów.

Projekt jest realizowany przez konsorcjum organizacji: Multicultural Centre Prague (lider projektu), Fundacja „Nasz Wybór” (Polska), Centrum pre výskum etnicity a kultúry (Słowacja), AnBlok Kultúra- és Társadalomtudományi (Węgry) oraz Charytatywna Fundacja „Zaporuka” (Ukraina).

Warsztaty wiedzy dla społeczności wietnamskiej w dziedzinie aktywności społecznej i obywatelskiej

Tekst został opublikowany na stronie internetowej:

<https://www.facebook.com/wiwpl/posts/1843930342563257>

Stan na dzień 31.12.2017,

Wraz z końcem roku 2016 Fundacja Wspierania Integracji Wietnamczyków w Polsce miała przyjemność zrealizować projekt pt. „Warsztaty wiedzy dla społeczności wietnamskiej w dziedzinie aktywności społecznej i obywatelskiej”. Był to projekt, który zaoferował swoim uczestnikom ogromne pokłady wiedzy. Dzisiaj zapraszamy Państwa do obejrzenia krótkiego reportażu z jego realizacji.

Szkolenie zorganizowane dla społeczności Wietnamskiej; organizacji, aktywistów, którzy działają w obszarze integracji społecznej z krajem przyjmującym. Zadanie zostało zrealizowane dzięki współpracy z Miastem Stołecznym Warszawa, któremu to jesteśmy niezmiernie wdzięczni.

Zakres tematyczny przeprowadzonych szkoleń opracowany został na podstawie publikacji „Niezbędnika Aktywnych mieszkańców” oraz wzbogacony o wiedzę uwzględniającą potrzebę usystematyzowania informacji z pojęć ogólnych dotyczących struktur i relacji urzędniczo-obywatelskich w kontekście tematyki realizowanych szkoleń. Zagadnienia tematyczne: historia Warszawy i struktura miejska, administracyjna miasta, kontakt z urzędem, przegląd ogólnych źródeł finansowania działania społecznych, drogi kontaktu, projekt inicjatywy lokalnej, budżet partycypacyjny, mini grant, otwarte konkursy. Pomiedzy kolejnymi etapami przyswajania teorii uczestnicy brali udział w praktykach grupowych: wcielali się w role różnych grup lokalnych, pisali, debatowali, budowali, organizowali przelewając swoje pomysły na papier poszczególnych formularzy projektowych. Praca zaowocowała wieloma pomysłami i oczywiście pomogła w efektywnym przyswajaniu wiedzy.

Warsztaty pomogły obywatelom Wietnamskim w procesie integracji w stolicy Warszawy - po zakończonych warsztatach, wspomina szczęśliwy doktorant Kieu Anh Kim Anh.

Szkolenie dostarczyło nam wiele ciekawej i praktycznej wiedzy. To informacje dla mnie – osoby, która chce dowiedzieć się więcej o życiu w spokojnym kraju, o Polsce – pisze Thuan Son.

-
- współpraca z Urzędem Miasta
 - współpraca na rzecz integracji
 - edukacja
 - aktywność społeczna i obywatelska migrantów
-

Nie są to odczucia jedynie tych dwóch osób ale całej grupy, która w wielu innych wypowiedziach podzieliła zdanie kolegów. Przeprowadzony projekt dostarczył również nam – jego organizatorom, satysfakcjonującego poczucia działania, wytyczył nowe ścieżki ku nowym i wielkim ideom, zawiązał nić współpracy pomiędzy naszymi organizacjami a m.st. Warszawa w celach wspierających integrację, w celu budowania co raz piękniejszego miasta Warszawa.

Składamy serdeczne podziękowania wszystkim uczestnikom projektu oraz Zespołowi Inicjatyw Społecznych Centrum Komunikacji Społecznej m.st. Warszawa za wsparcie i nieocenioną pomoc. Wraz z nowym rokiem życzymy wszystkiego najlepszego, samych sukcesów i wielkich dokonań.

Podlaskie Otwarte

Tekst został opublikowany na stronie internetowej:

<http://podlaskieotwarte.pl/pl/home-pl/20-demo/joomla-content/73-informacja-o-projekcie-podlaskie-otwarte>

Stan na dzień 31.12.2018

To przedsięwzięcie ma na celu promocję osób oraz inicjatyw z województwa podlaskiego, które szanują odmienność innych kultur, czerpią z różnorodności naszego regionu, łączą mieszkańców ponad granicami państw, budują dialog, uczą kultury współpracy, prowadzą działania biznesowe, naukowe lub kulturowe z innymi krajami.

Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020 określa cechy naszego województwa, które powinny wyznaczać ścieżki rozwoju regionu na najbliższe lata. Jedną z nich jest otwartość. Jako walor rozwojowy odnosi się do transgraniczności, wielokulturowości, kompetencji społecznych. Co kryje się za tymi pojęciami? Ustalimy to razem.

Rozwinięcie programu „Podlaskie otwarte” odbywać się będzie przy współudziale mieszkańców, w trakcie spotkań, konsultacji i warsztatów. Umożliwi to projekt o tym samym tytule - „Podlaskie otwarte”, realizowany przez nas w partnerstwie z Urzędem Marszałkowskim Województwa Podlaskiego.

W 2014 oraz 2015r. planujemy 7 spotkań w różnych powiatach województwa, podczas których w sposób warsztatowy będziemy pracować nad zawartością programu. Spotkania będą otwarte, a informacji o nich szukajcie m.in. na naszej stronie internetowej oraz na stronie wrotapodlasia.pl

Efekty prac wszystkich zaangażowanych poddane będą konsultacjom społecznym na trzech spotkaniach z mieszkańcami w 2015r.

W wielu miejscach województwa odbędą się również happeningi. W ich trakcie będzie można „zagrać w przestrzeni miejskiej w otwarte” oraz porozmawiać z żywą książką.

Już niedługo zostanie ogłoszony konkurs na otwartą inicjatywę i otwartą osobę. Szukamy ludzi i ich przedsięwzięć, którzy szanują odmienność kultur, czerpią z różnorodności naszego regionu, łączą mieszkańców ponad granicami państw, budują dialog i uczą kultury współpracy.

- promocja
wielokulturowości jako
strategia rozwoju
- tolerancja
- edukacja
- zaangażowanie
społeczne

Proponujemy również działania edukacyjne, a wśród nich szkolenia z tematu partycypacji, konsultacji społecznych, transgraniczności, wilokulturowości. Informacje będą zamieszczane w aktualnościach na stronie owop.org.pl

Partnerstwo na rzecz aktywnego osiedla

Tekst został opublikowany na stronie internetowej:

<http://www.bialystok.uw.gov.pl/NR/exeres/EB9646F6-47A0-4521-97AB-B2C4E22B411A.htm>

Stan na dzień 31.12.2018

Organizacje, stowarzyszenia, placówki oświatowe, parafie, policja, osiedlowe kluby – kilkanaście placówek podpisało z wojewodą podlaskim i spółdzielnią mieszkaniową Słoneczny Stok partnerstwo na rzecz aktywnego osiedla.

Partnerstwo jest porozumieniem wszystkich tych, którzy chcą działać na rzecz aktywizacji mieszkańców osiedli z terenu spółdzielni mieszkaniowej Słoneczny Stok, poprzez rozbudowę oferty wspólnych działań. Cele szczegółowe zawianego porozumienia to: aktywizacja społeczności lokalnej, współpraca międzypokoleniowa, zwiększenie poczucia akceptacji dla różnorodności i wielokulturowości mieszkańców, budowanie poczucia wspólnoty lokalnej.

Dobrze zorganizowana społeczność lokalna radzi sobie z różnymi problemami, także negatywnymi zjawiskami i jest bardzo skuteczna w działaniu. Partnerzy projektu mają pomóc zaangażować samych mieszkańców, choćby po to, by skuteczniej reagować na to, co dzieje się za oknem, co się dzieje w piwnicy - mówił wojewoda podlaski Maciej Żywno - Silna społeczność lokalna różnym grupom dewiacyjnym nie daje przestrzeni do pełnego funkcjonowania, bo też stanowi siłę, która zareaguje, zgłosi taką sytuację, albo zadba o to, by takie miejsce nie powstało - dodał wojewoda, pytany o przypadek stworzenia w piwnicy, na jednym z osiedli siłowni z symbolami faszystowskimi na ścianach.

Podpisanie porozumienia było poprzedzone kilkoma spotkaniami zainteresowanych podmiotów, które przedstawiły kilkadziesiąt propozycji różnych działań, między innymi: organizacja wydarzeń lokalnych, festynów, pikników, organizacja szkoleń, warsztatów, aktywność na portalach społecznościowych, organizacja imprez sportowych, tworzenie ofert edukacyjno – rekreacyjnych, organizacja meetingów edukacyjno – informacyjnych. Działania te mają być podzielone na cztery zagadnienia: bezpieczeństwo, integracja, dzieci i młodzież, osoby starsze.

Prezes spółdzielni Słoneczny Stok Jerzy Cywoniuk uważa, że obecnie ludzie mieszkający w jednym bloku nie znają się, są anonimowi, nie rozmawiają ze sobą - I żadna policja na świecie, i w Białymstoku również, nie jest w stanie działać skutecznie, jeśli nie ma takiego zgrania, takiej informacji płynącej w dwie strony

- model partycypacyjny
- koalicja
- bezpieczeństwo
- integracja

- dodał prezes.

Poniżej treść podpisanego porozumienia:

PARTNERSTWO NA RZECZ AKTYWNEGO OSIEDLA

Jako reprezentanci różnych instytucji oraz organizacji społecznych zawiązujemy Partnerstwo na Rzecz Aktywnego Osiedla.

Chcemy pokazać, że mieszkańcy osiedli SM „Słoneczny Stok” potrafią się zintegrować i zorganizować, by wspólnie dbać o rozwój społeczności lokalnej.

Razem chcemy rozwiązywać lokalne problemy, aby na naszych osiedlach wszyscy czuli się bezpiecznie, aby czuli, że tworzymy wspólnotę.

Chcemy, by nasze osiedla tętniły życiem, rozwijały się, integrowały się i stwarzały dobrą atmosferę pełną akceptacji dla różnorodności jej mieszkańców. Będziemy wspólnie podejmować inicjatywy, przedsięwzięcia i działania na rzecz naszych mieszkańców.

Funkcjonujemy na tych osiedlach i stanowimy jego potencjał społeczny. Chcemy połączyć nasze siły, by skuteczniej działać dla naszej społeczności lokalnej.

18.09.2013 r. Białystok

Zespół ds. Poprawy Bezpieczeństwa Mniejszości Narodowych i Etnicznych oraz Dialogu Wielokulturowego

Źródło: Sprawozdanie z pracy Pełnomocnika Wojewody Podlaskiego do spraw mniejszości narodowych i etnicznych w roku 2014

W wyniku incydentów i na wniosek organizacji mniejszości, które poczuły się zagrożone Wojewoda Podlaski zarządzeniem nr 133/2011 z dnia 20 września 2011 roku utworzył Zespół ds. Poprawy Bezpieczeństwa Mniejszości Narodowych i Etnicznych, który jest organem doradczym Wojewody.

Do zadań Zespołu należy:

- informowanie o negatywnych zjawiskach zagrażających bezpieczeństwu mniejszości narodowych i etnicznych;
- zgłaszanie wniosków i propozycji dotyczących sposobów eliminowania negatywnych zjawisk dotyczących mniejszości narodowe i etniczne;
- opracowanie programu kampanii społeczno-medialnej mającej na celu przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom dotyczącym mniejszości narodowych i etnicznych;
- opracowanie propozycji programu edukacyjnego o mniejszościach narodowych i etnicznych do szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych;
- opracowanie programu przybliżającego społeczeństwu kulturę mniejszości narodowych i etnicznych.

W skład Zespołu wchodzi przedstawiciele wszystkich mniejszości narodowych i etnicznych z obszaru województwa podlaskiego, a mianowicie: białoruskiej, litewskiej, romskiej, rosyjskiej, tatarskiej i ukraińskiej. W jego skład wchodzi także przedstawiciel środowiska żydowskiego oraz przedstawiciel Komendy Wojewódzkiej Policji w Białymstoku. Dodatkowo na spotkania Zespołu mogą być zapraszane inne osoby, których obecność jest wskazana ze względu na zakres poruszanej problematyki.

- ciało dialogu z przedstawicielami policji
- wypracowanie programu edukacyjnego
- przeciwdziałanie przemocy
- zaangażowanie społeczne

Zespół ds. Przeciwdziałania Aktom Ksenofobii i Rasizmu na terenie województwa podlaskiego

Źródło: Sprawozdanie z pracy Pełnomocnika Wojewody Podlaskiego do spraw mniejszości narodowych i etnicznych w roku 2014

Zespół ds. Przeciwdziałania Aktom Ksenofobii i Rasizmu na terenie województwa podlaskiego Do zadań Zespołu należy koordynacja działań służb, organów administracji rządowej oraz ich współdziałania z organami samorządu terytorialnego, w szczególności:

- diagnozowanie, analizowanie i monitoring obszarów występowania zjawisk dyskryminacji rasowej ksenofobii i nietolerancji w województwie podlaskim;
- opiniowanie i monitoring realizacji programów profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania dyskryminacji rasowej, ksenofobii i nietolerancji realizowanych na terenie województwa podlaskiego;
- wypracowywanie kierunków działań zmierzających do wyeliminowania zjawisk dyskryminacji rasowej, ksenofobii i nietolerancji;
- prowadzenie działań informacyjnych w zakresie przeciwdziałania dyskryminacji rasowej, ksenofobii i nietolerancji;
- współdziałanie z organizacjami i instytucjami zajmującymi się problemami mniejszości narodowych i cudzoziemców na terenie województwa podlaskiego.

W skład Zespołu wchodzi:

1) Wojewoda Podlaski – Przewodniczący Zespołu; 2) Dyrektor Wydziału Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego w Białymstoku – Sekretarz Zespołu; 3) członkowie : a) przedstawiciel Podlaskiego Komendanta Wojewódzkiego Policji, b) przedstawiciel Dyrektora Delegatury ABW w Białymstoku, c) przedstawiciel Podlaskiego Komendanta Straży Granicznej, d) przedstawiciel Podlaskiego Komendanta Wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej, e) przedstawiciel Prokuratury Apelacyjnej w Białymstoku, f) inne osoby wskazane przez Przewodniczącego Zespołu.

W 2014 r. Zespół ds. Przeciwdziałania Aktom Ksenofobii i Rasizmu na terenie

- ciało dialogu
- przeciwdziałanie
i monitorowanie
dyskryminacji i ksenofobii
- edukacja
- współpraca

województwa podlaskiego zebrał się 2 razy – 13 stycznia i 25 lutego 2014r. Pomimo, iż w głównej mierze przedmiotem zainteresowania tego Zespołu są cudzoziemcy przebywający w głównie w Białymstoku, bądź ewentualnie uchodźcy tutaj przebywający, to również w sytuacji, kiedy zagrożone byłoby bezpieczeństwo mniejszości narodowych lub etnicznych, to również stałoby się ono przedmiotem zainteresowania tego Zespołu. Podejmowanie działań na rzecz respektowania praw mniejszości i przeciwdziałanie naruszaniu tych praw, jest utrudnione ze względu na to, że problemy poruszane przez mniejszości narodowe i etniczne z reguły przekraczają kompetencje urzędów wojewódzkich będąc w gestii bądź ministerstwa bądź samorządów terytorialnych.

Gdański Model Integracji Imigrantów

Tekst został opublikowany na stronie internetowej:

<http://www.gdansk.pl/urzed-miejski/Gdanski-Model-Integracji-Imigrantow-przyjety-przez-radnych,a,56777>

Stan na dzień 31.12.2017

Gdański Model Integracji Imigrantów to wynik prac międzysektorowego i interdyscyplinarnego zespołu, który Paweł Adamowicz powołał w maju 2015 roku. Jest to pierwszy w Polsce międzysektorowy i interdyscyplinarny zespół ds. modelu integracji imigrantów. W jego skład weszło ponad 140 osób reprezentujących ponad 80 różnorodnych podmiotów. Celem prac zespołu było przygotowanie strategii integracji nowych mieszkańców miasta pochodzących z różnych części świata. Władze Gdańska, wspólnie z organizacjami pozarządowymi, instytucjami publicznymi, podmiotami prywatnymi i środowiskiem imigrantów, podjęły się opracowania i wdrożenia Modelu w Gdańsku. Proces ten odbywał się z możliwie jak najszerszym zaangażowaniem wszystkich potencjalnych interesariuszy, wykorzystując jednocześnie dotychczasową szeroką współpracę środowisk pozarządowych, akademickich i publicznych w zakresie migracji i integracji w Gdańsku. Celem opracowywanego modelu jest wzmocnienie koordynacji i współdziałania różnorodnych podmiotów, a także podniesienie jakości usług skierowanych do imigrantów. Gdański Model Integracji Imigrantów jest dokumentem pokazującym główne obszary i kierunki działań zmierzających do prowadzenia skutecznej i efektywnej polityki integracyjnej w samorządzie lokalnym, w dłuższym wymiarze czasowym. Jego część operacyjna, opisująca rekomendowane zadania i działania, odnosi się przede wszystkim do perspektywy najbliższych dwóch lat.

- międzysektorowy model partycypacji
- integracja
- zaangażowanie społeczne
- współpraca

- Gdańsk ma w tym względzie poczucie misji. Wie też, że nie jest to temat popularny i można na nim politycznie stracić – mówił dziś prezydent Paweł Adamowicz podczas sesji. – Gdańsk nie wychodzi przed szereg, Gdańsk wytycza szlaki. Tu powstały związki zawodowe, to tutaj podpisano najważniejsze Porozumienia Sierpniowe. Model Integracji Imigrantów to stosowanie solidarności, ale przez małe „s”. To sprawa człowieczeństwa. Imigrant to nie problem. To wyzwanie i szansa dla gospodarki. W Gdańsku reagujemy na fakt - na kilkunastu imigrantów, którzy już w naszym mieście są.

- Przyjęcie i integracja imigrantów jest ważnym zagadnieniem, z którym mierzy się wiele miast europejskich. W Gdańsku wiemy, jak ważne jest, by wykorzystać potencjał wykształconych, aktywnych i przedsiębiorczych imigrantów, tak by mogli być częścią naszej społeczności. Gdański Model Integracji Imigrantów jest

pierwszym takim dokumentem w Polsce – podkreśla Piotr Kowalczyk zastępca prezydenta Gdańska ds. polityki społecznej.

„Z pełnym uznaniem przyjmuję zaangażowanie wielu osób i środowisk w tworzenie Gdańskiego Modelu Integracji Imigrantów, który jest świecką realizacją przykazania miłości Boga i bliźniego wobec osób, które z różnych powodów szukają nowego miejsca do życia“ – napisał z kolei w oficjalnym liście skierowanym do wiernych Archidiecezji Gdańskiej arcybiskup metropolita gdański Sławoj Leszek Głódź.

Dla kogo powstał Model?

Pierwotnym założeniem było opracowanie i wdrożenie konkretnych rozwiązań ukierunkowanych na mieszkających już i pracujących w Gdańsku imigrantów, to oni są przede wszystkim adresatami Modelu. – Nie było zadaniem zespołu stworzyć całościową politykę lub strategię imigracji dla miasta Gdańsk, członkowie zespołu nie prowadzili dyskusji o działaniach prowadzących do zwiększenia lub zmniejszenia liczby imigrantów w Gdańsku – informuje Piotr Olech zastępca dyrektora ds. integracji społecznej Wydziału Rozwoju Społecznego Urzędu Miejskiego w Gdańsku. – Interesowali nas przede wszystkim obecni członkowie naszej społeczności. To do nich chcemy skierować działania, tak by ich potrzeby i problemy były lepiej adresowane i rozwiązywane. Nie wykluczało to jednak potrzeby prac i wdrażania działań w zakresie przyjmowania i wspierania nowych imigrantów przybywających do Gdańska. Model zatem zorientowany jest przede wszystkim na już przebywających w Gdańsku imigrantów, jednocześnie stanowi dokument umożliwiający stawianie czoła wyzwaniom związanym z przewidywanym wzrostem migracji do Gdańska w ciągu najbliższych lat.

Imigranci – nie uchodźcy

Dokument także w całości odnosi się do grupy imigrantów, tylko wybrane zadania skierowane są do grupy uchodźców lub osób, które są w procedurze starania się o niniejszy status. Uchodźcy – to specjalna i niewielka grupa imigrantów, uciekających przed prześladowaniami. Pojęcie imigracji jest daleko szersze. Dotychczas w Gdańsku przebywało 8 rodzin ze statusem uchodźców. Większość z nich, po rocznym programie integracyjnym, ze względu na brak oferty integracyjnej, adekwatnego wsparcia mieszkaniowego wyjechała do krajów Europy zachodniej. Status uchodźcy jest międzynarodową formą ochrony udzielaną osobom, które na skutek uzasadnionej obawy przed prześladowaniem w kraju pochodzenia z powodu rasy, religii, narodowości, przekonań politycznych lub przynależności do określonej grupy społecznej nie mogą lub nie chcą korzystać z ochrony tego kraju. Model Integracji Imigrantów odnosi się do procesu integracji, nie dotyczy zaś kwestii procesu przyjmowania i legalizacji pobytu cudzoziemców. Gmina Miasta Gdańska nie ma mocy decyzyjnych w kwestii przyjmowania imigrantów w tym uchodźców - głównym decydentem jest tutaj Rząd, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych oraz Urząd do Spraw Cudzoziemców - to na tym poziomie regulowana jest polska polityka migracyjna, na tym poziomie przyznawana jest pomoc finansowa oraz uregulowane statusy imigrantów. Urząd do Spraw Cudzoziemców

jest odpowiedzialny za procedurę uchodźczą. Koordynowanie działań, w zakresie integracji cudzoziemców jest jednym z zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez gminę. To właśnie w tym obszarze powstał Model.

Uzasadnienie uchwały

„Narastające procesy migracyjne ostatnich lat spowodowały wzrost liczby imigrantów poszukujących bezpieczeństwa, pracy, oraz dostępu do edukacji. Miasto Gdańsk jest dla nich często miejscem tranzytu przed udaniem się do innych krajów Zachodniej i Północnej Europy, ale także miejscem kilkuletniego pobytu związanego ze zdobywaniem edukacji, który może przerodzić się w trwały z nim związek. Dla innych jest z kolei miejscem docelowym w którym planują osiedlić się i prowadzić swoje centrum życiowe, stając się tym samym jego mieszkańcami. Następstwem tych procesów jest wiele wyzwań zarówno ze sfery poznawczej na styku różnych kultur i systemów wartości, jak też problemów praktycznych z różnych dziedzin takich jak polityka i usługi publiczne, edukacja, ochrona zdrowia, pomoc społeczną, bezpieczeństwo publiczne, rynek pracy, mieszkalnictwo.

Na podstawie art. 17 ust. 2 pkt 4 oraz art. 19 pkt 16 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej do zadań własnych gminy oraz powiatu należy podejmowanie zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy i jej mieszkańców.

W związku z powyższym zasadnym jest przyjęcie w drodze uchwały Rady Miasta Gdańska, powstałego w wyniku rocznych prac międzysektorowego i interdyscyplinarnego Zespołu ds. modelu integracji imigrantów i imigrantek „Modelu Integracji Imigrantów”. Model ten stanowi określenie obszarów i kierunków działań zmierzających do prowadzenia skutecznej i efektywnej polityki Miasta Gdańska dotyczącej integracji imigrantów oraz wytycznych i rekomendacji w zakresie jej realizacji.

Wpisuje się również w cztery zasadnicze priorytety strategicznego rozwoju tj. współpraca, kształcenie, mobilność, otwartość - wyrażone w przyjętej uchwałą Rady Miasta Gdańska z dnia 25 września 2014 roku Strategii Rozwoju Miasta „Gdańsk - 2030 Plus”.

Rada Imigrantek i Imigrantów

Tekst został opublikowany na stronie internetowej:

<http://www.gdansk.pl/migracje/12-imigrantow-bedzie-doradzac-prezydentowi-Gdanska-Kim-sa,a,61460>

Stan na dzień 31.12.2017

Obok siebie stanęli Czeczenka, Ukrainiec, Rosjanin, Niemiec, Palestyńczyk, Syryjczyk, Kolumbijka i Tunezyjczyk. Choć oczywiście lepiej powiedzieć: gdańszczanie. Dzieli ich wiek, pochodzenie, wykształcenie, religia, odcień skóry, akcent. Łączy to, że mieszkają w Gdańsku i chcą tu żyć, pracować, wychowywać dzieci. A prócz tego - od teraz będą doradzać, jako wolontariusze, prezydentowi Gdańska i całej miejskiej administracji w kwestiach integracji migrantów i uchodźców z całego świata.

- zaangażowanie społeczne
- współpraca
- szerzenie otwartości
- wychodzenie naprzeciw potrzebom

Jeden z nich, Syryjczyk Majed Tinawi, księgowy i biznesmen, który mieszka w Gdańsku od trzech lat, powiedział, zwracając się do wszystkich gdańszczanek i gdańszczan, wciąż łamaną polszczyzną: - Dziękuję za twoje solidarność i dziękuję za twoje miłość do ludzi! I poprosił, żebyśmy nie zapomnieli o tych, którzy nie mają domów, nie mają pracy, nie mają szkoły: o uchodźcach z Syrii.

- Pomoc im jest bardzo ważna! Musicie wczuć się w ich sytuację, zrozumieć ich cierpienie - apelował.

Basil Kerski, szef Europejskiego Centrum Solidarności, powiedział: - Dziś w Europie coraz częściej słyszę pytanie, czy Polacy zapomnieli znaczenie słowa "solidarność". Staram się tłumaczyć, że problem jest bardziej złożony. Trzeba opowiadać w Europie o gdańskim pomyśle integracji imigrantów, żeby ludzie znów pozytywnie o myśleli o Polakach. Ta opowieść jest bardzo ważna!

Adamowicz: - Traktujemy was jako szansę, a nie problem!

Prezydent Gdańska Paweł Adamowicz, zanim wręczył nominacje członkom nowej rady, mówił: - Spotkałem się w Gdańsku z Klausem Kinkelem, politykiem niemieckiej partii liberalnej Freie Demokratische Partei. Kinkel wytknął mi, że my Polacy jesteśmy zamknięci na imigrantów. Polska ma bardzo złą prasę w Europie Zachodniej, jesteśmy postrzegani jako kraj zamknięty, w którym często mamy eksplozje ksenofobii. Wielu Europejczyków dotąd patrzyło na nas z optymizmem, z dumą, że nam się udało wolna gospodarka, że udało nam się państwo. Mieli obraz Polski radosnej, otwartej, solidarnej, która nie wyklucza, nie odpycha i nie

stygmatyzuje. To, że w Gdańsku powstał pierwszy w Polsce lokalny program integracji imigrantów i powstaje pierwsza Rada Imigrantów, jest jakimś ratowaniem honoru Polski. Pokazaniem, że Polska nie jest taka do końca zamknięta.

- Będą teraz na nas patrzeć inne polskie miasta, na ile ten program da się wprowadzić w życie. Będą tacy, którzy będą za nas trzymać kciuki, ale będzie wielu, którzy będą zacierać ręce, jeśli się potkniemy, jak sobie nie poradzimy z wyzwaniem. Będą mówili: "po co się tym zajmowaliście? Trzeba było udawać, że problemu nie ma". W Gdańsku jest 15 tysięcy Ukrainek i Ukraińców, ale niektórzy wolą udawać, że ich nie ma! Dziś zwiedzałem budowę przedszkola na Ujeścisku i kierownikiem budowy jest tam Ukrainiec, legalnie pracujący. Pracownicy z Ukrainy szukają tu możliwości życia, normalności. Podobnie jak Polacy, których milion wyemigrował na Wyspy Brytyjskie. I jak Polacy reagują?! Nie chcą tu obcych, migrantów, oburzają się, a równocześnie dziwią się, że w Wielkiej Brytanii Polacy są traktowani wrogo przez część Brytyjczyków. Gdzie tu symetria?! My oczekujemy od Brytyjczyków, żeby przyjmowali naszych rodaków, a równocześnie nie chcemy tych reguł stosować w Polsce. To filozofia naiwna, filozofia Kalego.

- My was, imigrantów, serdecznie witamy w Gdańsku, poznajcie nasze miasto, nas, szanujcie nasze obyczaje. Ale my też chcemy was poznać. Rada Imigrantów będzie doradzać całej administracji miejskiej, co jeszcze powinniśmy robić, abyście lepiej integrowali się w naszym mieście. Nie traktujemy was jako problem, tylko jako szansę dla Gdańska. Nie ma czegoś takiego, jak czysty Polak, czysty Litwin, czysty Niemiec. Te rasistowskie teorie już raz zbankrutowały, więc nie pozwólmy, aby się odtwarzały. Nie ma prawdziwych Polaków! Można zeskanować każdego z nas, i wyszedłby niezły przegląd "narodowościowej tablicy Mendelejewa". To nas wzbogaca! Imigrantka i imigrant to jest szansa dla Gdańska! Nigdy nie wiadomo, czy w takim dziecku imigrantów jest może przyszły noblista, wybitny pisarz, informatyk, naukowiec, rzemieślnik, mechanik. Każdy człowiek wzbogaca miasto!

Będzie spór, będzie konflikt

Profesor Cezary Obracht-Prondzyński z Uniwersytetu Gdańskiego mówił, że kwestia integracji imigrantów i uchodźców w Gdańsku na pewno będzie się wiązała z debatą, sporem, może nawet konfliktem, bo takie rzeczy są w społeczeństwie demokratycznym i otwartym nieuniknione.

- Narracja o tym, że jesteśmy zdrajcami też nas na pewno dotknie - mówił Obracht.
- Musimy być przygotowani na kryzysy, na ataki. Ale nie możemy akceptować patriotyzmu opartego na strachu, bo to patriotyzm słaby. Musimy być gotowi na debatę o naszej tożsamości, o naszych wartościach, ale nie możemy pozwolić sobie, żeby fala nacjonalizmu nas zalała. Musimy odrzucić kulturę wrogości wobec obcego. Dziś świata nie da się zamknąć na klucz. Musimy być współodpowiedzialni za los uchodźców, a nie powtarzać za niektórymi polskimi politykami, że "nasza chata z kraja" i nic nas to nie obchodzi. A co z zasadą wzajemności? Polskie dzieci wychodzące z Syberii w czasie II wojny światowej znalazły schronienie w Indiach czy Iranie. To nie były bogate społeczeństwa, a jednak nam

pomogły. Jeśli my teraz nie pomożemy, to dlaczego ktoś kiedyś ma pomóc nam?! Draginja Nadażdin, dyrektorka Amnesty International Polska przypomniała, że to mit, że uchodźcy zalewają wyłącznie Europę. Najwięcej jest ich w krajach ościennych: w przypadku Syryjczyków i Irakijczyków, dwa miliony są w obozach dla uchodźców w Turcji, Libanie czy Jordanii. Ale są też w tak biednych krajach, jak Czad czy Kenia. Mówiła też o przypadku pobitego w Łodzi studenta z Afryki, który nawet nie zadzwonił na policję, bo nie oczekiwał pomocy. Nadażdin tłumaczyła, że miasto musi być wyczulone na przypadki zbrodni nienawiści i mowy nienawiści.

Uroczystość odbyła się w poniedziałek, 19 września, w ECS. Uczestniczyło w niej ponad 100 osób - w zdecydowanej większości Polacy, przekonani o tym, że tylko społeczeństwo otwarte, wolne od lęków, ma zdolność do rzeczywistego rozwoju. Uroczystość odbyła się w poniedziałek, 19 września, w ECS. Uczestniczyło w niej ponad 100 osób - w zdecydowanej większości Polacy, przekonani o tym, że tylko społeczeństwo otwarte, wolne od lęków, ma zdolność do rzeczywistego rozwoju. Dominik Paszliński/www.gdansk.pl

Forum Migracji i Integracji

Tuż po mianowaniu nowej Rady Imigrantów w ECS odbyło się także pierwsze spotkanie Forum Migracji i Integracji. Tworzy je 150 osób z różnych miejskich organizacji i instytucji, które wcześniej zaangażowane były w pisanie Modelu Integracji Imigrantów i chcą teraz wziąć odpowiedzialność za jego wdrażanie. Piotr Olech z Wydziału Spraw Społecznych UM tłumaczy, że spotkania Forum będą się odbywały raz na kwartał, choć najbliższe planowane jest już na październik. Miasto będzie też organizowało dla forumowiczów seminaria, konferencje i szkolenia.

- To nasza "armia integracji" - mówi Piotr Olech. - Jest dla nas najważniejsza! Musi się rozbudowywać, więc wciąż zapraszamy ludzi, którzy mają pomysły, chcą je wdrażać i zaangażować się w działania dotyczące takich aspektów integracji imigrantów, jak edukacja, zdrowie, mieszkalnictwo, kultura, rynek pracy czy sport.

Bezpieczna różnorodność na Warmii i Mazurach

Tekst został opublikowany na stronie internetowej:

<http://borussia.pl/index.php/bezpieczna-roznorodnosc/>

Stan na dzień 31.12.2017

Projekt „Bezpieczna różnorodność na Warmii i Mazurach” był realizowany przez Stowarzyszenie Wspólnota Kulturowa „Borussia”, Wojewódzką Komendę Policji w Olsztynie i Telewizję Polską S.A. Oddział Terenowy w Olsztynie w ramach programu Obywatele dla Demokracji ze środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego (Funduszy EOG) przy wsparciu finansowym Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego w latach 2014-2016.

- współpraca
- wymiana doświadczeń
- edukacja
- przeciwdziałanie dyskryminacji

Celem projektu było promowanie działań na rzecz akceptacji i wspierania różnorodności narodowej, kulturowej i wyznaniowej oraz przeciwdziałania przejawom dyskryminacji na Warmii i Mazurach. Miał on także zwrócić uwagę mieszkańców regionu, a szczególnie środowisk zajmujących się edukacją, na potrzebę wspólnych działań na rzecz tolerancji i dialogu międzykulturowego.

„Bezpieczna różnorodność na Warmii i Mazurach” to pierwszy tego rodzaju międzysektorowy program, który składał się z kilku komponentów:

- działania na rzecz szkół w regionie prowadzone wspólnie z policją,
- szkoleniami warsztatowymi z zakresu edukacji międzykulturowej,
- integracji społecznej i antydyskryminacji objęliśmy ponad 550 nauczycieli i policjantów ze wszystkich 21 powiatów województwa warmińsko-mazurskiego.

Program 20-godzinnych warsztatów obejmował następujące zagadnienia: różnice kulturowe – wartość czy przeszkoda w budowaniu wspólnoty obywatelskiej? stereotypy i uprzedzenia oraz ich potencjalne skutki (ksenofobia, antysemityzm, rasizm, mowa nienawiści), dyskryminacja – przejawy i formy, przykłady zachowań dyskryminacyjnych i sposoby reagowania, tolerancja – co to znaczy? spotkania międzykulturowe – przygotowanie młodych ludzi do życia w wielokulturowej Europie.

Podczas zajęć uczestnicy i prowadzący pracowali nad budowaniem zasad

współpracy instytucji edukacyjnych z organami ścigania przestępstw wymierzonych w prawa i wolności innych ludzi oraz procedurami wspólnego postępowania w sytuacjach o znamionach dyskryminacyjnych. Przygotowywali także zarysy koncepcji działań projektowych adresowanych do uczniów, które w założeniu miały odwoływać się do potrzeb i zasobów konkretnego środowiska, np. korzystać z wiedzy i doświadczeń organizacji mniejszości narodowych i ich członków, włączać ich na zasadach partnerskich do współpracy i działań edukacyjnych na rzecz młodzieży.

Wybrane szkoły uczestniczące w projekcie zrealizowały mini-projekty na rzecz lokalnego środowiska z udziałem uczniów. Każdy z projektów opierał się na współpracy z lokalnymi partnerami. Były wśród nich instytucje kultury, media lokalne oraz organizacje mniejszości narodowych i etnicznych oraz osoby prywatne (np. świadkowie historii). Miał on za zadanie stwarzać sytuacje edukacyjne i pomagać w rozwijaniu kompetencji międzykulturowych młodzieży, ucząc ich poszanowania dla innych kultur i tradycji.

Działania promocyjne i upowszechniające cele projektu – spoty promocyjne i cykl audycji powstających we współpracy i emitowane na antenie TVP 3 Olsztyn dotyczą zagadnień różnorodności kulturowej i integracji społeczności regionu oraz uwrażliwiają na przejawy dyskryminacji

Opracowanie i wydanie podręcznika zawierającego materiały o podstawowych metodach pracy z młodzieżą na tematy związane z edukacją międzykulturową i zwalczaniem dyskryminacji.

Zachodniopomorskie Forum Mniejszości Narodowych i Etnicznych

Tekst został opublikowany na stronie internetowej:

<http://www.wzp.pl/biuro-prasowe/biuro-prasowe/aktualnosci/zachodniopomorskie-forum-mniejszosci-narodowych-i-etnicznych-rzecznik-praw-obywatelskich-w>

Stan na dzień 31.12.2017

Wyróżnia ich różnorodność religijna, kulturowa i etniczna. Stanowią mniejszość, często mówią innym językiem. O swoich problemach, potrzebach i spostrzeżeniach opowiedzieli podczas Zachodniopomorskiego Forum Mniejszości Narodowych i Etnicznych, które odbyło się 19 września 2017 r. W wydarzeniu uczestniczył gość honorowy Adam Bodnar – Rzecznik Praw Obywatelskich, marszałek Olgierd Geblewicz, wicemarszałek Jarosław Rzepa, przedstawiciele mniejszości, pracownicy naukowcy oraz młodzież szczecińskiego liceum.

- współpraca
- wsparcie
- szerzenie dobrych praktyk
- zaangażowanie społeczne

- Dzisiejsze forum to płaszczyzna dyskusji, dialogu na temat tego jak wykorzystać potencjał mniejszości narodowych i etnicznych na Pomorzu Zachodnim, jak im pomagać. Samorząd województwa od 2016 r. prowadzi wsparcie dla tych grup i dostrzega w tej różnorodności społecznej i kulturalnej wielki potencjał i skarb Pomorza Zachodniego – mówił marszałek województwa Olgierd Geblewicz.

- W Polsce jest duży problem, jeżeli chodzi o dyskusje na temat wielokulturowości. Niestety czasami kontekst mniejszości narodowych i etnicznych wykorzystywany jest w grze politycznej, co nie buduje dobrego klimatu do ich wzmacniania. Jeśli wsparcie z centrum nie jest wystarczające to dużą rolę do odegrania mają właśnie władze lokalne. Cieszę się, że Szczecin jest jednym z tych miast, które zdaje sobie sprawę z tego, jakie znaczenie dla rozwoju gospodarczego, rozwoju turystyki, budowania współpracy z mniejszościami ma ten klimat dialogu i dyskusji – mówił Adam Bodnar, Rzecznik Praw Obywatelskich.

Zachodniopomorskie Forum Mniejszości Narodowych i Etnicznych podzielone było na dwie części. Pierwsza z nich poświęcona została debacie dotyczącej współpracy samorządu z mniejszościami.

-Forum to jest dla mniejszości szczególnie ważne, gdyż jest miejscem gdzie może ona wyartykułować swoje problemy i potrzeby – mówi przewodniczący szczecińskiego oddziału związku Ukraińców w Polsce Jan Syrnyk.

Jednym z przedstawionych problemów było nierówne traktowanie, objawiające się atakami agresji czy ogromną falą nienawiści wylewaną na stronach

internetowych i forach. Uczestnicy forum zwrócili także uwagę na niewystarczającą ilość punktów niosących informację i wsparcie dla mniejszości, takich jak np. Migrant Info Point w Poznaniu. Zaznaczono pomijanie uczestnictwa mniejszości w ważnych wydarzeniach historycznych.

Podkreślono także chęć jedności tych małych grup ze wszystkimi ludźmi.

- My jako mniejszość też pracujemy, robimy interesy, płacimy tutaj podatki, dajemy miejsca pracy i rozwijamy turystykę. Chcemy wspólnie budować silne, jednolite społeczeństwo na Pomorzu Zachodnim - mówiła Anita Agnihotri, właścicielka indyjskiej restauracji Bombay.

Autorami ataków, agresji i obrazy w internecie niestety bywają również młodzi ludzie. W debacie oni także mieli swój głos.

-Nastolatkom tak na prawdę nie obcuje z ludźmi innych narodowości, innego pochodzenia, stąd też może pochodzić fala nienawiści. Wynika ona z niewiedzy oraz braku edukacji w tym zakresie. Moja szkoła jest otwarta na wielokulturowy dialog i jako przedstawiciel samorządu uczniowskiego pragnę zaprosić wszystkich przedstawicieli mniejszości narodowych i etnicznych. Chcemy ich poznać, zrozumieć i nauczyć się wspierać – mówił uczeń V Liceum w Szczecinie.

Rzecznik Praw Obywatelskich podkreślił, że proces pojednania trwa długo, trzeba go szanować i być wytrwałym. Ważna jest otwartość na drugiego człowieka, chęć zrozumienia go oraz okazanie wsparcia. Przypomniał także o organizacjach pozarządowych, które niosą pomoc i są dostępne w każdym regionie.

W drugiej części Forum, z udziałem pracowników naukowych szczecińskich i poznańskich uczelni, odbyła się dyskusja na temat wyzwań stojących przed liderami i liderkami organizacji mniejszościowych. Została dokonana ocena kondycji organizacji, ich problemów czy wypracowanych dobrych praktyk, ale także dyskutowano na temat działań, które mogą poszerzyć współpracę pomiędzy samorządem, naukowcami oraz organizacjami.

Rada Organizacji Mniejszości Narodowych i Etnicznych

Tekst został opublikowany na stronie internetowej:

http://www.ukraincy.org/rada_organizacji_mniejszosci_narodowych_i_etnicznych/

Stan na dzień 15.01.2018

Z inicjatywy szczecińskiego oddziału Związku Ukraińców w Polsce powstaje RADA ORGANIZACJI MNIEJSZOŚCI NARODOWYCH I ETNICZNYCH.

Fragment z deklaracji o współpracy

Zważywszy na :

- wielokulturowe tradycje historyczne Szczecina i dążenie do ich kontynuacji i rozwoju;
- uwarunkowania i perspektywy wynikające z członkostwa Polski w Unii Europejskiej;
- wolę wzbogacenia form życia społecznego i kulturalnego Szczecina oraz włączenia się środowisk mniejszości narodowych do programu „Szczecin Europejską Stolicą Kultury 2016”;
- potrzebę krzewienia tolerancji i wartości humanistycznych w duchu europejskiej współpracy;
- dążenie do przewyciężenia uprzedzeń narodowościowych, wynikających z zaszłości historycznych.

My – przedstawiciele organizacji mniejszości narodowych i etnicznych działających na terenie Miasta Szczecina i regionu działania sygnatariuszy, deklarujemy wolę współpracy i współdziałania dla osiągnięcia wspólnych celów, zawieramy niniejsze Porozumienie.

Sygnatariuszami Porozumienia są:

- Towarzystwo Litwinów w Polsce– Oddział w Szczecinie, reprezentowane przez Wiktora Buwelskiego

- koalicja
- współpraca
- zaangażowanie społeczne
- tolerancja jako wartość

- Towarzystwo Greków Pomorza Zachodniegoz siedzibą w Szczecinie, reprezentowane przez Chrystou Konstantinosa
- Towarzystwo Społeczno-Kulturalne Mniejszości Niemieckiej, reprezentowane przez Ziegberta Czeluski
- Towarzystwo Społeczno-Kulturalne Żydów w Polsce – Oddział w Szczecinie, reprezentowane przez Różę Król
- Związek Ukraińców w Polsce – Oddział w Szczecinie, reprezentowany przez Jana Syrnyka

Metodologia badań

Metodologia badania przeprowadzonego w ramach projektu „Księga Dobrych Praktyk Działań na Rzecz Mniejszości Narodowych i Etnicznych oraz Cudzoziemców” została wypracowana przez Stowarzyszenie Klon/Jawor, Fundację Zustricz, Żydowskie Stowarzyszenie Czulent, Gminę Wyznaniową Żydowską w Warszawie oraz Instytut Allerhanda. Podstawowa koncepcja badania (np. podmioty objęte badaniem oraz zastosowanie metody ankietowej) została zdefiniowana przez koalicję partnerów na etapie planowania projektu, dlatego praca nad metodologią (zaprojektowanie narzędzi badawczych oraz sposobu realizacji badania) odbywała się w ramach określonych warunków brzegowych.

Cel badania

Badanie miało na celu zidentyfikowanie dobrych praktyk w zakresie działań na rzecz organizacji mniejszości narodowych i etnicznych oraz cudzoziemców (dalej w tekście będziemy korzystać z skrótu MNIEorazC). Ponadto, celem badania była diagnoza jakości współpracy między jednostkami administracji publicznej i samorządowej a organizacjami MNIEorazC.

Podmioty objęte badaniem

Podmiotami objętymi badaniem były organizacje mniejszości narodowych i etnicznych oraz cudzoziemców (MNIEorazC). Do organizacji MNIE zaliczone zostały instytucje, które skupiają przedstawicieli danej mniejszości narodowej i etnicznej, reprezentują daną mniejszość oraz działają na jej rzecz. Organizacje cudzoziemców zaś to podmioty, które skupiają cudzoziemców, reprezentują cudzoziemców oraz działają na ich rzecz (badanie nie obejmowało kwestii czasowo-pobytowych, dlatego też postanowiliśmy grupę obcokrajowców ograniczyć do osób posiadających uregulowany status pobytowy na terytorium RP). Te dwie grupy łącznie nazywamy organizacjami mniejszości narodowych i etnicznych oraz cudzoziemców.

Aby uwzględnić w badaniu wyłącznie organizacje aktywne i współpracujące z administracją, pole badawcze zostało zawężone do grupy organizacji, które

w latach 2014-2016 starały się o dotację z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji ze środków na realizację zadań mających na celu ochronę, zachowanie i rozwój tożsamości kulturowej mniejszości narodowych i etnicznych oraz zachowanie i rozwój języka regionalnego. Bazę organizacji cudzoziemców opracowano w oparciu o dane ze stron internetowych urzędów miejskich, marszałkowskich i wojewódzkich, które uczestniczyły w konsultacjach programów integracji migrantów.

Założenia dotyczące liczby przebadanych organizacji MNiEorazC

Zgodnie z założeniami w badaniu mieli wziąć udział przedstawiciele zarządów 50 organizacji MNiEorazC działających w różnych województwach (minimum 3 organizacje w każdym województwie) i reprezentujących różne mniejszości.

Organizacje działające na rzecz MNiEorazC

Do organizacji działających na rzecz MNiEorazC (w skrócie: organizacje na rzecz MNiEorazC) zaliczone zostały takie podmioty, które, zgodnie ze swoim statutem, nie skupiają przedstawicieli mniejszości narodowych i etnicznych lub cudzoziemców, ale ich celem statutowym jest ochrona praw mniejszości narodowych i etnicznych oraz cudzoziemców, praca na rzecz wielokulturowości i krzewienia tolerancji oraz przeciwdziałanie rasizmowi i ksenofobii. Do badania zaproszono aktywne organizacje działające na rzecz MNiEorazC, a jako kryterium tej aktywności przyjęto udział organizacji w ciałach doradczych ds. mniejszości i cudzoziemców oraz w lokalnych (miejskich) programach na rzecz mniejszości i cudzoziemców. W założeniach dotyczących liczby przebadanych organizacji działających na rzecz wspólnot MNiEorazC przyjęto, że w badaniu udział wezmą przedstawiciele zarządów 50 organizacji działających na rzecz wspólnot MNiEorazC (minimum 3 w każdym województwie).

Urzędy wojewódzkie

Założenia dotyczące liczby przebadanych urzędów wojewódzkich obejmowały 16 urzędów wojewódzkich, a dokładnie 16 Pełnomocników Wojewody ds. mniejszości narodowych i etnicznych (stanowisko istniejące we wszystkich urzędach wojewódzkich, dedykowane sprawom MNiE).

Pełnomocnicy komendantów wojewódzkich ds. obrony praw człowieka

Założenia dotyczące liczby przebadanych pełnomocników dotyczyły 17 pełnomocników, 16 w komendach wojewódzkich oraz z Komendy Stołecznej Policji (Warszawa jest wydzielona, jako osobny obszar, spod działań Komendy Wojewódzkiej z siedzibą w Radomiu).

Urzędy marszałkowskie

Zgodnie z założeniami do udziału w badaniu zaproszono 16 urzędów marszałkowskich. W związku z brakiem ujednoliconego, istniejące we wszystkich urzędach marszałkowskich stanowiska dedykowanego sprawom MNiE i ulokowaniem spraw dotyczących MNiEorazC na różnych szczeblach struktury urzędów marszałkowskich, do badania zostali wytypowani:

- pełnomocnicy marszałka ds. MNiEorazC (lub ich odpowiednicy)

- urzędnicy z wydziałów organizujących konkursy na rzecz MNiEorazC
- pełnomocnicy marszałka ds. rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i współpracy z organizacjami pozarządowymi
- inni urzędnicy.

Urzędy miast

Założenia dotyczące liczby przebadanych urzędów miast uwzględniały 18 urzędów miast z miast będących stolicami województw (liczba miast uwzględnia w 2 województwach istnienia dwóch ośrodków centralnych, dlatego liczba miast wynosi nie 16 a 18). Podobnie jak w przypadku urzędów marszałkowskich, w różnych urzędach sprawami organizacji MNiEorazC zajmują się urzędnicy pełniący różne funkcje i posiadający różne zakresy obowiązków. W związku z powyższym do badania zostali wytypowani:

- pełnomocnicy ds. mniejszości narodowych i etnicznych (lub ich odpowiednicy)
- pełnomocnicy ds. organizacji pozarządowych (lub ich odpowiednicy)
- urzędnicy biorący udział w programach lub ciałach dialogowych na rzecz mniejszości
- przedstawiciele wydziałów edukacji
- inni urzędnicy.

Zakres badania

Zakres tematyczny

Zakres tematyczny badania obejmował działania organizacji MNiEorazC oraz ich współpracę z wyżej wymienionymi podmiotami i instytucjami w zakresie edukacji, kultury, rozwoju tożsamości kulturowej, integracji społecznej, bezpieczeństwa, ochrony praw człowieka i działań na rzecz budowania społeczeństwa otwartego.

W badaniu uwzględniono:

- formy działań organizacji MNiEorazC,
- formy współpracy organizacji MNiEorazC z organizacjami działającymi na rzecz wspólnot MNiEorazC, urzędami wojewódzkimi, urzędami marszałkowskimi i urzędami miast,
- zakres tematyczny współpracy,
- pogłębienie tematyki współpracy z administracją publiczną i samorządową w zakresie współpracy finansowej i pozafinansowej (udział organizacji

MNiEorazC w tworzeniu strategii i programów dotyczących wielokulturowości, w ciałach dialogu społecznego),

- ocenę współpracy
- wyzwania współpracy
- propozycje mające na celu usprawnienie współpracy
- przykłady dobrych praktyk w zakresie współpracy
- działania urzędów na rzecz respektowania praw człowieka, tolerancji, ochrony, zachowania i rozwoju tożsamości kulturowej mniejszości narodowych i etnicznych.

Ze względu na kompetencje pełnomocników wojewody ds. mniejszości narodowych i etnicznych, zagadnienia badawcze dotyczące działań urzędów wojewódzkich obejmowały tylko kwestie związane z mniejszościami narodowymi i etnicznymi (pełnomocnicy nie zajmują się sprawami cudzoziemców). W samorządach sprawy mniejszości narodowych i etnicznych oraz cudzoziemców bywają traktowane oddzielnie, jednak zagadnienia dotyczące organizacji MNiEorazC mogą być już ujmowane łącznie. Dlatego też przy projektowaniu badania skierowanego do urzędów miast i urzędu marszałkowskich zdecydowano się na uwzględnienie zarówno zagadnień dotyczących organizacji MNiE, jak i organizacji cudzoziemców.

Zakres czasowy

Badanie obejmuje przedział od 2014 do 2017 roku. Okres ten związany jest ze zmianami priorytetów unijnych w zakresie budowania polityki spójności w Europie zaplanowany na lata 2014-2020. W tym czasie rozpoczęto szereg działań i inicjatyw, również tych, związanych z szeroko pojętą walką z wykluczeniem społecznym, integracją społeczną i rozwojem kultury.

Metody, narzędzia badawcze

Metody badawcze

Zasadniczym zadaniem realizowanego badania było określenie skali i zakresu współpracy między organizacjami MNiEorazC, a innymi podmiotami (samorządami, urzędami wojewódzkim, policyjnymi pełnomocnikami i organizacjami działającymi na rzecz MNiEorazC), a więc ustalenie stanu faktycznego. Ze względu na takie założenie naturalny był wybór ilościowych metod badawczych. Co więcej, ze względu na to, że tematyka związana z mniejszościami może być traktowana jako wrażliwa, szczególnie w obecnym kontekście społeczno-politycznym, odwołanie się do faktów, a nie opinii, zostało uznane za bardziej bezpieczne, a tym samym uprawdopodobniające realizację badania na założonym poziomie (*response rate*). Realizacja badań jakościowych np. przy wykorzystaniu indywidualnych pogłębionych wywiadów z urzędnikami, została oceniona jako trudna i problematyczna (niechęć do wyrażania własnych opinii przez urzędników w obawie przed uznaniem jej za oficjalne stanowisko danego urzędu, konsekwencje ze

strony przełożonych, ale też trudność w interpretacji takich danych – opinia danego urzędnika a opinia urzędu). Tym samym, zdecydowano się na zastosowanie metod ilościowych i skoncentrowanie się na gromadzeniu faktów dotyczących współpracy między jednostkami administracji publicznej i samorządowej a organizacjami MNiEorazC.

Techniki badawcze

Jako podstawową technikę badawczą wybrano wywiad wspomagany komputerowo (CAWI). W celu przeprowadzenia wywiadu przygotowano ankietę online (wykorzystano narzędzie Lime Survey, które dostosowano do potrzeb projektu). Wybrana technika pozwoliła na udział w badaniu w dogodnym dla respondenta czasie i miejscu, możliwość przerwania i powrotu do kwestionariusza w dowolnym czasie, uzupełnianie kwestionariusza przez więcej niż jedną osobę. Jednocześnie, spersonalizowane linki do kwestionariusza pozwalały na weryfikację, który urząd lub organizacja wypełniły już ankietę, a które nie.

Aby zwiększyć stopień realizacji próby (*response rate*) zdecydowano się elastycznie podejść do sposobu, w jaki respondenci mogą wziąć udział w badaniu. W przypadku, kiedy z różnych powodów respondenci nie byli gotowi samodzielnie wypełnić ankiety online, przeszkoleni przedstawiciele organizacji realizujących badanie prowadzili z respondentami wywiad telefonicznie lub w kontakcie bezpośrednim.

Wychodząc naprzeciw potrzebom części organizacji MNiEorazC, które wskazywały na problemy technologiczne związane z wypełnieniem ankiety (niewielkie doświadczenie w obsłudze komputera, brak stabilnej sieci teleinformatycznej w siedzibie organizacji), przygotowano ankietę w formie edytowalnego pliku pdf.

Narzędzia badawcze

W badaniu zastosowano 6 narzędzi badawczych – kwestionariuszy ilościowych online:

- ankieta dla organizacji mniejszości narodowych i etnicznych oraz cudzoziemców,
- ankieta dla organizacji działających na rzecz wspólnot mniejszości narodowych i etnicznych oraz cudzoziemców,
- ankieta dla urzędów wojewódzkich,
- ankieta dla pełnomocników komendantów wojewódzkich ds. ochrony praw człowieka,
- ankieta dla urzędów marszałkowskich,
- ankieta dla urzędów miast.

Ankieta dla organizacji mniejszości narodowych i etnicznych oraz cudzoziemców

Ankieta składała się z szeregu pytań zamkniętych o fakty (m.in. reprezentowana mniejszość/grupa cudzoziemców, obszar prowadzonej działalności, formy prowadzonych działań, kontakty z różnymi partnerami, formy i zakres współpracy z urzędem miasta, marszałkowskim i wojewódzkim oraz organizacjami działającymi na rzecz wspólnot mniejszości narodowych i etnicznych oraz cudzoziemców), kilku pytań o opinie (oceny na skalach), a także kilku pytań otwartych (oczekiwania i potrzeby organizacji, oferta dla urzędów, przykłady dobrych praktyk współpracy). Respondenci byli proszeni o opis dobrych praktyk współpracy w formie narracyjnej, a także o podanie dodatkowych źródeł, na podstawie których opisy dobrych praktyk mogą zostać uzupełnione.

Ankieta dla organizacji działających na rzecz wspólnot mniejszości narodowych i etnicznych oraz cudzoziemców

Ankieta składała się z szeregu pytań zamkniętych o fakty (m.in. wspierana mniejszość/grupa cudzoziemców, realizowane projekty rzecz MNiE oraz C, kontakty z organizacjami MNiE oraz C, forma i zakres współpracy z organizacjami MNiE oraz C, trudności w tej współpracy), a także kilku pytań otwartych (oczekiwania i potrzeby organizacji, przykłady dobrych praktyk współpracy). Respondenci byli proszeni o opis dobrych praktyk współpracy w formie narracyjnej, a także o podanie dodatkowych źródeł, na podstawie których opisy dobrych praktyk mogą zostać uzupełnione.

Ankiety dla urzędów wojewódzkich, urzędów marszałkowskich i urzędów miast

Narzędzia były dostosowane do specyfiki działania danej jednostki, ale ich struktura była podobna. Ankiety składały się z szeregu pytań zamkniętych o konkretne dane (m.in. organizacje MNiE oraz C funkcjonujące w mieście/regionie oraz te, z którymi urząd utrzymuje kontakty/współpracuje, źródła wiedzy na temat wspólnot mniejszości narodowych i etnicznych oraz cudzoziemców, zakres i formy współpracy z organizacjami MNiE oraz C, obszary działań urzędu na rzecz organizacji MNiE oraz C, trudności we współpracy z organizacjami MNiE oraz C), a także kilku pytań otwartych (oczekiwania i potrzeby urzędu, jego oferta dla organizacji MNiE oraz C, przykłady dobrych praktyk współpracy). Respondenci byli proszeni o opis dobrych praktyk współpracy w formie narracyjnej, a także o podanie dodatkowych źródeł, na podstawie których opisy dobrych praktyk mogą zostać uzupełnione. W celu zwiększenia poziomu realizacji próby (*response rate*) zdecydowano się elastycznie podejść do sposobu, w jakim respondenci mogą wziąć udział w badaniu. W przypadku, kiedy z różnych powodów respondenci nie byli gotowi samodzielnie wypełnić ankiety, przeszkoleni przedstawiciele organizacji realizujących badanie prowadzili z respondentami wywiad telefonicznie lub w kontakcie bezpośrednim.

Ankiety dla pełnomocników komendantów wojewódzkich ds. ochrony praw człowieka

Narzędzia były dostosowane do specyfiki działania policji, ale ich struktura była zbliżona do tej zastosowanej przy ankietach dla urzędów. Ankiety składały się z szeregu pytań zamkniętych o konkretne dane (m.in. organizacje MNiE oraz C funkcjonujące w regionie oraz te, z którymi pełnomocnik utrzymuje kontakty/

współpracuje, źródła wiedzy na temat wspólnot mniejszości narodowych i etnicznych oraz cudzoziemców, zakres i formy współpracy z organizacjami MNiEorazC, obszary działań policji na rzecz organizacji MNiEorazC, wyzwania dla współpracy z organizacjami MNiEorazC), a także kilku pytań otwartych (oczekiwania i potrzeby, oferta dla organizacji MNiEorazC, przykłady dobrych praktyk współpracy). Respondenci byli proszeni o opis dobrych praktyk współpracy w formie narracyjnej, a także o podanie dodatkowych źródeł, na podstawie których opisy dobrych praktyk mogą zostać uzupełnione. W celu zwiększenia poziomu realizacji próby (*response rate*) zdecydowano się elastycznie podejść do sposobu, w jakim respondenci mogą wziąć udział w badaniu. W przypadku, kiedy z różnych powodów respondenci nie byli gotowi samodzielnie wypełnić ankiety, przeszkoleni przedstawiciele organizacji realizujących badanie prowadzili z respondentami wywiad telefonicznie lub w kontakcie bezpośrednim.

Poufność danych

Dane z ankiet od organizacji MNiEorazC oraz od organizacji działających na rzecz wspólnot MNiEorazC są w całości poufne i są prezentowane w sposób uniemożliwiający identyfikację odpowiedzi poszczególnych organizacji.

W przypadku danych zbieranych od urzędów i dotyczących faktów, respondentom nie została zagwarantowana poufność – zaplanowano bowiem, że w raporcie wyniki badań będą podawane wraz z informacją o województwie (co pozwala na jednoznaczną identyfikację urzędów). Dane na temat opinii o współpracy są prezentowane jedynie zbiorczo i w ich przypadku odpowiedzi poszczególnych respondentów nie są ujawniane ani możliwe do zidentyfikowania.

Przebieg realizacji badania

Badanie przeprowadzano w okresie od października 2017 do lutego 2018 roku. W oparciu o przygotowaną bazę danych zawierającą adres mailowy i numer telefonu do urzędu/organizacji, zaproszenie do udziału w badaniu przesyłano drogą elektroniczną oraz telefonicznie kontaktowano się z urzędem/organizacją w celu potwierdzenia otrzymania zaproszenia i/lub skierowania zaproszenia do badania do odpowiedniego urzędnika. W przypadku organizacji, z którymi nie udało nawiązać się kontaktu telefonicznego, do kontaktu wykorzystywano ich konta na portalu Facebook.

Organizacje MNiEorazC

Do udziału w badaniu zaproszono 110 organizacji skupiających Afrykanów, Białorusinów, Bułgarów, Czechów, Greków, Karaimów, Kaszubów, Litwinów, Łemków, Niemców, Ormian, Romów, Rosjan, Słowaków, społeczność somalijską, społeczność muzułmańską, Tatarów, Ukraińców, Wietnamczyków, Żydów. W badaniu wzięło udział 36 organizacji reprezentujących Afrykanów, Białorusinów, Czechów, Karaimów, Kaszubów, Litwinów, Łemków, Niemców, Romów, Rosjan, społeczność muzułmańską, Tatarów, Ukraińców, Wietnamczyków, Żydów, co stanowi 72% w stosunku do zakładanej wielkości próby).

Organizacje, które nie wypełniły ankiety, argumentowały to brakiem czasu oraz

niewystarczającymi zasobami osobowymi (zaangażowanie jedynie 1-2 osób, dla których praca w organizacji jest zajęciem dodatkowym, po godzinach pracy).

Organizacje działające na rzecz MNiEorazC

Do udziału w badaniu zaproszono 64 organizacje, udział w nim wzięło 27 organizacji (54% w stosunku do zakładanej wielkości próby). Organizacje, które nie odpowiedziały pozytywnie na zaproszenie do badania, wskazywały zazwyczaj dwa powody braku swojego zaangażowania. Najczęściej dotyczył ograniczonego charakteru działalności organizacji (działania dotyczące wyłącznie pomocy uchodźcom lub osobom starającym się o ten status, brak współpracy z organizacjami MNiEorazC). Drugi najczęstszy wskazywany powód przez organizacje to brak czasu.

Urzędy wojewódzkie

Zaproszenia wysłano do 16 pełnomocników wojewodów ds. mniejszości narodowych i etnicznych, w badaniu wzięło udział 11 z nich (69% w stosunku do zakładanej wielkości próby). Dwóch pełnomocników odmówiło udziału w badaniu, trzech nie ustosunkowało się do otrzymanego zaproszenia.

Pełnomocnicy komendantów wojewódzkich ds. ochrony praw człowieka

Zaproszenia wysłano do 17 pełnomocników komendantów wojewódzkich ds. ochrony praw człowieka, w badaniu wzięło udział 15 z nich (88% w stosunku do zakładanej wielkości próby). Dwóch pełnomocników nie wypełniło ankiet z powodu pobytu na urlopie zdrowotnym. Policja jest organizacją hierarchiczną, gdzie polecenia wydawane są przez dowództwo, dlatego też ankietę przed rozesłaniem do pełnomocników, została przekazana do akceptacji Komendzie Głównej Policji wraz z wnioskiem o zgodę na przeprowadzenie badania.

Urzędy marszałkowskie

Zaproszenia wysłano do 16 urzędów marszałkowskich w tym:

- 7 do pełnomocników marszałka ds. współpracy z organizacjami pozarządowymi (i ich odpowiedników);
- 7 do zespołów biur/wydziałów/referatów ds. współpracy z organizacjami pozarządowymi i polityki społecznej;
- 2 na oficjalny adres kancelarii/sekretariatu urzędu marszałkowskiego.

W badaniu uczestniczyło 12 urzędów marszałkowskich (75% w stosunku do zakładanej wielkości próby). Przedstawiciele żadnego z pozostałych 4 urzędów nie uzasadnili braku udziału w badaniu.

Urzędy miast

Zaproszenie wysłano do 18 urzędów miast w tym:

- 1 do pełnomocnika prezydenta miasta ds. równego traktowania;
- 2 do pełnomocnika prezydenta miasta ds. organizacji pozarządowych

i polityki społecznej;

- 11 do wydziałów/zespołów/oddziałów/biur ds. organizacji pozarządowych i polityki społecznej;
- 4 do jednostek miejskich odpowiedzialnych za strategię/programy miejskie integracji migrantów lub różnorodności wielokulturowej.

W badaniu wzięło udział 10 urzędów miast (63% w stosunku do zakładanej wielkości próby). Przedstawiciele urzędów nie biorących udziału w badaniu, swój brak zaangażowania uzasadniali faktem nie wyróżniania organizacji mniejszości narodowych i etnicznych oraz cudzoziemców wśród innych organizacji pozarządowych, z którymi miasto współpracuje, co wiązało się z brakiem możliwości udzielenia odpowiedzi na pytania zawarte w ankietach.

Zebrane dane

Projekt „Księga Dobrych Praktyk działań na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych oraz cudzoziemców” miał charakter pilotażowy, podobnie jak prowadzone w jego ramach działania, które koncentrowały się na badaniu wybranych jednostek administracji publicznej i samorządowej w miastach wojewódzkich.

Koalicja partnerów podczas realizacji projektu, podjęła wiele działań mających na celu zwiększenie liczby organizacji uczestniczących w badaniu przez wielokrotny kontakt telefoniczny, kontakt przez portale społecznościowe, wizyty w siedzibach organizacji oraz uzyskanie patronów ważnych organizacji mniejszościowych. Mimo tych wysiłków stopień realizacji badania jest niższy od zakładanego. Podobnie wśród urzędów – wielokrotny kontakt telefoniczny nie przyniósł spodziewanych rezultatów.

Tym niemniej, dane zgromadzone w ramach badania stanowią wartościowy materiał analityczny, szczególnie w kontekście zakładanych celów projektu, jakimi były wskazanie dobrych praktyk promujących współpracę między organizacjami a urzędami, sieciowanie organizacji, budowanie koalicji i modeli partycypacyjnych zarządzania różnorodnością wielokulturową w miastach. Zebrane w badaniu informacje umożliwiają wyróżnienie dobrych praktyk oraz określenie obszarów współpracy administracji z organizacjami mniejszości narodowych i etnicznych oraz cudzoziemców.

Księga Dobrych Praktyk

- opis projektu

W 2016 roku National Democratic Institute (NDI) w partnerstwie z European Network Against Racism (ENAR) i Organization for Security and Co-operation in Europe (OSCE) rozpoczęło wdrażanie projektu Interfaith / Interethnic Coalition-Building To Combat Xenophobia And Religious-Based Discrimination na terenie Czech, Słowacji, Węgier i Polski. Celem projektu było opracowanie trwałej odpowiedzi na ksenofobię, rasizm i dyskryminację religijną w Europie Środkowej poprzez wspólny aktywizm grup mniejszościowych i ich sojuszników.

W ramach realizacji programu, NDI zaprosiło po 30 osób w Czechach, Słowacji, Polsce i Węgrzech i poprzez zrealizowane szkolenia grup obywatelskich rozwinęło ich umiejętności, relacje i wspierało skoordynowane działania mające na celu przeciwdziałanie zjawiskom nietolerancji na tle etnicznym, rasowym i religijnym.

Ponadto NDI wspierało małymi grantami projekty zrealizowane przez koalicje. Projekty dotyczyły przeciwdziałania dyskryminacji, łączyły działania z polityką publiczną lub reformą instytucjonalną i dążyły do zaangażowania mniejszości w życie publiczne.

Jednym z takich projektów koalicyjnych był „Księga Dobrych Praktyk, działań na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych oraz cudzoziemców”. W czerwcu 2017 roku, koalicja w składzie: Fundacja Zustricz, Żydowskie Stowarzyszenie Czulent, Gmina Wyznaniowa Żydowska w Warszawie oraz Instytut Allerhand przy współpracy Fundacji Dialog Phenibe oraz Gminy Muzułmańskiej w Kruszyńianach rozpoczęły działania nad realizacją projektu, do którego zaproszono działaczy organizacji mniejszościowych.

Projekt został objęty patronatem przez Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich w RP, Związek Ukraińców w Polsce, Związek Karaimów Polskich, Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie, Związek Niemieckich Stowarzyszeń Społeczno-Kulturalnych w Polsce, Towarzystwo Słowaków w Polsce.

Projekt został wsparty przez Rzecznika Praw Obywatelskich poprzez objęcie go patronatem oraz wsparcie merytoryczne przez Zespół Równego Traktowania Biura Rzecznika Praw Obywatelskich.

Nasza koalicja podjęła działania zmierzające do zbadania obszarów współpracy organizacji Mniejszości Narodowych i Etnicznych oraz Cudzoziemców (MNIe- orazC) z organizacjami działającymi na rzecz mniejszości oraz samorządami i administracją publiczną. Jako osoby działające w środowisku mniejszościowym jesteśmy świadomi dużej różnorodności działań, możliwości organizacyjnych poszczególnych organizacji mniejszościowych oraz ich specyfiki zależnej od grupy na rzecz której działają. Dlatego, celem badania było określenie obszarów występowania współpracy, wyłonienie dobrych praktyk tej współpracy, a także możliwości umocnienia/rozwoju tejże współpracy. Skoncentrowaliśmy się na przykładach konkretnych rozwiązań i radzenia sobie z wyzwaniami, z jakimi spotykają się przedstawiciele organizacji pozarządowych oraz urzędów. W ramach przeprowadzanych badań poprosiliśmy o wskazanie dobrych praktyk takiej współpracy i oczekiwań wobec niej.

Zwróciliśmy się z prośbą o uczestnictwo w badaniu do pełnomocników wojewodów ds. mniejszości narodowych i etnicznych, pełnomocników komendantów wojewódzkich ds. ochrony praw człowieka, urzędów marszałkowskich oraz urzędów miast (w których mieści się siedziba urzędu wojewódzkiego), o opisanie swoich doświadczeń w tej współpracy, wskazanie podejmowanych innowacyjnych działań, projektów, koalicji na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych oraz cudzoziemców lub na rzecz społeczeństwa otwartego.

Zwróciliśmy się do organizacji mniejszościowych z prośbą nie tylko o prezentację obszarów współpracy, przedstawienie dobrych praktyk, ale i spojrzenie na możliwości rozwoju, umocnienie współpracy zarówno z jednostkami administracji, jak i organizacjami większościowymi działającymi na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych oraz cudzoziemców.

Efektem końcowym projektu jest Księga Dobrych Praktyk/Działań na Rzecz Mniejszości Narodowych i Etnicznych oraz Cudzoziemców, która promuje współpracę oraz budowanie koalicji. Mamy nadzieję, iż niniejszy raport zachęci do dalszych działań na rzecz mniejszości i budowania społeczeństwa otwartego i tolerancyjnego.

Mamy nadzieję, że nasze działania przyczynią się do zwiększenia świadomości dotyczącej sprawnego funkcjonowania administracji publicznej zajmującej się mniejszościami narodowymi, etnicznymi i cudzoziemcami. Na podstawie wywiadów, obserwacji i badań, wskazaliśmy inicjatywy, które mają wpłynąć na właściwe instytucje w zakresie możliwych zmian legislacyjnych, bądź zmian sposobu działania w zakresie współpracy z grupami mniejszościowymi i cudzoziemcami.

Projekt był realizowany od czerwca 2017 do lutego 2018, miał charakter pilotażowy i koncentrował się na badaniu wybranych jednostek administracji publicznej i samorządowej w miastach wojewódzkich.

Publikacja była współfinansowana ze środków: Bureau of Democracy, Human Rights, and Labor - US Department of State, National Democratic Institute for International Affairs, Taube Foundation For Jewish Life & Culture i Kennetha Slatera.

Zespół

Piotr Kwapisiewicz

Działacz społeczny, członek Zespołu Interdyscyplinarnego ds. współpracy na rzecz realizacji Programu „Otwarty Kraków” oraz członek i założyciel Żydowskiego Stowarzyszenia Czulent w Krakowie. Koordynuje projekty z obszaru kultury, dialogu międzyreligijnego, praw człowieka, praw mniejszości, przeciwdziałania dyskryminacji i wykluczeniu. Współtwórca projektu wydawniczego „Majses”, w którym jedna z książek „Majn Alef Bejs” zdobyła główną nagrodę BolognaRagazzi Award. Z zawodu geoinformatyk specjalizujący się w zarządzaniu danymi przestrzennymi oraz projektowaniem UX w systemach informacji geograficznej. Studiował na Akademii Górniczo-Hutniczej na wydziale Geodezji i Kartografii.

Sonia Styrkacz

Psycholożka specjalizująca się w pracy z dziećmi i rodzinami wykluczonymi. Dyplom z psychologii uzyskała na Górnośląskiej Wyższej Szkole Handlowej, gdzie ukończyła również podyplomowe studia pedagogiczne. Staż zawodowy odbyła w Szpitalu Psychiatrycznym w Chorzowie. Pracowała w Centrum Opieki i Edukacji, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Tarnowskich Górach. Prowadziła szkolenia dla młodzieży w Centrum Aktywizacji w ramach projektu CUM w Chorzowie. Zajmowała się terapią zajęciową dla osób niepełnosprawnych w Stowarzyszeniu Faon. Pracowała jako asystentka edukacyjna w Fundacji Arka II. Współpracowała ze Stowarzyszeniem Romów w Chorzowie i Fundacją Dialog Pheniben.

Larisa Suleymanova

Mieszkająca w Polsce uchodźczyni z Czeczenii. Z wykształcenia nauczycielka. Obecnie pracuje jako tłumaczka w Fundacji Różnosfera. Przez wiele lat pracowała w biurze Fundacji Ocalenie w Łomży, gdzie zajmowała się uchodźcami, jako doradca prowadząc warsztaty na temat multikulturowości, kultury i czeczeńskich zwyczajów.

Aleksandra Zapolska

Współzałożycielka Fundacji ZUSTRICZ, pochodzi z Ukrainy, a od 1992 roku na stałe mieszka w Polsce. Ukończyła Uniwersytet im. Iwana Franki na Wydziale Matematyki oraz studia podyplomowe z dziedziny fotografii na WSFoto w Warszawie. Ma na swoim koncie kilka wystaw fotografii indywidualnych oraz zbiorowych. Od początku 2014 r. aktywnie zaangażowała się w sprawy pomocowe dla Ukrainy, w szczególności dla rannych w wyniku walk oraz dla dzieci z rodzin poszkodowanych w starciach. W 2015 r. współorganizowała zbiórkę rzeczy dla rodzin poszkodowanych w wyniku walk zbrojnych na Ukrainie. Inicjatorka projektu Stowarzyszenia Pokolenie: „Album sprzed lat” w ramach, którego stworzono wystawę fotograficzną oraz nagrano film „Dzieci Majdanu”. Ponadto koordynowała projekty takie jak „Poznajemy Kraków” i „Sąsiedzki krąg”. Aktywnie uczestniczy w rozwoju dialogu międzykulturowego i tworzeniu networkingu i sieci organizacji ukraińskich oraz organizacji mniejszościowych. Organizator pleneru fotograficznego we Lwowie dla polskich fotografów z grupy fotograficznej MGFoto. Od 2017 członkini Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Realizacji Programu „Otwarty Kraków”. Zajmuje się działaniami strażniczymi oraz rzecznictwem na rzecz społeczności ukraińskiej.

Anna Zielińska

Pracowniczka Gminy Wyznaniowej Żydowskiej w Warszawie, działaczka społeczna i tłumaczka. Specjalistka ds. zwalczania antysemityzmu w Biurze Komunikacji Społecznej Gminy Wyznaniowej Żydowskiej w Warszawie. Absolwentka Wydziału Prawa i Administracji oraz Szkoły Prawa Brytyjskiego Uniwersytetu Warszawskiego, stypendystka Ministerstwa Edukacji – studia na Uniwersytecie w Tel Awiwie (Lowy School for Middle Eastern Studies) oraz stażystka American Jewish Committee w Waszyngtonie. Pracowała min. w Agencji Żydowskiej Sochnut, Ambasadzie Izraela w RP oraz w Polskiej Akcji Humanitarnej, współpracowała z American Israel Public Affairs Committee. Jest współzałożycielką firmy tłumaczeniowej TIRGUM i absolwentką studiów podyplomowych Instytutu Lingwistyki Stosowanej na Uniwersytecie Warszawskim.

Koalicja

Fundacja Dialog-Pheniben

powstała w roku 2012 roku i jest organizacją ogólnopolską. Głównym celem działalności jest promowanie wielokulturowości, działań antydyskryminacyjnych oraz wiedzy o społeczności romskiej. Działania fundacji adresowane są zarówno do społeczności mniejszościowych, głównie do Romów, jak również do środowisk większościowych, zgodnie z założeniem, że edukacja i współpraca przyczyni się do tworzenia harmonijnej opartej na wzajemnych szacunku rzeczywistości społecznej.

Fundacja realizuje swoje cele poprzez:

1. Działalność wydawniczą.
2. Działalność edukacyjną: organizowanie warsztatów, szkoleń, seminariów, konferencji, debat.
3. Działalność edukacyjno-oświatową na rzecz Romów i Romek oraz innych grup mniejszościowych.
4. Popularyzację w społeczeństwie polskim tematyki dotyczącej Romek i Romów oraz ich kultury.
5. Działalność kulturalną: organizowanie wystaw, koncertów, spotkań dotyczących problematyki mniejszości, wielokulturowości, tolerancji.
6. Działalność badawczą.

W zarządzie Fundacji zasiadają osoby mające doświadczenie w działaniach związanych ze społecznością romską, a także z promowaniem wielokulturowości i działaniami antydyskryminacyjnymi.

Fundacja ZUSTRICZ

została zarejestrowana w kwietniu 2016 roku i powstała na bazie nieformalnej organizacji Klub Ukraiński w Krakowie, kontynuując prowadzone od 2014 roku działania Klubu.

Początkowo działania te wynikały z potrzeby okazania solidarności oraz pomocy wobec tragicznych wydarzeń na Majdanie od końca 2013 roku i koncentrowały się wokół organizacji akcji wsparcia dla ukraińskiego Majdanu oraz zbiórek pomocy humanitarnej dla Ukraińców, którzy ucierpieli w czasie tych wydarzeń oraz wojny na wschodzie kraju. Klub Ukraiński w Krakowie przeprowadził i zorganizował kilka spotkań promujących kulturę ukraińską, wydarzenie plenerowe z okazji Dnia Wyszywanek, był także współorganizatorem pobytów w Polsce grup dzieci z Ukrainy (z rodzin poszkodowanych). Brał również czynny udział w zrealizowanym przez stowarzyszenie „Pokolenie” projekcie „Album sprzed lat” w którym wzięło udział łącznie 100 dzieci z Ukrainy i Polski. W efekcie tych działań powstała wystawa prac fotograficznych oraz został nagrany film „Dzieci Majdanu” na podstawie rozmów z uczestnikami projektu. Film można zobaczyć na stronie TVP Kraków w studio Kontrapunkt.

Dziś Fundacja ZUSTRICZ działa przede wszystkim na rzecz zbliżenia i współpracy polsko-ukraińskiej, przełamywania barier i stereotypów, budowania nowoczesnych, demokratycznych społeczeństw. Fundacja wspiera integrację Ukraińców mieszkających w Polsce, pomaga im w adaptacji do nowego środowiska. Szczególne znaczenie dla Fundacji ma promocja kultury i nauki, w tym organizacja wydarzeń kulturalnych i spotkań naukowych. W tym celu fundacja zrealizowała pod koniec 2016 r. projekt „Poznajemy Kraków” w ramach programu FIO Małopolska Lokalnie. W 2017 r. realizowała projekt „Sąsiedzki krąg” finansowany przez British Council, promujący kulturę i tradycję Ukrainy, Bułgarii oraz Polski.

Gmina Wyznaniowa Żydowska w Warszawie

liczy obecnie około 700 członków. Prowadzi trzy Synagogi: Ortodoksyjną im. Nożyków, Reformowaną Ec Chaim i Synagogę w Jeszywas Chachmej Lublin. Gmina zatrudnia troje rabinów – Michaela Schudricha, który od 2004 roku pełni funkcję Naczelnego Rabina Polski, Stasa Wojciechowicza (od 2010) i Małgorzatę Kordowicz (od 2016). Przy Gminie funkcjonuje mykwa, bractwo pogrzebowe Chewra Kadisza, Cheder i Szkółka Szabatowa, koszerny sklep oraz koszerna kuchnia i stołówka, dzienny klub opieki dla najmłodszych Dreidel i Klub Seniora.

Gmina to w pierwszej kolejności społeczność jej członków. Przewodniczącą obecnego Zarządu Gminy, wybranego w 2014 roku, została Anna Chipczyńska, wiceprzewodniczącym Lesław Piszewski, skarbniczką Anna Bakuła, w skład Zarządu wchodzi także: Anna Dodziuk, Grażyna Majer i Paweł Lewandowski.

Gmina Żydowska w Warszawie została reaktywowana „Ustawą o stosunku państwa do gmin wyznaniowych żydowskich w RP z 20 lutego 1997” (weszła w życie 11 maja 1997). W 2006 roku wspólnota żydowska w Polsce uchwaliła swoje prawo wewnętrzne. Obydwa dokumenty stanowią podstawę prawną funkcjonowania współczesnych gmin żydowskich w Polsce. Gmina jest moralnym i prawnym

spadkobiercą przedwojennych gmin żydowskich.

Instytut Allerhanda

Jednym ze statutowych celów działalności Instytutu Allerhanda jest prowadzenie działalności zmierzającej do upamiętnienia osoby i dzieła patrona instytutu, Profesora Maurycego Allerhanda, jak również tradycji i dziedzictwa polskiej myśli prawniczej.

Maurycy Allerhand, był postacią wyjątkowo zasłużoną dla systemu prawnego i społeczeństwa Rzeczypospolitej. Na uwagę zasługują przede wszystkim jego dokonania związane z uczestnictwem w Komisji Kodyfikacyjnej II RP oraz jego aktywność jako profesora i adwokata.

Polska myśl prawnicza, szczególnie ta z okresu dwudziestolecia międzywojennego, charakteryzowała się bardzo dynamicznym rozwojem i postępowością. W okresie tym powstało wiele aktów prawnych o zasadniczym znaczeniu, które do dziś kształtują ustrój prawny naszego kraju.

Realizując swoją misję Instytut Allerhanda pragnie przyczyniać się do wzbogacania domeny publicznej poprzez dostarczanie wyników studiów i analiz dla instytucji powołanych do tworzenia i stosowania prawa w Polsce i Unii Europejskiej, w szczególności dla Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego, Rządowego Centrum Legislacji, Biura Analiz Sejmowych, czy też Komisji Europejskiej, Parlamentu Europejskiego, OECD i innych organów, gremiów i agend międzynarodowych. Instytut dostrzega ważny odcinek swojej misji w przekazywaniu wiedzy i doświadczeń Polski do krajów kroczących ścieżką transformacji ustrojowej, częściowo podobnej do tej, jaką Polska przeszła przez ostatnie dwie dekady. Instytut angażuje się w pomoc ekspercką, projekty badawcze i współpracę, zwłaszcza z Ukrainą oraz krajami Wspólnoty Niepodległych Państw.

Szczególnie istotne jest zaangażowanie się w wymianę ze wschodzącymi potęgami gospodarczymi, które już od dłuższego czasu odgrywają istotną rolę w wymianie handlowej. Chodzi tu przede wszystkim o Chiny i Indie. Na świecie istnieją liczne ośrodki badawcze i eksperckie zajmujące się prawnymi aspektami handlu oraz prowadzenia działalności gospodarczej i inwestycji na Dalekim Wschodzie. Instytut Allerhanda pragnie wyjść naprzeciw takim potrzebom, ewidentnym również w Polsce i podjąć próbę wypełnienia tej istotnej niszy.

Muzułmańska Gmina Wyznaniowa w Kruszynianach

jest organizacją społeczną, mającą na celu kultywowanie dorobku kulturalnego i religijnego swoich przodków – Tatarów. Tatarzy Rzeczypospolitej, zwani też Tatarami Wielkiego Księstwa Litewskiego, od 600 lat są wiernymi synami swej nowej ojczyzny – Polski. Przybyli na te ziemie z terytoriów Złotej Ordy, później Wielkiej Ordy, Chanatu Krymskiego, Chanatu Kazańskiego i Astrachańskiego.

W 2015 roku przy Gminie otwarte zostało Centrum Edukacji i Kultury Muzułmańskiej Tatarów Polskich w Kruszynianach. Przy Gminie działa meczet, który jest

także unikalnym zabytkiem historycznym z XVIII w. W granicach Rzeczypospolitej znajdują się tylko dwa tego typu obiekty. Drugi znajduje się w Bohonikach.

Żydowskie Stowarzyszenie Czulent

jest działającą od 2004 roku organizacją pozarządową, mającą statut organizacji mniejszości narodowych. Stowarzyszenie skupia młodych profesjonalistów z różnych dziedzin, których łączy pochodzenie żydowskie oraz przekonanie, że żydowska tożsamość jest czymś cennym, co należy pielęgnować i umacniać. Tworzymy zespół aktywnych członków i członkiń żydowskiej społeczności w Polsce i w Europie. Towarzystwo stanowi przestrzeń, w której realizowane są projekty odpowiadające na współczesne wyzwania stawiane przed wspólnotą żydowską. Żydowskie Stowarzyszenie Czulent jest organizacją niezależną, u której podstaw znajdują się takie wartości jak: pluralizm, różnorodność, otwartość i tolerancja. Do priorytetowych zadań Stowarzyszenia należą:

1. Rzecznictwo i działalność strażnicza. Działamy poprzez rzecznictwo polityczne, społeczne i prawne, tworząc i wdrażając innowacyjne systemy rozwiązań edukacyjnych oraz przez budowanie koalicji na rzecz szerzenia tolerancji, kształtowania postaw otwartości wobec różnic narodowych, etnicznych i religijnych ze szczególnym naciskiem na działania potępiające antysemityzm i dyskryminację. Pracując z instytucjami, agencjami rządowymi, ciałami dialogowymi w Polsce przyczyniamy się do zmian w mentalności i przepisach prawa polskiego na rzecz tolerancji.
2. Wzmocnienie środowiska żydowskiego. Stowarzyszenie, działając na rzecz społeczności żydowskiej w Polsce, stawia sobie za cel wzmocnienie tożsamości lokalnej społeczności żydowskiej przez budowanie koalicji, realizując projekty edukacyjne, kulturowe. Nasze działania integrują osoby z różnych grup wiekowych oraz różnych organizacji. Tym samym budują one silne poczucie wspólnoty w obrębie społeczności Żydów i Żydówek. Promujemy wśród społeczności projekty kulturalne wychodzące poza schematy i stereotypy, łącząc dziedzictwo kulturalne Żydów polskich oraz współczesną sztukę, wpływając na kreatywność i twórczość społeczności.

